RUDYARD KIPLING

K I M

ROMAN
vol. I

Casa de Editură şi Presă „Viaţa Românească“
Bucureşti
1990

Coperta de: ADRIAN IONESCU,
după basoreliefurile de J. Lockwood Kipling

Rudyard Kipling • KIM • vol. I

Versiunea românească a acestui roman reproduce ediția în limba română, apărută la Editura „Națională Ciornei" S.A., București, f.a., traducere de Jul. Giurgea. Intervențiile noastre constau în modernizarea grafiei și punerea la punct a ortografiei, conform normelor în vigoare.

CAPITOLUL I

O, voi, ce bateți spinoasele poteci
Spre culmea judecății de apoi,
Fiți buni, cînd rătăciții vin la voi,
S-aducă har lui Budha în Kamakura.

Cu toate că se dăduseră porunci ca nimeni să nu se apropie, el totuși încălecase pe țeava tunului Zam-Zammah, care sta ridicat pe soclul lui de cărămizi, față în față cu vechea Ajaib Gher, sau Casa Minunilor, cum îi ziceau indigenii Muzeului din Lahore. Cel care stăpînește pe Zam-Zammah, „balaurul care suflă foc pe nări", stăpînește și provincia Punjab; de aceea de fiecare dată uriașul tun de bronz înverzit este cea dintîi pradă care cade în mîna cuceritorilor.

Mai mult sau mai puțin, Kim avea deplină dreptate să stea acolo unde era, deoarece reușise să dea jos cu o lovitură de picior pe fiul lui Lala Dinanath, și de vreme ce Punjabul era stăpînit de englezi, fiind și el englez, era în drepturile lui. Cu toate că la față era tot atît de tuciuriu ca orice indigen, cu toate că de preferință vorbea dialectul țării, limba mamei lui, cu un fel de intonație reținută și melodică și cu toate că se amesteca între copiii din bazar, ca și cînd ar fi fost de seama lor, Kim era alb, un biet alb și poate dintre cei mai amărîți. O femeie metisă care avea grijă de el (o femeie care fuma opiu și spunea că are un magazin de mobile antice aproape de piața unde staționau trăsurile cele mai hodorogite), spusese misionarilor că ea

este soră cu mama lui Kim; mama lui însă, fusese dădacă la copiii unui colonel, și se măritase mai tîrziu cu Kimball O'Hara, un tînăr sergent indigen din regimentul irlandez Maverick. Mai tîrziu sergentul a intrat în slujbă la linia ferată Sind-Punjab-Delhi și regimentul lui s-a întors în patrie fără el. Soția lui muri de holeră la Ferozepore, iar O'Hara se apucă de băutură și începu să vagabondeze din loc în loc, în lungul liniei ferate, de mînă cu copilașul care nu avea mai mult de trei ani și privea cu ochi mirați în jurul lui. Societățile de asistență și misionarii se alarmară, din cauza soartei care aștepta pe acest copil și vrură să-l ia de la el; O'Hara însă, dispăru din nou și rătăci mereu, pînă în ziua cînd dete peste femeia aceasta, care fuma opiu, pe urmă se obișnui să fumeze și el, și muri cum sînt sortiți să moară în India toți albii de teapa lui. Toată averea rămasă pe urma lui erau trei documente; unuia îi spunea *ne varietur,* din cauză că aceasta era inscripția de sub iscălitura lui, al doilea era „certificatul de liberare din armată". Al treilea document era certificatul de botez al lui Kim. Aceste hîrtii, spunea el cu mîndrie, de cîte ori era amețit de opiu, vor face din Kimball un om, indiferent de ce i s-ar putea întîmpla. Pentru nimic în lume, Kim nu trebuia să se despartă de aceste hîrtii, care făceau parte din seria de farmece care se leagă în dosul Muzeului, în casa aceea mare-albăstrie, căreia lumea îi zice Jadoo Gher sau Casa Vrăjilor, cum se zice Lojei Masonice. Intr-o bună zi, spunea el, totul se va aranja și Kim va fi sărbătorit în mijlocul colonadelor de marmoră, coloane uriașe și minunate. Insuși colonelul va veni călare pe un armăsar, în fruntea celui mai strălucit regiment din lume, ca să slujească pe Kim, care va fi mult mai slăvit decît ar fi putut să fie tatăl său. Nouă sute de robi, toți unul și unul, din cei care se închină Taurului Roșu într-un Cîmp

Verde, îl vor sluji pe Kim, căci n-au uitat încă pe O'Hara, bietul O'Hara care a fost cîndva contra-maistru la Ferozepore. Pe urmă începea să plîngă cu amar și se prăbușea în fotoliul hăbucit de trestie, care era pe terasă. Așa s-a întîmplat că după moartea lui, femeia a luat cele două hîrtii de pergament, împreună cu certificatul de botez al băiatului și le-a cusut într-o punguliță de piele, apoi i le-a legat de gît cu un șnuruleț.

— Intr-o bună zi, spunea ea, aducîndu-și aminte de vorbele lui O'Hara, îți va ieși în cale dintr-un cîmp verde un uriaș taur roșu, împreună cu colonelul încălecat pe armăsarul lui înalt (apoi trecea pe englezește) și urmat de cei nouăsute de slujitori voinici.

— Bine, răspundea Kim, voi ține minte. Va veni un taur roșu și Colonelul călare pe un armăsar, dar tatăl meu parcă spunea că înainte de toate, trebuie să vină doi oameni, care să facă toate pregătirile; căci el spunea că așa se face întotdeauna, și nici nu s-ar putea ca farmecele să fie legate în altfel.

Dacă femeia s-ar fi gîndit să trimită pe Kim, împreună cu hîrtiile lui la Jadoo-Gher, fără îndoială că Loja Provincială l-ar fi luat sub scutul ei și l-ar fi trimis la un Orfelinat Masonic din munți; dar ea auzise multe despre farmece și nu avea încredere în ceea ce făceau oamenii de acolo. Afară de asta, chiar Kim avea un plan al lui. Cînd ajunse la vîrsta ca să-și poată da seama de ceea ce se întîmplă în jurul lui, începu să se ferească de misionarii și oamenii albi, care treceau foarte gravi pe uliți, deoarece aceștia aveau obiceiul să-l întrebe ce face și cine este. Ori Kim nu făcea nimic despre care ai fi putut spune că face și el ceva cu adevărat. Ce e drept cunoștea ca nimeni altul feericul oraș Lahore, de la Poarta Delhi pînă la șanțurile cele mai din afară care înconjurau orașul; era frate de

cruce cu oameni care trăiau o viață tot atît de aventuroasă ca și Haroun al Rashid; ducea un trai tot atît de zbuciumat ca în O mie și una de nopți, dar misionarii și membrii din comitetele Societăților de binefacere ar fi fost incapabili să înțeleagă farmecul acestui fel de viață. Porecla lui în mahalalele orașului era „prietenul tuturor" și din cauză că era ușor și mlădios ca o șopîrlă, primea de multe ori însărcinări pe care le îndeplinea noaptea, din partea tinerilor eleganți cu obraji fini, trecînd nesimțit peste acoperișurile caselor populate. Era vorba de felurite intrigi, pe care el le cunoștea tot atît de bine, pe cît de bine cunoștea și înțelegea toate faptele rele, din ziua cînd se deprinsese să vorbească. Mai mult decît orice, îi plăcea însă, aventura în sine, furișările prin noapte în lungul hudițelor întunecoase, cînd se cățăra pe burlanele streașinilor ca să asculte cum ciripesc femeile adunate pe terase, învelite în pînza de întuneric, ca apoi să treacă în goană și cu mijlocul plecat sub povara fierbinte de beznă, din terasă în terasă. Afară de asta, mai avea și prietenii lui între oamenii sfinți, fakirii care stau chirciți în fața altarelor lor, de pe marginea fluviului, sub umbra copacilor. Pe aceștia îi cunoștea foarte bine, și-i saluta zîmbind, cînd se întorceau de la cerșit, sau mînca din strachina lor, cînd ei nu erau de față. Femeia care îi purta de grijă, îl rugase cu lacrimi în ochi să poarte haine europene, pantaloni, cămașă și o pălărie moțată, cu toate acestea în zilele cînd punea cîte ceva la cale, Kim prefera să îmbrace costumul hindustan sau mohamedan. Un tînăr elegant, cel care fusese găsit în fundul unei fîntîni în noaptea cînd s-a întîmplat cutremurul, îi dăruise într-un rînd un costum complet hindustan, dintre cele care purtau copiii oamenilor de jos, cînd ieșeau pe stradă. Costumul acesta Kim îl aruncase sub niște grinzi, în

curtea lui Nila Ram, care ţinea o cherestea în partea de sus a Punjabului. In curtea aceasta, trunchii uriaşi de deodari (cedri de India), erau depozitaţi, pentru ca să se zvînte o vreme, după ce făceau drumul din munţi pe apele rîului Ravee. Cînd avea nevoie de haine, Kim le avea întotdeauna la îndemînă, şi se întorcea acasă în zori, rupt de alergătură pe urma unei nunţi, care avusese loc în timpul nopţii, sau de chiotele neîntrerupte de la cîte o serbare hindustană. Din cînd în cînd, acasă se găsea şi cîte ceva de mîncare, dar de cele mai multe ori nu se găsea nimic, şi Kim trebuia să iasă din nou în oraş, pentru ca să mănînce împreună cu copiii indigenilor, care îi erau prieteni.

Bătînd neîncetat din călcîie în flancurile de bronz ale lui Zam-Zammah, Kim îşi uita din cînd în cînd, de prietenii săi Chota Lal şi Abdullah, băiatul negustorului de acadele, şi arunca o glumă usturătoare la adresa agentului care făcea de gardă în faţa şirurilor de papuci, lăsaţi de vizitatori pe scările muzeului. Indigenul voinic şi înalt se uita la el, zîmbind cu bunăvoinţă: pe Kim îl cunoştea de multă vreme. Tot aşa făcea şi cu măturătorul care trecea în lungul străzii prăfuite, stropind colbul cu apa dintr-un burduf de capră, pe care îl purta atîrnat de gît. Aşa şi cu Jawakir Singh, dulgherul muzeului, care era ocupat cu nişte lăzi noi de împachetat. Nimeni nu scăpa de el, afară de cei care veneau din afară de oraş şi se grăbeau să ajungă la Casa Minunilor pentru a vedea lucruri făcute de oameni din ţara lor sau aduse din alte părţi. Muzeul conţinea obiecte de artă şi produse ale industriei hindustane, şi oricine ar fi avut nevoie de vreo explicaţie, n-avea decît să o ceară custodelui care era gata oricînd să-i dea toate lămuririle.

— Jos, dă-te jos, striga Abudullah, cățărîndu-se pe roțile lui Zam-Zammah.

— Taică-tu e bucătar și maică-ta ține tingirea, striga Kim cît îl lua gura. E multă vreme de cînd musulmanii au pierdut pe Zam-Zammah!

— Lasă-mă să mă urc și eu, scîncea micul Chota Lal, care purta un fes brodat cu fir. Tatăl lui era un negustor a cărui avere era prețuită la cel puțin jumătate milion de lire sterline; India însă, este singura țară din lume, cu adevărat democratică.

— Și hindustanii au pierdut pe Zam-Zammah; li l-au luat musulmanii. Taică-tu e plăcintar...

Se opri, căci de după colțul străzii, care venea din furnicarul cartierului Moti Bazar, apăru un om de care Kim, cu toate că se mîndrea că el cunoaște toate clasele de oameni, nu mai văzuse niciodată. Era un bărbat înalt de aproape șase urme, îmbrăcat într-o haină, numai petece peste petece, dintr-o stofă ieșită de soare de parcă ar fi fost o pătură pentru cai; cu toate acestea Kim fu capabil să recunoască după aceste petece din ce fel de neam de oameni ar putea fi. In brîu avea o călimară lucrată în fier, și un șirag de mătănii cu boabe de lemn, în felul celora pe care le poartă oamenii sfinți. In cap avea o pălărie uriașă și țuguiată. Era galben la obraz ca ceara și numai crețuri, de parcă ar fi fost frate cu Fook Sing, cavaful chinez din bazar. La coada ochiului pleoapele lui se pătureau una peste alta, iar ochii îi luceau în cap ca niște schije de onyx.

— Cine o fi ăsta? întrebă Kim pe tovarășul său.

— Mi se pare că trebuie să fie un bărbat, răspunse Abdullah, băgîndu-și degetul în gură și făcînd ochii mari.

— Despre asta nici vorbă, răspunse Kim, dar nu se poate să fie un bărbat din India, de felul celor pe care eu

l-am mai văzut, pînă acum.

— Mi se pare că trebuie să fie preot, șopti Chota Lal, uitîndu-se pe furiș, la șiragul de mătănii al străinului. Ia privește! Ai zice că vrea să intre în Casa Minunilor.

— Stai, stai, căci nu înțeleg ce spui, se auzi glasul sergentului care da de zor din cap. (Agentul vorbea dialectul Punjabi). O, Prieten al tuturora, ce va fi spunînd oare?

— Trimite-l încoace, strigă Kim, apropiindu-și călcîile și săltînd de pe Zam-Zammah. — Se vede că e străin, dar tu ești un bivol.

Omul se întoarse deznădăjduit în partea unde erau băieții, și se îndreptă spre ei. Străinul părea foarte bătrîn și gluga lui mai păstra încă mirosul șneapănului adus de pe culmile munților.

— Ascultați copii, ce este în casa aceasta mare din fața voastră? întrebă el destul de limpede în dialect urdu.

— Aceasta este Ajaib Gher, sau Casa Minunilor, răspunse Kim, fără să i se adreseze nici cu Lala nici cu Kiam, cum era obiceiul.

— Nu mai spune! Casa Minunilor! Aș putea să intru și eu?

— Scrie deasupra ușii, că toată lumea e slobodă să intre.

— Fără să plătești nimic?

— Eu intru și ies cînd îmi place, cu toate că nu sînt bancher, răspunse Kim, rîzînd.

— Să mă iertați, căci eu sînt om bătrîn și n-aveam de unde ști. Apoi pipăindu-și mătăniile, se întoarse și privi peste umăr spre Muzeu.

— Din ce fel de neam ești? Unde e casa dumitale? Vii de departe? îl întrebă Kim.

— Am venit pe la Kulu... de dincolo de Kaila... dar de

unde să știi tu de așa ceva? Am coborît dintre munții unde aerul și apa e proaspătă și rece, adăugă el oftînd.

— Aha! exclamă Abdullah, ridicînd nasul în vînt. Khitai (un chinez) Fook Shing, îl dase odată afară din prăvălie din cauză că scuipase spre un idol, care trona printre condurii înșirați pe jos.

— Pahari! (muntean) adăugă Chota Lal.

— Da băiete... un muntean din munții pe care tu nu-i vei vedea niciodată. Ai auzit de Bhotiyal (Thibet)? Eu nu sînt Khitai, ci Bhotiyal (tibetan) și dacă vrei să știi, numaidecît, sînt un lama, sau *guru,* cum se spune în limba voastră.

— Un *guru* din Thibet? se miră Kim. Pînă acum nu am văzut un astfel de om. Prin urmare sînt și în Thibet hindustani?

— Noi facem parte dintre cei care caută Drumul de Mijloc, și trăim împăcați în lamaseriile noastre. Inainte de a muri, am coborît să văd cele patru minuni. Dar cum se face că voi, care sînteți niște copii nevîrstnici, știți tot atît de multe ca și mine, care sînt bogat în zile? întrebă străinul și-i privi cu bunăvoință.

— Ai mîncat ceva?

Moșneagul se scotoci în sîn și scoase o cățue veche de lemn de care poartă cerșetorii. Copiii deteră din cap în semn de înțelegere, căci toți preoții pe care îi știau, erau cerșetori.

— Incă nu mi-e foame, și-și întoarse capul spre soare, întocmai ca o broască țestoasă. E adevărat că în Casa Minunilor sînt o mulțime de icoane? In Casa din Lahore! repetă străinul, ca pentru a fi mai bine înțeles.

— E adevărat, răspunse Abdullah. Casa e plină de zeități păgîne. Mi se pare că și tu te închini la idoli.

— Nu-l asculta ce spune, interveni Kim. Aceasta este

Casa Guvernului și într-însa nu sînt nici un fel de idoli, decît un sahib cu o barbă mare albă. Hai cu mine și ți-o voi arăta.

— Preoții străini mănîncă copii, șopti Chota Lal.

— Acesta mai e și străin, un *but-parast* (idolatru) adăugă Abdullah, care era mahomedan.

Kim începu să rîdă.

— Aceștia sînt puișori; hai fugiți de vă ascundeți sub poala mamei voastre. Haide moșule cu mine.

Kim își făcu loc pe ușă, făcînd să se învîrtească rîșchitoarea care închidea intrarea și înregistra automat orice vizitator. Bătrînul venea după el, apoi se opri dintr-odată și rămase minunat de ceea ce vedea. In hollul de la intrare erau rînduite statui uriașe de proveniență greco-budhistă, a căror vechime n-ar putea să o precizeze decît savanți specialiști, executate de artiști al căror nume a fost acoperit de uitare și a căror mînă fusese călăuzită în mod fericit de inspirația venită cine știe cum, dintr-un pămînt atît de depărtat pînă în țara lor, împrumutîndu-i geniul Eladei antice. In sala aceasta se găseau sute de fragmente de figuri, de frize lucrate în basoreliefuri, de lespezi în mozaic, reprezentînd figuri colorate care împodobiseră odinioară pereții anticelor *stupe* și *vihare budhiste* din partea de miază-noapte a țării, iar acum erau etichetate și catalogate aci, ca să facă podoaba și mîndria Muzeului. Cu ochii mari străinul se uita cu toată atenția la tot ce vedea în jurul lui, pe urmă privirile îi rămaseră fixate asupra unui basorelief, care reprezenta apoteoza lui Budha. Marele Budha era reprezentat șezînd pe o petală de floare de lotus, care era atît de fin reliefată, încît îți făcea impresia că este reală. In jurul lui era prosternat un întreg cortegiu de regi, de străbuni și de zeități budhiste din timpuri străvechi. Mai încolo în marmură se vedea

oglinda apei acoperite cu flori de lotus, iar pe oglinda ei zburdau pești și păsări acvatice. Deasupra lui se vedeau doi *dewa* cu aripi de flutur, care îi țineau deasupra capului o coroană de flori, iar mai sus, erau alți doi care țineau în mîini o umbrelă deschisă deasupra căreia se vedea diadema de perle Bodhisat.

— Domnul; Stăpînul! Este însuși Sakya Muni, șopti străinul, căutînd să-și stăpînească un hohot de plîns, și mai mult în șoaptă începu să intoneze minunata invocație a imnului budhist:

A Lui este drumul, drumețul
Și Legea... și totul, acum am aflat
Pe cel care Maya la sîn l-a purtat,
Stăpîn în Ananda... înțelept Bodhisat.

— Prin urmare este aci, și aci este cea mai desăvîrșită Lege, alături de El. Pelerinajul meu începe cu bine. Ce lucrare desăvîrșită! Ce artă!

— Uite colo este și sahib, zise Kim făcîndu-și loc printre vitrinele și dulapurile unde erau rînduite obiectele expoziției de Arte și Meserii. Un englez cu barba albă se uita la lama care se întoarse grav ca să-l salute, și scotocindu-se prin buzunare scoase un carnet și un petec de hîrtie.

— Da, așa mă cheamă, zise englezul și zîmbi stîngaci, căutînd să descifreze caracterele întortochiate ale scrisului.

— Mi l-a dat unul dintre ai noștri care a făcut un pelerinaj la locurile sfinte, zise lama. Acum este starețul lamaseriei Lung Cho, și mi-a povestit și despre acestea, adăugă el ridicînd brațul și arătînd lucrurile din jurul lui.

— Atunci fii bine venit, lama din Thibet. Iată icoanele, și tot aci sînt și eu, răspunse englezul privindu-l fix, pentru a aduna înțelepciune; intră cîteva clipe la mine în birou.

Bătrînul tremura de emoție.

Biroul era un spațiu îngust, despărțit de galeria statuilor numai de un perete subțire de scînduri. Kim se întinse pe jos și-și lipi urechea de o crăpătură care se vedea între scîndurile de cedru, și conform obiceiului său, căută să audă ce vorbesc cei dinăuntru, și să pîndească.

Partea cea mai mare din ceea ce vorbea custodele cu lama era mai presus de înțelegerea lui. Străinul începu să vorbească custodelui, cu oarecare sfială despre lamaseria din care făcea și el parte, mînăstirea Such-zen care era în fața Stîncilor Colorate, la patru luni de drum din Lahore. Custodele aduse un album uriaș și după o scurtă căutare îi arătă lamaseria care era ridicată în vîrful unei stînci de la înălțimea cărora se vedea toată valea închisă între pereții straturilor de piatră multicoloră.

— Da, da aceasta este, încuviință lama, scoțînd o pereche de ochelari cu rama de os, de proveniență chinezească. Uite și portița pe unde aducem lemnele de care avem nevoie în timpul iernii. Dar cum se face că tu... sau mai bine zis englezii să știți despre asta? Odată mi-a vorbit despre asta unul care era stareț la Lung-Cho, dar nu l-am crezut. Domnul... Cel a tot Puternic... este cinstit și de lumea din părțile acestea? Viața lui este cunoscută de cei de aici?

— Povestea vieții lui o găsești săpată în întregime pe pietrele care le vezi aici. Vino să te convingi, după aceea te vei mai odihni.

Străinul ieși, alături de custode și se îndreptară împreună spre galeria principală, și trecînd prin fața monumentelor cu toată veneratia cuvenită unui drept

credincios, le privi cu ochiul cercetător al omului care le înțelege.

Fiecare amănunt al acestei povestiri minunate fu retrăit de el în fața fragmentelor de monumente care uneori îl consternau din cauza influențelor străine din Elada, dar care îl emoționau cu toate acestea ca pe un copil în fața unui lucru nou pe care îl vede pentru prima dată. Acolo unde continuitatea era întreruptă din cauza fragmentelor pierdute ale pietrelor, cum era cazul la Buna Vestire, intervenea custodele care deschidea numaidecît în maldărele lui de cărți, franceze și germane, la pagina unde erau reproducerile fotografice a părților pierdute.

Aci era cuviosul Asita, care nu este altceva decît corespondentul lui Simion din cathechismul creștin, ținînd Copilul Sfînt pe genunchi în timp ce mama și tatăl copilului ascultă cuvintele lui; dincolo erau descrise întîmplările din legenda lui Devadatta. Aci era păcătoasa umilită care învinuise pe Domnul de prihană; mai încolo era Învățătorul în Parcul Cerbilor, împărțind învățătura; minunea era Bodhisat în haină domnească de prinț; taina care uimise pe cei care se închinau focului; taina nașterii; moartea lui Kusinagara, cînd învățăcelul cel slab de înger a leșinat; mai încolo erau scene nenumărate de meditație sub arborele Bodhi și scene de adorație față de cățuea milelor. După cîteva clipe, custodele își dete seama că vizitatorul său nu era un simplu cerșetor ci un erudit desăvîrșit. Trecură din nou prin toate galeriile încărcate de monumente, în fața cărora lama lua cît un grăunte de tabac, în timp ce-și ștergea ochelarii, și vorbea cu repeziciune uimitoare un amestec de *Urdu* cu *Thibetană*. Auzise și el despre călătoriile pelerinilor chinezi Fo-Hian și Hwen-Thiang, și ar fi dorit să știe dacă însemnările acestora au fost traduse. Își reținu respirația în timp ce

răsfoia lucrările lui Beal și Stanislas Julien.

— Toate acestea se găsesc aici! Un adevărat tezaur care stă sub pază.

Luă o atitudine plină de respect, în timp ce asculta traducerea grăbită în dialect *urdu* a acestor fragmente. Pentru prima dată află despre lucrările savanților europeni, care după aceste pietre și alte documente, reușiseră să reconstitue și să identifice Locurile Sfinte, care au fost Leagănul Budhismului. Pe urmă, custodele îi arătă o hartă uriașă, pe care erau o mulțime de însemnări în puncte și linii galbene. Degetul lui uscat și cafeniu, urmărea pe hartă drumul tras de creionul custodelui: ici era Kapilavastu, colo Regatul Mijlociu, iar dincolo Mahabodi, care este Mecca budhismului; mai încolo era Kusinagara, loc de tristă amintire, unde a murit Prea Sfîntul. Bătrînul se plecă adînc asupra hărții și rămase o vreme cufundat în profundă tăcere, în timp ce custodele își aprinse luleaua pentru a doua oară. In timpul acesta, Kim adormise. Cînd se trezi, își aduse aminte de vorbele pe care le schimbaseră cei doi, și i se păru că acum începe să le înțeleagă mai bine decît la început.

— Așa s-a întîmplat, o tu izvor de înțelepciune, că eu m-am urnit la drum ca să vizitez locurile sfinte, pe care le-au călcat picioarele Lui; să merg pînă la locul unde s-a născut, sau chiar pînă la Kapila, apoi pînă la Maha Bodhi, unde este mînăstirea Buddh Gaya, pînă la Parcul Cerbilor și Kusinagara, unde a murit .

Glasul străinului se mai mulcomi:

— Am venit singur pînă aici. Vreme de cinci... de șapte... de optsprezece... de patruzeci de ani, mi-am dat seama că Legea Veche nu se mai cinstește; învățăturile ei după cum știi și tu, sînt îngreunate de tot felul de netrebnicii și de farmece, și de idolatrie, cum spunea pînă

și băiatul pe care l-am întîlnit la intrare: de *but-parasti*.

— Așa se întîmplă cu orice credință.

— Așa crezi? Am citit cărțile din lamaseria unde sînt eu, dar mi s-au părut ca smoala uscată; noul ritual pe care îl slujim noi cei care spunem că am reformat legea, nu are nici el prea multă cinstire în fața ochilor mei împăienjeniți. Chiar cei care urmează învățăturile Domnului celui Drept, sînt în continuă harță unii cu alții. Totul este deșărtăciune. Da, *maya* este o închipuire deșartă. Pe mine însă mă chinuiesc alte porniri (și obrazul galben, brăzdat de crețuri nenumărate, se apropie cu cîteva degete de custode, în timp ce unghia ascuțită a arătătorului bătea în masă). Înțelepții voștri, după cît se vede din aceste cărți, au urmat pas cu pas piciorul Sfîntului în rătăcirile lui, dar au mai rămas și amănunte la care ei nu s-au gîndit și nu le-au dat dezlegare. Nici eu nu știu nimica... de unde aș putea să știu... dar eu mă voi libera din Roata Lucrurilor trecătoare (evoluția prefacerii) și voi ieși la drum larg deschis. (Străinul zîmbi mulțumit). In calitate de pelerin spre locurile Sfinte, se va ține seamă de vrednicia mea. Dar mai este ceva. Ascultă la adevărul pe care ți-l voi spune acuma. Cînd Mîntuitorul nostru ajunse la vîrsta cerută și se gîndi să-și ia tovarășă de viață, oamenii din curtea tatălui său, spuneau că e prea șubred, pentru a se însura. Tu știi de asta?

Custodele dete din cap, în timp ce se gîndea la ce îi va spune străinul.

— Atunci l-au supus pe el întreitei încercări care se făcea cu toți care veneau la curte. Iar cînd i-au dat arcul în mînă, l-a frînt în două și Domnul a cerut atunci să-i dea un arc pe care nu l-a putut încă nimeni întinde. De asta știi?

— E scris în cărți, și am citit.

— Cînd a întins arcul, săgeata a trecut dincolo de toate semnele dinainte puse, pînă s-a pierdut din vedere. Tîrziu, cînd săgeata a căzut, pe locul unde a atins pămîntul a izbucnit un izvor, care în cîteva clipe s-a îngroşat şi s-a făcut rîu, şi rîului acestuia i s-a dat darul, din bunăvoinţa Domnului şi a vredniciei Lui înainte de a se mîntui, că tot cel ce va intra într-însul şi se va spăla, spălat va fi de toată spurcăciunea şi de tot păcatul.

— Aşa scrie în cărţi, aprobă custodele.

Lama respiră din adînc.

— Izvor de înţelepciune, unde este rîul acesta? Unde este locul unde a căzut săgeata?

— Dragul meu frate, asta eu nu am de unde să o ştiu, răspunse custodele.

— Fără îndoială că nu ştii, dacă nu vrei să ştii sau te faci că ai uitat... tocmai acest lucru pe care nu vrei să mi-l spui. Eu cred că tu trebuie să ştii! Ascultă, eu sînt om bătrîn. Te întreb, bătîndu-mi fruntea în ţărîna pe care o calcă picioarele tale, izvor al înţelepciunii: *ştim* că El a întins arcul; *ştim* că a plecat săgeata şi a căzut; *ştim* că a ţîşnit izvorul. Unde este deci rîul? Visurile mele mi-au spus să mă duc să-l caut. De aceea am venit. Sînt aici. Unde este rîul pe care îl caut?

— Îţi închipui că dacă aş şti unde este, nu ţi-aş spune fără nici o sfială?

— Intrînd în apa rîului acesta, te poţi izbăvi de Roata Lucrurilor trecătoare, continuă lama, fără să ţină seamă de vorbele custodelui. Rîul săgeţii. Mai gîndeşte-te odată. Poate este un pîrîiaş a cărui albie este seacă în timpul arşiţei? Dar nu cred ca Inalt Prea Sfîntul să-şi bată joc de un om bătrîn ca mine.

— Eu nu ştiu; n-am de unde şti.

Lama îşi apropie din nou faţa lui brăzdată de mii de

creţuri, pînă la un lat de mînă de obrazul englezului.

— Văd că nu ştii. Tu nu cunoşti legea nici nu o cinsteşti, deci pentru tine această cunoştinţă a rămas închisă.

— Da, închisă şi ascunsă.

— Frate, amîndoi sîntem legaţi, şi tu şi eu; dar eu mă voi izbăvi — şi ridicîndu-se în picioare, îşi aşează faldurile dulamei cu care era îmbrăcat — plec să mă izbăvesc de ceea ce mă leagă. Vino şi tu cu mine.

— Eu sînt legat, răspunse custodele. Dar tu unde ai de gînd să te duci?

— Deocamdată unde m-aş putea duce, decît la Kashi (Benares)? Acolo va trebui să găsesc într-un templu un slujitor al dreptei credinţe. Fără îndoială şi el caută drumul în taină, şi s-ar putea să aflu ceva de la el. Poate va vrea să plece împreună cu mine la Buddh Gaya. Pe urmă vom apuca spre miazănoapte şi spre apus, ca să ajung la Kapilavastu, unde voi începe cercetările pentru ca să găsesc rîul. Sau mai bine, voi cerceta toate locurile pe unde voi trece, căci nimeni nu cunoaşte unde a căzut săgeata.

— Dar cum te vei duce? Drumul pînă la Delhi e lung, dar şi mai lung pînă la Benares.

— Pe jos, prin pulberea drumului şi cu trenul. De la Pathînkot, de cum am ieşit dintre munţi, am venit încoace cu *te-rainul*. Merge mai repede. La început m-am mirat văzînd stîlpii aceia înalţi, înfipţi în marginea drumului, cum îşi deapănă firele (şi făcu un gest cu mîna, ca să arate cum se deapănă firele de sîrmă pe stîlpii telegrafului, cînd se şterg pe sub fereastra unui vagon). După o bucată de vreme începenisem şi mi-a venit pofta să umblu din nou pe jos, aşa cum eram obişnuit.

— Eşti sigur că nu vei rătăci drumul? întrebă custodele.

— De asta nu trebuie să am nici o grijă, căci e deajuns

să întrebi pe cineva și să plătești, ca oamenii anume însărcinați cu aceasta, să te îndrepte acolo unde vrei să ajungi. Atîta știam și eu chiar înainte de a părăsi lamaseria, din informațiile sigure pe care le aveam, răspunse lama cu mîndrie.

— Și cînd ai de gînd să pleci?

Custodelui îi venea să zîmbească în fața acestei dovezi de amestec al vechei credințe pe cale să dispară, cu progresul modern realizat în India contemporană.

— Cît se poate de repede. Mă voi duce din loc în loc, prin toate părțile pe unde a trăit, pînă cînd voi da de rîul pe care îl caut. Afară de asta am văzut și o hîrtie pe care sînt ceasurile de plecare ale *te-rainurilor* spre miazăzi.

— Dar cu hrana ce faci?

De obicei un lama cînd pleacă la drum are ascunși asupra lui bani buni, dar custodele voia să fie sigur că nu se înșeală.

— În timpul călătoriei voi întinde cățuea Domnului în calea trecătorilor. Da, voi face acest drum ca și el, și voi renunța la tihna pe care mi-ar fi dat-o mînăstirea. Cînd am coborît din munți, aveam cu mine un *chela* (discipol), care cerșea pentru mine, așa cum spune legea, dar făcînd un popas la Kulu, a fost apucat de friguri și a murit. Acum nu mai am *chela,* dar voi întinde eu singur cățuia în calea trecătorilor ca să dau prilej oamenilor milostivi, să facă fapte plăcute Domnului.

Străinul ridică fruntea cu mîndrie. Călugării învățați din lamaserii nu au obiceiul să cerșească, dar acest lama era un suflet entuziasmat de viziunea sa.

— Bine, zise custodele și zîmbi. In cazul acesta fie-mi iertat să fac și eu o faptă bună. Eu și cu tine, sîntem amîndoi din aceeași breslă. Uite un carnet nou de hîrtie englezească: iată și cîteva creioane ascuțite, mai subțiri și

mai groase, tocmai bune pentru un scrib. Dă-mi acuma ochelarii tăi.

Custodele îi puse la ochi și constată că erau plini de zgîrieturi, dar se potriveau cu cei pe care-i întrebuința el.

— Incearcă-i pe aceștia, și-i întinse ochelarii lui.

— Un fulg! Sînt ca un fulg de ușori. (Bătrînul ridică privirea încîntat și încreți nasul). Aproape nici nu-i simt, și văd foarte limpede prin ei.

— Sînt din *bilaur* (cristal) și nu se vor zgîria niciodată. Îți doresc să-ți fie de ajutor la găsirea rîului pe care îl cauți, căci ți-i dau ție.

— Îi primesc și voi lua și creioanele și carnetul, ca un semn de prietenie a unui preot față de alt preot, zise lama. Iar acum (și băgînd mîna în brîu desprinse călimara de fier lucrat și o puse pe masa custodelui), primește asta ca să-ți aduci aminte de întîlnirea noastră. Aceasta este călimara mea. E un lucru tot atît de bătrîn ca și mine.

Călimara străinului era un obiect foarte vechi, împodobit cu motive chinezești, lucrat dintr-un fier care astăzi nu se mai găsește în comerț, și custodele își simțise inima tresărind din primul moment, cînd văzuse călimara, căci instinctul lui de colecționar îl făcuse să-și dea seama numaidecît de valoarea ei. Cu toate acestea pentru nimic în lume, lama nu și-ar fi luat darul înapoi.

— Cînd mă voi întoarce, după ce voi găsi rîul pe care îl caut, îți voi aduce un desen făcut după Padma Samthora, de felul celor pe care la lamaserie le lucram pe mătase. Da, continuă lama rîzînd, și-ți voi aduce unul și după Roata Vieții, căci tu și cu mine, amîndoi sîntem din aceeași breaslă.

Custodele ar fi vrut să-l mai rețină, căci astăzi în lume nu se mai găsesc decît foarte puțini oameni care se pricep să mînuiască penelul de tuș pentru a face desenele

budhiste care după cît se știe, sînt pe jumătate desenate cu tot felul de imagini. Străinul însă se depărtă cu pași mari, și oprindu-se pentru cîteva clipe de meditație în fața uriașei statui Bodhisat, ieși grăbit prin ușa, în pragul căreia rîșchitoarea intrării se învîrti de cîteva ori.

Kim se luă după el, ca o umbră. Cuvintele pe care le auzise de la cei doi oameni îl emoționaseră. Străinul acesta părea să fie ceva cu totul nou și neașteptat în viața lui, de aceea era hotărît să ducă mai departe cercetările începute, cum ar fi făcut în cazul cînd ar fi fost vorba de o clădire nouă pe care ar fi văzut-o în oraș sau de o serbare strălucită în Lahore. Acest lama era o descoperire a lui personală și era hotărît să o păstreze, căci să nu uităm că și mama lui Kim fusese irlandeză.

Mosneagul se opri în fața lui Zam-Zammah și se uită împrejurul lui pînă cînd ochii i se fixară asupra lui Kim. Primul avînt al pelerinajului începu să-l părăsească tocmai în această clipă, și se simțea bătrîn, obosit și rătăcitor prin lume, flămînd și străin.

— Nu te așeza sub tun, strigă agentul trufaș, întorcîndu-se spre el.

— Taci din gură, bufniță! răspunse Kim în locul străinului. Așează-te dacă vrei să te așezi, străine. Ascultă Dunnoo, cînd spuneai că ai furat papucii lăptăresei?

Acuzația aceasta venită pe neașteptate contra agentului, era cu totul lipsită de temei, dar Dunnoo știa că la nevoie glasul ascuțit al lui Kim ar fi putut să răscolească legiuni întregi de copii de prin hudițele bazarului, ca să-i facă alai; de aceea nu mai zise nimic.

— Cui voiai să te închini, așezîndu-te aci? întrebă Kim, trăgîndu-se în umbră alături de lama.

— Copilule, eu nu mă închin nimănui, ci m-am prosternat în fața Legii celei drepte.

Kim ascultă răspunsul străinului fără să clipească și primi explicația cu această nouă zeitate, căci el mai cunoștea și altele.

— Și ce ai de gînd să faci?

— Să cerșesc. Abia acum mi-am adus aminte că a trecut multă vreme de cînd am mîncat și am băut pentru ultima dată. Care sînt obiceiurile milosteniei în acest oraș? Ceri fără să ridici glasul și întinzi mîna în tăcere, cum se face în Thibet, sau strigi în gura mare?

— Cel care cerșește în tăcere va muri în tăcere, răspunse Kim întrebuințînd o zicătoare indigenă. Lama încercă să se ridice în picioare, dar nu mai avu putere și aducîndu-și aminte de discipolul său mort departe la Kulu, oftă îndurerat.

— Dă-mi cățuia ta. Eu cunosc oamenii din orașul acesta... cunosc pe toți cei care sînt milostivi. Dă-mi-o și ți-o voi aduce plină cu de-ale mîncării.

Ca un copil, fără să mai aștepte îmbiere, bătrînul îi întinse cățuia.

— Stai aci și te odihnește. Eu cunosc oamenii.

O luă la fugă pînă ajunse în fața dughenei unui *kunjiri*, un negustor de legume din clasa de jos care sta în fața liniei de tramvai de la marginea orașului, în drum spre Moti Bazar. Femeia negustorului cunoștea pe Kim de multă vreme.

— Ia te uită, nu cumva te-ai făcut *yogi*, de umbli la cerșit cu cățuia? se miră femeia.

— Nu m-am făcut, răspunse Kim cu mîndrie, dar a sosit un preot nou în oraș, un om cum eu n-am mai văzut pînă acum.

— Preot bătrîn sau pui de tigru e tot una, răspunse femeia supărată. Sînt sătulă de preoți noi, căci se reped la mărfurile noastre ca roiurile de muște. Nu cumva tatăl

copilului meu este sac fără fund, ca toată lumea să vină la mine după milă?

— Ba deloc, răspunse Kim, căci bărbatul tău este mai mult *yagi* (rău din fire) decît *yogi*. Preotul acesta însă este un nou venit, și sahibul de la Casa Minunilor i-a vorbit ca unui frate. Haide măicuță dragă, umple cățuia cu ceva de mîncare, căci mă așteaptă.

— Nu mai spune! Cățuia asta! Tu nu vezi că e mare cît un burduf; ca să ți-o umplu, va trebui să-ți dau mai mult decît îmi ia taurul sfînt al lui Shiva. Azi dimineață a trecut pe aici și mi-a golit un coș de trufe; acum mai vii și tu să-ți umplu cățuia. Iată-l că vine din nou.

Taurul uriaș de culoare cenușie venea indiferent și mîndru, făcîndu-și loc printre lumea pestriță, iar între dinți zdrobea o banană pe care o smulsese din coșul unui trecător. Era chiar taurul brahman al cartierului. Venea drept la dugheana negustorului de legume și în fața șiragului de coșuri se opri, parcă ar fi știut dinainte că are acest privilegiu, și începu să amușine înainte de ce s-ar decide ce legume să aleagă. Kim ridică piciorul și cît ai clipi îi trînti un călcîi peste botul umed și albastru. Taurul sforăi supărat și trecînd linia tramvaiului, se duse în altă parte, dar i se vedea greabănul tremurînd de supărare.

— Vezi, te-am scăpat de la o pagubă cu care ai fi putut să-mi umplii cățuia asta de trei ori, nu odată. Acum măicuțo, dă-mi o mînă de orez, o coadă de pește uscat și o lingură de legume.

Din fundul dughenei unde era întins stăpînul se auzi un mormăit.

— A gonit taurul și e bine ca omul să facă pomană, își zise femeia apoi luîndu-i cățuia din mînă, i-o umplu cu orez fierbinte.

— Trebuie să știi că yogi al meu nu e vacă, zise Kim

făcînd o groapă în mijlocul orezului. N-ar strica o bucăţică de friptură, o ciosvîrtă de plăcintă şi cîteva fructe, chiar conservate. Cred că i-ar face plăcere.

— In groapa pe care ai făcut-o ar intra şi capul tău, răspunse femeia răstită. Cu toate acestea îi aduse o bucăţică de friptură cu legume, o felie de plăcintă peste care aşternu un strat subţire de unt, iar alături de friptură aşeză o bucăţică de tamarin murat. Kim se uita mulţumit la bucatele îngrămădite în căţue.

— Ai făcut o faptă bună, şi să ştii că atunci cînd eu voi fi în bazar, taurul nu va mai îndrăzni să se apropie de dugheana ta. E un cerşetor nerușinat.

— Dar tu ce eşti? întrebă femeia şi începu să rîdă. Despre tauri însă caută de a nu vorbi, decît numai bine. Parcă tu venise-şi într-o zi să-mi povesteşti că un Taur Roşu va veni dintr-un cîmp la tine, ca să-ţi dea ajutor. Haide, ia-o la picior şi spune sfîntului să mă pomenească şi pe mine în ruga lui. Poate cunoaşte şi un leac care să folosească fiicei mele pentru boala de ochi de care suferă. Intreabă-l nu cumva ştie ceva, căci tu eşti Micul Prieten al tuturor.

Kim însă era departe, înainte ca ea să fi terminat cel din urmă cuvînt, săltînd într-un picior şi căutînd să se ferească de cîinii de pripas sau de alţi flămînzi care îi ieşeau în cale.

— Aşa cerşesc pe aici cei care se pricep să cerşească, zise el cu mîndrie, văzînd pe lama că deschide ochii mari şi se uită minunat la conţinutul căţuei. Mănîncă, voi mînca şi eu cu tine. Ascultă *bhistie,* strigă el grădinarului care stropea straturile de flori din faţa muzeului. Dă-ne puţină apă. Noi bărbaţii am însetat.

— Voi bărbaţii! ripostă *bhistie* rîzînd. Oare va fi de ajuns un burduf pentru doi inşi ca voi. Beţi dar, în numele Celui prea Milostiv.

Grădinarul dete drumul unei șuvițe subțiri de apă în palmele lui Kim care începu să bea din pumni, cum era obiceiul indigenilor. Lama însă se scotoci pe sub giubea și scoase o ulcică, apoi începu să bea cu înghițituri lungi.

— E un *pardesi* (străin) zise Kim întorcîndu-se spre grădinar, cînd văzu că lama începu să murmure ceva într-o limbă străină: probabil binecuvîntare.

Mîncară amîndoi și se săturară, apoi șterseră fundul cățuiei. Pe urmă lama scoase o tabacheră uriașă și luă între degete cîteva fire de tutun pe care le trase pe nări. După ce își plimbă printre degete șiragul de mătănii, ațipi în somn ușor, caracteristic oamenilor bătrîni, în timp ce umbrele în jurul lui Zam-Zammah începeau să se prelungească.

Kim se ridică și se duse pînă la prăvălia unei tinere mahomedane unde ceru să-i dea și lui o țigară de cele lungi din care fumează studenții Universității din Punjab, unde toți tinerii caută să imite obiceiurile englezilor. Pe urmă se așeză pe vine și în timp ce fuma, începu să se gîndească, pentru ca la sfîrșit să se ridice din nou și să se îndrepte spre depozitul de cherestea al lui Nila Ram.

Lama nu se trezi decît în clipa cînd furnicarul vieții de noapte începu să mișune din nou în jurul lui, și în lungul ulițelor se aprindeau felinarele, iar funcționarii și slujbașii birourilor Guvernului se întorceau acasă. Privirile lui începură să răscolească în toate părțile, dar nimeni nu-l lua în seamă, afară de un copilaș hindustan cu turbanul murdar și în haine de culoare gălbuie. Bătrînul își lăsă capul pe genunchi și începu să scîncească.

— Ce s-a întîmplat? întrebă băiatul care se oprise în fața lui. Ai fost jefuit de cineva?

— Nu m-a jefuit nimeni, dar noul meu *chela* a plecat și nu știu unde să-l găsesc. Unde s-o fi dus?

— Ce fel de om era discipolul tău?

— Era un copil care mi-a fost trimis în locul celui care a murit, drept răsplată pentru că m-am umilit în fața Legii celei drepte care este acolo, și întinse brațul spre Muzeu. Mi-a fost trimis ca să-mi arate drumul pe care îl pierdusem. El m-a dus la Casa Minunilor și îndemnat de vorbele lui am îndrăznit să vorbesc cu omul care este custodele, așa că m-am liniștit și m-am întărit sufletește, după ce am vorbit cu el. Cînd a început să mă chinuiască foamea, s-a dus și a cerșit pentru mine, cum face orice *chela* pentru învățătorul său. Pe negîndite mi-a fost trimis și pe negîndite a plecat. Făceam planul ca pe drumul pînă la Benares, să-l învăț să cunoască Legea.

Kim se minună ascultîndu-l ce spune, căci auzise și conversația dintre el și custodele Muzeului, și mai știa că bătrînul spune adevărul, ori aceasta este o virtute cu care un indigen nu se prea laudă în fața unui străin.

— Acum îmi dau seama că mi-a fost trimis anume, ca să-mi aduc aminte că eu voi găsi ceea ce caut.

— Rîul cu săgeata? întrebă Kim și zîmbi mulțumit.

— Nu cumva este și aceasta o prevestire? se minună străinul. N-am vorbit cu nimeni despre ceea ce caut, afară de custodele icoanelor de aci. Spune-mi cine ești tu?

— Sînt *chela* al tău, răspunse Kim și se așeză alături de lama, cu picioarele încrucișate sub el. Pînă acum nu am văzut niciodată om care să se asemene cu tine. Voi pleca și eu la Benares. Cred de asemenea că un om atît de bătrîn ca tine, care vorbește în fiecare zi cînd se lasă înserarea celor care îi ies în cale, va avea numaidecît nevoie de un discipol.

— Dar rîul... rîul săgeții?

— Despre asta te-am auzit vorbind cu englezul. Mă așezasem în fața ușii.

Lama oftă.

— Eu credeam că mi-ai fost trimis ca să-mi slujești drept călăuză. Astfel de lucruri se întîmplă cîteodată... dar eu nu sînt vrednic de o astfel de prevestire. Prin urmare tu nu știi unde este rîul?

— Eu nu știu despre așa ceva, răspunse Kim și zîmbi rușinat. Dar caut și eu un taur... un taur roșu într-un cîmp care să-mi fie de ajutor. Ca orice copil, cînd se întîmpla ca unul dintre tovarășii lui să-i spună ce are de gînd să facă, el era gata numaidecît cu un plan al lui pe care i-l spunea, și ca orice copil, se gîndise și de astădată cel puțin douăzeci de minute la profețiile pe care odinioară le auzise de la tatăl său.

— La ce vrei să te ajute taurul? întrebă lama.

— Nu știu nici eu la ce mă va ajuta, dar așa spunea tatăl meu. Te-am auzit vorbind în Casa Minunilor despre toate locurile acelea ciudate care sînt în munți. M-am gîndit că dacă un om atît de bătrîn și atît de puțin... vreau să spun un om obișnuit să spună adevărul, e gata să plece la drum pentru un lucru atît de puțin însemnat cum este un rîu, atunci trebuie să plec și eu cu el. Dacă ne va fi scris ca noi să găsim locurile acelea, atunci să știi că noi le vom găsi... tu îți vei găsi rîul, iar eu îmi voi găsi taurul cu colonadele uriașe și celelalte lucruri despre care vorbea tatăl meu, dar eu le-am uitat.

— Eu vreau să mă izbăvesc de o roată, nu de colonade, răspunse lama.

— E tot una. Poate ca eu să ajung rege, răspunse el, fără să se mai gîndească și gata să facă orice.

— După ce vom pleca la drum, te voi învăța să ai cu totul alte dorinți, mult mai frumoase decît aceasta, răspunse lama categoric. Hai să plecăm spre Benares.

— Nu plecăm în timp de noapte. Drumurile sînt pîndite

de hoți. Stai pînă se va face ziuă.

— Bine, dar nu avem unde dormi. Bătrînul era obișnuit ca în mînăstire, unde cu toate că dormea pe pămîntul gol, așa cum scrie în lege, se respectau totuși anumite reguli.

— Vom găsi un sălaș bun la Kashmir Serai, răspunse Kim și începu să rîdă văzîndu-l cît e de neajutorat. Am un prieten în partea aceea. Hai să plecăm.

Bazarul cu aerul lui fierbinte și străzile suprapopulate, strălucea de lumini în timp ce ei își croiau drum prin mijlocul mulțimii formate din toate neamurile Indiei de miazănoapte, iar lama se mișca întocmai ca un om care doarme. Era pentru întîia oară că vedea și el un mare oraș industrial, iar tramvaiele supraîncărcate care treceau pe lîngă el, îl înspăimîntau cu scîrțîitul frînelor. Inghesuit din toate părțile, ajunse în sfîrșit în fața porții uriașe de la Kashmir Serai: uriașul teren din dosul gării, împrejmuit de arcade, unde se adună caravanele de cămile și caii care se întorc din drumurile ce coboară de pe platourile Asiei centrale. Aci erau tot felul de oameni sosiți din fundul munților; îngrijeau de călușei cu coame zbîrlite sau de cămilele îngenunchiate; încărcau și descărcau baloturi și legături de marfă; scoteau apă din fîntînile ale căror găleți scîrțîiau pe scripeți; așezau grămezi de fîn în fața armăsarilor care rînchezau și-și arătau albul ochilor sălbatici prin întuneric; alungau cu o lovitură a dosului mîinii jigodiile care se țineau după caravane; plăteau simbria hăitașilor care conduceau convoiul de cămile, tocmeau slujitori noi, înjurau pe toate limbile, chiuiau ori stăteau de vorbă în mijlocul acestei curți uriașe și pline de lume. Arcadele spre care duceau trei rînduri de trepte făcute din cărămidă, erau un fel de refugiu care fusese ridicat împrejurul acestei mări de capete în continuă frămîntare. Majoritatea locului liber era închiriat

negustorilor, cum se obișnuiește să se închirieze și în orașele europene locul de sub arcadele viaductelor. Spațiul dintre colonade era împărțit în camere cu pereți de cărămidă sau scînduri, și cu porți grele de care atîrnau zăvoare și mai grele, de fier lucrat de indigeni. Porțile încuiate dovedeau că stăpînul camerei nu este acasă, și cîteva semne grosolane, uneori chiar prea grosolane, arătau unde este plecat: „Lutuf Ullah e plecat în Kurdistan", iar mai jos cîteva versuri stîngace ca formă adăugau: „O Allah care ai lăsat păduchii să prospere în gulerul giubelei oamenilor din Kabul, cum de ai putut lăsa pe păduchele de Lutuf să trăiască atîta vreme?"

Kim ferind pe lama să fie atins de oamenii și animalele întărîtate, o luă în lungul arcadelor, pînă la capătul celălalt care era mai aproape de gară, și unde locuia geambașul Mahbub Ali, de cîte ori venea din țara întunecată de dincolo de trecătorile munților de la miazănoapte.

In viața lui scurtă, Kim avusese adeseori de-a face cu Mahbub, mai ales între vîrsta de treisprezece și șaisprezece ani, iar afganul acesta înalt și voinic, cu barba vopsită în roșu (căci era înaintat în vîrstă și nu voia să vadă nimeni că a început să încărunțească), își dădea destul de bine seama de valoarea informațiilor pe care i le putea aduce băiatul. Cîteodată însărcina pe Kim să urmărească pe cîte un om care nu putea să aibă nici un fel de legătură cu negoțul de cai, și să iscodească tot ce face și cu cine stă de vorbă cît e ziua de lungă. Seara, Kim venea și-i spunea ce văzuse și ce auzise, iar Mahbub îl asculta fără să facă nici o mișcare și nici nu spunea nici o vorbă. Kim vedea că aci trebuie să se uneltească ceva, dar meșteșugul era, să nu vorbească nimănui afară de Mahbub despre ceea ce se întîmplase, iar în schimbul informațiilor aduse, Mahbub îi dădea mîncări calde, aduse

de la bucătăria din celălalt capăt al seraiului, și într-un rînd îi dase chiar opt annale, bani ghiață.

— Omul meu este aici, zise Kim și lovi o cămilă nărăvașă cu pumnul peste bot. Hei, Mahbub Ali, strigă el oprindu-se în fața unei arcade întunecate, apoi se piti în dosul lui lama care se uita la el speriat.

Geambașul își desfăcuse brîul lat de Buchara cu care era încins și se întinsese pe niște coburi de mătase, unde trăgea dintr-o imensă narghilea de argint. Auzind chiotul băiatului, întoarse capul încetișor, dar văzînd că nu e nimeni în fața lui, afară de moșneagul înalt și tăcut, din coșul pieptului i se ridică un hohot molcom de rîs, în timp ce se uita la obrazul imobil a lui lama.

— Allah, un lama! Un lama roșu! exclamă el. Drumul din Lahore pînă la trecătorile munților e foarte lung. Ce cauți pe aici?

Cu un gest mașinal, bătrînul scoase cățuia și o întinse spre el.

— Pedeapsa Domnului este deasupra tuturor necredincioșilor, zise Mahbub. Nu fac milă cu un thibetan păduchios, dar du-te și cere hăitașilor mei care păzesc cămilele, căci poate pentru ei binecuvîntarea ta să fie de preț. Veniți băieți, căci a sosit un om din țara voastră. Vedeți de el, căci poate i-o fi foame!

Un Balti care stătea pe vine (om venit din partea de miazănoapte, el însuși un fel de budhist degenerat) se apropie cu multă umilință de preot și cu un glas în care gîlgîiau sunetele guturale, îl pofti să se așeze la focul hăitașilor.

— Du-te, îl îndemnă Kim, împingîndu-l încetișor de la spate.

Sfîntul se luă grăbit după omul care îl poftise și lăsă pe Kim singur în marginea arcadei.

— Haide pleacă și tu, pui de hindustan, ce mai aștepți, zise Mahbub întorcîndu-se la hooka lui (narghilea). Puterea Domnului pîndește pe toți necredincioșii. Du-te și cerșește de la oamenii din alaiul meu, căci aceștia sînt de o lege cu tine.

— Maharadji, scînci Kim întrebuințînd formula de politețe hindustană, cu toate că în fond făcea mare haz de situația în care se găsea tocmai acuma, n-am tată, n-am mamă și-mi chiorlăie mațele de foame.

— Ți-am spus să te duci să cerșești de la oamenii care sînt în alaiul meu. Cred că printre aceștia vei găsi și cîțiva hindustani.

— Oh Mahbub Ali, dar ce, *eu* sînt hindustan? răspunse Kim pe englezește.

Gheambașul nu păru deloc mirat, dar îi aruncă o privire tăioasă pe sub sprîncenele zbîrlite.

— Micul prieten al tuturor; ia spune ce va să zică afacerea asta?

— Ce să zică, nimic. Eu sînt acum discipolul sfîntului pe care l-ai văzut și am plecat în pelerinaj spre Benares; mergem împreună... așa spune. E cam nebun, dar și eu sînt sătul de orașul Lahore. Mi s-a făcut dor de lume nouă și de ape mai reci.

— Bine, dar pe seama cui lucrezi acum? De ce-ai venit la mine? Glasul geambașului părea răstit și încărcat de bănuieli.

— Dar la cine să mă duc. Nu am nici un ban, și e greu să pleci la drum fără bani în pungă. Tu vei vinde ofițerilor o mulțime de cai. Cei pe care i-ai adus acum sînt foarte frumoși; i-am văzut și eu. Mahbub Ali, dă-mi o rupie, și-ți fac un zapis la mînă pe care ți-l voi plăti cînd voi fi și eu bogat.

— Hm, mormăi Mahbub Ali, și gîndurile lui începură să

alerge vertiginos. Tu nu m-ai mințit niciodată pînă acum. Cheamă pe lama și tu trage-te mai la o parte în întuneric.

— N-avea nici o grijă, căci ceea ce-ți va spune el, va fi tot ceea ce ți-am spus și eu, zise Kim rîzînd.

— Eu și băiatul, răspunse lama îndată ce înțelese rostul întrebărilor puse de Mahbub Ali, ne ducem la Benares. Eu sînt în căutarea unui rîu anumit.

— Asta se prea poate... Dar Băiatul ce caută cu tine?

— Este învățăcelul meu. Cred că mi-a fost anume trimis pentru ca să mă conducă la rîul pe care îl caut. Mă așezasem la umbra unui tun, cînd l-am văzut că apare în fața mea. Cîteodată se întîmplă ca oamenilor aleși să le fie astfel trimisă cîte o călăuză. Dar îmi aduc aminte abia acum, că mi-a spus că este hindustan de prin partea locului.

— Dar cum îl cheamă?

— De asta nu l-am întrebat. Cred că este discipolul meu?

— Bine, dar nu l-ai întrebat din ce țară este, de ce fel de neam, din ce sat? Este musulman, sikh, hindustan, jain, neam de jos sau clasă superioară?

— De ce să-l întreb. In viața de mijloc nu este nici clasă de jos nici clasă de sus. El este *chela* al meu, au de gînd, vrea cineva, ar putea ca să mi-l ia, căci uite ce este: fără el eu nu-mi voi putea găsi rîul, sfîrși lama și începu să dea din cap îngîndurat.

— Nu-l va lua nimeni de la tine. Du-te și te așează între hăitașii mei, zise Mahbub Ali. Lama se îndreptă spre fundul curții, mai liniștit din cauza cuvintelor pe care i le spusese Mahbub. Geambașul se întoarse în partea unde dispăruse băiatul.

— Ce zici, nu e așa că e nebun? întrebă Kim în timp ce ieșea din nou în lumină. Ce motiv aș avea să te mint, Hadji?

Mahbub continuă să pufăie din hooka fără să răspundă nimic, pe urmă începu să vorbească mai mult în șoaptă:

— Umballa e în drum spre Benares, dacă vă duceți cu adevărat acolo... amîndoi.

— Haida-da! Ți-am spus că omul acesta nu se pricepe la minciuni, cum ne pricepem noi amîndoi.

— Dacă vrei să duci o scrisoare de a mea pînă la Umballa, am să-ți plătesc. Este pentru un cal, un armăsar alb pe care l-am vîndut unui ofițer, cînd am coborît rîndul trecut din trecătorile munților. In ziua cînd l-am vîndut (apropie-te de mine și întinde mîna ca și cînd ai vrea să-mi ceri ceva) certificatul armăsarului nu era gata la îndemînă, și ofițerul care astăzi este în garnizoană la Umballa, m-a rugat să i-l trimit cît mai curînd. (Mahbub îi descrise armăsarul vîndut și pe ofițer). Prin urmare vei spune ofițerului: Certificatul armăsarului alb este complet stabilit. La aceste cuvinte el va înțelege imediat că ai fost trimis de mine. Te va întreba apoi: Ce dovadă ai? iar tu vei răspunde: Mahbub Ali mi-a dat această dovadă.

— Și toate acestea numai pentru un armăsar alb? întrebă Kim cu înțeles și în priviri i se aprinse o lumină ciudată.

— Iți voi da acest certificat chiar acum, așa cum este obiceiul meu, și pe deasupra și cîteva înjurături.

Pe lîngă Kim trecu o umbră urmată de o cămilă care căuta hrană.

— Allah! Ești singurul cerșetor din oraș? N-ai mamă, n-ai tată; așa spuneți toți! Bine, bine, am auzit... și plecîndu-se, ca și cînd arfi căutat ceva pe jos, aruncă băiatului o lipie pufoasă, coaptă în seu. Du-te și culcă-te împreună cu hăitașii caravanei mele, alături de lama. Mîine poate îți voi găsi o slujbă.

Kim plecă, și mușcînd din lipie, dete cu dinții (exact

cum bănuise) de un pachețel învelit în hîrtie subțire, în care era înpăturită o scrisoare și trei rupii de argint ceea ce i se păru că este o generozitate neobișnuită. Lama pe care slugile lui Mahbub îl ospătaseră din belșug, adormise într-un colț al țarcului. Kim se întinse alături de el și începu să rîdă. Știa că făcuse un serviciu lui Mahbub Ali și nu se îndoia nici o clipă că toată povestea cu armăsarul cel alb este o simplă invenție.

Pentru nimic în lume lui Kim însă nu i-ar fi trecut prin minte să bănuiască pe Mahbub Ali, cunoscut ca unul dintre cei mai buni geambași din Punjab, negustor bogat și vrednic ale cărui caravane pătrundeau pînă în fundurile întunecate de dincolo de munți, că ar putea fi trecut într-unul din registrele păstrate sub lacăt de către Serviciul de Siguranță al Indiei, la matricola C. 25. 1 B. De două trei ori pe an C. 25 trimitea cîte o poveste cam stîngaci însăilată, dar care întotdeauna, după ce era controlată de R. 17 și M. 4, se dovedea perfect adevărată. In aceste povestiri se ocupa cu tot felul de mișcări din țările de dincolo de munți, cu exploratorii care erau străini și nu englezi, și în același timp și cu comerțul clandestin de arme. In realitate aceste rapoarte nu erau decît o parte foarte neînsemnată a „informațiilor primite" care determinau atitudinea Guvernului Indiei. Se întîmplase încă acum de curînd că cinci rajahle care se confederaseră, (altceva mai bun de făcut nici n-aveau, decît o confederație), primiseră știre de la o țară din partea de miazănoapte care le era prietenă, că din teritoriile lor ies anumite vești care trec în India Britanică. Șefii guvernelor din aceste țări fură la început foarte supărați din cauza aceasta și luară fără întîrziere măsuri, cum se obișnuiește să se ia în Orient. Intre alții bănuiau și pe cotcarul acesta de geambaș cu barbă roșie, ale cărui

caravane tăiau poteci adînci în zăpezile neumblate ale teritoriilor lor depărtate. Cel puțin de data aceasta caravana lui era să cadă de două ori în cursă și schimbase focuri de armă cu niște tîlhari, dintre care oamenii lui Mahbub aveau trei inși pe conștiință; în orice caz aceștia puteau să fie și năimiți de cineva, dar se putea să fi dat lovitura chiar pe socoteala lor. Din cauza aceasta Mahbub se feri să mai facă popas în Peshawar care era oraș nesănătos și venise întins pînă la Lahore, unde prevedea că lucrurile vor lua o întorsătură neașteptată, căci el își cunoștea foarte bine compatrioții.

Aci Mahbub Ali căută să scape de un lucru pe care nu ar fi vrut pentru nimic în lume să-l păstreze asupra lui mai mult decît ar fi fost necesar: o foaie subțire de hîrtie, înpăturită mărunt de tot și învelită în pînză cerată, care nu era altceva decît un raport nesemnat și fără adresă, într-un colț cu cinci împunsături aproape invizibile făcute cu acul. Aceste împunsături trădau cu nerușinare pe cele cinci rajahle, puterea amică de la miazănoapte, un bancher hindustan din Peshawar, o firmă belgiană care se ocupa cu contrabandă de arme, și un prinț mahomedan de la miazăzi, persoană foarte importantă și pe jumătate independentă. Acest raport era făcut de R. 17 și Mahbub îl luase în primire dincolo de trecătoarea Dora, din cauză că datorită unor împrejurări independente de voința lui, acest agent nu-și putea părăsi postul de observație. In comparație cu acest raport pe care îl ducea C 25, însăși dinamita nu era decît o jucărie, și chiar un oriental, cu tot disprețul înnăscut pentru valoarea timpului, își putea da destul de bine seama, că din ce va putea scăpa de el mai de vreme, va fi cu atît mai bine. Mahbub nu dorea cîtuși de puțin să moară de moarte năprasnică, mai ales că îi mai rămăseseră cîteva socoteli de limpezit cu două trei

familii de la care trebuia să ridice sîngele, cum era obiceiul pămîntului, și odată afacerea aceasta terminată, avea de gînd să se statornicească și el undeva, ca cetățean mai mult sau mai puțin onorabil. De două zile de cînd sosise în Serai, nu plecase niciodată în oraș, dar trimisese numeroase telegrame la Bombay unde avea un depozit la bancă, și telegramele acestea parcă ar fi vrut să le facă anume în văzul tuturor; telegrafiase și la Delhi unde avea un tovarăș care vindea cai unui trimis al statului Rajputana; telegrafiase și la Umballa unde un ofițer englez îi cerea cu insistență certificatul unui armăsar alb pe care i-l vînduse. Pisarul care pentru cîteva annale făcea scrisorile altora, compunea telegrame minunate cum ar fi de pildă: *Creighton, Laurel Bank, Umballa. Calul după cum v-am spus este de sînge arăbesc. Imi pare rău de întîrzierea certificatului pe care l-am tradus abia acum.* Puțin după aceea, trimise următoarea telegramă la aceeași adresă: *Incă odată regret marea întîrziere. Voi trimite certificatul chiar acum.* Tovarășului său de la Delhi îi telegrafie: *Lutuf Ullah. Dispus telegrafic Banca Luchman Naraiana deschidă credit două mii rupii.* Telegramele acestea nu aveau nimic deosebit de cele obișnuite în afaceri, cu toate acestea fură întoarse și pe față și pe dos de cei care se credeau vizați de ele, înainte de a ajunge dincolo de linia ferată, căci pe drum tîmpitul de Balti care le ducea, lăsa pe toți nechemații să le citească.

Acum după ce, cum spunea Mahbub, în felul lui pitoresc de a se exprima, reușise să tulbure apele curiozității celor care îl urmăreau cu prăjina prevederii, Kim părea că îi ieșise în cale ca și cînd ar fi căzut din cer. Mahbub era tot atît de puțin scrupulos pe cît de rapid era de a se folosi de orice mijloc pe care întîmplarea i-l aducea de cîte ori punea ceva la cale, de aceea se hotărî să pună

pe Kim la treabă, fără nici o întîrziere.

Un lama rătăcitor pe drumuri în tovărășia unui servitor de jos, ar fi putut atrage pentru o clipă atenția lumii asupra lor, în timp ce cutreierau India care este țara tuturor pelerinajelor, dar nimănui nu i-ar fi trecut prin gînd să-i bănuiască de ceva, și cu atît mai puțin să-i atace și să-i jefuiască, ceea ce era cu atît mai bine.

Mai ceru un căuș de jăratic pentru hooka și începu să se gîndească. In cazul cel mai rău, dacă băiatului i s-ar întîmpla vreo nenorocire, hîrtia aceasta nu va putea trăda nimic. Dar atunci va trebui să se întoarcă din drum și să se ridice fără nici o grabă pînă la Umballa, chiar dacă ar atrage din nou bănuielile asupra sa, pentru ca el însuși să repete verbal în fața celor interesați, conținutul raportului pierdut.

Fără îndoială raportul lui R. 17 era însuși sîmburele întregii afaceri și ar fi fost o mare nenorocire dacă s-ar fi pierdut și nu ar fi ajuns la destinație. Dumnezeu însă e mare și Mahbub Ali își zise că deocamdată el a făcut tot ce i-a stat în putință. Kim era singurul om pe lume care nu-l mințise niciodată pînă acum. In orice caz, această calitate ar fi fost numai în paguba lui Kim, dacă Mahbub Ali n-ar fi știut dinainte că la nevoie și în interesul lui, băiatul acesta ar fi fost în stare să spună cele mai nerușinate minciuni, fără să clipească din ochi, ca orice Oriental.

Puțin după aceea Mahbub Ali traversă curtea seraiului cu pas domol pînă la Poarta Harpiilor care sînt cu ochii vopsiți și întind tot felul de curse străinilor. Aci se duse la o fată despre care avea tot temeiul să creadă că este în cea mai bună prietenie cu un tînăr spînatic, slujbaș din Kashmir; tînărul acesta îi oprise argatul în drum ca să poată citi telegramele pe care le trimisese. Fapta lui

Mahbub era o lipsă de cumpăt, căci în casa ei începură să bea împreună, cu toată legea Profetului care îi oprea, o băutură parfumată care-l ameți și făcu să i se dezlege limba și să spună tot felul de nebunii, apoi întinzîndu-se după fata căreia îi spuneau Floarea Plăcerilor, se împiedică între pernele așternute pe jos, și căzînd grămadă, cît ai clipi adormi buștean. Floarea Plăcerilor ajutată de tînărul spînatic începu să-l scotocească din creștet pînă în tălpi, cu cea mai mare băgare de seamă, ca nimic să nu le poată scăpa.

Cam tot atunci Kim auzi niște pași ușori furișîndu-se în camera lui Mahbub. Cine știe datorită cărei întîmplări, geambașul lăsase ușa camerei lui descuiată, iar hăitașii se cinsteau de bucurie că erau din nou în India, și se ospătau dintr-o oaie pe care o primiseră de la stăpînul lor și o fripseseră. Un bărbat mititel din Delhi, înarmat cu un smoc de chei pe care Floarea Plăcerilor le smulsese de la brîul lui Mahbub, începu să scotocească toate colțurile camerei, cutiile, legăturile, saltelele, și coburii lui Mahbub, poate chiar mai cu de amănuntul decît îl scotocise tînărul cel spînatic cu cîteva clipe înainte pe el însuși.

— Mie îmi vine să cred, spunea Floarea Plăcerilor la un ceas după aceea, în timp ce sta sprijinită cu cotul de spatele lui Mahbub care sforăia de zor, că omul acesta nu este altceva decît un porc de geambaș din Afganistan, și nu se gîndește la altceva decît la cai și la femei.

— Nu se poate, răspunse tînărul. O afacere cum este aceasta care interesează cinci rajahle, nu poate să fie scrisă ci o poartă închisă în sufletul lui negru ca iadul. N-ați găsit nimic.

Omul din Delhi începu să rîdă și-și îndreptă turbanul în cap, în timp ce intra pe ușă.

— I-am desfăcut și tălpile condurilor și am căutat peste

tot, cum a căutat și Floarea Plăcerilor, dar n-am găsit nimic. Mi se pare că acesta nu este omul pe care îl credem noi ci cu totul altul. Eu nu am obiceiul să las lucrurile numai pe jumătate scotocite...

— Nu mi-au spus anume că acesta ar fi omul cel căutat, ci doar atît: Caută și vezi, nu cumva acesta este omul cu pricina, căci văd că s-au găsit răsuflători pentru vorbele pe care le spunem în sfaturile noastre.

— Partea de miazănoapte a țării este plină de geambași ca acesta, cum este plină de păduchi o giubea veche. Mai este Sikandat Khan, Nur Ali Beg și Farrukh Shah, toți șefi de caravane care fac negoț, interveni Floarea Plăcerilor.

— Aceștia încă nu s-au întors, răspunse spînatecul. Pe ei îi vom ademeni mai tîrziu.

— Ptiu, zise fata cu scîrbă și împinse capul lui Mahbub care îi era așezat în poală. Știu că muncesc din greu pentru banii pe care mi-i dați. Farrukh Shah este un urs, Ali Beg un văcar, iar bătrînul Sikandar Khan, uf!... Cred că va fi mai bine să mă culc și eu, căci porcul acesta nu se mai trezește pînă în zori.

Cînd se trezi Mahbub, fata începu să-l certe din cauză că păcătuise contra legii Profetului și se îmbătase. Un asiat nici nu clipește din ochi cînd își dă seama că a dejucat viclenia unui dușman al său, dar în timp ce Mahbub Ali tuși de cîteva ori ca să-și dreagă glasul, și-și strînse brîul peste mijloc, legănîndu-se pe picioare sub stelele care păleau în fundul cerului, era gata să se dea de gol.

— Astea sînt meșteșuguri de copii pe care le știu toate fetele din Peshawar. In orice caz își pricepe meseria. Acum numai Dumnezeu știe cîți vor mai fi încă pe drum, porniți încoace, cu ordin să mă pipăie, fie chiar cu cuțitul.

E limpede că băiatul trebuie să plece la Umballa, și chiar cu trenul, căci după cît se vede raportul e pripit. Eu voi sta aci și voi da tîrcoale fetei, bînd vin ca orice Afgan care se respectă.

Se opri la al doilea țarc, alături de cel care era al lui. Hăitașii dormeau somn adînc. Nu se vedea însă nici urmă de Kim sau de lama.

— Sus! strigă el primului hăitaș adormit. Unde sînt cei pe care i-ați găzduit aseară? Nu lipsește nimic?

— Nu, mormăi hăitașul buimăcit de somn. Bătrînul acela nebun s-a trezit la primul cîntat al cocoșilor, spunea că pleacă spre Benares, și băiatul l-a luat de mînă și s-au dus.

— Mînia lui Allah va lovi pe toți necredincioșii, exclamă Mahbub intrînd în camera lui și murmurînd ceva neînțeles.

Pe lama îl trezise însuși Kim care se apropiase de un cep din scîndurile pereților camerei lui Mahbub și văzuse pe tînărul din Delhi cum scotocește toate lucrurile geambașului. Un om care răvășește hîrtiile, socotelile, șeile, cum făcea acesta, nu e hoț de toate zilele, și nici nu poate fi un găinar de rînd cel care desface cu vîrful cuțitului talpa condurilor lui Mahbub și sfîșie fără milă căptușeala coburilor. In primul moment Kim se gîndi să dea alarma; strigătul prelung de *cho-or, chor!* (hoții, hoții!) care în timp de noapte face întregul serai să sară în picioare, ar fi fost tocmai la locul lui. Cu toate acestea se răzgîndi și privind cu băgare de seamă în jurul lui, puse mîna pe amuletul care îl avea la gît și-și făcu socoteala:

— Se vede că omul acesta caută certificatul așa zisului armăsar alb; afacerea aceea pe care eu trebuie să o duc la

Umballa. E mai bine să plecăm chiar acum. Un om care caută în saci cu cuțitul, e gata în orice clipă să te scotocească cu cuțitul chiar în mațe. Fără îndoială în dosul acestei afaceri se ascunde o femeie. Hai! Hai! șopti el la urechea bătrînului care dormea mai ușor decît un iepure. Ridică-te, să plecăm la Benares, căci a sosit ceasul.

Lama îl ascultă supus, și peste cîteva clipe ieșiră alături, ca două umbre pe poarta seraiului.

CAPITOLUL II

Din voia celui care trufia fu uitată
De nu robește astăzi om și fiară,
In răsăritul, furnicar de pară,
La Kamakura, adunat să se închine.

Intrară în clădirea uriașă a gării, înecate de tulbureala zorilor. In lumina becurilor electrice se desfășura în fața hangarelor furnicarul negoțului de cereale, destinate regiunilor din partea de miazănoapte a țării.

— Aici trebuie să fie mîna diavolului, zise lama și căută să se ferească de întunericul în fundul căruia se auzeau vuiete surde, și se vedeau sclipind șinele liniei ferate, așternute pe grinzile de beton dintre platformele gării. Erau în mijlocul unei gigantice hale de piatră, pavate în aparență cu cadavre omenești, învelite în lințoliu negru... călătorii de clasa a treia, care își scoseseră bilete de drum în timpul nopții și acum așteptau întinși pe jos ca să vină trenul cu care trebuiau să plece. Pentru un Oriental, somnul nu este legat de nici o oră anume, dintre cele douăzeci și patru ale zilei, tocmai din cauza aceasta și traficul călătorilor se acordă cu acest obicei.

— Asta este casa unde vine carul de foc. Colo, în dosul strungăreței aceleia este un om, care îți va da o hîrtiuță cu care te vei putea duce pînă la Umballa, zise Kim, arătînd cu degetul spre ghișeul casei de bilete.

— Bine, dar noi mergem la Benares, răspunse bătrînul șiret.

— Tot una e. Ia atunci pentru Benares. Repede, căci sosește.

— Ia tu punga!

Lama, la drept vorbind, mai puțin obișnuit cu trenurile decît avea aerul să susțină, tresări cînd auzi mugetul expresului de sud, care pleacă în zori la orele 3,25. Cei adormiți săriră în picioare și cît ai clipi, gara se umplu din nou de vuietul larmei, de strigătele vînzătorilor de apă și acadele, de chiotul agenților poliției indigene, de țipetele femeilor, care își adunau boccelele și-și chemau bărbații și copiii, să nu se răsleţească.

— E trenul... nimic altceva decît *te-rainul,* dar nu vine pînă la noi. Stai aici. Rămase mirat de simplitatea cu care bătrînul lama îi întinse un săculeț plin de rupii, și apropiindu-se de ghișeu, Kim puse pe masă prețul unui bilet pînă la Umballa. Un funcționar somnoros se ridică mormăind ceva și-i aruncă un bilet pînă la cea mai apropiată stație, care putea fi la distanță de șase kilometri.

— Nu se prinde, zise Kim uitîndu-se zîmbind la bilet. Acesta e bun pentru țăranii care nu se pricep; eu însă, sînt din orașul Lahore. Ascultă, Babu, a fost fain, și mi-a plăcut felul în care vrei să mă ciupești; dar acum haide, dă-mi biletul pentru Umballa.

Babu avu aerul că s-a supărat și scoase biletul cerut.

— Mai dă-mi unul pentru Amritzar, zise Kim, care pentru nimic în lume nu ar fi vrut să cheltuiască banii lui Mahbub Ali pentru un fleac cum ar fi de pildă o călătorie plătită pînă la Umballa. Atît de mult costă! Dar tot atît de mult e și mărunțișul pe care mi-l dai ca rest. Eu mă pricep să umblu cu *te-rainul;* niciodată un *yogi* ca tine nu a mai avut atîta nevoie de un *chela* ca mine, zise Kim, întorcîndu-se spre lama. Dacă n-aș fi eu, te-ai pierde... hai pe aici, și-i dete restul, fără să rețină decît cîte o *anna* de

fiecare rupie din costul biletului, drept misitie... în amintirea imemorabilei mistii obișnuite în întunericul Asiei.

Bătrînul lama se opri speriat în fața ușii unui compartiment de clasa a treia, care era deschis.

— N-ar fi oare mult mai bine să mergem pe jos? întrebă el cu glasul stins.

Un lucrător sikh, zdravăn și sănătos, întinse capul inundat de o clădărie de păr spre ei și întrebă:

— Se teme? Nu-ți fie frică de nimic. Imi aduc aminte c-a fost o vreme cînd îmi era și mie frică de tren. Haide intră! Afacerea asta este una dintre cele făcute de Guvern.

— Nu mi-e frică, răspunse lama. Aveți loc pentru doi oameni?

— Nu e loc nici cît să chiorăști un șoarece, țipă cu glas ascuțit soția unui țăran jat, om chiabur din regiunea Jullundur. Trenurile de noapte nu sînt atît de bine supravegheate ca cele care circulă ziua, și în care femeilor li se dau compartimente separate.

— Ascultă mamă a fiului meu, interveni un călător cu turban albastru, care era soțul ei, eu cred că am putea face puțin loc. Ia copilul în brațe. Tu nu vezi că este un om sfînt?

— Să-l iau și pe el în brațe, după ce mai am în poală cel puțin de șapte ori cîte șapte pachete. De ce nu-l poftești și pe el să stea la mine în poală, nerușinatule? Așa sînteți voi, toți bărbații.

Femeia își roti privirea împrejurul celor din compartiment, ca și cînd ar fi vrut să dovedească și despre ceilalți că se gîndesc la fel cu ea. O fată desfrînată din Amritzar, care era așezată aproape de fereastră, se auzi chihotind batjocoritor, din dosul vălurilor care îi acopereau fața.

— Haide, intră! îl îndemnă un cămătar hindustan, care își purta la subțioară condica de socoteli, învelită într-o bucată de pînză, și-i zîmbi larg: Nu strică să faci bine celor săraci!

— Da, mai ales cînd le poți face acest bine cu o dobîndă de șapte la sută pe lună și luînd zălog vițelul pe care vaca nu l-a fătat încă, interveni un tînăr soldat Dogra care pleca spre miazăzi, în concediu. Toată lumea din compartiment începu să rîdă.

— Trenul acesta merge pînă la Benares? întrebă lama.

— Fără îndoială, altfel la ce mai veneam aici, îl îndemnă Kim. Haide, urcă-te repede, altfel trenul pleacă fără noi.

— Ia uitați-vă, chihoti fata din Amritzar. Omul acesta nu s-a urcat pînă acum niciodată în tren. Ia uitați-vă la el!

— Mai bine dați-i o mînă de ajutor, interveni chiaburul, întinzînd o mînă enormă cafenie, ca să ridice pe lama în compartiment. Uite așa tată!

— Da... dar eu trebuie să stau pe jos, căci legea mă oprește să stau pe laviță, răspunse lama. De altfel pe laviță m-apucă numaidecît cîrceii.

— Credeți-mă, interveni cămătarul făcînd o strîmbătură, viața nu are nici un obicei cinstit pe care *te-rainurile* acestea să nu te facă să-l calci. Cum vedeți, chiar acum, sîntem condamnați să stăm alături de oameni din toate clasele poporului.

— Da, și chiar alături de cele mai nerușinate creaturi, se repezi soția țăranului cu gura, întorcîndu-se spre fata din Amritzar, care exact în clipa aceea trăgea cu ochiul spre tînărul soldat.

— Ți-am spus eu c-ar fi fost mult mai bine să fi mers cu căruța; am fi economisit și ceva parale, interveni chiaburul.

— Ca să fi cheltuit de două ori pe atîta cu hrana care

ne-ar fi trebuit pe drum. De zeci de mii de ori s-a mai vorbit despre asta.

— De zeci de mii de limbi otrăvite, murmură bărbatul.

— Dumnezeu să ne aibă în paza lui pe noi femeile, cînd nu vom mai avea voie nici să vorbim. Ia te uită! Mi se pare că acesta este unul dintre cei care nici nu se uită la o femeie, nici nu stă cu ea de vorbă, zise ea întorcîndu-se spre lama, care conform legii lui, nici n-o băgase în seamă. Discipolul lui este tot așa ca și el?

— Nu maică, răspunse Kim în grabă, mai ales cînd femeia este arătoasă și cu suflet bun față de cei care flămînzesc.

— Asta e vorbă de cerșetor, interveni lucrătorul rîzînd. Asta ai vrut, asta ai căpătat, încheie el privind spre Kim, care întinsese mîna parcă ar fi așteptat pomană.

— Pînă unde te duci? întrebă femeia scoțînd o jumătate de lipie, dintr-o boccea unsuroasă.

— Pînă la Benares.

— Poate sînteți scamatori? Hai faceți vre-o scamatorie, ca să ne mai treacă vremea. Dar bătrînul acesta cu pielea galbenă și încrețită, de ce nu scoate nici o vorbă? întrebă soldatul uitîndu-se la ei.

— Din cauză că el este un om sfînt și se gîndește numai la lucruri care trec dincolo de priceperea ta, răspunse Kim.

— Asta se prea poate. Noi cei care sîntem Sikhși din Loodhiana nu ne batem capul cu meditații asupra doctrinei religioase, dar știm să ne batem ca soldați, răspunse el îndreptîndu-se cu mîndrie.

— Fiul fratelui sorei mele este *naik* (caporal) în acel regiment, interveni lucrătorul cu glasul foarte liniștit. In aceeași garnizoană mai sînt și cîteva companii de soldați Dogra.

Soldatul nu răspunse nimic, deoarece știa și el că un Dogra e dintr-o clasă mult mai jos decît un Sikh, iar cămătarul chihoti cu răutate.

— Pentru mine sînt toți la fel, zise fata din Amritzar.

— De asta nici nu ne mai îndoim, se repezi nevasta chiaburului, ca o scorpie.

— Da, dar toți cei care slujesc pe Sirkar cu arma în mînă, sînt de o seamă și între ei nu poate fi nici un fel de deosebire. Este și o egalitate de clasă, dar dincolo de aceasta mai este legătura dintre *Pultoane* (regimentul) ce ziceți, nu e așa? întrebă el rotindu-și privirea sfioasă spre cei dimprejur.

— Fratele meu este într-un regiment de jați, răspunse chiaburul. Oamenii din Dogra sînt foarte cumsecade.

— Cel puțin Sikhșii sînt de aceeași părere, zise soldatul aruncînd privirea spre bătrînul care se așezase într-un colț și nu spunea nimic. Sikhșii tăi ne-au dat dovadă despre asta mai acum trei luni, cînd două companii de ale noastre, le-au sărit în ajutor la Pirzai Kotal, unde pe creasta muntelui erau înșirate opt stindarde ale Afrizilor răsculați.

Le povesti apoi întîmplarea cu o luptă pe care o daseră la graniță și unde companiile de soldați Dogra din corpul Sikhșilor Loodhiana își făcuseră datoria în mod strălucit. Fata din Amritzar zîmbi, căci știa că povestea aceasta fusese spusă numai pentru a-i face ei plăcere.

— Așa! exclamă femeia chiaburului, după ce soldatul termină de povestit. Va să zică satele lor au fost arse și bieții copii lăsați pe drumuri, fără nici un căpătîi?

— Oamenii aceștia aveau de gînd să ne ucidă pe toți, dar au plătit din greu în ziua cînd noi, regimentele de Sikhși am venit să-i învățăm minte. Asta este soarta omului întotdeauna. Am ajuns la Amritzar?

— Da, și aici vine controlorul după bilete, răspunse cămătarul scotocindu-se în brîu.

Lumina opaițelor din vagon începuse să pălească în fața zorilor apropiate, tocmai în clipa cînd un controlor eurasian veni să le ia biletele. Controlul este o operație foarte înceată, mai ales în Orient, unde călătorii își ascund biletele în tot felul de locuri imaginabile. Kim scoase pe al lui, și controlorul îi porunci să se dea jos din vagon.

— Eu mă duc pînă la Umballa, se răsti el, ca să însoțesc pe sfîntul acesta.

— Poți să te duci și la Jehannum (infern), căci mie nu-mi pasă unde te vei duce. Biletul acesta însă, este numai pînă la Amritzar. Hai, dă-te jos!

Kim începu să plîngă cu hohote și să îngîne, printre sughițuri, că acest lama este tatăl și mama lui, că el este singurul sprijin al zilelor șubrede care i-au mai rămas de trăit și că fără el, nu mai încape nici o îndoială, bătrînul va trebui să moară pe drumuri. Toți cei din compartiment rugară pe controlor să-i fie milă de bietul băiat — cel mai elocvent dintre toți era cămătarul — controlorul însă, îl ridică pe Kim de guler și-l scoase afară. Lama începu să clipească grăbit, căci era incapabil să înțeleagă ce s-a întîmplat, iar Kim se văita în gura mare, sub fereastra vagonului.

— Sînt sărac, vai de capul meu. N-am tată, n-am mamă. Amîndoi au murit. Fie-vă milă de mine, căci dacă eu rămîn aici, cine va îngriji de bătrînul acesta?

— Ce este? Ce s-a întîmplat? întrebă lama. Băiatul merge la Benares. El trebuie să vină cu mine. El este *chela* al meu. Dacă trebuie plătit ceva...

— Stai binișor, șopti Kim. Ce noi sîntem rajahle, ca să cheltuim arginții buni, cînd lumea din jurul nostru este atît de miloasă?

Fata din Armitzar coborî din vagon cu tot bagajul pe care îl avea și Kim își dete numaidecît seama, că femeile de teapa ei sînt întotdeauna miloase, de aceea își puse ochii pe ea.

— Un bilet... un tikkut (bileţel) pînă la Umballa... o tu, care calci inimile în picioare, nu ai nici un pic de milă!

— De unde vine sfîntul, din partea de miazănoapte? întrebă fata rîzînd.

— Din miazănoapte, de foarte departe, se grăbi Kim să răspundă. De dincolo de coama munţilor de la hotar.

— In partea de miazănoapte cetinii sînt încărcaţi de zăpezi și potecile munţilor troenite. Maică-mea a fost din Kulu. Ia, și scoate-ţi bilet. Spune sfîntului să mă binecuvînteze și pe mine.

— Mii de binecuvîntări să fie asupra ta, zise Kim în gura mare. Părinte, o femeie cu inima de aur și-a făcut pomană cu noi; acum pot veni și eu cu tine; numai să dau fuga să-mi iau un *tikkut*.

Fata cea desfrînată ridică privirea spre lama, care plecase ochii în pămînt ca să n-o vadă, dar imediat veni un val de lume și o luă cu el.

— Ușor cîștigă, ușor împarte, zise soţia chiaburului cu înţeles.

— Ea a cîștigat har în faţa Domnului; cred că trebuie să fie o călugăriţă.

— Numai la Armitzar sînt cel puţin zece mii de călugăriţe de teapa ei. Urcă-te moșule, căci altfel trenul pleacă fără tine, zise cămătarul.

— Am avut nu numai ca să cumpăr un bilet, ci ne-a mai rămas ceva și pentru mîncare, zise Kim, care sosi în goană. Mănîncă sfîntule și privește în jurul tău, căci uite se face ziuă.

Purpura trandafirie, cu nuanţe de șofran și roșu a

ceţurilor care se ridicau din livezi, descoperea cîmpurile rodnice din Punjab în toată splendoarea acestei dimineţi scăldate în lumina de soare. Lama tresări, văzînd stîlpii de telegraf cum fug pe sub ferestrele vagonului.

— Trenul merge cu mare iuţeală, zise cămătarul zîmbind cu bunăvoinţă. De la Lahore pînă aici am făcut drum mai lung, decît ai putea tu să faci două zile pe jos. Pe înserate vom sosi la Umballa.

— Dar de acolo mai este mult pînă la Benares, zise lama murmurînd cu glasul stins, în timp ce întindea mîna după lipiile pe care i le adusese Kim.

Toţi cei din compartiment îşi desfăcură legăturile şi începură să mănînce. Pe urmă cămătarul, chiaburul şi soldatul îşi scoaseră pipele şi începură să pufăie din ele, umplînd compartimentul de un fum înecăcios şi acru, tuşind şi scuipînd împrejur foarte mulţumiţi. Femeia chiaburului şi cămătarul mestecau rădăcină de *pan* (betel), iar lama luă o priză de tabac şi-şi spuse rugăciunea, în timp ce Kim sta cu picioarele încrucişate sub el, şi zîmbea, privindu-şi pîntecele umflat ca un cimpoi.

— Ce fel de rîuri sînt prin partea Benaresului? întrebă lama pe neaşteptate, adresîndu-se tuturor celor din vagon.

— Avem şi noi fluviul Gunga, răspunse cămătarul, după ce chihotitul celor dimprejur se mai mulcomi.

— Ce mai este afară de Gunga?

— Ce să mai fie afară de Gunga?

— Uite ce, eu am auzit ceva despre un rîu, ale cărui ape au darul să vindece suferinţele.

— Acesta este Gunga şi cel care se spală în apele lui se curăţă de toate relele şi ajunge în Impărăţia lui Dumnezeu. Am făcut şi eu de trei ori pelerinajul pînă la Gunga, lămuri el privind cu mîndrie la cei din

compartiment.

— Cred că aveai destule motive să te duci pînă acolo, ripostă soldatul, iar de astădată, cei din compartiment începură să rîdă de cămătar.

— Să te întorci curat în fața lui Dumnezeu, murmură lama, ca pe urmă să începi din nou tot șirul noilor existențe care te leagă de roata vieții. (Bătrînul dete din cap mîhnit). Se poate însă ca să fie și o greșeală. Cine a făcut fluviul Gunga de la început?

— Dumnezeu. Tu din ce lege recunoscută faci parte? întrebă cămătarul mirat.

— Eu cinstesc legea cea dreaptă... singura lege adevărată. Va să zică fluviul Gunga a fost făcut de Zei. Ce fel de zei sînt aceștia?

Toți din compartiment se uitară la el consternați, căci nu-și puteau imagina ca să fie cineva care să nu știe nimic despre Gunga.

— Bine, dar care este Zeul la care tu te închini? întrebă cămătarul.

— Ascultă, zise lama adunîndu-și în palmă șiragul de mătănii. Ascultă, căci acum vorbesc despre el. Ascultă popor din Hind, la ceea ce-ți spun.

Incepu să le spună povestea Marelui Budha în dialect urdu, dar dus de goana gîndurilor lui, nu-și mai dete seama că vorbește din nou tibethana, amestecată cu fel de fel de texte luate din cărțile chinezești despre viața lui Budha. Oamenii blînzi și răbdători se uitau la el cu bunăvoință. Toată India este plină de oameni sfinți care psalmodiază mereu cuvîntul sfînt în diferite limbi străine și ciudate, zbuciumați de ardoarea credinței; tot așa drumurile sînt pline de pelerini, de visători, de predicatori și vizionari: așa a fost de la începutul începuturilor și așa va fi pînă la sfîrșitul tuturor.

— Hm, murmură soldatul din regimentul de Sikhși de la Loodhiana. La Pirzal Kotal, alături de noi era campat un regiment de mohamedani, și-mi aduc aminte că între ei era un caporal care fusese preot; cîteodată avea zile cînd cădea în extaz și făcea profeții. Toți oamenii aceștia sînt însă sub scutul lui Dumnezeu, și tocmai din cauza aceasta, ofițerii le treceau multe cu vederea.

Lama își aduse aminte că este în țară străină și începu să vorbească din nou în dialect urdu.

— Ascultați povestea săgeții care a plecat din arcul Domnului, zise el.

Intîmplarea părea că este pe placul celor din compartiment și tocmai de aceea îl ascultară cu mai multă atenție pînă la sfîrșit.

— Oameni din Hind, să-mi spuneți acum, n-aș putea găsi pe cineva care să mă călăuzească pînă la rîul pe care îl caut, căci noi toți, bărbați și femei sîntem jertfe ale păcatelor noastre.

— Nu este alt rîu decît Gunga și acesta spală orice păcat, răspunseră oamenii în cor.

— Cu toate acestea noi avem și Zeități care apără de rele în partea de la Jullundur, zise nevasta chiaburului, privind pe fereastră. Uite, ce binecuvîntare au dat acestor semănături!

— Nu e lucru de nimic să cauți toate rîurile din Punjab, interveni chiaburul. Eu sînt mulțumit cu orice rîu care îmi lasă mîl rodnic pe ogoare și dau har lui Bhumia, zeul căminului, sfîrși el ridicînd un umăr osos și ars de soare.

— Crezi că Domnul s-a dus atît de departe spre miazănoapte? întrebă lama întorcîndu-se spre Kim.

— Asta se poate, răspunse Kim cuviincios, și aruncă o dîră de salivă înroșită de betel pe scîndurile compartimentului.

— Cel din urmă dintre marii profeți a fost Sikander Julkarn (Alexandru cel Mare), zise muncitorul sikh. El a pavat străzile din Jullundur și a făcut o cisternă uriașă în apropiere de Umballa. Pavajul este și astăzi în bună stare, și cisterna se vede și acum. De Dumnezeul pe care îl cauți tu însă, eu nu am auzit pînă acum.

— Lasă părul să-ți crească și vorbește în dialect punjabi, zise soldatul întorcîndu-se spre Kim. (Acesta era un proverb din părțile de miazănoapte). Atîta e deajuns ca să faci un sikh. Cu toate acestea nu îndrăzni să vorbească prea tare ca să fie auzit și de alții.

Lama oftă și se ghemui pe dușumele, fără să mai spună nimic. Prin tăcerea compartimentului auzeai din cînd în cînd, murmurul său: *Om mane pudme hum! Om mane pudme hum!* (O, tu podoabă a florilor de lotus), și țăcănitul molcom al mătăniilor pe care și le plimba neostenit printre degete.

— Mă simt obosit, zise el într-un tîrziu. Iuțeala cu care merge trenul și țăcănitul roților mă obosește. Afară de asta *chela,* mi-e teamă să nu fi trecut dincolo de rîul pe care îl caut.

— Ai răbdare, ai răbdare, zise Kim. Nu spuneai că rîul pe care îl cauți, este aproape de Benares. Pînă acolo mai avem drum lung de făcut.

— Dacă Domnul a venit spre miazănoapte, atunci s-ar putea să fie chiar unul dintre rîurile peste care am trecut.

— Asta eu nu pot să o știu.

— Bine, dar tu mi-ai fost trimis... pentru harul pe care l-am cîștigat la Such-zen? Tu mi-ai apărut în fața tunului și aveai două fețe... și erai îmbrăcat în două giubele.

— Ai răbdare. Despre lucrurile acestea nu trebuie să vorbești aici, șopti Kim. Cu toate acestea eu nu am fost decît singur... gîndește-te bine și-ți vei aduce aminte. Un

singur copil... un hindustan mititel... lîngă tunul cel uriaș și verde.

— Nu era și un englez cu barba albă, așezat între icoane, ale cărui vorbe m-au făcut să cred și mai mult în existența rîului săgeții?

— El... adică noi amîndoi ne-am dus la Ajaib Gher din Lahore pentru a ne închina zeităților de acolo, explică Kim celor care ascultau la ce spunea bătrînul, iar sahibul de la Casa Minunilor a vorbit cu lama, cum ai vorbi cu un frate. Acesta este adevărul adevărat. Lama este un om sfînt de dincolo de coama munților de la miazănoapte. Stai liniștit. Vom sosi la Umballa tocmai la timp.

— Dar rîul meu... rîul care îmi va aduce dezlegarea?

— De acolo, dacă vrei, ne putem duce pe jos ca să căutăm și rîul. In felul acesta nu ne va scăpa niciunul, nici cel puțin un pîrîiaș, care curge între răzoare.

— Bine, dar și tu cauți ceva care te interesează numai pe tine? întrebă lama și păru foarte mulțumit că-și aduce atît de bine aminte, așa că se îndreptă din încheieturi.

— Asta e adevărat, răspunse Kim, care se simțea foarte mulțumit că poate se amestece *pan* și între oamenii aceștia pe care nu-i mai văzuse, și că merge spre o lume nouă care îl primea cu bunăvoință.

— Era vorba despre un taur, un taur roșu care ne va ieși în cale, în mijlocul unui cîmp verde... ca să ne stea într-ajutor și să te ducă pe tine... dar nu-mi mai aduc aminte unde.

— Nu, nu mă va duce nicăieri, interveni Kim. Aceasta a fost numai o poveste pe care am scornit-o pentru tine.

— Ce înseamnă toate vorbele acestea? întrebă nevasta țăranului, plecîndu-se și sunîndu-și brățările. Vorbiți amîndoi parcă ați visa. Un taur roșu într-un cîmp verde, care să te ducă în cer, sau unde vrei să te ducă? Ai avut

vreo viziune? Sau ţi-a proorocit cineva despre asta? Avem şi noi un taur roşu în satul din apropierea oraşului Jullundur, şi taurul acesta paşte de obicei numai în livezile cele mai verzi.

— Dacă vrei să vezi minuni, n-ai decît să spui unei femei cîteva vorbe băbeşti şi să dai sitarului o frunză, un ac şi un fir de aţă, şi ai să vezi ce va ieşi, zise muncitorul sikh. Toţi oamenii sfinţi trăiesc ca în vis şi visează treji, iar discipolii lor primesc acelaşi dar, numai urmîndu-i pe drumuri şi ascultîndu-le învăţătura.

— Despre un taur roşu într-un cîmp verde era vorba? repetă lama. Se poate ca în viaţa pe care ai trăit-o înainte de asta, tu să fi cîştigat har şi taurul va veni acum pentru ca să te răsplătească.

— Nu, deloc. Aceasta este o simplă poveste, care probabil mi-a fost spusă şi mie, numai în glumă. Cu toate acestea eu îmi voi căuta în împrejurimile Umballei taurul meu, iar tu vei avea răgaz să-ţi cauţi rîul şi să te odihneşti de oboseala drumului.

— S-ar putea ca taurul să ştie ce căutăm noi şi ne va fi trimis în cale pentru ca să ne ducă acolo unde trebuie să ajungem, zise lama, bucurîndu-se ca un copil. Apoi se adresă celor din compartiment: Băiatul acesta mi-a fost trimis abia alaltăieri şi cred că el nu este din lumea aceasta.

— Am întîlnit cerşetori destui şi tot aşa şi oameni sfinţi, dar un *yogi* ca acesta şi un *chela* ca al lui n-am mai văzut, zise femeia.

Bărbatul ei se bătu uşor cu degetul pe frunte şi zîmbi, iar cînd lama simţi din nou că i s-a făcut foame, avură grijă să-i dea ceea ce aveau mai bun între merindele luate la drum.

Plini de praf, obosiţi şi somnoroşi, ajunseră într-un

tîrziu la Umballa și trenul opri în gara din marginea orașului.

— Noi ne dăm jos aici, din cauza unui proces pe care-l avem, zise soția chiaburului către Kim. Vom sta la fratele mai mic al vărului bărbatului meu. In curte se mai găsește loc pentru *yogi* și pentru tine. Intreabă-l nu vrea să mă binecuvînteze?

— Părinte, o femeie cu inima de aur vrea să ne dea sălaș pentru noapte. Țara de la miazăzi este primitoare. Din zorii zilei pînă în amurg, toată lumea care ne-a întîlnit, ne-a dat o mînă de ajutor.

Lama își plecă fruntea și murmură o binecuvîntare.

— Ce-ți mai trece prin minte, să umpli casa fratelui meu cu cerșetorii aceștia, zise țăranul, ridicînd pe umeri o legătură spînzurată de măciuca lui grea de bambus.

— Fratele cel mai mic al vărului tău mai datorează și astăzi unui văr al tatălui meu, niște bani pentru ospățul fiicei sale, răspuse femeia încruntîndu-se la el. Hrana pe care le-o va da, n-are decît să o treacă în socoteala datoriei. Nu mă îndoiesc că yogi va cere să-i dea de mîncare.

— Pentru el am eu grijă să cerșesc, interveni Kim, care nu se gîndea decît să găsească bătrînului un adăpost unde să poată sta peste noapte, ca el să poată căuta pe englezul lui Mahbub Ali și să scape de certificatul armăsarului alb, pe care îl avea la el.

După ce așeză pe lama la adăpost în fundul curții unui gospodar hindustan, care sta în spatele cantonamentului și părea să fie om cumsecade, Kim se întoarse spre el și-i spuse:

— Acum eu mă duc pînă la bazar, să cumpăr de ale mîncării. Să nu pleci de aici, pînă nu mă întorc.

— Dar te întorci? E sigur că te întorci? întrebă

moșneagul, apucîndu-l de mînă. Și cînd vei veni la mine, mi te vei arăta din nou sub aceeași față? Crezi că seara aceasta este prea tîrziu să mai mergem să căutăm rîul?

— E prea tîrziu și prea întuneric. Fii liniștit, și gîndește-te la drumul pe care l-am făcut pînă acum... de la Lahore pînă aici sînt cel puțin o sută de *kos*.

— Da... și de la mînăstirea de unde am plecat pînă aici e și mai departe... Ce vrei...lumea este înspăimîntător de mare.

Kim se strecură în noapte, fără să-l bage nimeni în seamă, și nu se gîndi că niciodată înainte de el sau după aceea, nu s-a întîmplat ca un om atît de puțin important cum era el, să poarte ascuns în pungulița de la gît propria lui soartă și a cîtorva mii de semeni ai lui. După spusele lui Mahbub Ali, nu-i fu deloc greu să găsească locuința englezului pe care îl căuta, și se întîmplă că tocmai atunci se întorcea de la Club un servitor care aducea docarul cu care plecase stăpînul său, așa că nu mai stătu nici o clipă la îndoială. Nu mai rămînea altceva de făcut decît să-și aștepte omul. Kim se furișă printre tufele grădinii și se ascunse între ierburile înalte, care erau aproape de terasă. Toată casa era luminată și servitorii erau ocupați în jurul meselor încărcate de flori, de cristaluri și argintărie. Puțin după aceea apăru un englez îmbrăcat în alb și negru și începu să fredoneze o melodie. Era prea întuneric pentru ca să-i poată vedea fața, de aceea Kim se gîndi să-l încerce după vechiul obicei al cerșetorilor:

— Ocrotitor al celor netrebnici!

Englezul se întoarse în partea de unde venea glasul.

— Spunea Mahbub Ali...

— Ei, ce spunea Mahbub Ali?

Englezul nu făcu nici o încercare să vadă la față pe cel care îi vorbea și Kim își dete seama că știe despre ce este vorba.

— Spunea că certificatul armăsarului celui alb este complet stabilit.

— Ce dovadă ai despre asta? întrebă englezul și lovi cu bastonul tufele care încadrau aleea.

— Mahbub Ali mi-a dat să-ți aduc și dovada, răspunse Kim și scoțînd hîrtia din punguliță, i-o aruncă de departe. Hîrtia căzu în mijlocul aleei, alături de englez și acesta văzînd că din partea cealaltă apare un grădinar, puse numaidecît piciorul pe ea. După ce servitorul se mai depărtă, englezul o ridică de jos și lăsă să-i cadă o rupie, (Kim o auzi sunînd), apoi intră în casă, fără să se mai uite înapoi. Kim se repezi și luă banul. Dar cu toate că, deși era irlandez, își dădea seama de valoarea banului, totuși i se păru că n-ar fi mulțumit dacă nu ar vedea ce efect va face asupra englezului hîrtia pe care i-a adus-o, după ce o va citi. Tocmai de aceea, în loc să plece cît mai repede, începu să se tîrască printre ierburile înalte, pînă ajunse aproape de ferestrele casei.

Știa dinainte că bungalowurile din India sînt deschise în toate părțile și văzu pe englezul cu biletul că intră într-un cabinet, care era într-un colț al terasei, un fel de cameră pe jumătate birou, adevărat depozit de hîrtii și dosare cu telegrame, și se așează în fața mesei ca să citească biletul lui Mahbub Ali. Chipul lui luminat de o lampă de petrol, care era pe masă, se contractă și se întunecă, iar Kim ca orice cerșetor obișnuit să ghicească fizionomiile trecătorilor își dădu imediat seama de efectul produs de această lectură.

— Will, dragă Will, se auzi o femeie strigînd. Trebuie să cobori în salon, căci peste cîteva minute sosesc invitații.

Bărbatul însă, citea înainte, ca și cînd n-ar fi auzit-o.

— Will, se auzi femeia strigînd din nou după cîteva minute. Au sosit, căci aud călăreții venind în lungul aleei.

Bărbatul se repezi afară cu capul gol, tocmai în clipa

cînd în fața terasei se opri un landou uriaș, urmat de patru călăreți indigeni. Din landou coborî un om înalt cu părul negru, și drept ca o săgeată, urmat de un tînăr ofițer de ordonanță, care zîmbea mulțumit.

Kim sta întins pe pîntece, în umbra tufelor, și cu mîna aproape putea să atingă roțile înalte ale trăsurii. Englezul schimbă două vorbe cu străinul cel negru.

— Sigur că da, răspunse ofițerul de ordonanță. Totul așteaptă, în cazul cînd veți avea nevoie de un cal.

— Nu ne trebuie mai mult de douăzeci de minute, zise omul lui Kim. Dumneata vei face onorurile, și caută ca lumea să se distreze cît mai bine.

— Spune unuia dintre călăreți să aștepte, zise bărbatul cel înalt și intră în cabinet împreună cu englezul.

Kim îi văzu plecați cu capetele unul spre altul, asupra biletului adus de el și-i auzi vorbind, unul cu glas domolit, celălalt limpede și categoric.

— Aici nu poate fi vorba de săptămîni; cel mult de zile sau de ceasuri, zise cel mai în vîrstă. Mă așteptam de cîtva timp, dar la așa ceva... dar asta le pune capăt la toate (și bătu cu degetul în biletul primit de la Mahbub). Astă seară Grogan va lua masa aici, nu este așa?

— Da domnule; tot așa și Macklin.

— Foarte bine. Voi vorbi personal cu ei. Chestiunea aceasta va fi dusă în fața Consiliului de război, bineînțeles; în orice caz ceea ce avem aici justifică o acțiune imediată. Avertizați brigăzile din Pindi și Peshawar. Toate concediile de vară vor fi amînate, dar n-avem ce face. Iată unde au ajuns lucrurile din cauză că nu i-am zdrobit chiar de la început. Opt mii de oameni cred că vor fi deajuns.

— Dar artileria?

— Trebuie să vorbesc cu Macklin.

— Va să zică acesta e războiul?

— Nu, ci o simplă expediție represivă. Cînd un om este legat de actele semnate de către predecesorul său...

— S-ar putea însă ca C. 25 să fi mințit.

— El confirmă informațiile primite de la celălalt agent. La drept vorbind au fost prinși asupra faptului, chiar de acum șase săptămîni. Devenish însă, ținea cu orice preț să salvăm pacea cît va fi posibil. Ei au întrebuințat acest răgaz pentru a-și întări forțele. Trimite imediat telegramele... vei întrebuința codul cel nou, nu pe cel vechi... codul meu și al lui Wharton. Cred că nu mai este necesar să facem doamnele să aștepte. Restul îl vom discuta în fumoar. Nu va fi război... va fi o represiune.

In timp ce ultimul călăreț se depărtă în galop, Kim se strecură spre odăile din dosul casei, unde după cum știa el din Lahore, trebuia să se găsească ceva de mîncat și informațiile de care avea nevoie. Bucătăria era plină de slugi, care forfoteau în toate părțile, și unul dintre bucătari îi trase un picior.

— Au, țipă Kim, prefăcîndu-se că plînge. Am venit să ajut la spălatul vaselor, ca să-mi dați și mie ceva de mîncare pentru osteneală.

— Toată Umballa a venit pentru același lucru. Pleacă de aici. Pînă acum nu s-a servit invitaților decît supa. Poate îți închipui că noi, care sîntem în slujba lui Creighton sahib, avem nevoie de ajutorul oamenilor străini ca să putem servi invitaților un banchet?

— Se vede că dați un banchet foarte mare, zise Kim, uitîndu-se la vraful de farfurii.

— Ce te miri așa? Invitatul cel mai de seamă este astă seară, nici mai mult nici mai puțin, decît Jang-i-Lat Sahib (Comandantul Șef).

— Nu mai spune, se minună Kim, prefăcîndu-se că nu-i vine a crede.

Aflase ce avea nevoie să afle, şi cînd bucătarul se întoarse din nou spre el, băiatul dispăruse de mult.

— Şi toată forfota asta numai din cauza certificatului unui armăsar, îşi zise Kim, exprimîndu-se ca de obicei în hindustană. Mahbub Ali ar fi trebuit să vină la mine ca să ia lecţii în minciună. Inainte, de cîte ori duceam un bilet, într-însul nu era vorba de altceva decît de femei. Acum e vorba despre bărbaţi. Cu atît mai bine. Bărbatul cel înalt spunea că va trimite o armată ca să pedepsească pe cineva, undeva, în altă parte a ţării. Ordinele pleacă la Pindi şi Peshawar. A fost vorba şi despre tunuri. Ar fi trebuit să mă apropii mai mult de ei, căci acestea sînt ştiri preţioase.

La întoarcere găsi pe fratele mai mic al vărului ce spunea ţăranul cel chiabur că-l are la Umballa, discutînd procesul, împreună cu el şi soţia lui, alături de care mai erau şi cîţiva prieteni. Lama moţăia într-un colţ. După cină, unul dintre cei de faţă îi dădu şi lui o narghilea, şi Kim se simţea bărbat în toată forma, în timp ce pufăia din găoacea lustruită de cocos, cu picioarele întinse sub lumina lunii şi spunînd din cînd în cînd cîte o vorbă, pe care o simţea că-l arde pe vîrful limbii. Gazdele lui îl tratară cu toată cuviinţa, căci femeia chiaburului le vorbise despre taurul cel roşu, care i se arătase şi despre posibilitatea ca el să nu fie din lumea aceasta. Afară de asta, lama reprezenta o curiozitate rară şi demnă de toată cinstea. Preotul casei, un bătrîn brahman Sarsut, veni şi el, şi pentru a impresiona pe cei de faţă, începu o conversaţie teologică. Nu mai încape nici o îndoială că ţineau cu toţii la preotul lor, dar cu toate acestea lama era oaspetele casei şi pentru ei o noutate. Păreau încîntaţi de blîndeţea

lui binevoitoare, de citatele chinezești, pe care le folosea și care, lor li se păreau versete biblice; aici în mijlocul acestor oameni care îl ascultau cu dragoste, lama începu să-și răsfire amintirile, cum își scutură floarea de lotus petalele, vorbind despre viața lui petrecută între munții Such-zen, „înainte de ce s-ar fi ridicat ca să plece spre lumină".

Își dădură seama că în zilele acelea el fusese un mare prezicător care se pricepea să descifreze horoscopul; preotul casei îl rugă să-i arate metoda pe care o întrebuințează, și fiecare dintre ei numea planetele, cu alte numiri pe care celălalt nu le putea înțelege, și pentru a se lămuri, își arătau cu degetul stelele de pe cerul înecat de întunericul nopții. Copiii din casă se putură apropia de el, în timp ce povestea, și începură să se joace cu boabele mătăniilor, iar sfîntul își uită de legea care îl oprea să se uite la femei în timp ce vorbea despre încercările prin care trecuse, despre troienele din munți, trecătorile înfundate, despre stîncile în care oamenii găsesc safire și turcoaze, peste care trec drumurile prăpăstioase ce duc spre inima Chinei.

— Tu ce crezi despre omul acesta? întrebă chiaburul în șoaptă pe preot.

— Este un om sfînt; un sfînt adevărat. Zeii lui nu sînt zei, dar picioarele lui răscolesc colbul drumului celui adevărat, răspunse preotul. Felul lui de a profeți și de a citi horoscopul, cu toate că asta este mai presus de înțelegerea ta, este plin de înțelepciune și sigur.

— Spune-mi zise Kim, voi avea parte ca să-mi găsesc taurul roșu într-un cîmp verde, așa cum mi s-a spus?

— Ce știi despre ceasul în care te-ai născut? întrebă preotul cu îngîmfare.

— Eu m-am născut între cîntatul întîi și al doilea al cocoșilor în noaptea cea dintîi a lunii Mai.

— În ce an?

— Asta nu știu, dar în clipa cînd eu am scos primul țipăt, s-a întîmplat marele cutremur de pămînt în Srinagur care este în ținutul Kashmir.

Acest amănunt Kim îl auzise de la femeia care îl crescuse, iar aceasta la rîndul ei îl auzise de la Kimball O'Hara. Cutremurul se simțise și în India, și multă vreme această întîmplare a rămas ca o dată importantă pentru Punjab.

— Nu mai spune! exclamă o femeie emoționată căreia acest amănunt îi confirma încă odată bănuiala că Kim este de origină supraomenească. Mi se pare că fata lui cutare s-a născut tot atunci...

— Tocmai, și maică-sa a născut părintelui ei patru ani la rînd cîte un băiat, interveni nevasta chiaburului care sta retrasă mai la o parte.

Nimeni care a învățat să citească în stele nu va putea uita în ce semne ale zodiacului stăteau planetele în noaptea aceea, zise preotul casei, și începu să facă diverse semne în pulberea din curte. In orice caz tu intri cel puțin pînă la jumătate în semnul taurului din zodiac. Profeția ce spune?

— Spune că într-o bună zi eu voi ajunge om mare cu ajutorul unui taur roșu într-un cîmp verde; înainte de asta însă vor veni doi oameni care vor pregăti lucrurile, răspunse Kim încîntat de vîlva pe care o trezise în jurul lui.

— Da, acesta este începutul oricărei viziuni. La început o ceață deasă care începe să se ridice cu încetul, pe urmă vine cineva cu un tîrn și curăță locul. Apoi începe vedenia. Spuneai că vor veni doi oameni? Așa, așa. Soarele plecînd

din semnul taurului, intră în semnul gemenilor. Aceștia sînt cei doi oameni din profeție. Acum să stăm și să ne gîndim puțin. Dă-mi o nuia, băiețașule.

Incruntă din sprîncene și începu să scormonească în țărînă, să caute tot felul de semne misterioase, iar cei din jurul lui se uitau minunați, afară de lama care se feri să spună ceva între acești oameni străini. După o jumătate de ceas, aruncă nuiaua din mînă și murmură:

— Hm, stelele spun că nu vor trece trei zile și vor sosi cei doi oameni ca să prepare drumul. După ei vine taurul, dar semnul care se arată în fața lui este semn de vrajbă și sînge, cu oameni înarmați.

— In compartimentul nostru a fost și un soldat din regimentul de Sikhsi de la Loodhiana care venea cu trenul încoace, se amestecă femeia grăbită.

— Sîîî! Vin oameni înarmați... cu sutele. Ce legătură este între tine și războiul care vine, întrebă preotul pe Kim. Semnul în care te arăți tu este roșu de sînge și prevestește război sîngeros care se va dezlănțui în curînd.

— Nu este nici o legătură, interveni lama. Noi sîntem oameni pașnici și am plecat în căutarea rîului.

Kim își aduse aminte de vorbele pe care le auzise în camera din colțul terasei și-i veni să zîmbească. Nu mai încăpea nici o îndoială că stelele îl ocroteau.

Cu talpa piciorului, preotul șterse horoscopul pe care îl făcuse în țărînă.

— Eu nu văd mai mult de atît, zise preotul, dar să știi că peste trei zile taurul va veni la tine.

— Dar rîul pe care îl caut, rîul meu? întrebă lama, întinzînd brațele spre el. Eu credeam că taurul lui ne va conduce la rîul pe care îl caut.

— Hm... cît despre rîul acela fermecat, frățioare... Acestea nu sînt lucruri care se pot găsi în toate zilele.

A doua zi dimineața, cu toate că gazda le spuse să mai rămînă, bătrînul lama spuse băiatului să plece numaidecît la drum. Lui Kim îi dădură o legătură plină cu de ale mîncării și bani de aramă, aproape trei annale, ca să aibă pentru trebuințele drumului; în zorile tulburi ale zilei se depărtară, petrecuți de urările celor care se uitau după ei, și-i urmăreau cum se pierd pe drumul care se îndreaptă spre miazăzi.

— Păcat că oamenii aceștia și cei care sînt cu ei de o seamă nu pot fi liberați din Roata Lucrurilor, zise lama.

— E mai bine așa, căci altfel pe pămînt nu ar mai rămîne decît răii, și cine ne-ar mai hrăni și ne-ar mai găzdui, răspunse Kim care mergea fără să-i pese de povara pe care o duce în spate.

— Uite colo o șuviță de apă, zise lama, hai să mergem să o vedem, și se abătu din drumul care se desfășura spre zări ca o panglică cenușie, ca să intre în mijlocul cîmpurilor unde după cîțiva pași dădură peste o haită de cîini pribegi.

CAPITOLUL III

Glas din adîncuri ridicat,
In suflete întunecate a răsunat,
Cînd Devadatta lege vi s-a dat,
Ca molcomele vînturi, trezite-n Kamakura.

Pe urma lor venea un țăran furios, învîrtind o măciucă de bambus deasupra capului. Era un grădinar care cultiva flori și legume pe care le vindea în tîrg la Umballa, și Kim știa ce înseamnă un astfel de om.

— Iată, zise Lama, fără să țină seama de cîinii care hămăiau în jurul lui, un om care nu știe cum trebuie să se poarte cu străinii, care nu are strajă la gură și nici nu este milos. De astfel de oameni trebuie să te ferești, fiule.

— Ho, cerșetori fără rușine, striga țăranul venind în fugă după ei. Plecați de aici. Inapoi!

— Plecăm, răspunse lama cu demnitate, și părăsim aceste cîmpuri pentru care Domnul nu a dat har.

— Bine, zise Kim emoționat, noi plecăm, dar să știi că dacă anul acesta cîmpul tău nu va rodi, vina nu o poartă nimeni altul, decît vorbele tale pline de răutate.

Țăranul începu să-și joace papucii cu sfială:

— E plin de cerșetori prin partea locului, zise el cu glasul molcomit, parcă ar fi vrut să-și ceară iertare.

— O, Mali (grădinarule), dar după ce ai putut cunoaște că noi avem de gînd să-ți cerem ceva, întrebă Kim răstit, dîndu-i acest nume care nici unui negustor nu poate să-i placă. Noi venisem numai pentru ca să vedem șuvița de

apă care trece pe mijlocul acestor cîmpuri. Pe aici trece un rîu...

— Ce fel de rîu? ripostă țăranul supărat. Voi din ce parte de lume veniți, că nu știți nici ce este un canal? Apa curge dreaptă ca o săgeată în lungul cîmpurilor și o plătesc tot atît de scump, ca argintul topit. Dar dacă aveți nevoie de apă, vă pot da și vă dau și lapte.

— Nu ne trebuie, noi ne ducem pînă la rîu, răspunse lama și se urni din loc.

— Vă dau lapte și ceva de mîncare, bîlbîi omul uitîndu-se la străinul înalt din fața lui. N-aș vrea să-mi atrag afurisenia voastră, nici asupra mea, nici a cîmpurilor mele, dar trebuie să știți că prin partea locului, drumurile sînt pline de cerșetori, tocmai acum cînd vremurile sînt atît de grele.

— Uită-te la el, zise lama întorcîndu-se spre Kim. Ceața roșie a supărării l-a îndemnat să vorbească atît de urît. Cînd ceața din fața ochilor lui se limpezește, începe să fie mai omenos și mai bun de inimă. Binecuvîntate fie livezile lui, și ferește-te de acum înainte de orice judecată pripită, grădinarule.

— Am întîlnit în drumul meu oameni sfinți care ar fi afurisit toată starea ta, de la vatra focului pînă la ieslea vitelor, zise Kim întorcîndu-se spre țăranul speriat. Dar acesta este un sfînt prea înțelept și eu sînt ucenicul lui.

Ridică nasul în vînt și trecu foarte mîndru pe poteca ce șerpuia printre livezile de semănături.

— Nu este nici o vanitate, zise lama după un timp de tăcere, uitîndu-se la el. Intre cei care urmează drumul de mijloc nu se cunoaște vanitatea.

— Mi se pare că tu ești cel care spunea că grădinarul acesta este un om din clasa de jos și nu știe nici cum trebuie să se poarte.

— De clasa de jos eu n-am pomenit; cum ar putea să fie cineva din clasa de jos cînd nu este? Afară de asta omul și-a cerut iertare, și eu am uitat jignirea pe care mi-a adus-o. Pe urmă, el este ca și noi, un om legat de roata vieții, cu deosebirea că el nu știe cum să se mîntuiască.

Se opri în fața unui pîrîu care curgea printre livezi și se uită îndelung la țărmul pe care se vedeau urme de animale.

— Cum vei putea recunoaște rîul pe care îl cauți? întrebă Kim, așezîndu-se la umbra unui boschet de trestie de zahăr.

— Cînd voi ajunge în apropierea lui, mintea mi se va lumina, dar presimt că acesta nu este locul pe care îl caut eu. O tu, cea mai mică șuviță de apă din cîte am întîlnit, de ce nu poți să-mi spui unde este rîul meu? Fii binecuvîntată și să rodească toate cîmpurile din jurul tău!

— Privește! Privește! strigă Kim și sărind în picioare, îl trase înapoi. Dintre trestii ieșea ca o nuia ceva galben cafeniu și tîrîndu-se printre ierburile din marginea apei, se plecă și bău din undă, pe urmă rămase nemișcat: era o cobră care se uita la ei cu ochii mari, fără pleoape.

— N-am nici un băț la mine, n-am nimica, zise Kim. Mă duc să aduc o prăjină ca s-o zdrobesc.

— De ce? Ea este ca și noi, pe aceași roată, fie în partea de sus, fie în partea de lîngă pămînt. Gîndește-te ce răutăți a trebuit să făptuiască sufletul acesta, ca să se întrupeze într-o astfel de înfățișare.

— Eu nu pot suferi nici un fel de șarpe.

Oricît ar trăi un om alb între indigeni, e peste putință să-și stăpînească groaza pe care o simte în fața șerpilor.

— Lasă-l să-și trăiască viața lui.

Cobra se încolăci și umflîndu-se în gușă, șuieră din limbă și se întoarse din nou spre ei.

— Să-ţi fie ţie frate mai mic, hărăzităliberarea apropiată, adăugă lama foarte solemn. Nu cumva ai din întîmplare cunoştinţă despre rîul pe care îl caut?

— Pînă acum n-am văzut niciodată un om ca tine, murmură Kim speriat. Crezi că şerpii înţeleg ceea ce le spui?

— Cine ar putea să-ţi răspundă, zise lama şi se apropie pînă la jumătate de cot de capul şarpelui veninos. Cobra se lăsă în mijlocul inelelor ei prăfuite. — Haide şi tu, strigă lama, întorcînd capul spre el.

— Eu nu mă apropii, răspunse Kim. Mai bine fac un înconjur.

— Vino, căci nu te muşcă.

Kim ezită cîteva clipe, iar lama îl chemă a doua oară, de astă dată însă întrebuinţă şi cîteva cuvinte chinezeşti pe care băiatul le luă drept un descîntec. Cu toate acestea îl ascultă, şi dintr-un salt trecu pîrîul. Şarpele nici nu se mişcă.

— N-am văzut pînă acum un astfel de om, zise Kim ştergîndu-şi sudoarea de pe frunte. Mergem înainte?

— Acum numai tu poţi răspunde. Eu sînt bătrîn, şi străin... ajuns foarte departe de ţara mea. Dacă n-ar fi vuietul trenului care îmi ciocăneşte în urechi ca mii de tobe ale diavolului, l-aş lua fără întîrziere, ca să plec chiar acum la Benares... Cu toate că mergînd cu trenul, s-ar putea să nu băgăm în seamă rîul. Vino să căutăm alt rîu, poate o fi acela.

Cît fu ziua de lungă, cutreierară pămîntul acesta muncit din greu, care da trei pînă la patru recolte pe an; trecură printre plantaţiile de trestie de zahăr, de tutun, de ridichi albe şi lungi, de nol-kol, şi se abăteau din drum de cîte ori vedeau clipind cîte o şuviţă de apă; răscoliră toţi cîinii adunaţi în marginea satelor şi oamenii aşternuţi la odihnă în timpul popasului de amiază, şi lama răspundea la toate

întrebările pe care i le puneau oamenii, cu aceeași seninătate netulburată de nimic: sîntem plecați în căutarea unui rîu care ar avea puteri minunate de vindecare. Nu cumva a auzit cineva despre o astfel de apă? Uneori oamenii rîdeau de vorbele pe care le spune, dar de cele mai multe ori îl ascultau fără să murmure pînă la sfîrșit și-i pofteau să stea la umbră alături de ei, să ia o gură de lapte, sau să mănînce ceva. Femeile se arătau întotdeauna bune cu ei, iar copiii, ca orice copil de pe fața pămîntului, erau cînd sperioși, cînd îndrăzneți. Inserarea îi prinse într-un sat, cu case clădite din argilă și acoperite de argilă, stînd de vorbă cu fruntașul satului sub copacul de sfat, în timp ce se întorceau cirezile de la pășune și femeile ațițau focurile, ca să prepare cina. Erau acum departe de grădinile de zarzavaturi ale lacomului oraș Umballa, și în jurul lor se legănau semănăturile verzi, pînă la zeci de kilometri.

Fruntașul era un om bătrîn cu barbă albă, obișnuit să stea de vorbă cu oameni străini. Așternu o rogojină pe care lama să se poată odihni, îi puse dinainte o strachină de mîncare caldă, și-i umplu o lulea de tutun, ca să fumeze. Cînd ceremonia din templu se termină, trimise vorbă preotului să vină și el la sfat.

In timpul acesta Kim sta de vorbă cu copiii mai răsăriți ai satului și le povestea despre întinderea și frumusețile orașului Lahore, despre călătoria pe care o făcuseră cu trenul și despre toate minunățiile care se găsesc într-un oraș. Bărbații vorbeau alături de ei cu glasuri domolite și tot atît de încete, ca și rumegatul turmelor întoarse din imașuri.

— Mie îmi este peste putință să înțeleg, zise fruntașul întorcîndu-se spre preot. Ce tîlc crezi că ar putea să aibă aceste vorbe?

După ce-și termină povestea, lama începu să-și plimbe șiragul de mătănii printre degete.

— Omul acesta este un cercetător, răspunse preotul. Țara e plină de oameni de aceștia. Adu-ți aminte de cel care a trecut pe aici luna trecută... de *fakirul* cu broasca lui țestoasă.

— Da, dar omul acela avea dreptate în tot ce spunea, căci Krishna îi apăruse în vis și-i făgăduise primire în paradis, fără să mai treacă prin focul gheenei, dacă va pleca în pelerinaj pînă la Prayag. Dar despre ceea ce caută omul acesta eu nu am auzit niciodată vorbindu-se.

— Fii răbdător, căci e om bătrîn; vine de foarte departe, și e puțin smintit, răspunse preotul care era spîn din naștere. Ascultă-mă, (și se întoarse spre lama) la depărtare de trei *kos* de aici (șase kilometri) spre apus trece drumul care duce la Calcutta.

— Eu vreau să mă duc la Banares... pînă la Benares.

— Tot acela duce și la Benares. Drumul taie toate rîurile din partea aceasta a Indiei. Ascultă sfintule, sfatul pe care ți-l dau eu: stai aici și te odihnește pînă mîine. Pe urmă poți pleca din nou la drum (preotul vorbea despre șoseaua principală care traversează India de la miazănoapte spre miazăzi), și caută de încearcă fiecare rîu pe unde veți trece, căci dacă am înțeles bine, puterea rîului pe care îl cauți, nu este numai într-un anumit vîrtej sau la o anumită cotitură, ci pe toată întinderea lui. Dacă cel căruia te închini, va vrea, fii sigur că-ți vei găsi dezlegarea.

— Bună vorbă mi-ai spus, răspunse lama impresionat de sfatul preotului. Mîine vom face așa cum spui și binecuvîntat să fii tu, cel care îndrumezi ciolanele bătrîne pe drumuri atît de apropiate. Cu glasul profund și tărăgănat, lama își încheie cuvîntarea citînd un proverb chinezesc.

Insuși preotul rămase impresionat de cele ce auzi, iar fruntașul satului se temea să nu i se întîmple ceva rău. Dar era peste putință, după ce te uitai îndelung la înfățișarea sinceră a acestui bătrîn, să te mai îndoiești de ceea ce spune.

— Ai văzut pe ucenicul meu? întrebă lama și scotoci în punga care îi servea de tabacheră, căci se gîndi că e datoria lui să răsplătească bunăvoința oamenilor care îl ospătaseră.

— L-am văzut, răspunse fruntașul întorcîndu-se în partea unde era Kim care tocmai sta de vorbă cu o fată îmbrăcată în albastru, venită să pună un braț de mărăcini uscați pe foc.

— Caută și el ceva, pe seama lui. Nu un rîu, ci un taur. Da, căci i-a fost profețit că într-o bună zi un taur roșu, în mijlocul unui cîmp verde, îl va ridica în mare cinste. Mie nici nu-mi vine să cred că băiatul acesta ar face parte din lumea noastră. Mi-a fost trimis din miazăzi, ca să-mi fie de ajutor în drumurile mele și numele lui este Prietenul Tuturor.

— Ascultă, strigă preotul și zîmbi în mijlocul fumului pișcăcios care se răspîndise în jurul lor, spune-mi tu cine ești?

— Eu sînt ucenicul sfîntului acestuia.

— El spune că tu ești un *but* (spirit).

— Un *but* poate să și mănînce ceva? întrebă el trăgînd cu ochiul. Mie mi s-a făcut foame.

— Acestea nu sînt vorbe de glumă. Un astrolog, dintr-un oraș al cărui nume l-am uitat...

— Vrea să spună despre orașul Umballa unde am mas noaptea trecută, șopti Kim adresîndu-se preotului.

— Da, din orașul Umballa, a desemnat un horoscop și ne-a profețit că acest *chela* va ajunge peste două zile la

realizarea tuturor dorințelor lui. Dar despre semnele stelelor ce spunea, Prietene al Tuturor?

Kim își drese glasul și se uită la bărbile albe care erau adunate în jurul lor.

— Semnul din steaua mea este războiul, răspunse el cu mîndrie.

Cineva dintre oamenii adunați la vatra de cărămizi de sub umbra copacului, chihoti prin întuneric. In aceleași împrejurări, un indigen dacă ar fi vorbit despre așa ceva, s-ar fi așezat foarte liniștit pe vine; Kim însă avea sînge alb într-însul și sări numaidecît în picioare.

— Da, semnul din steaua mea prevestește război.

— Nu mai spune, dar știi că asta e o profeție nu tocmai de toate zilele, murmură un glas adînc. După cîte știu eu, în lungul hotarelor de la miazănoapte, războiul se poartă fără încetare.

Cel care vorbise era un om bătrîn care fusese în slujba guvernului pe vremea răscoalelor, în calitate de ofițer de cavalerie, într-un regiment indigen de curînd înființat. Guvernul îi dase ca răsplată pămînturi întinse în această regiune, și cu toate că fusese sărăcit în urma împărțelii pe care o făcuse între fiii lui care erau și ei actualmente ofițeri și încărunțiți de vîrstă, rămăsese totuși omul cu cea mai mare trecere printre fruntași. Funcționarii guvernului, și chiar judecătorii, cînd treceau prin partea locului, se abăteau din drum ca să-l viziteze, și la astfel de ocazii bătrînul își îmbrăca vechea uniformă din zilele lui bune, și se ținea pe picioare drept ca un stejar.

— Acesta însă va fi un război mare... un război la care vor lua parte opt mii de oameni, se auzi glasul subțire al lui Kim, ridicîndu-se deasupra oamenilor care erau adunați în jurul lui și-l ascultau mirați.

— Vor fi tunici roșii sau regimente de indigeni? întrebă

bătrînul ca și cînd ar fi vorbit cu un om de seama lui. Tonul acesta făcu pe cei dinprejur să se uite la Kim cu respect.

— Tunici roșii, răspunse Kim fără să se mai gîndească. Tunici roșii și artileria.

— Bine, dar cel care a citit horoscopul n-a pomenit nimic despre așa ceva, interveni lama, și de emoție luă o priză zdravănă de tabac.

— Cu toate acestea eu știu. Vestea a ajuns la mine pe alte căi minunate, căci eu sînt ucenicul acestui sfînt. Se va face un război... cu opt mii de tunici roșii. Oamenii vor fi aduși din Pindi și Peshawar. Acesta este adevărul adevărat.

— Se vede că băiatul a auzit vorbele acestea prin bazar, zise preotul.

— Bine, dar copilul a fost mereu cu mine. De unde ar putea el să știe ce se vorbește în bazar? N-am știut nici eu pînă acum, interveni lama.

— Să știi că după moartea bătrînului, băiatul acesta va deveni un scamator iscusit, murmură preotul la urechea fruntașului. Ia spune, ce fel de apucătură este aceasta?

— Dă-mi dovada; dă-mi dovada că ce spui este adevărat, se auzi glasul energic al fruntașului, căci dacă ar fi război, fiii mei mi-ar fi spus.

— Fii încredințat că în ziua cînd totul va fi gata, fiii tăi vor veni și-ți vor spune. De la fiii tăi însă, pînă la bărbatul în mîna căruia se găsește acum soarta războiului, e drum foarte lung.

Conversația aceasta începea să-l intereseze pe Kim, și-i aduse aminte de cazurile întîmplate înainte, cînd pleca la drum, ca să ducă știri, și cînd pentru un pumn de gologani avea aerul să spună că știe mai multe decît știa cu adevărat. De astădată însă, era vorba de lucruri mult mai

importante și se simțea dus de plăcerea discuției și mîndria de a stăpîni pe cei din jurul lui. De aceea respiră odată din adînc și continuă.

— Moșule, e rîndul tău acum să-mi dai o dovadă. Nu cumva gradele inferioare comandă mișcările a opt mii de tunici roșii... fără să mai vorbim și de artileria necesară trupei?

— Nu, răspunse bătrînul, vorbind cu el cum ar fi vorbit cu un om de seama lui. Dar tu știi cine este cel care dă porunca de plecare?

— Eu. L-am văzut.

— Dacă L-ai mai vedea, L-ai recunoaște? Eu îl cunosc de pe vremea cînd era locotent la *topkhana* (artilerie).

— Este înalt. Un bărbat cu părul negru și umblă cam așa. (Kim făcu imediat cîțiva pași, întinzîndu-și picioarele, de părea că sînt făcute din lemn).

— Bine, dar ceea ce ne arăți tu, puteau să vadă și alții.

Cei adunați împrejur, ascultau la vorbele lor reținîndu-și răsuflarea.

— Și asta este adevărat, răspunse Kim, dar eu vă mai spun ceva. Inainte de toate omul acela merge așa cum v-am arătat; pe urmă se gîndește în felul acesta. (Kim își duse arătătorul la frunte, apoi îl coborî încet pînă sub falcă). Mai e ceva; începe să-și frămînte degetele în felul acesta; pe urmă își așează chipiul sub brațul stîng.

Kim petrecu fiecare vorbă pe care o spunea, de mișcarea corespunzătoare, pe urmă se opri ca barza într-un picior. Bătrînul murmură ceva neînțeles, în semn de mirare, iar oamenii dinprejur se înfiorară.

— Da... da... da! Dar spune-mi ce face cînd se gîndește să dea un ordin?

— Se freacă la ceafă cu palma, uite așa, pe urmă lasă un deget pe masă și țîfnește pe nas, apoi ridică privirea și

spune: „Să plece regimentul cutare sau cutare. Dați ordin să iasă bateria cutare!" (Bătrînul se ridică în picioare și luînd poziție, salută). „Ar fi trebuit" (continuă Kim, traducînd pe înțelesul indigenilor cuvintele pe care le auzise în seara aceea în camera de la Umballa), zise El, „să ne fi hotărît demult să facem acest gest. Nu va fi un război, ci o expediție de represiune, hsm!"

— Imi ajunge. Cred ceea ce spui. Eu L-am văzut, cu toate că numai în mijlocul fumului bătăliilor. L-am văzut și L-am auzit. Este el.

— Eu n-am văzut nici un fel de fum (glasul lui Kim răsuna tărăgănat întocmai ca și cîntecul obișnuit al trecătorilor opriți în marginea drumului). Era noapte cînd l-am văzut. Numaidecît după aceea a venit un om care trebuia să limpezească lucrurile. Pe urmă a venit un călăreț. Pe urmă L-am văzut pe el, în picioare, în mijlocul unui cerc de lumină. Restul s-a petrecut așa cum v-am spus. Ce zici moșule, v-am spus adevărul?

— Este El. Nu mai încape îndoială, că este El.

Cei adunați împrejur oftară înspăimîntați, uitîndu-se cînd la mosneagul din fața lor care sta mereu în poziție de drepți, cînd la Kim ale cărui zdrențe se profilau pe apusul însîngerat al cerului.

— Nu v-am spus? Nu v-am spus chiar de la început, exclamă lama cu mîndrie, că acest copil este din altă lume. El este prietenul tuturor. Este copilul stelelor.

— La urma urmelor, războiul acesta pe noi nu ne interesează, interveni unul dintre cei de față. Spune-mi tinere ghicitor, de cumva darul de a ghici te ajută în orice vreme, eu am o vacă pătată cu roșu; s-ar putea ca această vacă să fie soră cu taurul tău; cel puțin eu așa cred...

— Așa ceva nu mă poate interesa, răspunse Kim, căci stelele nu se ocupă de cireada ta...

— Nu e vorba de asta, interveni o femeie. Vaca este bolnavă; dar bărbatul meu este un dobitoc, altfel și-ar fi ales vorbele pe care ți le adresează. Spune-mi rogu-te, dacă vaca noastră se va mai vindeca?

Dacă s-ar fi întîmplat ca Kim să fie un copil ca toți ceilalți, poate ar fi mers înainte cu această discuție, dar el nu petrecuse treisprezece ani de pomană în orașul Lahore, și nici nu cunoscuse *fakirii* care se opreau la Poarta Taksali, fără să fi învățat ceva de la ei, în legătură cu firea omenească.

Preotul zîmbea și-l privi dintr-o parte, cercetîndu-l cu oarecare amărăciune și indiferență.

— N-aveți preot în sat? Eu credeam că tocmai adineauri am văzut un preot care mi se părea să fie unul dintre cei mai înțelepți, răspunse Kim.

— Da... dar... încercă femeia să îngîne.

— Poate îți închipuiai că vaca ta ar putea să fie vindecată, numai cu un „bodaproste", ripostă Kim. Răspunsul acesta își făcu efectul, căci toată lumea știa că aceștia erau cei mai zgîrciți oameni din tot satul. „Vai de cel care caută să certe voința Domnului". Cinstește pe preot cu un viței, și dacă zeii tăi nu vor fi mîniați contra voastră și pentru alte fapte din trecut, pînă într-o lună vaca ta va da din nou lapte.

— Ești un cerșetor fără pereche, murmură preotul în semn de aprobare. Nici viclenia adunată în patruzeci de ani de viață nu ar fi putut da un răspuns mai potrivit. Nu mă îndoiesc că alături de tine moșneagul acesta a făcut parale?

— O mînă de făină, o felie de unt și o gură de cardamome nu înseamnă avere, răspunse Kim cu băgare de seamă. Dealtfel, după cum bine vezi și tu, moșneagul este cam nebun. Cu toate acestea mie îmi este de mare

folos, căci alături de el învăț și cunosc drumurile.

Kim cunoștea destul de bine felul în care vorbeau fakirii de la Poarta Taksali, cînd erau numai între ei, și căuta să imite pînă și mlădierea glasului discipolilor lor plini de îndrăzneală.

— Prin urmare drumul lui și cercetarea pe care o face, este întemeiată pe adevăr, sau poate urmărește altceva? S-ar putea să caute o comoară?

— Bătrînul e nebun... nebun de-a-binelea. Asta este totul.

La aceste cuvinte, bătrînul soldat se apropie șchiopătînd și pofti pe Kim să petreacă noaptea în casa lui. Preotul stărui ca să primească ospitalitatea ce i se oferea, dar adăugă din partea lui, că cinstea de a ospăta pe bătrînul lama este dreptul templului, iar la cuvintele acestea thibetanul zîmbi cu bunăvoință. Kim se uită cînd la unul cînd la altul și-și dădu numaidecît seama ce avea de făcut. Apoi apucă pe bătrîn de poala hainei și-l trase mai la umbră:

— Unde sînt banii? întrebă el în șoaptă.

— La mine în sîn; unde să fie!

— Dă-i încoace. Dă-i repede și fără vorbă.

— Dar de ce? Aici nu trebuie să scoatem nici un bilet.

— Sînt eu *chela* al tău sau nu sînt? Nu mai sta de vorbă. Mi se pare că eu ți-am condus pașii șubrezi în lungul drumurilor pe care le-am străbătut pînă acum. Dă banii încoace, și în zorii zilei ți-i voi da înapoi, zise el și băgînd mîna pînă la cot în chimirul moșneagului, îi scoase punga.

— Fie așa cum spui tu, zise moșneagul și dădu încetișor din cap. Lumea aceasta este atît de mare și de rea. Niciodată nu mi-ar fi trecut prin minte că într-însa ar putea să viețuiască atîția oameni.

Dimineața următoare preotul părea foarte rău dispus,

dar la rîndul lui, lama era cît se poate de mulțumit; Kim petrecuse o seară foarte plăcută alături de veteranul care îl găzduise, deoarece acesta își aduse vechea sabie de cavalerist și așezîndu-și-o pe genunchi, începu să-i povestească întîmplări de pe vremea revoltei și despre comandanții tineri care zăceau de treizeci de ani sub țărînă, pînă cînd Kim nu se mai putea ține în picioare de somn.

— Fără îndoială aerul acestei regiuni este foarte sănătos, zise lama. De obicei eu dorm foarte ușor, ca orice bătrîn; noaptea trecută însă am dormit fără să mă trezesc, pînă în clipa cînd s-a făcut ziuă. Chiar acum mi se pare că mai sînt încă buimăcit de somn.

— Bea un gît de lapte fierbinte, zise Kim care de nenumărate ori înainte recomandase acest remediu cunoștințelor lui care fumau opiu. A sosit vremea să pornim din nou la drum.

— Drumul lung care trece peste toate rîurile Indiei, răspunse lama înveselit. Hai să plecăm! Dar tu care ești *chela,* cum crezi că vom putea răsplăti oamenii aceștia pentru bunăvoința lor, mai ales pe preot? Ce e drept, ei nu sînt decît *bût-parast,* dar se poate ca în viața viitoare să primească și ei lumina. Să dăm o rupie pentru templu? Statuia celui din templu nu este altceva decît piatră și zugrăveală roșie, dar mintea omului trebuie să recunoască bunătatea inimii acolo unde se găsește și să o răsplătească.

— Spune-mi Sfîntule, ai plecat vreodată singur la drum? întrebă Kim și ridică privirea lacomă spre el, întocmai ca un corb din cei care în India decimează semănăturile cîmpurilor.

— Fără îndoială fiule; de la Kulu pînă la Panthânkot... de la Kulu unde mi-a murit cel dintîi *chela* pe care l-am

avut. Cînd oamenii erau milostivi cu noi, le lăsam cîte o milostenie, și acolo în munți, toată lumea se purta bine cu noi.

— În India este cu totul altfel, răspunse Kim răsfățit. Zeițăile aici au multe brațe și e mult mai bine să le lăsăm în pace.

— Vreau să te însoțesc o bucată de drum, pe tine prieten al tuturor și pe tine omule cu fața galbenă, zise veteranul care apăru la o cotitură de drum, în tulbureala dimineții, încălecat pe un căluț mititel și slăbănog. — Noaptea trecută s-au dezlegat izvoarele amintirilor mele îngropate de vîrstă, și aceasta mi-a pricinuit o mare ușurare. E adevărat că vînturile aduc miros de război în depărtări. Il simt cum mă gîdilă în nări și mi-am luat și sabia.

Încălecat pe căluțul lui, cu picioarele lungi care aproape ajungeau pînă în colbul drumului, și încins cu sabia, cu o mînă pe mînerul ei, cu cealaltă ținînd frîul, bătrînul iscodea încruntat cîmpurile care se întindeau pierdute spre zarea din miazănoapte.

— Mai spune-mi odată cum ți s-a arătat cînd l-ai văzut? Haide urcă-te în șa alături de mine; căluțul acesta ne poate duce pe amîndoi!

— Eu sînt învățăcelul Sfîntului, zise Kim trecînd poarta satului.

Țăranii păreau foarte întristați din cauza plecării lor, dar preotul își luă rămas bun, cît se poate de rece, din cauză că risipise o cantitate de opiu pentru un om care nu avea nici un ban și nu purta nici pungă la chimir.

— Ai spus vorbă înțeleaptă. In zilele noastre a pierit orice respect, chiar atunci cînd vine să mă vadă cîte un sahib. Cu toate acestea eu nu înțeleg cum se face ca unul pe care steaua lui îl îndreaptă spre război, să plece la

drum cu un om sfînt?

— Bine, dar omul acesta este sfînt, răspunse Kim cu convingere. Este sfînt pentru adevărurile pe care le propovăduiește, pentru faptele care le face și vorbele pe care le spune. Nu se aseamănă deloc cu ceilalți; niciodată nu am întîlnit un om ca acesta. Noi nu sîntem nici prezicători, nici scamatori și nici cerșetori.

— Că tu nu ești nimic din toate acestea, se vede destul de bine. Dar despre tovarășul tău nu știu ce să zic. In orice caz, văd că umblă destul de ușor.

Mîngîiat de aerul proaspăt al dimineții, lama făcea pași lungi și spornici, ca o cămilă cînd pleacă la drum. Părea cufundat în gînduri și își deșira instinctiv mătăniile, ale căror clinchet surd se auzea în seninul dimineții.

Apucară în lungul cărării întortochiate care șerpuia printre verdele închis al manguierilor, în timp ce în fundul zării, la răsărit, se ștergeau crestele înzăpezite ale munților Himalaya. Toată India era ieșită la lucrul cîmpului; în depărtări se auzea scîrțîitul roților de la puțurile de apă, chiotul oamenilor care își îndemnau boii opintiți în juguri, sau croncănitul corbilor care roteau în văzduh. Chiar căluțul se îndemnă la drum și începu să alerge în trap, cînd simți mîna lui Kim încleștată pe frîu.

— Imi pare rău că nu am dăruit o rupie pentru templu, zise lama după ce ajunse la cea din urmă boabă a mătăniilor.

Veteranul murmură ceva în barba lui stufoasă, dar destul de tare, așa că lama își dădu abia acum seama că era și el cu ei.

— Ai plecat și tu în căutarea rîului? întrebă lama întorcîndu-se spre el.

— Ziua abia s-a început, răspunse bătrînul. Ce nevoie avem acum de rîu. Cel mult pe înserat, ca să ducem vitele

înainte de apusul soarelui la adăpat. Am venit să vă duc pe o potecă mai scurtă, care iese la drumul mare.

— Aceasta este o faptă care nu trebuie uitată; ești un om cumsecade, dar nu înțeleg de ce ai mai luat și sabia?

Bătrînul soldat părea tot atît de sfios ca și un copil, cînd îl găsești că a făcut o faptă nepermisă.

— Sabia? răspunse el mînuind-o cu multă greutate. Mi-a cășunat mie așa dintr-odată... ce să-ți spun? Faptă de om bătrîn. Este știut că poliția a dat porunci care opresc portul armelor în toată India... dar (spunînd aceste cuvinte, duse mîna cu un fel de mîngîiere în lungul sabiei), pe mine mă cunosc toți agenții de poliție de prin partea locului.

— Cred că nu a fost gîndul cel mai fericit care ți-ar fi putut veni. Ce cîștigă din fapta lor, cei care ucid oamenii?

— După cît știu eu, foarte puțin. Dar dacă din cînd în cînd n-ai mai tăia și gîtul celor răi, nu știu ce-ar face bieții oameni cumsecade, care umblă fără nici o armă și cu capu-n stele. Eu nu vorbesc cum ar vorbi unul care nu știe ce spune, căci eu am văzut India scăldată în sînge, de la Delhi spre miazăzi.

— Ce nebunie a fost între oameni pe vremea aceea?

— Cine ar putea să-ți spună, afară de zeii care au trimis această plagă drept pedeapsă asupra țării. Un vînt de nebunie a început să macine încet măruntaiele întregii armate și soldații au prins să ridice armele contra ofițerilor. Acesta a fost primul semn al răului, care începea să prindă adîncime, și poate ar fi putut să se oprească aici, dacă nu se apucau să ucidă toate femeile sahibilor și copiii. Dar au venit apoi sahibii de dincolo de apele mărilor și au făcut crîncenă judecată cu ei.

— E multă vreme de atunci și-mi aduc aminte că zvonul acestor fapte sîngeroase a ajuns pînă la mine. Cred că

anul acela a fost numit anul plăgii celei negre.

— Ce fel de viață ai dus pe vremea aceea, de nu știi tot ce s-a întîmplat. Spui că zvonul celor întîmplate a ajuns pînă la tine, dar numai zvon.

Tot pămîntul însă, a știut ce a fost și s-a cutremurat.

— Pămîntul nostru nu s-a cutremurat decît o singură dată... în ziua cînd Cel a Tot Puternic a primit lumina.

— Hhm! Cu toate acestea eu am văzut orașul Delhi tremurînd, și se știe că Delhi este buricul pămîntului.

— Va să zică s-au ridicat contra femeilor și a copiilor? Aceasta este o faptă urîtă, care nu poate scăpa de pedeapsă.

— Mulți și-au închipuit că vor putea scăpa de ea, dar s-au înșelat.Pe vremea aceea eu eram într-un regiment de cavalerie. Oamenii s-au răsculat. Din șase sute optzeci de săbii cîte crezi că au rămas credincioase celor care le-au dat pîinea și sarea? Trei. Intre acestea era și sabia mea.

— Cu atît mai mare este vrednicia ta.

— Vrednicie! Pe vremea aceea o astfel de faptă nu putea să treacă drept vrednicie. Neamurile mele, prietenii mei și frații mei, s-au depărtat de mine și m-au privit cu dușmănie. Toată lumea spunea: „Vremea englezilor a trecut. Fiecare să caute și să pună mîna pe ce poate și să păstreze pentru sine". Vorbisem cu cei din Sobraon, din Chillianwallah, din Moodkee și Ferozeshah, cărora le-am spus: „Mai aveți puțină răbdare și vîntul va bate din altă parte. Faptele acestea nu sînt la locul lor și va veni răsplata". In ziua aceea făcusem șaptezeci de mile călare, și în crupă, aveam soția unui sahib, iar în oblînc un copilaș. (Mamă Doamne! Acesta a fost cal nu glumă). După ce i-am dus la loc sigur, m-am întors la ofițerul meu, singurul care mai rămăsese în viață din cinci cîți avusesem, și i-am spus: „Dă-mi de lucru, zic eu, căci

acum sînt renegat de ai mei, și sabia pe care o port este udă de sîngele vărului meu". „Fii mulțumit, răspunde ofițerul, căci de aici înainte vei avea de lucru din greu. După ce nebunia aceasta va trece, va veni și ziua de răsplată".

— Așa este, după fiecare nebunie urmează răsplata, murmură lama, mai mult pentru sine.

— Pe vremea aceea nu se împărțeau medalii la toți cei care din întîmplare au auzit un bubuit de tun. Doamne ferește. Eu am luat parte la nouăsprezece bătălii în toată regula; la patruzeci și șase de șarje de cavalerie și nenumărate încăierări mai mărunte. Port nouă răni pe trupul meu, am o medalie și patru agrafe și insignele unui ordin; deoarece căpitanii mei care acum sînt generali și-au adus aminte de mine în ziua cînd Kaiser-i-Hind și-a sărbătorit a cincizecea aniversare de stăpînire a țării! „Dați-i ordinul *Berettish India*", au spus ei. Acum port acest ordin atîrnat de gît. *Jahir-ul* (proprietatea) l-am primit din mîinile Statului, în slobodă stăpînire pentru mine și ai mei. Oamenii din vremurile acelea bune sînt astăzi Commissioneri (judecători) și vin călare la mine să mă vadă, și se ridică în scări cînd trec prin mijlocul recoltelor, ca toată lumea din sat să-i poată vedea, — și vorbim de luptele care au trecut, și numele fiecărui mort pe care îl pomenim, ne aduce aminte de alt nume pe care l-am uitat.

— Dar pe urmă ce faceți? întrebă lama.

— Ce să facem; se întorc de unde au venit, dar niciodată înainte de ce i-ar vedea oamenii din sat.

— Dar de tine ce se va alege, pînă la urma urmei?

— Voi muri.

— Și pe urmă?

— Mă las în seama zeilor. Cît am fost în viață nu le-am

împuiat urechile cu rugăciuni, și cred că mă vor lăsa și ei în pace. Ascultă, în lunga mea viață, eu am băgat de seamă că cei care scîncesc toată ziua și supără pe cei de sus cu plînsurile, ponoasele și lacrimile lor, sînt chemați repde de tot în cealaltă lume; exact cum proceda și colonelul nostru cu cei veniți din partea de miazăzi a țării, cînd băga de seamă că au limba prea slobodă. Nu, eu nu am supărat zeii niciodată cu plînsurile mele, de aceea cred că-și vor aduce aminte de mine și-mi vor da un loc tihnit unde să mă pot odihni la umbră, jucîndu-mă cu lancea, pînă cînd vor sosi și fii mei ca să le urez bun sosit: n-am mai puțin de trei — toți *ressaldari-majori* — în diferite regimente.

— Dar și aceștia sînt legați de roata prefacerii și rătăcesc din viață în viață, din deznădejde în deznădejde, înfrigurați și chinuiți de spaimă și lăcomie, zise lama cu glasul stins.

— Da, chihoti veteranul, trei *ressaldari-majori* în trei regimente. Sînt cam jucători, dar nici eu n-am fost mai bun. Toți trei sînt bine echipați și în vremea de azi nu mai poți lua caii cum luai odinioară femeile. Dar nu face nimic, deoarece ogorul meu poate suporta cheltuiala. Ce zici? E un ogor bine udat de ape; argații mei însă, mă jecmănesc. Nu pot scoate de la ei nimic decît cu lancea în mînă. Uf! Cînd mă supăr, încep să-i blestem, și ei cad în genunchi și caută să-mi arate că se căiesc din cauza faptelor lor, dar știu bine că de cum le-am întors spatele, își bat joc de mine, și spun că sînt o maimuță bătrînă și fără dinți.

— In viața ta n-ai dorit niciodată altceva?

— Ba am dorit... de mii de ori. Am dorit din nou să mă pot ține drept ca un stejar, mi-am dorit ușurința din tinerețe a genunchilor, un braț voinic și ochiul ager

împreună cu tot ce trebuie pentru ca să fii bărbat în lege. O, cînd îmi aduc aminte de anii depărtați, care au măcinat vigoarea tinereții mele!

— Vigoarea aceea nu este altceva decît slăbiciune.

— Astăzi se întîmplă să fie așa cum spui, dar acum cincizeci de ani aș fi putut să-ți dovedesc că e altfel, răspunse bătrînul soldat și cu vîrful pintenului atinse coastele slăbănoage ale calului.

— Eu cunosc un rîu care poartă izbăvire.

— Am băut și eu din apa fluviului Gunga, de m-am făcut ca un cimpoi. Dar nu m-am ales decît cu cîrcei la pîntece; putere însă n-am pomenit din asta.

— Nu este Gunga. Rîul despre care vorbesc eu te spală de toate păcatele. Cel care trece rîul spre malul celălalt, cîștigă mîntuirea. Viața pe care ai dus-o, eu nu o cunosc, dar se vede după obrazul tău, că trebuie să fii om fruntaș și de ispravă! Tu ți-ai urmat drumul tău în viață și ai rămas credincios în anul de plagă neagră, cînd nu era deloc ușor să păstrezi credința, căci acum îmi aduc aminte și de alte întîmplări din vremea aceea. Prin urmare, de aici înainte urmează cărarea de mijloc care duce la izbăvire. Ascultă de legea cea dreaptă și nu mai alerga după umbre și visuri.

— Ei bine, atunci vorbește, zise veteranul schițînd un salut milităresc. La vîrsta asta toți începem să alergăm după năluci.

Lama se așeză sub ramurile unui manguier, a cărui umbră juca pe obrajii lui îmbătrîniți; veteranul rămase în șa, iar Kim, după ce se încredință că nu este nici un șarpe prin apropiere, se întinse între rădăcinile noduroase ale pomului.

In lumina caldă a dimineții se auzea zumzetul potolit al gîzelor, care foiau în jurul lor, iar undeva între tufe, se

auzi gîngurit de porumbei și din cealaltă margine a cîmpului răscolit de pluguri, veni scîrțîitul unei roți de irigație. Lama începu să vorbească cu glasul slab și pornit din adîncuri. După vreo zece minute, veteranul descălecă și se așeză alături de el, ca să-l poată auzi mai bine (așa spunea), și-și petrecu frîul în jurul brațului. Glasul lui lama începea să se stingă și psalmodiarea nu se mai termina. In timpul acesta, Kim urmărea cu toată atenția cum se furișează printre ramuri o veveriță cenușie. Dar coada stufoasă a micului animal nici nu apucă să dispară printre ramuri, și atît lama cît și cel care îl asculta, adormiseră de mult; veteranul își lăsase capul pe braț, iar bătrînul cu chipul ca o mască de fildeș, se proptise de trunchiul copacului. Un copilaș complet gol, se apropie cu pași sfioși, apoi ca mînat de un impuls inconștient, făcu o reverență în fața lui lama. Copilașul însă, era atît de scurt în picioare și de gras, încît își pierdu echilibrul și căzu pe o dungă. Kim începu să rîdă cu hohote, văzîndu-i piciorușele rotunde și grase ca niște șunci. Copilul speriat și supărat din cauza rîsului, începu să țipe cît îl ține gura.

— Ce este, ce este? tresări veteranul și sări în picioare. Ce s-a întîmplat? Ce porunci au venit?... E numai un copil... Visam că sună alarma... Haide mititelule, nu mai țipa. Mi se pare că am adormit?... Asta nu este o faptă tocmai cuviincioasă...

— Mi-e frică... mi-e frică! gînguri băiețașul.

— Cum se poate? De cine să-ți fie frică; sîntem doi moșnegi și un copil. Dacă ți-e frică prințișorule, atunci tu nu te vei putea face niciodată soldat.

Lama se trezi și el, dar nu băgă de seamă că alături de ei este și un copil, și începu să-și deșire mătăniile.

— Ce este asta? întrebă copilul oprindu-se din plîns. N-am văzut așa ceva pînă acum; dă-mi-le mie!

— Aha! zise lama și întinse un capăt al șiragului de mătănii pe iarbă, ca să-l ademenească.

De cardamome o mînă,
Cu o bucată de *ghi:*
Un sorgo pe fierbinte orez,
Tain pentru mine și tine va fi!

Copilul dădu un țipăt de plăcere și întinse mîna după șiragul de boabe negre și strălucitoare.

— Ia te uită, exclamă veteranul. Unde ai învățat cîntecul acesta cu care poți liniști copiii?

— L-am învățat la Pathankot, în timp ce stam în pragul unei porți, răspunse lama cu sfială. Cred că e foarte bine să fii bun și blînd, cu copiii.

— Dacă îmi aduc bine aminte, înainte de a adormi, parcă spuneai că orice căsătorie și procreație sînt pete de umbră în calea adevăratei lumini și buturugi care îți stau în drum. Nu cumva în țara de unde vii tu, copiii cad din nori? Sau poate calea cea adevărată este să cînți copiilor cîntece ca adineauri?

— Nimeni nu poate fi desăvîrșit, răspunse lama cu gravitate și-și adună șiragul de mătănii. Haide băiețașule, du-te acum la maică-ta.

— Uită-te la el, zise veteranul întorcîndu-se spre Kim. Îi este rușine că a putut să înveselească un copil. Dragă frate, mi se pare că tu ai fi fost un foarte bun părinte. Haide băiețaș, și-i aruncă un ban de alamă, ia-ți dulciuri, căci dulciurile sînt bune întotdeauna. Apoi după ce-l văzu că se pierde în depărtare, adăugă: Așa cresc copiii și ajung bărbați. Sfîntule, îmi pare foarte rău că am adormit, în timp ce tu vorbeai. Te rog să mă ierți!

— Amîndoi am îmbătrînit, răspunse lama. E vina mea. Am ascultat la ceea ce spuneai despre lumea de azi și

despre prostiile pe care le face, așa că o greșeală aduce pe cealaltă.

— Ia uită-te la el! Ce greșeală ai săvîrșit față de zeii cărora te închini, din cauză că te-ai jucat cu un copilaș. Cîntecul de adineauri l-ai cîntat foarte bine. Hai să plecăm, și la drum îți voi cînta vechiul cîntec, al lui Nykal Seyn în fața orașului Delhi.

Ieșiră de sub umbra ramurilor manguierilor și pe deasupra cîmpurilor se ridică puternic și strident glasul mosneagului, în timp ce cînta trăgănat povestea lui Nikal Seyn (Nicholson, erou al revoltei din 1857), balada pe care și astăzi o mai cîntă bărbații din Punjab. Kim părea încîntat, iar lama asculta cu mult interes.

„Ahi! Nikal Seyn a murit... rănit sub zidurile orașului Delhi. Lănceri din miazănoapte veniți și răzbunați moartea lui Nikal Seyn". Veteranul cîntă balada pînă la sfîrșit, în timp ce bătea cadența cu latul sabiei în coastele căluțului.

— Am ajuns la drumul mare, zise el după ce ascultă cuvintele de laudă pe care i le spunea Kim; în timpul acesta lama tăcea și parcă ar fi fost supărat. — E multă vreme de cînd nu am mai trecut pe aici călare, dar vorbele tale copilărești m-au înveselit. Privește Sfîntule, drumul acesta este osia în jurul căreia se învîrtește toată India. Partea cea mai mare a drumului este umbrit ca și aici, de patru rînduri de copaci; la mijloc e drum bătătorit pe unde trec căruțele. Pe vremea cînd nu se cunoștea încă drumul de fier, sahibii treceau pe aici cu sutele. Acum însă, nu mai trec decît harabalele țăranilor și alte acareturi asemănătoare. Pe stînga și pe dreapta, drumul este mai prost, căci pe acolo trec numai carele cu poveri; care încărcate cu grîne, bumbac, lemn de dulgherie, bhoosa (nutreț pentru vite), lămîi și piei de animale. Orice om pe

drumul acesta, este în completă siguranță, deoarece tot la depărtare de cîțiva *kos* se găsește cîte un post de poliție. Oamenii poliției fură și jecmănesc și ei, dar cel puțin nu lasă pe alții străini de tagma lor să facă aceeași meserie. (Aș face și eu o patrulă pe aici cu o trupă de cavalerie formată din recruți tineri, sub comanda unui căpitan voinic). Pe aici trec oameni din toate castele și toate neamurile pămîntului. Ia te uită! Brahmani și cerșetori, cămătari și cîrpaci, *bărbieri* și bunniați (negustori ambulanți), pelerini și olari... un furnicar de lume, care se duce și vine. Pentru mine drumul acesta este ca un fluviu, care m-a aruncat la mal, cum aruncă apele un buștean pe care nu vor să-l mai poarte.

Ce e drept, drumul care traversează India, este cel mai minunat spectacol. Coboară drept, așternîndu-se pe o lungime de o mie cinci sute de mile și în lungul lui se desfășoară, fără nici o greutate, toată circulația țării: un fluviu de viață în mișcare cum nu mai există pe pămînt. Se opriră să privească panglica cenușie, care se întindea spre fundul zărilor, împrejmuită de verdeață și învelită de umbră, pe alocuri oameni îmbrăcați în alb care își vedeau domol de drum, iar în fața lor, la o mică distanță, cantonamentul făcut din două bараci, al poliției.

— Cine este cel care umblă înarmat, contra prevederilor legii? se auzi strigînd în glumă un agent, după ce văzu sabia veteranului. Ori poate vă închipuiți că poliția nu ajunge pentru ca să distrugă pe răufăcători?

— Tocmai din cauza poliției mi-am încins și eu sabia, ripostă veteranul. Toate bune în țara Hindului?

— Toate bune, ressaldar sahib!

— Eu sînt ca o bătrînă broască țestoasă, care scoate capul, și după ce a văzut, și-l retrage din nou sub carapace. Uitați-vă, acesta este drumul Hindustanului și

toată lumea trece pe aici.

— Mă fecior de scroafă, dar ce crezi că partea asta de drum este făcută pentru ca tu să vii să te scarpini în ceafă aici? Mă părinte al tuturor fetelor desfrînate și fiu al muierii pe care maică-sa a vîndut-o diavolului; mătușile tale n-au avut nas de șapte rînduri de neamuri. Soră-ta... ce bufniță căpiată te-a îndemnat să treci pe aici și să încurci drumul cu cotiga ta? Ți s-a spart o roată? Hai să-ți sparg și capul, ca să ai ce drege de două ori!

Glasul furios, petrecut de pocnetul unui bici învîrtit cu îndemînare, se auzi ridicîndu-se din mijlocul unui nor de praf care se vedea cam la cincizeci de metri depărtare, unde se sfărîmase o căruță. O iapă subțire și înaltă de Kattiwar, cu ochii și nările în flăcări se ridică pe picioarele dinapoi sforăind, în timp ce un călăreț încerca să se repeadă pe urma omului care țipa cît îl lua gura. Călărețul înalt și cu barbă cenușie, sta înfipt în șa de credeai că este una cu calul și învîrtea biciul cu toată priceperea.

Obrazul veteranului se lumină de mîndrie: „E fiul meu", zise el, și-și struni calul din căpăstru, ca să-l facă să încoarde grumazul.

— Cum se poate să fiu bătut de față cu poliția, strigă harabagiul. Să se facă dreptate! Vreau să mi se facă dreptate.

— Dar ce crezi, că mă voi opri în drum din cauza unei maimuțe, care țipă în gura mare, că i s-a răsturnat un car de saci cu făină, tocmai în fața mînzei mele. Asta este o faptă care poate băga un cal în sperieți.

— Are dreptate! Vorbește bine! Cu toate acestea iapa se ține după făptaș, zise bătrînul.

Harabagiul se băgă sub carul răsturnat, ca să poată scăpa de șfichiuiala biciului, și începu să amenințe în toate chipurile pe cel care îl gonea din urmă.

— Feciorii tăi sînt oameni voinici, zise agentul de poliție nepăsător, în timp ce se scobea în măsele.

Călărețul mai ridică odată biciul și încercă să ajungă pe cel care se băgase sub haraba, apoi se întoarse în galop spre noii sosiți.

— Tată! exclamă el, și frînînd-și calul se retrase ca la zece metri, apoi descălecă.

Veteranul sări numaidecît din scări și întinzînd brațele spre fiul său, îl strînse la piept, după cum e obiceiul în Orient.

CAPITOLUL IV

Noroc că nu e stăpînă trufașă,
Dar are afurisită și slobodă limbă
Ce meliță-ntr-una, vicleană și lașă...
Nimic n-o oprește, nimic nu o schimbă.
In drum cu plocon de-o primești,
Să treacă pe-alături de tine-i grăbită.
Străine, de n-o vezi, tu cine ești,
Din urmă te chiamă, de spaimă zorită.
Belșug! Belșugu-i noroc
Pe care-l împarți cu cine poftești,
Dar pentru mine belșugu-i soroc,
De visuri haine ce nu le dorești,
Cîntecul urătorilor.

Incepură să vorbească amîndoi în șoaptă; Kim se întinse la umbra unui copac pentru ca să se odihnească, dar lama părea nerăbdător și începu să-i facă semn cu cotul.

— Hai să plecăm, căci rîul nostru nu este în partea aceasta.

— Vorbe de clacă. Nu găsești că am umblat destul de cînd am plecat la drum? Rîul nostru nu pleacă de unde este. Ai răbdare, pînă ne va da ceva de pomană.

— Acesta, zise veteranul, este prietenul stelelor. Mi-a adus știrile ieri. A văzut în vis pe omul cel adevărat și l-a auzit dînd porunci pentru începerea războiului.

— Hm! murmură fiul veteranului și glasul îi clocoti în adîncul pieptului. Se poate să fi auzit și el ceva în vreun bazar, și caută să profite de pe urma celor auzite.

Bătrînul începu să rîdă.

— In orice caz el n-a venit la mine să-mi ceară un cal de călărie și arme, și mai știe Dumnezeu cîte rupii. Regimentele fraților tăi au primit ordinul de plecare?

— Despre așa ceva eu nu știu nimic. Mi-am cerut o permisie și am venit repede încoace, în cazul...

— In cazul cînd ei ar fi ajuns înaintea ta, ca să se milogească. O, neam de jucători și de risipitori. Tu n-ai luat parte pînă acum la nici un atac. Pentru așa ceva îți trebuie un cal cu adevărat bun. Iți mai trebuie și un servitor și un cal pentru bagaje. Să vedem... să vedem, zise bătrînul, și începu să ciocănească în oblîncul șeii.

— Tată, aici nu e locul să ne facem socotelile. Hai să mergem acasă.

— Atunci plătește băiatului, căci eu nu am la mine nici un gologan, și băiatul ne-a adus vești bune. Ascultă prietene al tuturor, spui că un război e pe cale să se dezlănțuie?

— Nu un război, ci războiul cel mare. Războiul adevărat, după cît știu eu, răspunse Kim cu glasul foarte liniștit.

— Ei da, murmură lama, nerăbdător să se vadă din nou plecat.

— Stăpînul meu nu citește în stele pentru plată. V-am dat de veste, după cum bine știi, și acum după ce v-am spus, plecăm din nou la drum, zise Kim, și făcînd o mînă căuș, le întoarse spatele.

Fiul veteranului îi aruncă un ban de argint, care luci în lumina soarelui, spunînd ceva în șoaptă la adresa cerșetorilor, și a scamatorilor. Era un ban de patru annale și tocmai de ajuns ca ei să se poată hrăni timp de cîteva zile. Lama murmură o binecuvîntare, văzînd din zbor banul de argint, care se opri în palma lui Kim.

— Du-te în drumul tău, tu prieten cu toată lumea, zise veteranul cu glas răsunător și își întoarse calul. Pentru întîia oară în viața mea am întîlnit un adevărat profet, care nici armată nu a făcut.

Veteranul și fiul său făcură drumul înapoi, amîndoi ținîndu-se în șa, bătrînul tot atît de drept ca și tînărul.

Un agent de poliție punjabi, îmbrăcat în pantaloni scurți de culoare gălbuie, trecu drumul, tîrîndu-și tîrlicii, ca să le iasă în cale. Omul văzuse banul de argint căzînd în palma băiatului:

— Stați! strigă el, vorbindu-le în englezește, ca să-i intimideze. Nu știți că trebuie să plătiți un *takkus* de două annale de cap, ceea ce face patru annale, dacă umblați pe partea aceasta a drumului? E poruncă venită de la Sirkar și banii se întrebuințează pentru plantarea copacilor și înfrumusețarea drumului.

— Și pentru pîntecelor agenților de poliție, strigă Kim și o rupse la fugă. Ia gîndește-te puțin, cap sec ce ești, zise el, după ce se opri la oarecare distanță. Poate credeai că noi am ieșit din băltoaca de alături, cum a ieșit tatăl tău, broscoiul? Ai auzit vreodată de numele fratelui-tău?

— Cine a fost acesta? Lasă băiatul în pace, strigă un agent de poliție mai în vîrstă, care tocmai ieșise pe terasa postului ca să-și fumeze tihnit luleaua.

— A scos o etichetă de pe o sticlă de *belaitee-pani* (sticlă de sifon) și a lipit-o pe plimbul unui pod, pe urmă a început să încaseze taxe de la trecători, pe cuvînt că așa este ordinul venit de la Sirkar. Pînă cînd a venit și un englez, care i-a spart capul. De dragă frățioare, eu sînt corb de oraș, nu de cel de cîmp.

Agentul rușinat își văzu de treabă, iar Kim îl blagoslavi pînă nu-l mai văzu în lungul drumului.

— Cine a mai văzut un învățăcel ca mine? strigă el vesel

lui lama. N-ajungeai să faci nici zece mile din oraşul Lahore, şi toată lumea te-ar fi jefuit pînă la os, dacă nu se întîmpla să fiu cu tine.

— Cîteodată mă întreb şi eu, nu cumva eşti un spirit? Dar altădată îmi vine să cred că eşti un prichindel care face şotii, zise lama şi zîmbi domolit.

— Eu sînt *chela* al tău, răspunse Kim şi schimbînd pasul alături de lama, intră în ritmul legănat, cu sunetul nelămurit al paşilor, tuturor celor care cutreieră lungul drumurilor, de cînd e lumea.

— Atunci hai să ne urnim cu nădejde, murmură lama, şi la clinchetul sec al mătăniilor se aşternură la drum în tăcere, pătrunzînd tot mai adînc în depărtarea zărilor. Ca în totdeauna, lama era şi de astădată cufundat în gînduri, dar Kim se uita cu multă atenţie la tot ce vedea împrejurul lor. Drumul acesta în lungul căruia se scurgea furnicarul vieţii, i se părea o minune faţă de străzile întortochiate şi pline de lume din Lahore. La fiecare pas vedea lume nouă, peisaje pe care nu le mai văzuse, obrazuri de oameni din clasele pe care le cunoştea de mai înainte, şi altele de care el nu auzise niciodată.

In drumul lor întîlniră o ceată de Sansi, oameni cu părul lung şi cu miros iute de trupuri asudate, care duceau în spinare coşuri cu şopîrle şi alte lucruri rău mirositoare; pe urma lor se ţineau cîinii costelivi care le amuşinau urmele. Oamenii aceştia mergeau întotdeauna pe aceeaşi margine de drum, cu pasul grăbit şi furiş, iar ceilalţi le făceau loc deajuns, ca să nu-i împiedice la mers, deoarece neamul Sansi este privilegiat. Pe urma lor venea, cu paşi întinşi şi picioare ţepene, un deţinut care îşi terminase pedeapsa, dar mai purta lanţurile captivităţii pe glezne. Omul căuta cît se poate să rămînă în umbra copacilor, iar pîntecele lui rotund şi pielea lucitoare, dovedeau că

guvernul își hrănește condamnații mult mai bine decît s-ar putea hrăni oamenii cumsecade la ei acasă. Kim cunoștea destul de bine această specie de oameni și cînd trecu pe lîngă el, începu să strige în gura mare. Pe urmă trecu pe lîngă ei un Akali, cu ochii fioroși și părul vîlvoi, un cuvios Sikh îmbrăcat în hainele tradiționale de pînză albastră ale castei lui; în vîrful turbanului purta inele poleite de oțel. Omul se întorcea dintr-o plimbare, pe care o făcuse unui Stat independent Sikh și unde probabil cîntase balada glorioaselor fapte ale lui Khalsa, în fața unui prințișor proaspăt sosit de la școală, încălțat în cizme cu carîmbul înalt și pantaloni albi de călărie. Kim trecu pe lîngă el cu multă băgare de seamă, dar se feri să spună ceva care l-ar fi putut supăra, deoarece neamul Akali e iute la mînie și gata de încăierare. Din loc în loc, li se întîmpla să ajungă din urmă sau să întîlnească în cale, sate întregi îmbrăcate în haine de sărbătoare, mergînd spre cine știe ce bîlci apropiat; femeile mergeau în urma bărbaților, cu copiii încinși deasupra șalelor în brîu; cei mai răsăriți erau încălecați pe cîte o nuia de trestie de zahăr, și tîrau prin colbul drumului cîte o locomotivă de alamă din cele care se vînd prin tîrguri ca jucării, ori încercau să prindă în apele oglinzilor, razele de soare, ca pe urmă să le arunce în ochii copiilor mai mari decît ei care veneau din urmă. Era de ajuns o singură privire, pentru ca să-ți poți da seama ce a cumpărat fiecare dintre ei, iar dacă se întîmpla să ai vreo îndoială, era suficient să privești brațele tuciurii ale femeilor, pentru ca să recunoști podoabele proaspăt cumpărate din tîrg: inele și brățări de sticlă, care veneau din partea de miazănoapte a țării. Toți aceștia umblau încet, strigîndu-se unul pe altul, sau oprindu-se ca să se tîrguiască cu negustorii de dulciuri care se țineau după ei. Altădată se opreau ca să se închine în fața altarelor

ridicate în marginea drumului, uneori hindustane, altădată musulmane, căci oamenii din clasele de jos ale acestor religii, se înțeleg foarte bine între ei, cînd este vorba să se închine în fața lăcașurilor sfinte. Din fundul zării înecate de praful drumului, se văzu mișcîndu-se o linie albastră, ca un nor de omizi grăbite, apropiindu-se de ei. Era un grup de *chargars*, femei care au grijă de terasamentul tuturor liniilor ferate din partea de miazănoapte: femei cu talpa lată, sînii mari, lungi în picioare și late în șolduri, îmbrăcate în zdrențe albastre, îndreptîndu-se grăbite spre miazănoapte, de unde primiseră știrea că ar fi nevoie de brațele lor. Acestea erau singurele ființe care nu aveau vreme de pierdut cu drumul, și făceau parte dintr-o clasă de oameni, unde bărbații nu aveau nici un preț. Umblau cu coatele depărtate de trup, legănîndu-se pe șoldurile largi, și cu fruntea sus, cum se cade să umble omul obișnuit să care poveri. Ceva mai încolo ieși la drumul mare și un alai de nuntași, petrecut de muzici și chiote, ducînd în urma lui o mireasmă de mirodenii și lămîiță, care era mai tare chiar decît mirosul reavăn al prafului ridicat de picioarele lor. De departe se putea vedea targa miresei ca o pată de purpură, petrecută de un clinchet de clopoței, care se ridica din mijlocul mulțimii, iar mirele era încălecat pe un căluț împodobit care întindea mereu grumazul ca să poată smulge o gură de iarbă din harabalele care treceau pe lîngă el, încărcate cu nutreț. Kim se apropie de alaiul nuntașilor și ură tinerilor căsătoriți o sută de copii, dar între aceștia nici o fată, căci așa era obiceiul prin partea locului. Mult mai emoționant era însă, momentul cînd se întîmpla să le iasă în cale cîte un scamator, cu cîteva maimuțe pe jumătate domesticite sau cîte un ursar, cu cîte un Martin îmbătrînit și costeliv, pe care toată lumea îl primea cu chiote de mulțumire; sau

cînd apărea cîte o fată cu corniţe de capră în jurul gleznelor şi dansa pe frînghia întinsă, în timp ce caii se ridicau în două picioare, iar femeile dădeau ţipete ascuţite şi prelungi.

Lama nu ridica ochii niciodată. Nu văzu nici pe cămătarul încălecat pe căluţul cu greabănul ca de cocoş, mergînd grăbit să-şi încaseze dobînzile de la datornicii uituci, nici mulţimea cu glasuri răguşite a soldaţilor, care veneau în permisie la vetre, chiuind mulţumiţi că au scăpat de pantalonii bufanţi şi de moletiere, şi aruncînd vorbe nerușinate, chiar celor mai respectabile femei, pe care le întîlneau în cale. Nu văzu nici sacagiul, mergînd la pas cu cotiga, pe care era încărcat butoiul cu apă din Gange, cu toate că Kim se aştepta ca învăţătorul să cumpere cel puţin o sticlă din acest preţios lichid. Bătrînul mergea cu privirile coborîte în pămînt, mişcîndu-se ceasuri de-a-rîndul cu aceeaşi indiferenţă, în timp ce gîndurile lui alergau în cine ştie ce parte. Cu toate acestea, Kim părea în al şaptelea cer. In partea aceasta, drumul mare era ridicat pe un fel de viaduct, care îl apăra de inundaţiile apelor de primăvară coborîte din munţi, aşa că acum mergeai pe drum, simţindu-te deasupra nivelului cîmpurilor care se aşterneau în faţa ta pe stînga şi pe dreapta Indiei, ocrotit de umbra unui coridor de verdeaţă. Era o vedere minunată, să vezi la mari depărtări pe potecile cîmpurilor, carele încărcate cu recoltă şi bumbac, în timp ce boii se opinteau în juguri: bucelele carelor se auzeau scîrţiind pînă la depărtare de o milă, în fundul zării, pe urmă se apropiau tot mai mult şi în mijlocul chiotelor, al opintelilor şi înjurăturilor, urcau din greu, pînă ajungeau în drumul mare, unde scîrţîitul roţilor amuţea numaidecît. Tot atît de frumos era şi spectacolul

multicolor al oamenilor, pete albe, roșii, albastre și gălbui, care se rupeau din mijlocul mulțimii și se abăteau din drumul mare, ca să treacă în largul cîmpurilor, pentru a ajunge la casele lor. Kim simțea plăcerea lucrurilor din jurul lui, cu toate că nu putea să o exprime în cuvinte; tocmai de aceea se mulțumi să-și cumpere cîteva bucăți de trestie de zahăr, pe care după ce le sugea măduva, le arunca în lungul drumului. Din cînd în cînd, lama lua cîte o priză de tutun, dar după o bucată de vreme lui Kim îi fu peste putință să se mai stăpînească.

— Aici în partea de miazăzi, pămîntul e foarte bun, zise el. E aer curat și apă bună, ce zici?

— Cu toate acestea toți sînt legați de roata vieții, răspunse lama. Legați de veci, viață după viață, și niciunuia dintre ei nu i s-a arătat pînă acum calea cea dreaptă. (Bătrînul se scutură, parcă ar fi încercat să revină la realitate).

— Acum după ce am făcut un drum atît de lung, interveni Kim, cred că vom ajunge foarte curînd la un *parao* (loc de popas). Ce zici, ne oprim și noi să ne odihnim? Soarele a început să coboare spre asfințit.

— Cine ne va găzdui în noaptea aceasta?

— E tot una cine ne va găzdui; partea aceasta a țării e plină de oameni cumsecade. Afară de asta, continuă el vorbind în șoaptă, noi avem și bani.

Lumea era tot mai deasă, pe măsură ce se apropiau de locul unde trebuiau să poposească și care însemna sfîrșitul drumului din ziua aceea. Cîteva magherniță în care vindeau hrană proastă și tutun, o grămadă de lemne, un post de poliție, un puț și un jgheab, pentru adăpat caii, cîțiva copaci în umbra cărora se vedeau vetrele de cenușă ale focurilor stinse: acestea erau semnele care indicau

locul unde se găsește un *parao*, dacă nu țineai seamă de cerșetori și de stolurile de corbi, care erau tot atît de flămînzi ca și cerșetorii.

Era ceasul cînd soarele arunca polei de aur printre ramurile joase ale manguierilor; papagalii și turturelele se întorceau la cuiburi în stoluri; popîndăi cenușii alergau perechi sau mai mulți împreună, chițăind despre întîmplările din cursul zilei, fără să se sinchisească de picioarele trecătorilor, printre care alergau. Din foșnetul care se auzea între ramurile copacilor, puteai ghici că liliecii sînt gata să plece la drum. Pe urmă vedeai că lumina devine fugară și poleiește cu roșu însîngerat obrajii oamenilor opriți în popas, roțile căruțelor și coarnele boilor. Puțin după aceea se făcu întuneric și aerul părea mai umed la respirat; pe deasupra pămîntului se tîra ca o ceață bureala înserării, aducînd mirosul reavăn al ogoarelor, stăpînit de fumul pișcăcios al lemnului verde, care ardea în vetre, și aroma plăcintei cu brînză, coaptă în spuză. O patrulă ieși grăbită din cantonamentul postului de poliție, tușind sec și îndesat, și împărțind porunci celor adunați în popas; în marginea drumului clipea ochiul de jăratic din narghileaua pe care o fuma un harabagiu, în timp ce Kim se uita cu ochi limpezi la cele din urmă raze de soare cum se stingeau în asfințit.

Viața din *parao* îi aducea aminte de furnicarul pe care îl văzuse în Seraiul din Kashmir, doar cu proporții mai reduse. Kim se lăsă dus de val-vîrtejul molcom al vieții orientale care, dacă ai vreme să aștepți, îți aduce la picioare tot ce un om simplu poate să dorească, pentru a-și ușura traiul.

Nevoile lui erau foarte reduse, căci lama nu făcea nici o deosebire de castă socială, așa că se mulțumea cu o mînă de hrană pe care i-o întindea primul venit; cu toate

acestea se gîndi că ar fi bine să cumpere cîteva turte de tizic pentru ca să aprindă focul. Imprejurul lor, din mijlocul forfotei se auzeau glasurile oamenilor, care cereau să li se dea ulei, orez, zaharicale şi tutun, în timp ce se înghesuiau în jurul puţului de apă, aşteptînd să le vină rîndul; pe deasupra glasurilor acestora, din harabalele cu covergă se auzeau glasuri ascuţite şi rîsătele stăpînite ale femeilor, care stăteau ascunse între poclade, pentru că nu puteau să-şi arate obrajii în public.

In zilele noastre, indigenii fruntaşi găsesc că este mult mai bine ca femeile cînd pleacă la drum (şi femeile sînt mereu pe drumuri), să fie aşezate în compartimentele vagoanelor de cale ferată, cu perdelele lăsate; obiceiul acesta a început de altfel să fie foarte răspîndit. Mai sînt însă destui şi dintre cei care ţin la vechile obiceiuri moştenite din părinţi; dar mai ales se găsesc femeile bătrîne, care ţin la obiceiurile moştenite chiar mai mult decît bărbaţii, şi care spre sfîrşitul vieţii pleacă în pelerinaj. Acestea însă, tocmai din cauză că sînt bătrîne şi ofilite, aşa că nu le mai doreşte nimeni, nu ezită să-şi ridice uneori vălurile. După anii mulţi pe care i-au petrecut în dosul ferestrelor zăbrelite şi cu obloanele închise, în timpul cărora însă au rămas în neîntreruptă legătură cu micile şi multiplele lor interese din afară, la bătrîneţe le place să vadă mişcare în jurul lor, furnicarul drumurilor şi lumea adunată în faţa templelor, ceea ce le dă prilej de vorbă şi palavrăgeală cu femeile străine şi de aceeaşi vîrstă cu ele. Se întîmplă uneori ca într-o familie, care ani de zile a pătimit din cauza soartei vitrege, să se găsească din cînd în cînd cîte o femeie bătrînă, meşteră la vorbă şi destul de în putere, pentru ca să plece la drum, căci pelerinajul a fost în toate vremurile plăcut zeilor. De aceea în tot largul Indiei, atît în locurile cele mai izolate cît

și în cele unde lumea mișună ca un furnicar, se poate să întîlnești cîte un grup de slujitori în vîrstă, care au primit în grija lor cîte o femeie bătrînă, plecată în pelerinaj, ascunsă în așternutul din dosul perdelelor groase, de la carul tras de bivoli. Oamenii aceștia sînt foarte prevăzători și cînd se întîmplă să se apropie de ei cîte un european, sau un bărbat dintr-o castă socială mai superioară, caută să ascundă cît se poate mai bine pe cea care le-a fost dată în grijă. Cu toate acestea, în timpul unui pelerinaj multe se pot întîmpla, așa că nici nu se mai iau măsurile de prevedere obișnuite. Bătrîna care le-a fost dată în grijă, este la urma urmelor și ea un om, căruia îi place să vadă cum se desfășoară viața în fața ei.

Kim băgă numaidecît de seamă apropierea unui car frumos împodobit, *un ruth* acoperit de un baldachin cu două turnulețe, întocmai ca o cămilă cu două cocoașe, pe care chiar atunci îl îndreptau spre mijlocul acestui *parao*. Carul era urmat de opt oameni dintre care doi aveau săbii ruginite, ceea ce dovedea că aveau în grija lor o persoană de seamă, căci oamenii de rînd erau opriți să poarte arme. Din dosul perdelelor carului, se auzea o ploaie neîntreruptă de porunci, de scînceli și de vorbe fără șir pe care un european le-ar fi luat drept nelalocul lor. Aceasta însă, dovedea că în car este o femeie obișnuită să dea porunci slujitorilor dimprejurul ei.

Kim aruncă alaiului care trecea pe lîngă el, o privire severă. Jumătate dintre slujitorii care-l însoțeau erau cu picioarele ca fusele și bărbi cenușii, oameni din neamul Oorya din partea de miazăzi a țării. Ceilalți erau munteni îmbrăcați în haine de lînă și căciuli obișnuite în partea de miazănoapte. Chiar dacă nu i-ar fi auzit ce vorbesc între ei, Kim își putea da seama foarte ușor ce înseamnă amestecul acesta de porturi. Bătrîna se ducea în cumetrie

spre miazăzi, probabil la vreo rudă bogată sau mai curînd la un ginere, care îi trimisese și o escortă, în semn de respect. Oamenii de la munte făceau parte dintre însoțitorii femeii, și probabil erau din regiunea Kulu sau Kangara. Fără îndoială femeia aceastanu ducea pe fiică-sa la casa ginerelui, căci în cazul acesta, perdelele ar fi fost legate cu sfoară și paznicii nu ar fi lăsat pe nimeni să se apropie de car. „Bunica trebuie să fie femeie veselă și șugubeață", își zise Kim, în timp ce conducea pe lama, împingîndu-l ușor cu umărul, iar într-o mînă ținea turtele de tizic și în cealaltă o farfurie în care bura mîncarea fierbinte. Din această întîlnire putea să tragă și el vreun folos. Fără îndoială lama nu l-ar fi putut ajuta cu nimic, dar ca un *chela* deștept, era mulțumit că poate cerși pentru amîndoi.

Ațiță focul cît mai aproape de car, așteptînd ca dintr-o clipă într-alta să vadă pe unul dintre însoțitori că vine să-l alunge. Lama se lăsă greoi alături de foc, parcă ar fi fost un liliac sătul și începu să-și învîrtească șiragul de mătănii.

— Dă-te mai la o parte cerșetorule, strigă un muntean într-un dialect hindustan cît se poate de pocit.

— Phuî! Acesta trebuie să fie un *pahari* (muntean), zise Kim cu dispreț. De cînd a ajuns Hindustanul să fie sub poruncile măgarilor de la munte?

Răspunsul fulgerător pe care i-l dădu munteanul, fu un pomelnic al neamurilor lui Kim pînă la a treia generație.

— Ia te uită! (Glasul lui Kim deveni mieros ca niciodată, în timp ce rupea turtele de tizic în bucățele mărunte). În țara mea, astfel de cuvinte sînt luate drept început al unei declarații de dragoste.

Un chihotit scurt și subțire se auzi din dosul perdelelor, ceea ce îndemnă pe slujitor să mai verse o ploaie de înjurături.

— Ah... nu e rău... nu e rău deloc, răspunse Kim cu

glasul liniștit. Dar să fii cu băgare de seamă frățioare, să nu-ți răspundem și noi ceva, căci răspunsurile noastre muscă pînă la sînge.

Slujitorii Oorya începură să rîdă cu hohote, iar munteanul se repezi amenințător. In clipa aceasta lama ridică privirea și flăcările focului proaspăt aținat de Kim, îi luminară capul acoperit de comanacul tibethan.

— Ce s-a întîmplat? întrebă moșneagul.

Slujitorul repezit spre Kim se opri încremenit;

— Eram pe cale să săvîrșesc un mare păcat, murmură munteanul.

— (Mi se pare că munteanul noastru a reușit să găsească un preot, șoptiră oamenii Ooyra între ei).

— De ce nu alungați cu biciul cerșetorii aceștia? se auzi glasul bătrînei, din dosul perdelelor.

Munteanul se retrase pînă în dreptul carului și apropiindu-se de perdele începu să vorbească ceva în șoaptă. Urmă o lungă tăcere, pe urmă șoaptele porniră din nou.

— Incepe să se arate bine, se gîndi Kim, prefăcîndu-se că nici nu aude nici nu vede ce se întîmplă în jurul lui.

— După ce va mînca... dacă termină masa, se adresă munteanul umilit lui Kim, Sfîntul este rugat să facă cinstea și să stea de vorbă cu cineva, care ar dori să-i vorbească.

— După ce va mînca, Sfîntul se duce să se culce. răspunse Kim, privindu-l de sus. Deocamdată nu putea bănui ce întorsătură vor lua lucrurile, dar era ferm hotărît să profite de pe urma lor. „Mă duc acum să-i caut ceva de mîncare" zise el cu glas tare, și oftă din adînc.

— Dacă nu aveți nimic împotrivă... de asta m-as putea ocupa chiar eu... împreună cu ceilalți tovarăși ai mei.

— Ce am putea să avem, răspunse Kim cu mîndrie.

Auzi Sfîntule, oamenii aceştia vor să ne aducă de mîncare.

— Pe aici e ţară bună... toată partea de miazăzi e ţară bună... lume largă... oamenii mulţi, murmură lama cu glasul stins.

— Lăsaţi-l să doarmă, zise Kim, dar aveţi grijă să ne daţi bine de mîncare cînd se va trezi, căci este un Sfînt cu adevărat.

Dintre oamenii Ooyra se auzi din nou un murmur de glasuri.

— Nu este un *faquir* şi nici cerşetor din ţara de jos, continuă Kim cu glasul ridicat şi fruntea îndreptată spre stele. Este cel mai Sfînt între sfinţi şi mai presus de orice castă. Eu sînt *chela* în slujba lui.

— Vino încoace, se auzi glasul răguşit al bătrînei care vorbise adineauri din dosul perdelelor. Kim se apropie, urmărit de ochii pe care îi simţea, fără să-i vadă opriţi asupra lui. Un deget osos şi cafeniu, dar încărcat de inele, se arătă pe sub perdeaua prinsă de loitra carului, şi glasul se auzi din nou.

— Cine este omul acesta?

— Este un Sfînt între sfinţi. Vine din mari depărtări... Tocmai din Thibet.

— Din ce parte a Thibetului?

— Dintr-un loc foarte depărtat, de dincolo de zăpezi. Cunoaşte mersul stelelor; citeşte horoscopul şi soarta fiecărui om, dar nu citeşte pentru bani nimănui, ci numai din cea mai curată dragoste pentru semenii lui şi din bunătate. Eu sînt discipolul său. Lumea îmi mai spune şi Prieten al Stelelor.

— Tu nu eşti om venit de la munte.

— Intreabă-l pe el, şi-ţi va spune că m-au trimis stelele în calea lui, să-l conduc şi să-i arăt drumul în pelerinajul pe care îl face.

— Hhm, ascultă puștiule, eu sînt femeie bătrînă, dar să știi că nu sînt deloc nebună. Eu știu, ce va să zică un lama, și-i cunosc și mă închin lor, dar ascultă ce-ți spun: tu nu ești *chela* al acestui sfînt, cum degetul meu pe care îl vezi nu este oiștea carului în care sînt urcată. Tu nu ești decît un Hindustan de pripas, cerșetor îndrăzneț și fără de rușine, care te-ai legat de acest Sfînt, numai de dragul cîștigului.

— Ce are a face! Cu toții ne zbatem numai pentru cîștig, răspunse Kim și schimbă tonul pe măsură ce constată că glasul femeii se schimbă. Am auzit... (gîndul îi răsărise în minte abia atunci), am auzit...

— Ce-ai auzit, se răsti la el femeia și bătu furioasă cu degetul în loitră.

— Nimic ce ar putea sa fie vrednic de amintire, doar vorbe de bazar, prinse din zbor, anume că și rajahlele... rajahlele mai mici din munți...

— Dar oricît de mici, din sînge străvechi Rajput!

— Da, din neam ales. Am auzit anume că, chiar acestea își vînd femeile frumoase pentru setea de cîștig. Le duc spre miazăzi și le vînd zemindarilor și altor oameni din neamul Oudh.

Dintre toate păcatele de care sînt învinuiți rajahlele din munți, acesta este vina cea de care se apără cu mai multă violență, tocmai din cauză că este crezută de mulțimea adunată în bazar, cînd se vorbește despre traficul de sclave din India, care se practică în cea mai mare taină. Bătrîna din dosul perdelei răspunse lui Kim pe un ton care tremura de indignare, că este un cerșetor mincinos și nerușinat. Dacă ar fi îndrăznit să-i spună aceste cuvinte pe vremea cînd era fată, în aceeași seară ar fi fost călcat în picioare de un elefant. Ceea ce de altfel era pe de-a-ntregul adevărat.

— Ahai! Lumină a frumuseții, ai toată dreptatea, eu nu sînt decît un mic cerșetor, așa cum ai spus, gemu Kim prefăcîndu-se că tremură de groază.

— Lumină a frumuseții, asta este adevărat. Dar drept cine mă iei ca să îndrăznești să-mi arunci cuvinte de laudă ca orice golan? Acum patruzeci de ani, dacă mi-ar fi spus cineva Lumină a frumuseții, chiar acum treizeci de ani, ar fi spus numai adevărul adevărat. Numai din cauza drumurilor acestora în lungul Hindustanului, am ajuns eu văduva unui rege, să am de a face cu toate scursorile oamenilor din partea aceasta și să ajung batjocura cerșetorilor.

— Preamărită Regină, se grăbi Kim să răspundă auzind cuvintele de indignare ale femeii, eu nu sînt decît ceea ce Măria Ta ai binevoit să spui, dar nu e mai puțin adevărat că stăpînul meu este un om sfînt. El însă nu știe că Preamărita Regină a dat poruncă să...

— Poruncă? Eu dau porunci unui Sfînt... unuia care propovăduiește legea cea dreaptă... să vină să vorbească cu o femeie? Asta niciodată!

— Te rog să ierți prostia mea. Eu credeam că e poruncă...

— N-a fost nici o poruncă. A fost o rugăminte. Crezi că atît este de ajuns ca să înțelegi ce vreau? întrebă ea și lăsă un ban de argint să lunece pe marginea carului. Kim îl prinse în palmă și făcu o profundă reverență. Femeia se gîndise că el care slujește Sfîntului drept ochi și urechi în drumul pe care îl face, are dreptul să fie răsplătit. — Eu nu sînt decît învățăcelul Sfîntului, și s-ar putea ca după ce termină masa, să vină pînă aici.

— Mă răule și nerușinatule, se auzi glasul femeii, îndreptînd degetul spre el în semn de amenințare; din dosul perdelei însă, Kim auzi chihotitul bătrînei și înțelese

că vorbele ei nu sînt pornite din supărare.

— Ei, haide să vedem ce este? zise el mlădiindu-și glasul în așa fel, încît numai puțini oameni i-ar fi putut rezista. Nu cumva în familie se simte nevoia de un băiat? Haide, vorbește limpede, căci noi preoții... (ultimele cuvinte erau aceleași pe care le auzise spunîndu-le un *faquir* de la Poarta Taksali).

— „Noi preoții!" Tu nici nu ai ajuns la vîrsta... și femeia începu să rîdă din nou. Preotule, crede-mă, noi femeile avem din cînd în cînd și alte griji decît să naștem copii. Afară de asta, fata a și născut un băiat.

— Două săgeți într-o tolbă se potrivesc mai bine, cînd sînt trei, și mai bine, zise Kim și în timp ce întrebuință acest proverb, tuși cu înțeles și se uită în pămînt.

— Adevărat, foarte adevărat. Poate va veni și asta. In orice caz Brahmanii din țara de jos nu sînt buni de nimic. Le-am trimis daruri și bani, daruri peste daruri și mi-au prezis.

— Nu mai spune, Brahmanii aceștia ți-au prezis, interveni Kim și în glasul lui tremură cel mai profund dispreț. Preot adevărat să fi fost și nu se prefăcea mai bine.

— Cu toate acestea, pînă cînd nu mi-am adus aminte de zeii mei și nu m-am prosternat în fața lor, rugăciunile mele nu au fost ascultate. Am ales ceasul hotărît și... poate Sfîntul tău cunoaște chiar numai din auzite pe starețul din Lung Cho. M-am dus la el și m-am spovedit și crede-mă, la ceasul sorocit dinainte, totul s-a întîmplat după rugăciunile mele. Brahmanul din casa părintelui fiului fiicei mele spune de atunci mereu, că aceasta s-a întîmplat numai după rugăciunile pe care le-a făcut el; cu toate acestea în această privință se înșeală puțin și cînd vom ajunge la capătul drumului nostru, îi vom explica. Pe

urmă mă voi duce la Buddh Gaya, unde voi da o *shraddha* pentru părintele copiilor mei.

— Tot acolo mergem și noi.

— Acesta va fi un noroc îndoit pentru noi, căci ne va aduce cel puțin un fiu, ciripi femeia din dosul perdelelor.

— Prietene al tuturor! strigă lama care se trezise, și tocmai ca un copil speriat care se vede într-un pat străin, fără să știe cum a ajuns acolo, începu să strige după Kim.

— Iaca vin. Vin numaidecît Sfîntule, strigă Kim și se repezi spre foc unde găsi pe lama înconjurat de blide în care fumegau mîncările calde și în fața lui slujitorii munteni care îl priveau respectuoși, în timp ce slujitorii din miazăzi îi aruncau priviri furioase.

— Plecați de aici, haide, duceți-vă, strigă Kim. Poate credeți că noi mîncăm de față cu toată lumea, cum mănîncă cîinii?

Începură să mănînce în tăcere, fiecare dintre ei întors puțin într-o parte ca să nu vadă pe celălalt și după ce terminară, Kim scoase din sîn o țigară indigenă.

— De sute de ori ți-am spus pînă acum, că țara de jos e țară bună. Avem aici aproape o femeie virtuoasă, din neam ales, văduva unei Rajahle din munți, care este în pelerinaj spre Buddh Gaya. Ea ne-a trimis mîncarea aceasta; după ce te vei odihni, ar vrea să-ți vorbească.

— Asta este treaba pe care ai pus-o tu la cale? întrebă lama și bägă mîna în cingătoare ca să-și scoată o priză de tabac.

— Cine a vegheat pînă acum asupra ta, din ziua cînd am plecat la drum? întrebă Kim și după ce dădu drumul pe nas la două suluri de fum, se întinse pe pămîntul acoperit de colb. Întîmplatu-s-a vreodată să nu mă gîndesc la tihna și plăcerea ta, Sfîntule?

— Fii binecuvîntat, zise lama și plecă fruntea. Am

cunoscut în viața mea lungă mulți oameni și numeroși discipoli. Dar între oameni, dacă tu ai fost purtat cu adevărat de pîntecele unei femei, nu a fost nimeni spre care inima mea să se fi plecat cu atîta dragoste ca spre tine care ești iute de picior, ascultător și înțelept, cu toate că ești un diavol împielițat, cîteodată.

— Nici eu nu am văzut un preot ca tine. Kim se uită atent la fața gălbuie a bătrînului și îi examină fiecare încrețitură. Sînt abia trei zile de cînd am plecat împreună la drum și mie mi se pare că de atunci au trecut o sută de ani.

— Se poate ca în viața pe care am trăit-o înainte de asta, mi-a fost dat ca să-ți fiu și eu de folos. Cine știe, poate te-am scăpat dintr-o cursă, zise el zîmbind, sau te-am prins în undiță pe vremea cînd nu primisem încă lumina, și te-am aruncat din nou în apă.

— Se poate și asta, răspunse Kim cu glasul molcom.

Astfel de vorbe auzise pînă acum de nenumărate ori, chiar din gura unor oameni despre care nici un englez nu ar fi putut să creadă că halucinează.

— Cît despre femeia aceea care așteaptă în car, eu cred că ar avea nevoie ca fata ei să mai nască un băiat.

— Asta este o treabă care nu face parte din drumul nostru, oftă lama. Cu toate acestea ea este din munți... o munții mei cu veșnicele lor zăpezi.

Se ridică în picioare și se îndreptă spre car. Kim ar fi dat cu plăcere amîndouă urechile ca să poată merge și el, dar lama nu-l pofti, iar cele cîteva cuvinte pe care le prinse din conversația lor, rămaseră pentru el neînțelese, căci vorbeau într-un dialect muntenesc pe care el nu-l cunoștea. Femeia se părea că îi pune întrebări la care lama se gîndea îndelung înainte de a răspunde. Din cînd în cînd i se părea că aude psalmodia versetelor chinezești.

Printre pleoapele întredeschise Kim veghea acum asupra unui tablou straniu: Lama înfășurat în faldurile largi ale hainei lui galbene sta drept și țeapăn, vărgat de luminile focurilor din *parao*, întocmai ca un copac noduros, vărgat de razele soarelui în asfințit, ascultînd cu atenție la ceva și vorbind cu clopoțeii și barele acoperite de lacul strălucitor al unui car, poleit și el ca o prețioasă podoabă de aceleași lumini ale focurilor popasului. Figurile țesute în fir de aur ale perdelelor, jucau săltărețe, dispărînd și apărînd din nou în lumină, după cum vîntul domolit al nopții le lovea, iar cînd glasurile se ridicau mai distincte, degetul cu inele aprindea focuri de lumini între perdelele înflorite de cusături. In dosul carului era zidul de întuneric nepătruns, în care clipeau stinghere limbi subțiri de flacără și se ștergeau forme nelămurite de obraji înecate de umbră. Glasurile care se ridicaseră odată cu închegarea serii, erau acum domolite într-un murmur nedeslușit în care nota cea mai de jos era predominată de rumegatul boilor întinși pe paiele din fața carului, iar cea mai stridentă, țipătul unui *sitar* abia simțit care ritma dansul unei fete bengaleze. Partea cea mai mare a oamenilor terminase masa și acum erau așezați împrejur și trăgeau din narghilele *huka* al căror gîlgîit se auzea îngînîndu-se ca un concert de broaște ieșite la lună pe marginea bălțoacei.

Intr-un tîrziu, lama se întoarse. Pe urma lui venea un muntean cu o pătură bumbăcită și o întinse în fața focului cu multă băgare de seamă.

— Femeia aceasta e vrednică să aibă zece mii de copii, se gîndi Kim. Dacă nu aș fi fost eu, darul acesta nu venea să ne țină de cald.

— O femeie vrednică și foarte înțeleaptă, zise lama și începu să se lase jos, încheietură cu încheietură, întocmai cum face cămila care se simte prea greoaie. „Lumea este

foarte milostivă cu cei care urmează calea cea dreaptă", zise el și întinse jumătate pătura peste Kim.

— Ce ți-a spus? întrebă Kim înfășurîndu-se în pătură.

— M-a întrebat multe lucruri și mi-a cerut o mulțime de dezlegări care în cea mai mare parte sînt vorbe goale, auzite de la preoți care servesc pe diavol, și spun cu toate acestea că merg pe calea dreptei credințe. La unele întrebări i-am dat și răspunsul. Despre altele însă i-am spus că sînt prostii, căci mulți sînt cei chemați, dar dintre ei numai puțini aleși.

— Adevărat! Foarte adevărat! zise Kim pe un ton cît se poate de împăciuitor, pentru a-l face să spună tot ce vorbiseră.

— Dar ca să fim drepți, femeia are o minte foarte ageră. Ar dori foarte mult ca să mergem împreună pînă la Buddh Gaya, căci după cîte am înțeles, are același drum ca și noi, care duce mai multe zile spre miazăzi.

— Și pe urmă?

— Ai puțintică răbdare. La asta eu i-am răspuns că ceea ce urmăresc eu este mai presus de orice alt gînd. Femeia aceasta a auzit o mulțime de legende prostești, dar legenda cu rîul pe care îl caut eu, nu a auzit-o niciodată. Așa sînt preoții din partea de jos a țării. Cunoaște și pe starețul de la Lung Cho, dar de rîul meu n-a auzit și nici parabola cu arcul, nu o cunoaște.

— Și?

— I-am vorbit despre cercetările mele, despre drumul pe care îl fac și despre multe lucruri folositoare; ea mi-a spus să o însoțim și pe drum să fac pentru ea rugăciuni, ca să i se mai nască un nepot.

— Aha, noi femeile nu ne gîndim la altceva, decît la copii, murmură Kim, toropit de somn.

— Acum, văzînd că drumurile noastre merg în aceeași

direcție și că însoțind-o, fără să ne depărtăm cu nimic de la cercetările noastre pînă în localitatea... dar am uitat numele orașului.

— Huuia! strigă Kim în șoaptă unui slujitor Oorya care era la cîțiva pași departe de ei. — Unde este casa stăpînului tău?

— Ceva mai încolo de Saharunpore, între livezi, și-i spuse numele satului.

— Acesta spunea că este, zise lama. Pînă acolo cred că vom putea merge și noi cu ea.

— Muștele roiesc întotdeauna împrejurul stîrvului, zise slujitorul Oorya cu indiferență.

— Pentru vaca beteagă stolul de corbi, pentru omul bolnav un brahman, răspunse Kim, pronunțînd acest proverb cu privirile ridicate în sus spre vîrfurile învelite de umbre ale copacilor. Slujitorul murmură ceva, apoi tăcu.

— Va să zică vom merge cu ea Sfîntule?

— Crezi că ar putea să ne stea ceva împotrivă? Pot să mă abat puțin din drumul pe care l-am apucat și să cercetez toate rîurile pe care le traversează drumul pe care îl vom face acum. Ea vrea să o însoțim. Ține foarte mult să mergem împreună.

Kim chihoti sub pătură. După ce femeia aceasta autoritară își va mai veni în fire și nu se va mai înspăimînta din cauza bătrînului, poate ceea ce-i va spune, va merita osteneala acestui drum.

Aproape adormise cînd auzi pe lama spunînd o pildă cu glas tare:

— Bărbații femeilor limbute își vor lua răsplata pe lumea cealaltă.

Pe urmă îl auzi că ia trei rînduri de prize de tabac, și adormi rîzînd.

Zorile limpezi, de purpură bătută în diamante, treziră oamenii, corbii și boii toți dintr-odată. Kim se ridică din așternut, căscă zdravăn și se întinse mulțumit. Era ziuă și putea vedea lumea așa cum este cu adevărat; împrejurul lui era viața așa cum o dorea... forfotă grăbită, cingători începciate în grabă, boii pe care îi înjugă, scîrțiitul roților, focuri aținate, oalele în clocot, și la fiecare cotitură de drum, chipuri noi și fețe pe care nu le-ai mai văzut. Ceața dimineții se ridică sfîșiată de crengile copacilor, ca o pînză de argint; stoluri de papagali se repeziră ca o ploaie de săgeți multicolore și se îndreptară spre apele din apropiere, umplînd cuprinsul cu țipetele lor ascuțite, și toate roțile puțurilor din împrejurimi începură să scîrțîie coborînd gălețile în adîncuri. Toată India se trezise și în mijlocul ei Kim era mai treaz ca niciodată înainte de asta și mai emoționat decît toți; între dinți mesteca o ramură tînără și plină de must pe care cîteva clipe o va întrebuința ca perie de dinți, după obiceiul pămîntului acestuia pe care îl cunoștea și pe care îl iubea. Nu trebuia să aibă nici o grijă de hrană și nici nu trebuia să cheltuiască nici o lescaie în fața barăcilor înțesate de lume. El era învățăcelul unui sfînt pe care o femeie cu voință de fier îl luase în escorta ei. Toate le veneau acum de-a-gata și cînd slujitorii se vor apropia sfioși de ei și-i vor pofti, lor nu le mai rămîne decît să se așeze la masă. Cît pentru rest, se gîndi Kim în timp ce-și freca dinții, femeia aceasta va fi o plăcere neașteptată în timpul drumului ce-l vor face. Se uită cu multă atenție la boii care veneau supuși să-și bage grumazele în juguri.Dacă vor merge repede, ceea ce nu-i venea să creadă, el se va putea așeza foarte bine pe grui. Lama va sta alături de cel care mînă boii, iar slujitorii, fără îndoială vor merge pe jos. Cu siguranță femeia cea bătrînă va da din clanță, fără încetare și după vorbele pe

care le auzise pînă acum de la ea, drumul făgăduia să fie cît se poate de plin de peripeții. Bătrîna vorbea neîntrerupt, împărțind porunci, strigînd la slugi și certîndu-i din cauză că umblă prea încet, cînd trebuiau să-i îndeplinească poruncile.

— Dați-i luleaua, pentru Dumnezeu, dați-i luleaua și închideți-i gura aceea blestemată, murmură un slujitor Oorya, adunîndu-și așternutul, căci femeile sînt ca și papagalii: încep să țipe de cum se face ziuă.

— Vezi de boii înaintași! Ai grijă ce faci! strigă un slujitor supărat, la cărăușul care trecea cu carul încărcat de grîne. Mă fecior de bufniță, unde-ți sînt ochii?

— Vai-vai-vai! Te pomenești că cea pe care o ai în car este chiar regina din Delhi care pleacă în pelerinaj, să se închine zeilor pentru ca să-i dăruiască un băiat, chihoti omul cocoțat în vîrful carului. Faceți loc să treacă regina și primul ministru, maimuța cenușie care călărește pe sabia cu care este încinsă, rînji cărăușul.

După ei venea o nouă căruță încărcată cu scoarță de cer pentru o tăbăcărie din partea de miazăzi. Cel care mîna carul, mai adăugă și el cîteva cuvinte de cinstire la încăierarea începută, iar boii de *ruth* se smîrceau speriați în juguri.

Din dosul perdelelor care se legănau ca bătute de vînt, porni o nouă ploaie de cuvinte grele care cu toate că nu dură prea mult, întrecu totuși orice măsură a tot ce auzise Kim de felul acesta pînă acum. La auzul acestor cuvinte, omul care mîna carul, se dădu jos de unde era, și făcînd o adîncă plecăciune în partea de unde se auzea glasul țipător și plouînd binecuvîntările, ajută slujitorilor să iasă cu carul în drumul mare, în timp ce bătrîna din dosul perdelelor îi spunea ce fel de bărbat este el și ce face femeia lui în timp ce el e plecat la drum.

— *Shabash!* exclamă Kim fără să se mai poată stăpîni, în timp ce omul rușinat se întoarse la carul lui.

— *Shabash* (minunat) nu mai spune? Este adevărată rușine să nu poată merge o biată femeie să-și facă rugăciunile la altarele zeilor ei, fără să fie înfruntată și batjocorită de toți derbedeii de pe drumurile Hindustanului, căci o femeie trebuie să înghită *gâli* (batjocura) cum înghit bărbații *ghi* (untul topit). Dar nici eu n-am pușchea pe limbă și la nevoie știu spune o vorbă la locul ei. Cu toate acestea văd că nici acum nu mi-au dat tutunul. Care este chiorul și nenorocitul din cauza căruia nu mi s-a dat pînă acum luleaua mea?

Un slujitor muntean se repezi numaidecît cu luleaua întinsă spre perdelele carului, și peste cîteva clipe șuvița de fum care scăpa în răcoarea dimineții arăta că supărarea s-a molcomit.

Dacă în ziua ce trecuse, Kim mergea mîndru știindu-se învățăcel al unui om sfînt, de astădată se simțea de zece ori mai mîndru decît înainte, căci acum făcea parte dintr-un cortegiu aproape regal, pus sub supravegherea unei femei bătrîne, cu purtări alese și cu mijloace bogate. Slujitorii care o însoțeau, mergeau pe amîndouă părțile drumului, cu capul legat în turbane, după obiceiul țării, și ridicau nori de praf în urma lor.

Bătrînul lama și Kim mergeau ceva mai la o parte; Kim mesteca neîntrerupt la bucățele de trestie de zahăr, purtînd de grijă ca nimeni să nu se poată apropia de preot. Amîndoi puteau auzi pe bătrîna care meliția mereu din limbă, ca o bătătoare de orez neostenită. Ceru slujitorilor să-i spună ce se vede în lungul drumului, și abia ieșiți din *parao,* perdelele se dădură la o parte și capul femeii se arătă din dosul lor, cu fața pe o treime acoperită de văluri. Oamenii, cînd îi vorbeau, nu se uitau de-a-dreptul la ea,

așa că bunacuviință era mai mult sau mai puțin păstrată, chiar în felul acesta.

Un ofițer al poliției districtului, cu fața cafenie, cu părul negru, îmbrăcat în uniformă de serviciu, se apropia, venind călare din cealaltă parte a drumului pe care mergeau. Era un englez și văzînd ce fel de cortegiu se apropie, începu să-și joace calul ostenit de drumul pe care îl făcuse.

— Măicuțo dragă, exclamă ofițerul, așa se poartă femeile în *zenanale?* (camerele haremurilor unde trăiesc femeile). Gîndește-te că ai întîlnit un englez care te-a văzut că-ți lipsește nasul.

— Cum se poate? ripostă bătrîna cu glasul ascuțit. Maică-ta să nu aibă nas? Și dacă nu are, ce nevoie ai să spui la toată lumea?

Englezul duse mîna la sabie, ca să-i arate că răspunsul dat a fost foarte bun, iar bătrîna începu să rîdă cu hohote.

— Cu obrazul acesta crezi că mai poți ispiti pe cineva? zise ea și dîndu-și vălul la o parte, îl privi drept în lumina ochilor.

Obrazul bătrînei nu era deloc seducător, dar englezul, cu toate că strînse dîrlogii calului, o numi Lună a Paradisului și Ispititoare a drept credincioșilor, adăugînd și alte epitete fantastice care făcură pe bătrînă să se strice de rîs.

— Acesta este un *nut-cut* (secătură); toți oamenii din slujba poliției sînt *nut-cut,* iar ofițerii le pun vîrf. Ascultă fiule, vorbele acestea nu le-ai putut învăța de cînd ai venit din *Belait* (Europa). Cine te-a alăptat?

— Maică-mea, a fost o femeie *pahareen,* munteancă din Dalhousie. Retrage-te în umbră căci lumina poate strica frumuseții tale, tu izvor al plăcerilor trupului, sfîrși ofițerul și dădu pinteni calului.

— Aceştia sînt oameni adevăraţi, care stau în slujba dreptăţii, zise ea cu glas grav, ascunzîndu-şi faţa în faldurile vălului. Ei cunosc ţara şi obiceiurile ei. Ceilalţi care vin din Europa şi au fost crescuţi de femei albe, iar limba noastră au învăţat-o din cărţi, sînt mai răi decît ciumaţii, căci supără chiar pe Rajahle.

Imediat după aceea începu să înşire o lungă poveste despre un tînăr ofiţer de poliţie care nedreptăţise pe un mic Rajah din munţi, văr cu ea din a noua spiţă, într-o judecată pentru cîteva prăjini de pămînt, şi sfîrşi cu un citat din cărţile sfinte pentru ca să-l audă toată lumea.

Numaidecît după aceea bătrîna păru că se schimbă şi chemă pe unul dintre slujitori, de-i dădu poruncă să întrebe pe lama dacă n-ar fi dispus să se apropie de car şi să vorbească cu ea. Astfel Kim rămase singur şi putu să-şi roadă în tihnă bucata de trestie de zahăr. Mai bine de un ceas comanacul thibetan al preotului se văzu mergînd alături de car, întocmai ca discul lunii prin tulbureala dimineţii, iar din frînturile de cuvinte pe care le putea auzi, Kim îşi dădu seama că bătrîna plînge. Unuia dintre slujitorii Ooryà, cel care noaptea trecută vorbise cam fără respect despre stăpîna lui, începu să-i pară rău de vorbele pronunţate şi spunea că nu şi-ar fi închipuit că stăpîna lui este o femeie atît de evlavioasă, şi că fără îndoială prezenţa preotului contribuise şi ea la înduioşarea ei. El însuşi avea tot respectul faţă de preoţi, cu toate că şi el ca orice indigen, cunoştea viclenia şi lăcomia lor. Cu toate acestea, deşi din cauza cerşitului Brahmanii supărau mereu pe mama soţiei stăpînului său şi aceasta îi alunga supărată, el era hotărît să primească orice preot fie din India, fie din altă parte, numai ca să nu-i audă blestemînd (căci tot din cauza acestor blesteme trebuie că a şchiopătat noaptea trecută şi boul înjugat la car în partea de hăis).

La aceste cuvinte Kim răspunse cu multă băgare de seamă și adăugă de astă dată că lama nu primea și nici nu lua bani de la nimeni, iar hrana pentru amîndoi în timpul drumului va fi din belșug răsplătită de binecuvîntările pe care le va da caravanei de aici înainte. Incepu să le povestească și glume din orașul Lahore și le cîntă un cîntec care făcu pe toți slujitorii să rîdă cu hohote. Ca orice copil de la oraș, Kim era la curent cu toate cîntecele barzilor moderni, în cea mai mare parte femei, așa că oamenii din livezile de la Saharunpore începură să se uite la el cu alți ochi, dar Kim se prefăcea că nu bagă de seamă.

La amiază făcură un nou popas și mîncară în marginea drumului; hrana fu din belșug, gustoasă și bine servită după toate regulile, pe frunze curate și ferite de praf. Resturile ospățului le împărțiră cerșetorilor și pe urmă slugile se așezară roată și-și aprinseră lulelele. Bătrîna se retrăsese în dosul perdelelor ei, dar din cînd în cînd se amesteca în conversația servitorilor care la rîndul lor discutau sau contraziceau părerile emise de ea, cum e obiceiul în întregul Orient. Bătrîna compara răcoarea și brădetul munților din Kangara și Kulu, cu prăfăraia drumurilor și manguierii din partea de miazăzi a țării pe unde treceau. Pe urmă povesti o întîmplare cu niște zeități străvechi care își aveau sălașul în vecinătatea proprietăților soțului ei, iar după ce ocăra calitatea tutunului pe care trebuia să-l fumeze acum și pe Brahmanii care erau toți la fel, începu să se gîndească mulțumită la nepoții nenumărați care îi va avea de aici înainte.

CAPITOLUL V

Mă întorc la ai mei acum grăbit –
Sînt sătul și iertat, m-au primit –
Doar os sînt, al lor, din osul iubit,
Și sînge la sînge uită de-ocară.
La masă ospăț cu grasul viței.
Nebune porniri sînt mai dulci decît el...
Cu mistreții alături s-alerg fără țel.
Sînt gata de drum, așteptați-mă iară.
Parabola fiului risipitor.

Caravana călătorilor porni lenește din nou, înșirîndu-se în lungul drumului prăfuit, iar femeia din dosul perdelelor carului, dormi pînă în clipa cînd ajunseră la popasul următor. Nu făcuseră drum prea lung nici prea greu, căci mai aveau un ceas pînă la apusul soarelui, și Kim se gîndi că ar fi bine să se distreze puțin.

— De ce nu stai binișor băiete? întrebă unul dintre slugile care însoțeau femeia. Numai pricolicii și englezii aleargă de colo pînă colo, fără nici o pricină, în loc să se odihnească.

— Să nu-ți faci cîrd niciodată cu diavolul, cu maimuța sau cu un copil fără minte, îi răspunse un tovarăș.

Kim le întoarse spatele cu dispreț, căci nu era cîtuși de puțin dispus să mai audă odată povestea cu drăcușorul care s-a jucat odată cu copiii, ca pe urmă să-i pară rău de ceea ce a făcut. Își văzu deci de treaba lui.

Lama se luă numaidecît după el. Cît fusese ziua de lungă, de fiecare dată cînd se întîmplase să treacă o șuviță

de apă, făcea cîte un înconjur, dar niciodată nu simțise că aceasta ar putea să fie rîul în căutarea căruia pornise. Fără să-și dea seama, măgulit de faptul că toți îi vorbeau cu respect ca unui om care era duhovnicul unei femei de neam ales, gîndurile lui începură să se abată de la scopul adevărat pe care îl urmărise la început. Afară de asta ar fi fost gata oricînd să caute fără nici o părere de rău, ani de-a rîndul, căci nu era deloc nerăbdător să ajungă la capătul cercetărilor sale, cum ar fi fost în locul lui un om alb; pe el îl punea în mișcare numai credința nestrămutată în adevărurile pe care le urmărea.

— Unde te duci? strigă el după Kim.

— Nu merg nicăieri, dar drumul pe care l-am făcut a fost destul de scurt, și tot ce se așterne în fața mea, e nou și nemaivăzut, răspunse el întinzînd brațul și arătîndu-i zarea.

— Eu cred că femeia aceasta este înțeleaptă și foarte pricepută. Dar arde de nerăbdare să...

— Este și ea ca oricare altă femeie, răspunse Kim ca un înțelept.

— In fața lamaseriei este o platformă largă, murmură lama trecîndu-și mătăniile învechite printre degete. O platformă de piatră. Pe piatra aceasta se mai văd urmele picioarelor mele, atît de mult am bătătorit-o de la un capăt la altul, cu șiragul acesta de mătănii în mînă.

Bătrînul își sună boabele mărgelelor și începu să psalmodieze ritualul *Om mane pudme hum,* încîntat de răcoarea serii, de liniștea dimprejur și de aerul curat în care nu mai jucau vîrtejurile de praf.

Privirile lui Kim fugeau în largul cîmpului, oprindu-se cînd pe un colț cînd pe altul. N-avea nici un scop anume, încotro se duce, cînd privirile îi căzură asupra barăcilor ce se vedeau în apropiere și care i se păreau ridicate de

curînd. Se îndreptă deci într-acolo, ca să se convingă.

Ajunseră în mijlocul unor pășuni foarte bogate, care păreau de un cafeniu care juca în umbre de purpură bătută de lumina după amiezii, iar la mijloc se vedea un boschet de manguieri. Lui Kim i se păru foarte curios că într-un loc ca acesta care părea anume ales, nu se găsea nici un altar, căci în astfel de chestiuni, el judeca tot atît de bine ca și un preot cu multă experiență. In depărtare văzu patru oameni care mergeau alături. De departe cei patru păreau mici ca niște păpuși. Kim își făcu palmele punte în fața ochilor și văzu o lucire.

— Sînt soldați! Soldați albi, zise el. Hai să mergem să-i vedem!

— De cîte ori sîntem numai amîndoi, întotdeauna vedem soldați. Eu însă n-am mai văzut pînă acum soldați albi.

— Cînd sînt trezi, nu fac rău nimănui. Ascunde-te în dosul acestui copac.

Intrară amîndoi în umbra răcoroasă a grupului de manguieri. Doi dintre cei patru oameni se opriră în loc, iar ceilalți doi se apropiau nehotărîți. Erau avangarda unui regiment în marș, și tocmai căutau un loc potrivit pentru cantonament. Toți aveau în mînă cîte o prăjină, cam de cinci coți, în vîrful căreia se medea fluturînd un drapel, și dădeau semnale, în timp ce se deplasau dintr-un loc într-altul.

După cîtva timp ajunseră și la boschetul de manguieri, căci li se auzea pasul îndesat bătînd pămîntul prăjit de secetă.

— Trebuie să fie și corturile ofițerilor pe aici în umbra copacilor, sau cel mult prin apropiere. Cred că aici va fi bine. Au marcat locul pentru furgoanele de bagaje în urma noastră?

Chiuiră din nou, ca să dea semnal camarazilor rămaşi în urmă, şi răspunsul veni stins şi abia simţit.

— Infige drapelul aici! zise unul dintre soldaţi.

— Ce vor să facă? întrebă lama speriat. Cît este de mare lumea aceasta şi cît este de îngrozitoare. Ce scrie pe drapelul lor?

Un soldat înfipse prăjini în pămînt, la o mică distanţă de ei, pe urmă murmură nemulţumit, şi întorcîndu-se spuse ceva camaradului său care măsura cu privirea distanţa din umbra copacilor. Cel care strigase, smulse prăjina din pămînt, pe urmă o înfipse din nou.

Kim se uita la ei cu ochii mari şi respiraţia îi şuiera printre dinţi.

— Sfîntule, murmură el cu sfială, adu-ţi aminte de horoscopul meu. Desenul pe care l-a făcut în ţărînă preotul din Umballa. Adu-ţi aminte ce spunea... că la început vor veni doi *ferashi* ca să facă pregătirile, într-un loc umbrit... cum încep toate vedeniile.

— Aceasta însă nu este vedenie, este deşertăciunea lumii, şi nimic mai mult decît atît, răspunse lama.

— Iar după ei va veni un taur roşu... taurul din mijlocul cîmpului verde. Ia uită-te... el este.

Cu braţul întins îi arătă drapelul care se agita lovit de vîntul serii. Nu era decît un mic drapel cu care se marcau limitele unui cantonament, dar armata care ţine foarte mult la forme, brodase pe el un taur care era emblema Regimentului Maverick, un taur roşu pe un fond verde de Irlanda.

— Da îl văd, şi acum îmi aduc aminte, răspunse lama. Nu mai încape nici o îndoială că acesta este taurul tău şi că cei doi oameni au venit să facă pregătirile trebuincioase.

— Aceştia sînt soldaţi... soldaţi albi. Ce spunea preotul!

Semnul de pe cealaltă față a taurului este semnul războiului și oameni înarmați. Sfîntule, asta face parte din cercetările mele.

— Adevărat, adevărat, exclamă lama și se uită cu ochii ficși la emblema care lumina ca un rubin prin tulbureala înserării. Preotul din Umballa spunea că semnul tău este războiul.

— Ce facem acum?

— Așteptăm. Să mai așteptăm.

— Uite că acum începe să se lumineze pînă și umbra, zise Kim.

Lucrul era de altfel foarte firesc, căci soarele căzut în asfințit își trimitea ultimele raze care limpezeau umbra dintre copaci, poleindu-i cu o spuzeală de aur. Pentru Kim însă toate acestea păreau o confirmare a vorbelor Brahmanului din Umballa.

— Ascultă, zise lama; se aude cineva bătînd o tobă, la mari depărtări.

La început, sunetul se auzea abia simțit, plutind pe unda rărită de arșiță a aerului serii, așa că părea mai mult un vîjîit al tîmplelor cînd începe sîngele să-ți zvicnească în urechi. Pe urmă zgomotul deveni mai limpede.

— E muzica, lămuri Kim care cunoștea foarte bine fanfarele regimentelor, dar cu toate acestea lama rămase foarte mirat.

La celălalt capăt al cîmpului apăru o coloană de soldați, care înaintau în mijlocul unui nor de praf. Nu mult după aceea vîntul aduse și cadența melodiei pe care o cîntau soldații:

Cu drag să ne-ascultați,
Povestea e nespusă...
Din marșul Gărzii Mulligan, firtați,
Spre Portul Sligo cînd se duse.

Aici intervenirâ sunete de flaut şi bătaia tobelor, pe urmă cîntecul se auzi din nou, ritmînd cadenţa marşului:

Cu arma la umăr
Ne pierdem în zări,
Cu bine rămîi Phoenix Parc,
Golful Dublin din depărtări
Ne-aşteaptă-n noul ţarc.
Tobele bat, surle răsună,
In jur e numai voie bună,
Cînd soldaţii de gardă Mulligan
Sînt gata de marş — sînt gata de marşl

Era muzica regimentului Maverick, care plecase în marş cu echipamentul şi bagajele, iar fanfara îl însoţea pînă în bivuac. Coloana care se mlădia în mijlocul norului de praf, cu furgoanele de bagaje în urma ei, se despărţi în grupuri, de cum ajunse în cîmp deschis, şi se răspîndi ca un roi de furnici, în largul pămînturilor din faţa lor, alergînd grăbită în toate părţile.

— Asta nu seamănă a lucru curat, se minună lama.

Din pămînt începură să apară corturile care îţi făceau impresia că sînt coborîte din furgoane gata întinse pe ţăruşii lor. Un alt grup de oameni se apropiase de marginea pădurii, şi fără vorbă multă, ridică un cort mare, iar după cîteva clipe în jurul lui răsăriră altele vreo zece mai mici; pe urmă ca din pămînt apărură oale, castroane, plite, legături şi bagaje care fură luate în primire de o ceată de servitori indigeni, aşa că nu mult după aceea păduricea de manguleri deveni un oraş în toată regula, în timp ce ei se uitau minunaţi la ce se întîmplă în faţa lor.

— Hai să plecăm, zise lama speriat cînd văzu flăcările focului agitîndu-se şi ofiţerii care intrau zăngănind din săbii pe sub aripa cortului unde era popota.

— Stai în umbră. Din apropierea unui foc nimeni nu te poate vedea, dacă stai liniștit, răspunse Kim fără să-și ia ochii de pe drapelul care fîlfîia în fața lui.

Pînă acum nu i se întîmplase niciodată să vadă un regiment plecat la manevre, ridicîndu-și corturile pentru cantonament în mai puțin de jumătate de oră.

— Ia vezi cine vine, șopti lama.Uite colo, vine și un preot.

Era Bennett, preotul regimentului și slujitor al bisericii anglicane, îmbrăcat în revereandă neagră și plină de praf. Preotul se mișca greoi, căci umblase toată ziua pe jos: unul dintre credincioșii lui făcuse o glumă pe socoteala rezistenței lui în timpul marșului, și Bennett ca să-l umilească, făcuse marșul alături de oamenii de trupă. Revereanda lui neagră, crucea de aur care îi atîrna de lanțul ceasornicului, și pălăria largă de postav erau semne destul de vizibile pentru a putea fi recunoscut în orice parte a Indiei. Preotul se așează într-un fotoliu de campanie din fața cortului și desfăcîndu-și șireturile, își scoase bocancii. Trei, patru ofițeri se adunară numaidecît în jurul lui și începură să rîdă și să facă glume pe socoteala îndrăznelii de a face un marș de o zi întreagă pe jos, sub arșița soarelui.

— Cînd stau de vorbă, oamenii albi sînt lipsiți cu totul de cumpăt, zise lama care judeca numai după sunetul glasurilor pe care le auzea. Eu am băgat de seamă ce fel de înfățișare are preotul acesta și cred că este un cărturar. Crezi că ar putea să înțeleagă și limba noastră? Aș vrea să vorbesc cu el despre cercetările mele.

— Să nu vorbești cu un alb niciodată înainte de mîncare, zise Kim citînd un proverb foarte cunoscut în India. Acum se așază la masă, dar nu cred că ar fi bine să ne ducem să le cerem pomană. Hai să ne întoarcem la locul

nostru de popas. După ce vom mînca şi noi, ne putem întoarce din nou. Sînt sigur că a fost un taur roşu... chiar taurul meu roşu.

Cînd slujitorii femeii le aşternură masa, amîndoi erau cu gîndurile duse; cu toate acestea nimeni nu-i supără în meditaţia lor, căci nu se cade să pui întrebări unui musafir pe care l-ai primit la masa ta.

— Acum, zise Kim scobindu-se în dinţi, cred că ne putem duce din nou acolo de unde am venit; dar tu sfintule rămîi mai în urmă, căci pe tine şi aşa te dor picioarele din cauza drumului, iar eu sînt foarte nerăbdător, să văd mai de aproape taurul acela roşu.

— Dar cum vei putea înţelege ce vorbesc oamenii aceia între ei? Umblă încet, căci în lungul cărării e întuneric, strigă lama înspăimîntat.

Kim se prefăcu de astădată că nu l-a auzit ce spune.

— Am văzut sub ramurile copacilor un loc unde ai putea să te odihneşti liniştit, pînă cînd te voi chema să vii şi tu, zise băiatul. Nu dragul meu, se grăbi Kim să-l lămurească, văzîndu-l că face un gest de nerăbdare, aici e vorba de cercetările pe care le fac numai eu... în privinţa taurului roşu. Semnul care s-a arătat în stele, nu a fost pentru tine. Eu cunosc puţin obiceiurile soldaţilor albi, şi abia aştept să pot vedea ceva nou.

— Ce ştii tu din toată lumea asta? zise lama şi se chirci la adăpostul unei gropi care era cel mult la o sută de paşi de umbra pe care o făcea boschetul manguierilor, sub cerul spuzit de stele.

— Stai liniştit pînă cînd te voi striga, zise Kim şi se topi în întunericul serii. Ştia că în jurul cantonamentului va trebui să întîlnească santinele care făceau rondul de noapte, căci le auzea bocancii grei răbufnind în pămînt. Un băiat obişnuit să alerge pe timp de noapte cu lună în

lungul acoperișurilor din orașul Lahore, folosindu-se de fiecare petec de umbră pentru a putea scăpa de urmăritorii săi, nu poate fi descoperit atît de ușor nici chiar de santinelele care fac de pază în jurul unei tabere, oricît de atente ar fi. Cu o deosebită atenție pentru cei care făceau de pază, Kim se strecură ca un șarpe printre două santinele, și lăsîndu-se în patru labe, se apropie de cortul luminat, apoi se piti în dosul unui manguier și așteptă clipa prielnică pentru a prinde un zvon de vorbă, din care să-și poată da seama ce va avea de făcut.

Inainte de toate, pe el îl interesa taurul roșu. Cine știe, se gîndi Kim ale cărui planuri erau tot atît de îndrăznețe pe cît de neașteptate, poate acești nouă sute de draci împieliță, despre care vorbise tatăl său în profeția lui, se închină noaptea cînd nu-i vede nimeni în fața acestui taur, exact cum se închină hindustanii în fața taurului sfînt. Faptul se părea de altfel firesc, prin urmare ar fi fost foarte bine să poată sta de vorbă în această privință cu *pater* cel cu crucea de aur pe care îl văzuse. Pe de altă parte, aducîndu-și aminte de fețele severe ale paterilor de care în Lahore se ferise întotdeauna, se putea ca omul acesta să devină o piedică în calea lui, dacă ar fi început să-i pună cine știe ce întrebări. Cu toate acestea, la Umballa i se spusese că semnul lui prevestește război și oameni înarmați. El era doar prieten al stelelor și al tuturor, și afară de asta știa o mulțime de taine. La urma urmelor (și gîndul acesta începu să se limpezească în mintea lui, ridicîndu-se deasupra celorlalte) întîmplarea asta, cu toate că nu înțelegea nici un cuvînt englezește, începea să-l intereseze și o găsea ca o continuare a goanei lui în lungul acoperișurilor din Lahore, dar în același timp o considera și ca realizare a unei profeții. Se lăsă în brînci

și începu să se tîrască prin umbră pînă la ușa cortului, ținînd într-o mînă amuletul pe care îl purta la gît.

Lucrurile se întîmplară întocmai după cum le prevăzuse el. Sahibii se închinau zeului lor, căci în mijlocul mesei singura podoabă în timpul manevrelor era un taur turnat din aur roșu (rămășiță a prăzilor făcute în reședința de vară din Peking), cu capul proptit în piept, în mijlocul unui cîmp verde de Irlanda. Sahibii se ridicaseră în picioare și cu paharele în mînă țineau o libație.

De obicei, imediat după această scenă preotul Bennett părăsea cortul, iar astă seară fiind ostenit și din cauza marșului, mișcările lui păreau mai greoaie ca de obicei. Kim rămăsese cu privirile fixate asupra fetișului de pe masă, cînd preotul îl călcă tocmai pe omoplatul drept. Băiatul se smuci de sub greutatea cu care-l apăsa preotul și ferindu-se puțin la o parte, trînti pe Bennett la pămînt. Preotul însă cu toate că întîmplarea aceasta era cît se poate de neașteptată, îl apucă numaidecît de beregată și era gata să-l sugrume. Kim începu să-i care cu deznădejde cîteva picioare în pîntece. Preotul se feri într-o parte și respirînd șuierător, îl ținu strîns și începu să-l ducă de-a-tîrîșul pînă la propriul său cort. Oamenii din regimentul Maverik erau niște poznași fără pereche, de aceea Bennett se gîndi că va fi mult mai bine să nu facă zgomot, înainte de a se convinge ce este cu cel pe care îl prinsese prin întuneric.

— Ia te uită, exclamă el cînd ajunseră sub gazorniță care lumina interiorul cortului. Ce făceai aici? Mi se pare că tu ești un hoț. *Choor? Mallum?*

Preotul nu prea cunoștea limba hindustană, și bietul Kim pentru care aventura începuse în mod destul de neplăcut, se gîndi că e mult mai bine să lase pe preot să creadă ce va vrea. Inventă, prin urmare, pe loc o poveste

despre un prieten pe care l-ar avea aici între soldații de la popotă, dar în timpul acesta pîndea clipa prielnică pentru a se strecura pe sub subțioara preotului, în întunericul de afară. Clipa mult așteptată sosi, și băiatul se repezi ca un sfredel spre ușa cortului, dar o mînă uriașă îl înhață de ceafă înainte să fi apucat să dispară. La gestul acesta violent, care îl smuci de gît, sfoara cu care era legat amuletul, se rupse și rămase în mîna preotului.

— Dă-mi-l înapoi. Te rog, dă-mi-l înapoi! S-a rupt? Dă-mi cel puțin hîrtiile înapoi.

Aceste cuvinte le pronunță în limba engleză, dar într-o dialectică chinuitoare ca un scîrțîit de fierăstrău, cum vorbesc toți indigenii. Preotul tresări.

— Un scapular, exclamă el, sau cine știe ce vrăji indigene. Cum se face că tu vorbești englezește? Copiii care fură, sînt bătuți cu biciul. Tu nu știai asta?

— Nu știu... dar eu n-am furat nimic, se ruga Kim, învîrtindu-se roată de groază, întocmai ca un cățel, care te vede cu bățul ridicat deasupra capului. Te rog dă-mi-l înapoi, e amuletul meu, nu mă jefui!

Preotul nu-l ascultă ce spune, ci ieși în ușa cortului și strigă pe cineva. Un bărbat grăsuliu și cu obrazul complet ras, apăru numaidecît.

— Aș avea nevoie de sfatul dumitale, Pater Victor, zise Bennett. Am găsit băiatul acesta ascuns în fața cortului popotei. In astfel de cazuri îi dau de obicei o urechială și-l fac scăpat, căci îmi închipui că a venit să fure; băiatul acesta însă vorbește limba engleză, și ține foarte mult la amuletul pe care îl avea la gît. M-am gîndit că dumneata ai putea să-mi dai o mînă de ajutor.

Intre el și confesorul catolic al irlandezilor din regiment, cel puțin așa își închipuia Bennett, era o prăpastie peste care nu se putea trece; cu toate acestea, (și faptul merită

să fie reținut), de cîte ori biserica anglicană se găsea în fața unei probleme care trebuia rezolvată fără întîrziere, era dispusă să apeleze și la luminile bisericii Romei. Sila oficială pe care o resimțea Bennett față de *Femeia în Roșu* și tot ritualul acesteia, nu era egalată decît de respectul, pe care îl avea în același timp, față de Pater Victor.

— Cum adică, un hoț care vorbește limba engleză? Ia să văd și eu amuletul. Ascultă Bennett, acesta nu este un scapular, și întinse brațul. Dar avem oare dreptul să-l deschidem? Cred că o urechială zdravănă...

— Eu n-am furat nimic, protestă Kim. M-ai călcat în picioare și m-ai făcut numai vînătăi... Dă-mi amuletul și plec numaidecît.

— Nu fi atît de grăbit, stai să vedem mai întîi ce este, răspunse Pater Victor, desfăcînd încet hîrtiile, care nu erau altceva decît acel *ne varietur* al lui O'Hara scris pe pergament, certificatul de liberare din armată, și certificatul de botez al băiatului. Pe acesta, probabil convins că face cine știe ce minune pentru fiul său, O'Hara scrisese de nenumărate ori: *„Aveți grijă de copil! Vă rog, aveți grijă de copil!"*, iar dedesubt se iscălise, arătînd și numărul regimentului din care făcea parte.

— Puteri ale întunericului, feriți-vă la o parte! se minună Pater Victor și întinzînd lui Bennett hîrtiile, îl întrebă: Știi ce sînt acestea?

— Sînt ale mele, interveni Kim. Dați-mi-le înapoi, ca să-mi văd de treabă.

— Nu prea înțeleg, zise Bennett. Probabil hîrtiile acestea le-a adus cu el într-un anumit scop. O fi și asta vreo apucătură de cerșetor, mai știi.

— In orice caz, pînă acum nu am întîlnit un cerșetor, care să fie atît de grăbit să scape din lumea în mijlocul căreia a trăit. Mi se pare că aici sintem pe urmele unui mister. Dumneata crezi în Providență, Bennett?

— Sigur că da.

— Ei bine, eu cred în minuni, la urma urmelor este același lucru. Puteri ale întunericului! Kimball O'Hara! Pe urmă fiul său! Acesta însă este un indigen, și am văzut cu ochii mei pe Kimball, însurîndu-se cu Annie Shott. De cînd ai aceste hîrtii, băiete?

— De cînd eram în fașe, răspunse Kim.

Pater se apropie de el și-i deschise haina la piept.

— Ia te uită Bennett. Nu e tocmai negru. Cum te cheamă?

— Kim.

— Sau Kimball?

— Se poate. Imi dai drumul să plec?

— Cum îți mai zice?

— Lumea îmi zice Kim Rishtike. Adică Kim de la Rishti.

— Ce va să zică *Rishti?*

— *Eye* — rishti... acesta este regimentul în care a servit tatăl meu.

— Irish (irlandez), acum înțeleg.

— Da! Așa mi-a povestit tatăl meu, cît timp a fost în viață.

— Unde a trăit?

— Firește că a trăit. Acum e mort; s-a curățat...

— Se poate să fi făcut băiatului o nedreptate, interveni Bennett. Nu mai încape nici o îndoială că este băiatul unui alb, dar nu s-a îngrijit nimeni de el. Cred că l-am călcat rău în picioare, dar nițel alcool...

— Adu-i un pahar de sherry și să se întindă puțin pe pat. Haide Kim, bea paharul acesta, căci nimeni nu vrea să-ți facă nici un rău. Bea și pe urmă ne vei spune tot ce ai de spus despre tine. Dar adevărul, dacă se poate, zise Pater Victor.

După ce goli paharul, Kim începu să tușească, și se gîndi adînc. Se găsea într-o situație unde avea nevoie de prevedere și multă fantezie. Copiii de seama lui, cînd sînt prinși că se învîrtesc în jurul cantonamentelor, sînt de obicei alungați după ce li se dau și cîteva bice pe deasupra. Pe el însă nu-l biciuiseră; se vede că amuletul lui își făcuse efectul, iar horoscopul Brahmanului din Umballa și cele cîteva cuvinte de care își mai aducea aminte din halucinațiile tatălui său, începeau să se adeverească. Altfel pentru ce ar fi rămas pater cel gras, atît de impresionat, iar cel mai sfrijit, pentru ce i-a adus paharul cu vin chihlimbariu?

— Tatăl meu a murit în orașul Lahore pe vremea cînd eu eram foarte mic. Femeia care m-a crescut avea o dugheană de *kabarri*, nu departe de stația cotigarilor, începu Kim povestea, fără să mai ezite, dar cu toate acestea nesigur pînă unde adevărul pe care îl spune, ar putea să-i mai fie de folos.

— Asta era maică-ta?

— *Nu*, nu, răspunse Kim, făcînd un gest disprețuitor. Maică-mea a murit cînd m-am născut. Tatăl meu a primit aceste hîrtii de la Jadoo-Gher, cum îi ziceți dumneavoastră, (Bennett dădu din cap în semn de aprobare), pentru că avusese o situație bună. Cum îi ziceți la asta? (Bennett dădu din nou din cap). Toate acestea mi le-a spus tata. Mi-a mai spus, tot așa și Brahmanul, care acum două zile a făcut desenul acela în praful străzii din Umballa, că eu îmi voi găsi taurul roșu în mijlocul unui cîmp verde și că acest taur îmi va sta într-ajutor.

— Ce mincinos nerușinat este băiatul acesta, murmură Bennett.

— Puteri ale întunericului, ce țară! își zise Pater Victor. Spune înainte.

— Eu n-am furat nimic. Afară de asta chiar acum eu sînt în slujba unui om sfînt care m-a primit ca ucenic. M-așteaptă afară. Eram amîndoi cînd am văzut doi soldați venind cu un drapel, pentru ca să prepare locul cantonamentului. Tot așa se întîmplă și în visuri... sau în profeții, și știam că profeția se adeverește. Așa s-a întîmplat că am văzut taurul în cîmpul verde și tatăl meu spunea: Nouă sute de *pukka* diavoli împielițați, împreună cu colonelul călare pe un armăsar, vor avea grijă de tine, după ce vei găsi taurul roșu. La început n-am știut ce să fac, cînd am văzut taurul, dar am plecat din calea oamenilor și m-am întors după ce s-a făcut întuneric. Voiam să mai văd taurul odată și l-am văzut, iar în fața lui se închinau sahibii. Eu cred că taurul îmi va sta într-ajutor, și tot așa spune și sfîntul care așteaptă afară. Dacă îl voi chema și pe el să vină aici, cred că nu-i veți face nici un rău. E un om sfînt și vă poate mărturisi tot ce v-am spus pînă acum, deoarece el știe că eu nu sînt hoț.

— Ofițerii s-au închinat taurului! Cine a mai auzit de așa ceva? se minună Bennett. Copilul acesta este ucenicul unui om sfînt; nu cumva e nebun?

— Este fiul lui O'Hara, aici nu mai încape nici o îndoială, dar se vede că s-a legat cu toate puterile întunericului. Se vede cît de colo ce ar fi fost tatăl lui în stare să facă, după ce se îmbăta. Cred că ar fi bine să invităm pe sfîntul acela să intre, căci el ar putea ști anumite lucruri.

— Sfîntul nu știe nimic, interveni Kim. Dar dacă vreți să veniți cu mine, vi-l voi arăta. Este învățătorul meu. Pe urmă vom pleca amîndoi.

— Puteri ale întunericului, murmura Pater Victor fără încetare, iar Bennett se luă după el, cu o mînă ținînd zdravăn băiatul de umăr.

Lama era tot acolo unde-l lăsase.

— Cercetarea începută de mine, a ajuns la capăt, zise Kim în limba indigenă. Am găsit taurul, dar știe Dumnezeu ce se va întîmpla de aici înainte. Oamenii aceștia nu-ți vor face nici un rău. Haide să mergem la cortul preotului celui gras; ia-te după slăbănogul acesta și vei vedea ce se va întîmpla. Tot ce se întîmplă în jurul nostru este nou și nemaivăzut; afară de asta, niciunul dintre ei nu vorbește hindustana. Nu avea nici o grijă din cauza lor, căci sînt ca măgarii fără samar.

— Cred că nu e bine să luăm în bătaie de joc neștiința lor, răspunse lama. Cu toate acestea *chela*, îmi pare bine că te văd mulțumit.

Se ridică plin de demnitate și intră fără nici un fel de sfială în micul cort, unde salută pe cei doi reprezentanți ai bisericii, așa cum se cade să facă un om de aceeași profesie, și se așeză în fața vetrei, unde pîlpîiau cărbunii aprinși. Reflexele galbene ale pînzei de cort, asupra căreia se frîngeau razele luminii de gazorniță, dădeau obrazului său înfățișarea unui idol de aur roșcat.

Bennett îl cercetă cu privirea întreit de indiferență a celor care consideră „păgîni" nouă zecimi din totalitatea oamenilor de pe glob.

— Ei, cum s-a terminat cercetarea ta? Ce daruri ți-a adus taurul tău cel roșu? întrebă lama, adresîndu-se lui Kim.

— Întreabă, ce aveți de gînd să faceți acum?

Bennett se uita foarte stînjenit la Pater Victor, iar Kim se gîndi că e mai bine pentru el să facă slujba de interpret între ei.

— Eu nu înțeleg ce interes ar putea lega pe acest *faquir* de copil; cred că l-o fi amăgit și pe el, sau poate este chiar

complicele lui, zise Bennett. Nu putem admite ca fiul unui mason... Admițînd că este cu adevărat fiul unui mason, atunci va fi mult mai bine să intre cît mai curînd într-un orfelinat masonic.

— Firește, aceasta este părerea dumitale, în calitate de secretar al Lojei Regimentului, răspunse Pater Victor. Cu toate acestea cred că n-ar strica să spunem și bătrînului ce avem de gînd să facem. Nu pare deloc să fie un om rău.

— Din cele ce am văzut pînă acum, am ajuns la convingerea că niciodată nu poți cunoaște adevărul care se ascunde în sufletul unui oriental. Ascultă Kimball, repetă bătrînului acestuia tot ce-ți voi spune, cuvînt cu cuvînt.

Kim se uită la el și rezumînd ultimele fraze, pe care le pronunță preotul, începu astfel:

— Sfîntule, slăbănogul acesta, care arată ca o cămilă sfrijită, spune că eu sînt fiul unui sahib!

— Cum se poate?

— O, e adevărat ce spune; eu am știut acest lucru de cînd m-am născut; el însă a aflat aceasta, abia după ce a văzut amuletul pe care îl purtam la gît și după ce a citit toate hîrtiile. Ei sînt de părere că un sahib rămîne întotdeauna sahib, și au de gînd să mă țină aici la regiment sau să mă trimită la *madrissah* (școală). Lucuri de acestea s-au mai întîmplat și înainte de asta, dar am reușit întotdeauna să scap la vreme. Nebunul cel gras are și el o părere, dar cel care seamănă cu cămila, vrea altceva. Asta, însă, nu schimbă fața lucrurilor cu nimic. Se poate foarte bine să fiu silit să-mi petrec o noapte aici în tabără, poate chiar două. Mi s-a mai întîmplat și altădată așa ceva; dar pe urmă voi fugi, și mă întorc din nou la tine.

— Bine, dar spune-le că tu ești *chela* al meu. Povestește-le

cum mi-ai fost trimis în cale, în clipa cînd mă rătăcisem prin oraș și căzusem de oboseală. Povestește-le despre cercetarea pentru care am plecat la drum și fără îndoială, nu te vor mai opri cu ei.

— Asta le-am povestit-o de mult, dar au început să rîdă și mi-au pomenit de poliție.

— Ce spui tu acum băiete? întrebă Bennett.

— Oh, sfîntul spune că dacă nu-mi dați drumul să plec împreună cu el, fapta pe care o faceți îl va împiedica în afacerile lui... foarte *urgente,* zise Kim, aducîndu-și aminte de frîntura unei conversații pe care o avusese cu funcționarul indigen, de la departamentul irigațiilor. Cu toate acestea, insistența lui nu făcu pe cei doi preoți decît să zîmbească. — Dacă ați ști ce fel de treburi are,cred că nu ați fi atît de grăbiți să vă puneți de-a-curmezișul drumului nostru.

— Ce fel de afaceri aveți împreună? întrebă Pater Victor, privind cu îngăduință la fața înspăimîntată a thibetanului.

— In țara aceasta se găsește un rîu, pe care el vrea în ruptul capului să-l descopere unde este. Izvorul rîului a fost deschis de o săgeată... (Kim lovi cu piciorul în pămînt, căznindu-se să traducă vorbele hindustane ale lui lama în limba săracă englezească pe care o cunoștea el). Rîul acesta a fost creat de zeul Budha, și dacă te scalzi în apele lui, ești spălat de toate păcatele pe care le-ai săvîrșit, și rămîi mai alb decît bumbacul. (Kim ascultase de multe ori predicile ținute de misionari). Eu sînt *chela* al acestui lama și trebuie să găsim rîul în căutarea căruia am plecat, căci pentru noi acesta are o covîrșitoare însemnătate.

— Mai spune odată tot ce ai spus pînă acum, zise Bennett.

Kim îi repetă cu mai multe amănunte tot ce spusese

pînă acum.

— Aceasta este o blasfemie la adresa bisericii anglicane!

— Tîtîtî? exclamă Pater Victor cu bunăvoință. Aș fi în stare să dau nu știu ce, să pot înțelege limba hindustană. Un rîu care să te spele de păcate. Spuneți-mi de cînd sînteți plecați în căutarea acestui rîu?

— De foarte multe zile. Iar acum sîntem gata să mergem înainte și să-l căutăm, căci după cum se vede, nu este pe aici.

— Da, înțeleg, răspunse grav Pater Victor. Dar nu poți pleca în tovărășia acestui moșneag. Spune-i Kim că ar fi cu totul altceva dacă nu ai fi fiul unui soldat. Spune-i că regimentul te va lua în grija lui și va face din tine un bărbat tot atît de vrednic ca și... un bărbat cît se poate de vrednic. Spune-i că dacă el crede în minuni, atunci trebuie să creadă și pe aceasta...

— Nu e nevoie să abuzezi de credulitatea lui, interveni Bennett.

— Nici prin gînd nu-mi trece să fac așa ceva.Bătrînul trebuie să creadă că băiatul a venit la noi — la propriul său regiment — în căutarea taurului său roșu, ceea ce echivalează cu o minune. Gîndește-te Bennett la toate obstacolele care se puneau în calea acestei întîlniri. Acest copil pierdut în largul Indiei și regimentul nostru, singurul dintre toate cîte sînt aici, plecat în marș într-o direcție convergentă, pentru ca să se poată întîlni. Se vede cît de colo că această întîmplare poartă pecetea destinului. Da, te rog spune-i că asta este *Kismet. Kismet mallum!* (Ai înțeles cum vine întîmplarea?).

Se întoarse spre lama, care se uita la ei ca și cînd i-ar fi vorbit despre Mesopotamia.

— Oamenii aceștia spun (privirile thibetanului se luminară la cuvintele lui Kim), că prezicerile horoscopului meu s-au împlinit, și fiind adus de soartă în calea acestui

regiment, cu toate că după cum știi și tu, eu am plecat la drum din curiozitate, ca să întîlnesc taurul roșu, va trebui să mă duc la *madrissah*, pentru ca să fiu crescut ca un sahib. Eu mă voi preface că mă învoiesc la ce spun ei, deoarece, la urma urmelor, nu poate fi vorba decît de cîteva mese pe care nu le vom împărți amîndoi. Pe urmă, voi căuta să scap din tabără și mă voi coborî spre Saharunpore. Prin urmare Sfîntule, urmează-ți drumul împreună cu femeia aceea, și caută să nu te îndepărtezi de convoiul însoțitorilor ei, pînă în clipa cînd eu te voi ajunge din urmă. Nu mai încape nici o îndoială că semnul zodiei mele este războiul și oameni înarmați. Ai băgat de seamă că mi-au dat să beau vin și m-au așezat în loc de cinste. Pe semne tatăl meu a fost un om de seamă. Prin urmare, dacă ei îmi dau loc de cinste, e foarte bine. Dar tot atît de bine va fi, chiar dacă nu-mi vor da. Orice se va întîmpla, însă, eu mă voi întoarce din nou la tine, îndată ce voi fi sătul de ei. Rămîi însă alături de slujitorii din Rajput, căci altfel îți voi pierde urma... Ei, acum i-am spus tot ce mi-ați poruncit să-i spun, zise băiatul întorcîndu-se spre cei doi preoți.

— Nu văd pricina pentru care ar mai întîrzia, zise Bennett, ducîndu-și mîna la buzunarul pantalonilor. Ii voi da o ru... amănuntele le vom cerceta mai tîrziu...

— Mai lasă-l puțin, căci poate bătrînul se simte legat de băiatul acesta, interveni Pater Victor.

Lama își trase gardinele comanacului pe ochi și luă șiragul de mătănii cu amîndouă mîinile.

— Ce mai poate să aștepte acum?

— Spune, (Kim ridică mîna și făcu un semn) să stau liniștit. Vrea să vorbească numai cu mine singur. Cum voi nu înțelegeți nici un cuvînt din ceea ce spune el, ar fi bine să nu vă amestecați în ce spune, ca să nu vă blesteme.

Cînd apucă șiragul de mătănii cu mîinile în felul acesta, înseamnă că în jurul lui trebuie să fie liniște.

Cei doi englezi rămaseră consternați; în privirile lui Bennett însă luci o lumină care nu părea deloc un semn bun pentru Kim, din clipa cînd va fi dat pe mîinile oamenilor bisericii.

— Un sahib și un fiu de sahib, murmură lama cu glasul tremurat de adîncă mîhnire. Cu toate acestea nici un om alb nu poate cunoaște pămîntul țării și obiceiurile lui, așa cum le cunoști tu. Cum se poate ca așa ceva să fie adevărat?

— Ce are a face Sfîntule! Gîndește-te că nu e vorba decît de o noapte sau două. Adu-ți aminte că eu mă pot schimba dintr-o clipă într-alta, și voi fi față de tine tot așa cum am fost, în ziua cînd ți-am vorbit la umbra tunului Zam-Zammah...

— Da, ca un băiat îmbrăcat în portul albilor, cînd m-am dus pentru prima dată la Casa Minunilor. A doua oară cînd ne-am întîlnit, erai hindustan. Care va fi a treia încarnație a ta? (Bătrînul chihoti plin de amărăciune). Ascultă *chela,* ai pricinuit o mare durere sufletului meu, care s-a apropiat de tine.

— Tot așa s-a apropiat și al meu de tine. Dar de unde era să știu eu dinainte că taurul cel roșu ne va aduce în starea asta.

Thibetanul își acoperi fața din nou, și începu să-și plimbe cu zgomot mătăniile. Kim se așeză alături de el și-l apucă de pulpana hainei.

— Va să zică nu mai încape nici o îndoială că băiatul este un sahib, continuă lama cu glasul stins. Un sahib ca și cel care păzește icoanele în Casa Minunilor. (Thibetanul cunoștea foarte puțin oamenii albi, și vorbele pronunțate de el păreau că sînt o lecție pe care o învățase pe din

afară). Prin urmare nu se cade ca el să facă altceva decît fac ceilalți sahibi. Va trebui să se întoarcă în mijlocul poporului său.

— Pentru o zi și o noapte, și încă o zi, adăugă Kim.

— Nu se poate; vrei cu adevărat...

Pater Victor văzu pe Kim că se uită cu coada ochiului spre ieșire și se așeză în calea lui.

— Eu nu înțeleg obiceiurile oamenilor albi. Preotul care păzea icoanele din Casa Minunilor mi s-a părut mult mai cumsecade decît slăbănogul acesta. Vor să-mi ia copilul. Vor să facă un sahib din discipolul meu. Vai de mine, cum îmi voi putea găsi rîul pe care îl caut? Ei nu au discipoli? Intreabă-i să vezi ce-ți răspund.

— Bătrînul spune că de aici înainte îi va fi peste putință să-și mai găsească rîul. Intreabă de ce nu vă ocupați de discipolii voștri și să-l lăsați pe el în pace, căci nu are decît o singură dorință: să se spele de păcate.

Nici Bennett nici Pater Victor nu găsiră ce să-i răspundă. Impresionat de mîhnirea bătrînului, Kim continuă:

— Dacă-mi dați drumul acum, ne vom vedea de treburile noastre și nu vom fura nimic din lucrurile voastre. Ne vom căuta rîul, cum am făcut și înainte de a mă prinde. Ar fi fost mult mai bine să nu mă fi apropiat de voi, ca să găsesc taurul roșu și tot ce se vede în tabără, căci nu am nevoie de nimic.Mai bine n-aș fi venit încoace niciodată...

— Tinere, eu cred că este cea mai bună faptă pe care ai săvîrșit-o pînă acum, răspunse Bennett.

— Doamne Sfinte, nu știu ce să-i spun, ca să-l mîngîi, exclamă Pater Victor, privind înfățișarea deznădăjduită a thibetanului. Cu toate acestea, nu mai poate lua băiatul cu el, deși pare un om foarte de treabă; sînt chiar încredințat

că este un om de treabă. Bennett, să știi că dacă-i dai rupia, te va blestema de nu se va alege nimic de tine.

Nimeni nu mai zise nimic, ci stătură cîteva clipe, ascultîndu-și respirația șuierătoare, și aceste clipe li se părură nesfîrșit de lungi. Pe urmă, lama ridică privirea și ochii lui urmăreau ceva dincolo de ei, în infinit.

— Eu sînt cel care credeam că urmez calea cea dreaptă, murmură bătrînul cu amărăciune. Păcatul este al meu, și tot eu va trebui să trag și pedeapsa. M-am amăgit cu gîndul, căci abia acum îmi dau seama că a fost numai amăgire, că tu mi-ai fost trimis ca să-mi fii de ajutor în cercetarea mea. De aceea sufletul meu, s-a apropiat de tine, văzînd că ești cu inimă bună față de învățătorul tău, și mi-a plăcut purtarea ta și înțelepciunea anilor tăi puțini. Cei care urmează calea cea dreaptă însă nu trebuie să se lase pradă slăbiciunilor, nici să asculte glasul dorinței și al poftelor, căci acestea nu sînt decît amăgire. Așa este scris... (thibetanul cită un vechi text chinezesc, se referi la un altul și pe urmă spuse concluzia pentru amîndouă în același idiom). Eu m-am abătut dragă *chela* de la calea pe care trebuia să o urmez. Nu e vina ta însă. Mi-a plăcut să urmăresc cu ochii furnicarul vieții în lungul drumurilor și m-am bucurat de tot ce am văzut nou împrejurul meu. M-am apropiat cu sufletul de tine și m-am bucurat de asemenea, eu care ar fi trebuit să mă gîndesc numai la cercetările mele și numai la ele și la nimic altceva. De aceea sînt mîhnit acum că aceștia te iau de la mine și rîul pe care îl caut este departe, foarte departe. Așa a fost scris în legea pe care eu am înfrînt-o prin neascultare.

— Puteri ale întunericului celui din afară, exclamă Pater Victor, care obișnuit să practice mila confesionalului, era cutremurat de o sinceră părere de rău, din cauza zbuciumului thibetanului.

— Imi dau seama că taurul roșu a fost semn, nu numai pentru tine ci și pentru mine. Orice dorință este însemnată cu roșu... și te întinează. Mă voi pocăi însă, pentru greșeala pe care am săvîrșit-o și-mi voi căuta singur rîul.

— Cel puțin întoarce-te la femeia din Kulu, căci altfel te vei rătăci pe drum. Ea te va hrăni, pînă în ziua cînd mă voi putea întoarce din nou la tine.

Lama făcu un semn cu mîna, parcă ar fi vrut să-i spună, că pentru el această chestiune este definitiv terminată.

— Spune-mi acum, zise el întorcîndu-se spre băiat, și glasul îi tremură adînc, ce au de gînd să facă cu tine. Pocăindu-mă, poate voi reuși să fiu iertat pentru răul pe care l-am făptuit.

— Spun că vor să facă din mine un sahib... cel puțin așa au de gînd. Poimîine voi fi din nou lîngă tine. Nu-ți mai face inimă rea.

— Ce fel de sahib? Unul cum este cel de aici, sau tovarășul lui? întrebă thibetanul și arată spre Pater Victor. Sau unul ca cei care am văzut astă-seară, care umblă cu sabie și bat îndesat din picioare?

— Se poate.

— Asta nu e bine, căci acești oameni aleargă după plăceri și găsesc în drumul lor numai deșertăciune. N-aș vrea ca tu să devii ca aceștia.

— Preotul din Umballa spunea că semnul zodiei mele este războiul, îl întrerupse Kim. Tocmai voiam să întreb și pe proștii ăștia, dar mi-am dat seama că nu mai este nevoie. Voi fugi chiar în noaptea aceasta, căci eu am venit aici numai pentru ca să pot vedea ce n-am văzut înainte.

Kim puse lui Pater Victor două sau trei întrebări pe englezește și traduse pe înțelesul bătrînului răspunsurile pe care le primi:

— „Bătrînul întreabă: îl luați de la mine, fără să-mi spuneți ce aveți de gînd să faceți cu el. Inainte de plecarea mea, spuneți-mi adevărul, căci nu e lucru tocmai ușor, să te însărcinezi cu creșterea unui copil".

— Vei fi trimis la o școală. Ce se va întîmpla după aceea, vom mai vedea. Spune Kimball, ai vrea să fii soldat?

— Gorah-log (neam de albi), nu, nu vreau așa ceva răspunse Kim și dădu cu violență din cap. In firea lui nu era nimic ce l-ar fi predestinat pentru un exercițiu constant și învățarea teoriei militare. — Nu vreau să mă fac soldat!

— Vei fi ceea ce ți-se poruncește să fii, se răsti Bennett, și trebuie să ne fii recunoscător că vrem să-ți dăm o mînă de ajutor.

Kim se uită la ei și zîmbi ironic. Dacă oamenii aceștia își închipuiau că el va face altceva decît ce-l taie capul, cu atît mai rău pentru ei.

Urmă din nou o lungă tăcere. Bennett se frămînta de nerăbdare și propuse să cheme o santinelă să alunge pe *faquir*.

— Intreabă-i, albii dau învățătura sau o împart numai pentru bani, zise lama.

— Spun că învățătorul trebuie plătit, dar banii îi va da regimentul... Dar la ce să mai întrebăm, căci aici nu poate fi vorba decît despre o singură noapte.

— Și din ce se plătește învățătorul mai bine, învățătura este cu atît mai temeinică? întrebă din nou lama, care nu împărtășea părerile lui Kim și nici nu credea în evadarea lui apropiată. Cred că nu e greșeală să iei bani pentru învățătura pe care o dai altuia, și este un mare merit să deschizi neștiutorilor drumul spre înțelepciune. Boabele mătăniilor sunau grăbite, ca boabele unei tabele de

socoteală, pe urmă thibetanul se întoarse spre cei doi preoți.

— Întreabă-i cît trebuie plătit pentru o învățătură înțeleaptă și omenească, și în ce oraș se împărtășește această învățătură?

— Ei bine, răspunse Pater Victor, după ce Kim îi traduse întrebarea, asta depinde. Regimentul va plăti pentru tine tot timpul cît vei fi în Orfelinatul Militar; eventual ai putea fi înscris pe lista Orfelinatului Masonic din Punjab (fără îndoială nici tu nici el, nu puteți înțelege ce înseamnă asta); dar cea mai bună educație pe care o poate obține un tînăr în India, este la Institutul St. Xavier în Partibus din Lucknow. Ultimele cuvinte luară lui Kim vreme îndelungată pentru ca să le poată tălmăci pe limba bătrînului; Bennett voia să pună capăt acestei sfătuiri inutile.

— Bătrînul întreabă cît se plătește? tălmăci Kim indiferent.

— Două sau trei sute de rupii pe an, răspunse Pater Victor, care nu se mai mira deloc de întrebările pe care i le punea băiatul. Bennett care ardea de nerăbdare, nu mai înțelegea nimic.

— Bătrînul spune: să-i scrii numele dumitale și suma de bani pe o hîrtie și să i-o dai lui. Nu uita să pui numele, căci spune că peste cîteva zile îți va trimite o scrisoare. Spune că dumneata ești un om cumsecade, dar celălalt este un prost. Acum ar vrea să plece.

Lama se ridică în picioare:

— Eu îmi voi vedea singur de cercetările mele, zise el și în clipa următoare dispăru în noapte.

— Are să nimerească de-a-dreptul în drumul santinelelor, strigă Pater Victor și se ridică în picioare văzînd că thibetanul iese din cort. Cu toate acestea îmi

este peste putință să părăsesc băiatul.

Kim făcu o mișcare ca și cînd ar fi vrut să-l urmeze, dar se stăpîni. De afară nu se auzi nici o somație a santinelelor; lama se topise în mijlocul întunericului.

Kim își făcu loc pe așternutul preotului. La urma urmelor, îi făgăduise că se va întoarce la femeia din Kulu, restul nu avea nici o importanță. Afară de asta se simțea foarte mulțumit văzînd pe cei doi preoți discutînd în șoaptă și foarte emoționați. Pater Victor se vede că spunea lui Bennett un plan al său, încercînd să-l convingă, dar acesta părea neîncrezător. Toată afacerea aceasta era nouă și nemaivăzută pînă acum, dar, după un timp pe el începu să-l biruie somnul. Cei doi chemară în cortul lor și pe alții, între aceștia era și Colonelul, așa cum profetise tatăl lui, și cu toții îi puseră o mulțime de întrebări, mai ales în privința femeii care îl crescuse și despre care Kim le spuse tot adevărul. Cu toate acestea, nu păreau să le placă felul în care femeia aceasta îl îngrijise.

Toate scenele acestea erau nemaivăzute pentru el. Mai curînd sau mai tîrziu, în clipa cînd îi va veni pofta, va putea să evadeze oricînd și să se topească în mijlocul mulțimii pestrițe și sure din India, departe de corturile acestei tabere și departe de orice preot. Deocamdată, însă, vedea că sahibii aceștia păreau foarte impresionați de descoperirea pe care o făcuseră, și se gîndi că va fi mai bine să facă tot ce-i stă în putere pentru a-i impresiona și mai mult. La urma urmelor, era și el un om alb.

După îndelungă sfătuire îl trecură în seama unui sergent și-i dădură poruncă să bage de seamă ca nu cumva să fugă. Regimentul mergea spre Umballa, iar de aici aveau de gînd să trimită pe Kim într-o localitate numită Sanawar; cheltuielile vor fi suportate pe din două între Loja Masonică și o listă de subscripție ce se va deschide.

— Domnule Colonel, mi se pare o minune neașteptată, zise Pater Victor după ce vorbise aproape zece minute, fără întrerupere. Prietenul lui, budhistul, a plecat imediat ce mi-a luat numele și adresa. Nu am prea înțeles; vrea să plătească el cheltuielile pentru educația băiatului, sau prepară cine știe ce vrăjitorie. Apoi se întoarse spre Kim: Cred că vei fi foarte recunoscător taurului roșu, pentru ceea ce a făcut în interesul tău. La Sanawar vom face din tine om în toată legea, chiar cu riscul de a deveni protestant.

— Asta e sigur, chiar mai mult decît sigur, se amestecă Bennett.

— Dar dumneavoastră nu mergeți la Sanawar, răspunse Kim.

— Ba la Sanawar mergem, băiete. Așa a dat ordinul comandantul și acesta este ceva mai mare decît fiul lui O'Hara.

— Voi nu mergeți la Sanawar. Voi veți merge la război.

Lumea adunată în cort izbucni într-un hohot de rîs:

— Cînd vei începe să cunoști ceva mai bine regimentul din care faci parte, vei putea să-ți dai seama de ceea ce înseamnă linia de marș și ce înseamnă linia de bătaie. Cu toate acestea, sperăm că într-o bună zi vom merge și la războiul tău.

— Toate acestea eu le cunosc de mult, zise Kim aruncînd din nou o vorbă la încercare, căci dacă oamenii aceștia nu merg la război, atunci înseamnă că ei nu știu încă ceea ce știe el despre întîmplarea din seara aceea în camera ofițerului din Umballa. — Știu foarte bine, continuă el, că acum nu vă duceți la război, dar îndată ce veți ajunge la Umballa, veți fi trimiși... la războiul cel nou. Este un război între opt mii de oameni, fără să mai ții seamă de artilerie.

— Iată o vorbă foarte limpede. Va să zică pe lîngă alte calităţi pe care le ai, tu eşti şi profet. Ia-l de aici sergente. Cere o uniformă pentru el de la coloana toboşarilor şi ai grijă să nu-ţi scape printre degete. Cine spunea că vremea minunilor a trecut de mult? Cred că a sosit vremea să mă duc la culcare, căci îmi vîjîie capul.

Peste un ceas Kim se pomeni tocmai în cealaltă parte a taberei, proaspăt săpunit şi spălat din creştete pînă în tălpi, îmbrăcat într-o uniformă îngrozitoare la vedere, a cărei ţesătură aspră îi zgîria braţele şi picioarele. Era tot atît de speriat, ca orice sălbăticiune băgată în cuşcă.

— E minunată pasărea asta din colivie, zise sergentul. A sosit acum cîteva clipe, ducînd de mînă un brahman cu chipul îngălbenit ca o mască de ceară, la gît cu o punguliţă în care erau certificatele de membru al Lojei, unde a fost înscris tatăl său, şi bîiguia o mulţime de poveşti despre taurul cel roşu. Brahmanul a dispărut ca un fum iar pe el l-am găsit cu picioarele încrucişate sub el, aşezat pe patul preotului şi profeţind despre un război sîngeros, în faţa celor care îl ascultau. India este o ţară sălbatică pentru orice om care crede în Dumnezeu. Il voi lega de un picior la prăjina cortului, de cumva i-ar trece prin minte să evadeze în timpul nopţii. Ce spuneai despre război?

— Opt mii de oameni, în afară de artilerie, răspunse Kim. Vei vedea foarte curînd.

— Ştii că e plin de haz, hîtrul acesta! Ia întinde-te aici alături de ceilalţi toboşari şi fă nani. Băieţii ăştia doi vor avea grijă de tine să nu-ţi tulbure nimeni visurile.

CAPITOLUL VI

De voi aminte-mi aduc tovarăși acum,
Pe a verzilor mării înspumate talazuri,
In iureș gigantic, prin sînge și fum
Cînd treceam peste orice zăgazuri.
In fundul de zări din al vremii amiez,
Năpraznica soartă mereu m-a lovit,
Dar nu știa nimeni de-un nobil Valdez,
Azi toți mă cunosc și de toți sînt slăvit.
Balada lui Diego Valdez.

In zorii zilei, corturile albe fură ridicate și oamenii regimentului Maverick apucară pe un drum lăturalnic spre Umballa. Inconjuraseră pe departe locul unde era popasul drumeților și Kim care mergea alături de căruța de bagaje în care erau soțiile soldaților, părea că nu mai are aceeași încredere pe care o arătase noaptea trecută. Își dase seama că era urmărit de aproape, într-o parte de Pater Victor, iar în cealaltă de Bennett.

Coloana se opri înainte de miezul zilei.O ștafetă care sosise încălecată pe o cămilă, predă colonelului o scrisoare pe care acesta o citi, pe urmă vorbi ceva cu maiorul. Din urma lor se auzi un chiot de veselie care se apropia făcîndu-și drum prin mijlocul norului de praf. Pe urmă simți pe cineva că-l bate pe umăr, și-l auzi strigînd:

— Ascultă, talpă a iadului, spune-ne cum de știai dinainte ce se va întîmpla. Ia vezi Sfinția Ta, poate îl faci să vorbească!

Kim simți că un căluț s-a apropiat de el și cineva îl ridică în oblînc alături de preot:

— Ei fiule, profeția ta din noaptea trecută se adevereşte pe de-a-întregul. A sosit ordinul ca mîine să ne îmbarcăm la Umballa și să plecăm pe front.

— Adică cum? întrebă Kim care auzea pentru prima dată cuvintele să ne „îmbarcăm" și să plecăm pe „front".

— Ne ducem la război, cum spuneai tu.

— Firește că vă duceți; așa cum v-am spus noaptea trecută.

— De spus este adevărat că ne-ai spus, dar Puteri ale întunericului, spune-mi de unde ai putut afla?

Lui Kim începură să-i strălucească ochii. Nu zise nimic, ci ridică fruntea și se uită în fața lui, făcînd pe tainicul. Preotul își urma drumul, iar soldații, sergenții și ceilalți gradați își făceau semne, arătînd spre băiat. Colonelul, care mergea în fruntea coloanei, se uita și el spre Kim foarte mirat.

— Poate că o fi auzit ceva prin bazar... dar chiar în cazul acesta... murmură el și-și aruncă ochii pe hîrtia ce o avea în mînă. Hm... nu se poate... afacerea asta a fost hotărîtă în ultimele patruzeci și opt de ceasuri.

— Mai sînt mulți copii ca tine în India, întrebă Pater Victor, sau tu nu ești decît un *lusus naturae?*

— Acum, după ce v-ați încredințat că v-am spus adevărul, nu vreți să mă lăsați să mă întorc la bătrînul lama? Mi-e teamă că dacă nu a rămas în convoiul care însoțește pe femeia din Kulu, va muri pe drum.

— După cîte am văzut eu, omul acela poate să-și poarte singur de grijă. Nu dragul meu, tu ne porți noroc, și noi vom face din tine un om adevărat. Hai să te duc la carul tău de bagaje, și în seara aceasta vino în cortul meu să stăm de vorbă.

Cît fu ziua de lungă, Kim simți ochii a cîteva sute de oameni albi, îndreptați cu toată curiozitatea asupra lui. Povestea apariției lui în mijlocul taberei în timp de noapte, descoperirea originei lui și profeția pe care o făcuse, circula din gură în gură, cîștigînd în amploare. O femeie grasă și voinică, așezată în vîrful unui maldăr de saltele, îl întrebă cu multă taină, dacă soțul ei se va mai întoarce din război. Kim se prefăcu că se gîndește îndelung, apoi îi răspunse afirmativ, și femeia îi întinse ceva de mîncare. Pentru el convoiul acesta, care se înșira în lungul drumului cu fanfara care îl însoțea, din cînd în cînd, cîntînd, cu lumea care vorbea foarte animată, semăna întrucîtva cu serbările care se dădeau în orașul Lahore. Deocamdată nu putea fi vorba să-l pună la o treabă mai grea, de aceea se decise să dea toată importanța necesară acestui spectacol în mijlocul căruia prezența lui era momentul cel mai de seamă. Pe înserate sosiră mai multe muzici care escortară regimentul Maverick pînă în cantonamentul care se afla în apropiere de gara Umballa. Noaptea aceasta fu foarte animată. Soldații din celelalte regimente veniră să viziteze pe cei din Maverick, iar aceștia la rîndul lor se duseră și ei să viziteze pe alții. Pe urma lor veniră santinele care trebuiau să-i întoarcă din nou în tabără, iar aceștia întîlniră în drum santinelele altor regimente, care veneau pentru același motiv, după oamenii lor. Nu trecu mult și trompeții începură să sune din goarne, ca să cheme alte santinele și ofițeri, pentru a stăpîni oamenii. Cei din Maverick aveau reputație de oameni cheflii și veseli, cu toate acestea, în dimineața următoare, erau cu toții înșirați în lungul cheiului gării, în cele mai perfecte condiții ca înfățișare; Kim, pe care îl lăsaseră în urmă, împreună cu bolnavii, femeile și copiii, se pomeni făcînd semne de rămas bun celor ce plecau în

timp ce trenurile părăseau peronul. Deocamdată viața de sahib se arăta destul de plăcută, cu toate acestea el o gusta cu multă precauție. Pe urmă îl duseră sub escorta unui toboșar spre barăcile cu pereți văruiți în interiorul cărora în toate părțile erau numai gunoaie, bucăți de sfori și fîșii de hîrtie, și ale cărora tavane răsunau de ecoul pașilor lui. După obiceiul indigen, se cuibări într-un colțișor și adormi. Nu mult după aceea veni un bărbat întunecat la față, care se tîra cu greutate în lungul terasei, și trezindu-l, îi spuse că este directorul școlii. Lui Kim îi fu de ajuns pentru ca să nu mai scoată nici o vorbă și să stea încremenit. In Lahore, abia putea descifra afișele pe care le lipea poliția pe zidurile caselor, și care îl interesau pe el; între numeroșii pensionari ai femeii, care avea grijă de el, era și un german ciudat, care desena scene pentru o trupă ambulantă de actori *parsi*. Acesta spusese lui Kim, că „la patruzeci și opt, a fost pe baricade", și îi propusese ca în schimbul hranei — ceea ce îl impresionase foarte mult — să-l învețe să citească și să scrie. Cu bătaie și mai cu cîte un picior în spate, Kim reușise să cunoască literele, dar învățătura aceasta nu-i lăsase o prea plăcută amintire.

— Eu nu știu nimic, lasă-mă în pace! strigă Kim, care prevedea că din afacerea asta nu poate ieși nici un bine.

La aceste cuvinte, străinul îl luă de ureche și-l duse într-o cameră din cealaltă aripă a clădirii, unde o duzină de mici toboșari, ședeau în fața unor pupitre, și-i porunci să stea liniștit și să nu facă zgomot, dacă la altceva nu se pricepe. Atît nu era tocmai greu, și în timp ce sta în bancă, străinul explică ceva băieților, trăgînd linii pe o tablă neagră, iar Kim își continuă somnul întrerupt. Noua înfățișare a stării în care se găsea, nu putea să-i fie deloc pe plac, deoarece tocmai pentru a evita școala și disciplina, fusese determinat pînă acum, să vagabondeze

cel puțin două treimi din viața lui tînără. Apoi dintr-odată, îi trecu ceva năstrușnic prin minte și se miră cum de nu s-a gîndit la asta, de mai înainte.

Învățătorul dadu drumul elevilor săi, și primul care se repezi pe terasă și ieși la soare, fu Kim.

— Vino încoace! Stai; unde pleci? se auzi un glas din urma lui. Eu sînt cel care a fost însărcinat să te păzească. Mi s-a spus să nu te slăbesc din ochi. Unde ai plecat?

Era un mic toboșar, care toată dimineața se ținuse după el, un băiat dolofan și pistruiat de vreo paisprezece ani. Kim simțea că-l urăște din tălpile picioarelor pînă la moțul pe care îl avea la bonetă.

— Mă duc pînă la bazar să iau cîteva dulciuri pentru tine, răspunse Kim după o clipă de gîndire.

— Bazarul este dincolo de hotarul pînă la care ai voie să te duci. Dacă te duci, să știi că o pățești. Vino înapoi!

— Cît de aproape pot să mă duc? întrebă Kim care nu știa tocmai bine ce va să zică hotarul pînă unde se poate duce, dar cel puțin deocamdată, avea de gînd să fie cît se poate de prevenitor.

— Cît de aproape? Poate vrei să spui cît de departe? Putem merge pînă la copacul acela, care se vede în marginea șoselei.

— Bine, atunci mă duc pînă acolo.

— Treaba ta. Eu nu merg. E prea cald. De urmărit te pot urmări și de aici. In orice caz, să știi că nu e bine să fugi. Vei fi recunoscut după hainele cu care ești îmbrăcat. Nu uita că porți uniforma regimentului. Santinelele te vor aduce înapoi, mult mai repede decît ai plecat.

Gîndul că va fi prins îl neliniștea pe Kim, mult mai puțin decît teama că hainele cu care era îmbrăcat, îl vor supăra în mișcări dacă va încerca să o rupă la fugă. Se îndreaptă spre copacul care era tocmai la o cotitură a

drumului spre bazar, și începu să se uite după indigenii care treceau. Cei mai mulți dintre ei erau slugi de la barăcile militare și făceau parte din clasele cele mai de jos ale populației. Kim strigă pe unul dintre măturători; omul se întoarse spre el și-i aruncă o înjurătură destul de grosolană, convins că acest copil european tot nu-l va înțelege. Răspunsul scurt și tăios al băiatului însă, îl făcu să-și dea numaidecît seama că s-a înșelat. Kim îi dădu un răspuns plin de amărăciunea pe care demult căuta să și-o descarce pe cineva, în limba pe care dintre toate, o cunoștea cea mai bine.

— Iar acum fă bine, du-te pînă în bazar și cheamă un scrib din piață să vină pînă la mine, căci vreau să trimit o scrisoare.

— Ce fel de fiu de om alb ești tu, dacă ai nevoie de un scriitor din piață? Nu ai la nevoie pe învățătorul, care face slujbă la barăcile militare?

— Ba-l am, dar de scriitori ca acela e plin și iadul. Fă ce ți-am spus, mă... Ai uitat că maică-ta s-a măritat sub coșar? Slugă a lui Lal Beg. (Kim știa că acesta este zeul măturătorilor), dă fuga, nu mai aștepta, altfel vei avea de a face cu mine.

Măturătorul se repezi în fugă.

— La barăci este un băiat alb, care te-așteaptă sub copacul de la cotitură, dar băiatul acesta nu este fiu de alb, bîgui servitorul la urechea primului scrib pe care îl întîlni în piață. Băiatul acesta are nevoie de tine.

— Plătește ceva? întrebă scribul adunîndu-și penele de gîscă și ceara de sigilat, pe care o avea alături de scîndura pe care scria.

— Asta nu știu. Dar nu seamănă cu ceilalți băieți. Du-te și vezi, căci atîta osteneală face.

Kim începuse să-și piardă răbdarea cînd văzu că apare

trupul subțirel al tînărului Kayeth. Cînd ajunse destul de aproape, îl primi cu o ploaie de înjurături.

— Inainte de a începe, vreau să-mi încasez ce mi se cuvine, zise scribul. Vorbele urîte pe care mi le-ai spus, măresc prețul pe care îl vei plăti. Dar cine ești tu de umbli îmbrăcat în astfel de haine și spui astfel de vorbe?

— Iihi! Asta o voi spune în scrisoarea pe care ar fi trebuit să o scrii. Dar eu nu sînt deloc grăbit, căci Umballa este plină de scribi și tot așa și orașul Lahore.

— Patru annale, zise scribul făcîndu-se că nu l-a auzit, și-și întinse covorul la umbra unei barăci, unde nu se vedea nimeni pe aproape.

Kim se așează numaidecît alături de el, cu picioarele încrucișate cum fac toți indigenii, fără să-i pese că-l strîngeau pantalonii tăiați pe vine.

Scribul se uită la el cu coada ochiului.

— Acesta este un preț pe care îl poți cere unui sahib. Mie fă-mi un preț omenos, răspunse Kim.

— O anna și jumătate. Dar de unde știu eu că după ce ți-am scris scrisoarea și ți-am dat-o, nu o rupi la fugă cu ea?

— Nu am voie să trec dincolo de copacul acesta, și afară de asta, scrisoarea mai are nevoie și de timbru.

— Pentru prețul timbrului nu iau comision. Te mai întreb odată: ce fel de băiat alb ești tu?

— Aceasta va fi spus în scrisoarea pe care vreau să o trimit lui Mahbub Ali, geambașul, care este în Kashmir Seraiul din Lahore. E prieten cu mine.

— Minunea minunilor, murmură scribul, muind o pană în cerneală. Scrisoarea o facem în limba hindustană?

— Fără îndoială. Prin urmare, scriem lui Mahbub Ali. Incepe! *Am venit cu trenul pînă la Umballa, împreună cu bătrînul. La Umballa am dus știrile privitoare la*

certificatul iepei celei ciacîre. După cele ce văzuse din grădină, nu mai putea pomeni de armăsari.

— Mai încet nițel. Dar ce caută o iapă ciacîră în scrisoarea ta? Aici e vorba despre vestitul Mahbub Ali?

— Despre cine altul ar putea să fie vorba. Eu am fost în slujba lui. Moaie tocul în cerneală și să continuăm: *„S-a făcut așa cum ai poruncit. Ne-am continuat apoi drumul pe jos, spre Benares, și a treia zi am întîlnit în cale un anumit regiment.* Ai terminat?

— Da! răspunse scribul arzînd de nerăbdare să vadă ce va urma.

— *Am intrat în tabăra lor și m-au prins, iar după amuletul pe care știi că-l purtam la gît, au constatat că eu sînt fiul nu știu cui, chiar din acel regiment, așa cum se spune în profeția cu taurul roșu, despre care vorbea toată lumea în bazarul nostru.* Kim făcu o pauză, tocmai cît trebui, pentru ca vorbele lui să se limpezească în mintea scribului, apoi își drese glasul și continuă. *Un preot al regimentului m-a îmbrăcat în haine militare și mi-a dat un alt nume... Un alt preot care era cu el însă mi s-a părut că trebuie să fie mare prost. Hainele pe mine atîrnă greu, dar arăt a sahib și tocmai din cauza aceasta îmi simt inima și mai grea. M-au trimis la o școală și aici mă bat. Nu-mi place nici aerul nici apa de aici. Vino Mahbub Ali și dă-mi o mînă de ajutor, sau trimite-mi ceva parale, căci nu am nici atît cît să-mi fie de ajuns pentru ca să plătesc pe cel care scrie această scrisoare.*

— Cum adică „cel care scrie această scrisoare?“ La urma urmelor e vina mea că m-am lăsat înșelat. Tu ești tot atît de viclean ca și Husain Bux, cel care a falsificat timbrele Tezaurului la Nucklao. Dar ce întîmplare! Spune drept, este adevărată?

— Cu Mahbub Ali nu se prind minciunile. Tocmai de

aceea e mult mai bine să ajuți pe prietenii lui cu un timbru. Cînd vor sosi banii îți voi plăti.

Scriitorul murmură ceva nemulțumit, dar cu toate acestea scoase un timbru din sertarul pupitrului, și după ce sigilă scrisoarea, o luă și plecă. Numele lui Mahbub Ali se bucura de mare cinste și la Umballa.

— Vezi, o astfel de faptă este plăcută în fața zeilor, strigă Kim după el.

— Cînd îți vor sosi banii, să-mi plătești prețul îndoit, răspunse omul fără să se întoarcă spre el.

— Ce tot vorbeai cu arapul acela? întrebă toboșarul, după ce Kim se întoarse pe terasă. Tot timpul te-am urmărit cu privirea.

— Am stat amîndoi de vorbă.

— Tu vorbești limba aceasta ca și un arap adevărat, nu-i așa?

— Aș, de unde; înțeleg și eu puțin. Ce facem acum?

— Trompeții vor suna pentru ciorbă peste jumătate de minut. Ar fi fost mai bine ca eu să fi plecat cu regimentul,căci e nesuferit să stai fără nici o treabă și să te duci la școală. Cred că și ție ți-e tot atît de nesuferită școala?

— Aici ai dreptate.

— Dacă aș ști încotro să apuc, m-aș căra. Dar cum spun oamenii: în India aceasta blestemată te simți prizonier în libertate. E peste putință să dezertezi, fără să fii prins imediat. M-am săturat de viața asta.

— Tu ai fost în Be... Anglia?

— Te cred, am sosit cu ultimul contingent, împreună cu mama. Sigur că am fost în Anglia. Ce prost mai ești, băiete! Dar unde ai fost crescut tu, pe marginea drumurilor?

— Firește că da. Povestește-mi ceva despre Anglia.

Tatăl meu a venit din ţara aceea.

Cu toate că nu-i venea să-i spună, Kim nu crezu nici o vorbă din tot ce-i povesti micul toboşar despre o suburbie din Liverpool care pentru el însemna toată Anglia. Cu toate acestea, povestea lui făcu să treacă mai uşor ceasurile gfele care mai erau pînă la masă, o mîncare proastă care se dădea celor cîţiva invalizi rămaşi în barăci şi copiilor de trupă. Dacă nu ar fi trimis scrisoarea lui Mahbub Ali, Kim ar fi fost foarte abătut. Cunoştea foarte bine indiferenţa indigenilor pentru tot ce era în jurul lor, dar liniştea şi singurătatea aceasta din mijlocul albilor i se păreau apăsătoare. De aceea fu foarte mulţumit cînd în după amiaza aceleiaşi zile veni un soldat voinic şi-l duse la Pater Victor care locuia în altă grupă de barăci, de cealaltă parte a cîmpului de exerciţiu, înecat în nori de praf. Preotul citea o scrisoare în limba engleză scrisă cu cerneală violetă. De astădată se uită la Kim cu mai multă curiozitate decît de obicei.

— Ei, cum ţi se pare fiule, viaţa pe care o duci aici? Nu tocmai strălucită, nu e aşa? Trebuie să-ţi vină greu... ca oricărei sălbăticiuni pe care o închizi în colivie. Ascultă ce-ţi spun. Am primit o scrisoare neaşteptată de la prietenul tău.

— Unde este? Îi merge bine? Dacă a putut să-mi trimită o scrisoare, atunci totul este în regulă.

— Ţii mult la el?

— Sigur că ţin, căci şi el ţinea la mine.

— Din scrisoarea asta aşa se pare. El nu ştie scrie englezeşte, nu e aşa?

— Aş, de unde. Eu aşa cred că nu ştie, dar o fi găsit un scrib care putea să scrie scrisoarea foarte bine în englezeşte. Cred că ai înţeles.

— Atunci totul se explică. Ai idee despre afacerile lui

bănești? Kim făcu o mutră, ca și cînd nu ar știi nimic.

— De unde pot eu să știu așa ceva?

— Tocmai la asta m-am gîndit și eu. Ascultă să vezi dacă pricepi ceva. Vom trece peste partea întîi a scrisorii care a fost scrisă în drum spre Jagadhir... *„Stau în marginea drumului, cufundat adînc în gînduri, încredințat că mă voi împărtăși de aprobarea Sfinției Tale pentru intervenția pe care o fac acum și pe care te rog să o primești în cinstea celui A tot Puternic.Educația este cea mai mare binecuvîntare atunci cînd este înțeleaptă. Altfel nu este de nici un folos pămîntesc.* Pe legea mea, mosul începe să fie interesant. *Dacă Sfinția ta are de gînd să dea băiatului meu cea mai bună educație Xavier* (cred că este vorba despre St. Xavier în partibus) *în condițiile convorbirii pe care am avut-o împreună la 15 curent* (aici intervine precizia caracteristică omului de afaceri), *atunci A tot Puternicul să binecuvînteze neamul Sfinției tale pînă la a treia și a patra spiță* (ascultă ce urmează), *și vei putea pune temei pe răsplata cuvenită din partea umilei slugi a Sfintei tale per annum trei sute de rupii anual, în schimbul costisitoarei educații în institutul St. Xavier din Luckbow, și îmi veți îngădui un scurt răgaz pentru ca să vă trimit această răsplată, în orice parte a Indiei unde Sfinția ta se va găsi. In această clipă umilita slugă a Sfinției tale nu are unde să-și plece capul pentru odihnă și se îndreaptă cu trenul spre Benares, ca să scape de cicăleala unei femei bătrîne căreia nu-i mai tace gura, căci nu vrea să locuiască la Saharunpore oricare ar fi cinstea pe care i-ar da-o în casa ei.* Ia spune, ce naiba înseamnă toate acestea?

— Eu cred că i-a cerut să fie *puro* (duhovnic) în casa ei din Saharunpore. Dar bătrînul nu putea să primească din cauza rîului pe care îl caută. Femeia este foarte limbută.

— Prin urmare tu știi despre ce este vorba. Mie mi-a fost peste putință. *Ducîndu-mă deci la Benares, unde îți voi găsi adresa și de unde voi trimite rupiile pentru copilul acesta care îmi este lumina ochilor, și pentru cinstirea celui A tot Puternic, dă-i educația cuvenită, iar cel care trimite această scrisoare se va ruga în fiecare zi pentru tine. Scrisă de Sobrao Satai, candidat căzut la o catedră a Universității din Allahabad, pentru venerabilul Teshoo Lama, preotul din Such-zen, plecat în căutarea unui rîu. Veți scrie la adresa Tirthankers' Temple, Benares.P.S. Vă rog să nu uitați că acest copil este lumina ochilor și rupiile vor fi trimise regulat cîte trei sute pe an pentru cinstirea celui A tot Puternic.* Ei, acum să-mi spui ce este cu bătrînul acesta, este un nebun primejdios sau îmi propune o afacere? Te întreb pe tine, pentru că eu nu pot găsi nici o explicație.

— Dacă spune că-mi va da trei sute de rupii pe an, atunci are să mi le dea.

— Va să zică tu așa înțelegi lucrurile?

— Sigur că da. Dacă așa spune el.

Preotul fluieră mirat, pe urmă se adresă lui Kim ca unui om de seama lui:

— Mie nu-mi vine să cred, dar vom vedea. Tu vei pleca astăzi la Orfelinatul Militar din Sanawar unde regimentul va îngriji de educația ta, pînă cînd vei ajunge la vîrsta ca să intri în armată. Vei deveni un adept al bisericii anglicane. Asta a fost intervenția lui Bennett. Pe de altă parte, dacă vei merge la St. Xavier, acolo ți se va da o educație mai bună și vei fi crescut în adevărata credință. Vezi, aici este marea greutate pentru mine.

Kim însă nu auzea și nu vedea nimic, decît pe bătrînul thibetan coborînd cu trenul spre miazăzi, fără să aibă pe nimeni care să cerșească pentru el.

— Voi face și eu cum face toată lumea în astfel de împrejurări. Voi amîna hotărîrea definitivă. Dacă prietenul tău va trimite banii din Benares... Puteri ale întunericului... de unde să ia un cerșetor care răscolește prin colbul drumurilor trei sute de rupii?... ne vom duce la Lucknow și voi plăti eu drumul pentru tine, căci îmi va fi peste putință să mă ating de banii din subscripție, de vreme ce vreau să fac din tine un credincios al bisericii catolice. Dacă nu va trimite banii, atunci vei pleca la Orfelinatul Militar, în contul regimentuui. Ii voi da un răgaz de trei zile, cu toate că eu nu cred nimic din ce spune. Dar chiar dacă trimite banii, și după aceea va înceta să mai trimită ca de obicei, dar la urma urmelor asta nu mă mai privește pe mine... In viață nu poți face decît un singur pas dintr-odată. Lăudat fie Domnul! Pe Bennett l-au trimis pe front și eu am rămas aici. Ce să faci, toate nu le poți avea.

— Firește! răspunse Kim cu gîndurile duse.

Preotul se plecă spre el:

— Sînt gata să-mi dau solda pe o lună, dacă aș putea afla ce se petrece în capul acesta rotund al tău.

— Nu se petrece nimic, răspunse băiatul și se scărpină în ceafă. (Tocmai se gîndea dacă Mahbub Ali îi va trimite cel puțin o rupie. Ar putea plăti scribului și ar trimite o scrisoare și lui lama la Benares. Poate Mahbub Ali va veni să-l vadă, cînd va trece cu caii cumpărați spre miazăzi. Fără îndoială el trebuie să știe că războiul despre care băieții vorbeau cu atîta animație în timpul mesei, a fost dezlănțuit de scrisoarea pe care el a predat-o la destinație omului din Umballa. In cazul cînd Mahbub Ali nu știe nimic despre asta, atunci ar fi primejdios să-i spună, căci Mahbub Ali era fără milă față de copiii care știau, sau își închipuia că știu prea multe).

— Acum dragul meu, pînă în ziua cînd voi primi alte ştiri, tu poţi alerga şi te poţi juca împreună cu ceilalţi copii. Te vor învăţa cîte ceva, dar nu cred că această învăţătură să fie pe gustul tău.

Ziua se sfîrşi cu multă greutate. Vînd vru să se culce, ceilalţi copii îi spuseră să-şi păturească hainele şi să-şi aşeze bocancii în faţa patului, şi începură să facă glume pe socoteala lui. In zorii zilei fu trezit de trompeţi. Imediat ce luă masa, veni învăţătorul şi-l luă în primire; pe urmă îi vîrî sub nas o pagină plină de caractere neînţelese cărora le da tot felul de nume caraghioase, şi începu să-l ciocănească fără nici un motiv. Kim se gîndi să-l otrăvească cu o cantitate de opiu pe care ar fi putut să o împrumute de la un măturător al barăcilor, dar îşi dădu seama că acum mîncau cu toţii împreună la aceeaşi masă, (ceea ce îl revolta foarte mult, deoarece el era obişnuit să întoarcă spatele spre ceilalţi cînd mînca) şi lucrurile s-ar fi putut da pe faţă. Pe urmă încercă să fugă spre satul al cărui preot vroise să jefuiască pe lama şi unde trăia veteranul. Dar de cîte ori se depărta prea mult de tabără, santinelele neadormite îl făceau să se întoarcă înapoi. Pantalonii şi tunica păreau că-i robiseră nu numai trupul ci şi mintea, aşa că renunţă la orice încercare şi se lăsă în voia norocului şi a întîmplării, cum se obişnuieşte în Orient. Trecură trei zile de zbucium în mijlocul pustiului plin de ecouri al acestor camere imense cu pereţii albi. După amiezile se plimba în tovărăşia micului toboşar, de la care nu putea auzi altceva decît aceleaşi vorbe deşarte care pe semne fac pe trei sferturi vocabularul tuturor albilor cînd sînt supăraţi. Kim le ştia de mai demult şi avea un profund dispreţ pentru ele. Pistruiatul ca să se răzbune din cauza tăcerii şi indiferenţei cu care îl asculta, îl lua la bătaie ca şi cînd acest procedeu ar fi fost cît se

poate de firesc. Pe el nu-l interesau bazarurile care se găseau în interiorul hotarului pe unde aveau permisie să se plimbe și tuturor indigenilor le spunea „negri", iar aceștia la rîndul lor îl gratificau cu tot felul de porecle rușinoase pe care el nu le putea înțelege, mai ales că slugile luau întotdeauna o atitudine foarte cuviincioasă în timp ce-l înjurau. Injurăturile acestea însă erau un fel de mîngîiere pentru Kim în schimbul bătăii pe care o primea.

În dimineața zilei a patra, micului toboșar i se întîmplă ceva neașteptat. Ieșiseră împreună să se plimbe în partea unde era hipodromul din Umballa. De la plimbare se întoarse plîngînd și aduse știrea că micul O'Hara,cu toate că nu-i făcuse nimic rău, chemase pe un indigen cu barba roșie care se apropia călare. Arapul acesta s-a repezit cu calul spre ei și după ce a ridicat în șa pe tînărul O'Hara, a dispărut în galop. Știrile acestea ajunseră la auzul lui Pater Victor, care rămase cu gura căscată, mai ales că în aceeași zi primise și o scrisoare din Templul Tirthankers de la Benares. In scrisoare era un bilet la ordin asupra unei bănci indigene, pentru suma de trei sute de rupii și o surprinzătoare rugăciune către cel A tot Puternic. Lama ar fi fost și mai mirat decît Pater Victor, dacă ar fi aflat cum transcrisese scribul din bazar cuvintele lui: „voi cîștiga har în fața Domnului".

— Puteri ale întunericului celui din afară, murmură Pater Victor învîrtind scrisoarea în mînă. Și tocmai acum a trebuit să plece din nou cu unul dintre prietenii lui vagabonzi. Nu știu dacă nu va fi mult mai bine pentru mine să scap acum de el, decît să mă duc să-l aduc înapoi. Mi-e peste putință să înțeleg. Cum naiba poate găsi un om care cerșește pe drumuri banii necesari pentru educația unui copil alb, asta nu poate să-mi intre în cap!

La trei mile depărtare de tabără, Mahbub Ali își

strunea armăsarul alb de Cabul, cu Kim în oblînc, și căuta să-l liniștească.

— Ascultă, micul meu prieten și al tuturor, aici mai este vorba și de cinstea și obrazul meu. Pe Mahbub Ali îl cunosc toți ofițerii sahibi din toate regimentele și tot orașul Umballa. Oamenii m-au văzut cînd te-am ridicat în șa și am bătut pe celălalt copil; afară de asta în mijlocul acestui platou a putut să ne vadă cineva. Cum aș putea eu să te iau cu mine și să spun oamenilor, că dîndu-ți drumul din șa, ai dispărut în mijlocul semănăturilor. Mă vor băga la închisoare. Ai răbdare. Un sahib rămîne tot sahib. Cine știe, poate cînd vei ajunge bărbat în lege, vei fi foarte recunoscător lui Mahbub Ali.

— Du-mă departe de santinele, ca să-mi pot scoate tunica asta roșie. Dă-mi și bani, căci vreau să mă duc la Benares ca să găsesc pe lama. Eu nu vreau să fiu sahib, și adu-ți aminte că am dus scrisoarea ta celui căruia i-ai adresat-o.

Armăsarul cel alb făcu un salt speriat, din cauză că Mahbub Ali în focul discuției îl atinsese fără să-și dea seama, cu vîrful tăios al pintenului (el nu făcea parte dintre geambașii care poartă ciubote englezești și pinteni de modă nouă care să nu taie). Din această mișcare însă Kim își dădu seama de efectul pe care îl produsese amintirea scrisorii.

— Însărcinarea n-a fost grea. Omul era în drumul spre Benares. Eu și sahibul am și uitat demult de această afacere. De altfel eu trimit foarte multe scrisori oamenilor care se interesează de cai. Mi se pare că era vorba de o iapă ceacîră, cea de care se interesa Peters Sahib?

Kim își dădu numaidecît seama că Mahbub Ali îi întinde o cursă, căci dacă ar fi răspuns că a fost vorba despre certificatul unei „iepe ciacîre", Mahbub și-ar fi dat

seama fără nici o greutate, chiar după graba cu care i-ar fi răspuns, că el bănuiește ceva. Prin urmare se întoarse spre el și-i ripostă:

— O iapă ceacîră! Da de unde? Eu nu-mi uit niciodată însărcinările pînă într-atîta. A fost vorba despre un armăsar alb.

— Da, ai dreptate. Un armăsar arăbesc, alb. Tu însă mi-ai scris despre o iapă ceacîră.

— Nimeni nu caută să spună unui scrib adevărul, răspunse Kim care simți palma uriașă a lui Mahbub Ali pe pieptul lui.

— Ei... Mahbub Ali! Pungaș bătrîn, ia stai! se auzi strigînd un englez care venea în galop și se apropie de ei, călărind pe un pony destinat curselor de polo. — Te caut pretutindeni de zile întregi. Armăsarul acesta de Cabul îmi place. Cred că îl ai de vînzare?

— Aștept să-mi sosească din urmă cîțiva mînji, între ei unul parcă l-a fătat mă-sa anume pentru jocul de polo care este un sport delicat și greu. Se...

— Se pricepe la polo și servește și la masă în loc de fecior. Da, am mai auzit astfel de palavre. Ce naiba ai în oblînc?

— Un băiețaș, răspunse Mahbub Ali grav. L-am găsit în timp ce un alt băiat îl bătea în lege. Tatăl lui a fost un soldat alb care a făcut serviciul în timpul războiului. Băiatul acesta a copilărit în orașul Lahore, și se juca cu caii mei de pe vremea cînd abia se putea ține în picioare. Mi se pare că vor să-l facă și pe el soldat. A fost prins chiar de regimentul tatălui său, regiment care a plecat săptămîna trecută pe front. Nu se prea vede însă că i-ar place milităria. L-am luat cu mine să facă o plimbare. Spune-mi băiete, unde sînt barăcile cantonamentului, ca să te duc pînă acolo?

— Lasă-mă să mă duc singur, căci le pot găsi și fără tine.

— Dar dacă fugi, vor spune că eu sînt vinovat!

— Are să fugă la masă, căci în altă parte unde crezi că s-ar putea duce, interveni englezul.

— El s-a născut în această țară și are prieteni prin partea locului. Așa că s-ar putea duce unde-i place. Băiatul acesta este un *chabuk sawai* (un șmecher). N-are decît să-și schimbe hainele și cît ai clipi, devine un băiat hindustan din clasa cea mai de jos.

— Ce tot vorbești și tu!

Englezul se uită la Kim și-l examină cu de-amănuntul, iar Mahbub Ali întoarse calul în partea unde erau barăcile. Kim scrîșni din dinți, căci vedea că Mahbub Ali își bate joc de el, cum e obiceiul afganilor necredincioși, dar geambașul continuă:

— Il vor trimite la școală unde îl vor încălța în bocanci grei și haine grosolane ca acestea de pe el. Pe urmă va uita tot ce a știut, înainte de a intra în școală. Care este baraca ta băiete?

Kim era incapabil să răspundă ceva, dar întinse brațul și-i arătă aripa cu pereții albi, strălucind în lumina de soare, în care locuia Pater Victor.

— S-ar putea să devină un soldat viteaz, murmură Mahbub Ali gînditor. In orice caz ar putea deveni cel puțin un soldat de ordonanță priceput. Odată l-am trimis și eu să ducă din Lahore o anumită însărcinare. O însărcinare privitoare la certificatul unui armăsar alb. Mahbub Ali adăugă la această recomandație și cîteva cuvinte jignitoare la adresa lui Kim, chiar aici în auzul acestui sahib care era același căruia el îi strecurase cu atîta viclenie biletul care dezlănțuise războiul. Kim prevedea că Mahbub Ali va fi prăjit de viu deasupra

focului pentru trădările lui, dar în clipa aceasta îl obseda mai presus de orice, silueta barăcilor, a sălii cu tabla învățătorului și pe urmă alte barăci, în rînduri care nu se mai terminau. Ridică privirea rugătoare spre fața indiferentă a englezului care nu părea deloc să-l recunoască; cu toate acestea, nici în această clipă de deznădejde nu se gîndi să ceară ajutorul albului sau să denunțe pe acest afgan. Mahbub se uita la englez, fără să clipească și tot așa englezul la Kim care în haina lui cazonă tremura ca o vargă și limba și-o simțea ca legată.

— Calul meu e învățat cu drumul, zise geambașul,căci un altul pe aici s-ar fi poticnit.

— Ascultă, întrebă englezul într-un tîrziu. Cine s-a gîndit să facă soldat din băiatul acesta?

— Spune că regimentul care a dat peste el, dar mai cu seamă preotul regimentului ține moțiș.

— Iată și Pater, zise Kim cu glasul înecat, văzînd pe Pater Victor coborînd în capul gol de pe terasă și îndreptîndu-se spre ei.

— Puteri ale întunericului celui din afară! Ascultă O'Hara cîți prieteni de toate neamurile mai ai tu în toată Asia? strigă el în clipa cînd Kim lunecă din șaua geambașului și se opri amărît în fața lui.

— Bună dimineața, Pater! strigă vesel colonelul. Am auzit vorbindu-se de dumneata. Voiam demult să vin să te văd. Eu sînt colonelul Creighton.

— De la Inspectoratul Etnologic? întrebă Pater Victor. (Colonelul dadu din cap în semn afirmativ). Pe legea mea, sînt foarte mulțumit că ne-am întîlnit și în același timp foarte recunoscător că mi-ai adus băiatul înapoi.

— N-ai de ce să-mi fii recunoscător. Afară de asta Pater, băiatul nu avea de gînd să fugă. Nu cunoști pe prietenul nostru Mahbub Ali? (Geambașul nu descălecase

ci sta în lumina soarelui și se uita indiferent la ei). Dacă ai fi stat o lună încheiată în garnizoană, ai fi avut ocazie să-l cunoști mai demult, căci de la el cumpărăm toți caii. Băiatul acesta mi se pare mai mult o curiozitate. N-ai putea să-mi dai cîteva informații despre el?

— Să-ți dau informații despre el? se miră Pater Victor. Dumneata ești singurul om care poate să mă scoată din încurcătură. Ce aș putea să-ți spun! Puteri ale întunericului,eu însumi ard de nerăbdare să găsesc pe cineva care să fie la curent cu viața indigenilor și să putem sta de vorbă.

De după baracă se arătă un rîndaș, așa că trebuiră să schimbe vorba și colonelul se adresă geambașului în dialect urdu, vorbind cu glas ridicat, pentru ca să poată fi auzit:

— Foarte bine, am înțeles Mahbub Ali, dar nu văd de ce-mi înșiri toate aceste povești despre calul tău. Dau pentru el trei sute de rupii și nici o para mai mult.

— Sahib, sînteți puțin încălzit și cam supărat din cauza călăriei, răspunse geambașul, trăgînd cu ochiul ca între prieteni. Vă veți da numaidecît seama de calitățile calului meu. Aștept pînă ce veți termina vorba cu Sfinția sa. Vă voi aștepta la umbra copacului de colo.

— Du-te naibii! răspunse colonelul rîzînd. Așa se întîmplă de cîte ori te uiți după caii lui Mahbub. Pater, omul acesta este mai rău decît o lipitoare care îți suge sîngele. Bine Mahbub, așteaptă, dacă ai vreme de pierdut. Acum sînt cu totul la dispoziția dumitale Pater. Unde e băiatul? Ah, uite-l cu Mahbub; stau amîndoi de vorbă. Ciudat băiat! Fii bun trimite pe cineva să ducă iapa mea de cealaltă parte a barăcilor, la umbră.

Colonelul se lăsă într-un fotoliu, de unde putea vedea pe Mahbub stînd de vorbă cu Kim. Pater Victor intră în baracă, să aducă cutia cu țigări

Creighton auzi pe Kim spunînd cu amărăciune

— Ascultă Mahbub, încrede-te într-un brahman mai curînd decît într-un șarpe, într-un șarpe mai curînd decît într-o femeie dezmățată și într-o dezmățată mai curînd decît într-un afgan.

— E tot una în cine te încrezi, răspunse Mahbub mișcîndu-și barba roșcată cu multă demnitate. Copiii însă nu trebuie să se gîndească la covorul din război înainte de ce ar fi complet gata. Crede-mă prieten al tuturor, că eu îți fac acum o slujbă pe care nu vei uita-o. Oamenii aceștia nu vor face din tine un soldat.

— Mare păcătos, se gîndi Creighton. Cu toate acestea nu cred să te înșeli prea mult. In orice caz copilul acesta atît de bine dotat, nu ar trebui să se piardă.

— Te rog să mă ierți cîteva clipe, se auzi glasul lui Pater Victor din cameră, căci vreau să-ți aduc certificatele băiatului.

— Dacă se va întîmpla ca mulțumită mie, colonelul acesta să te ridice la cinste mare, cu ce vei răsplăti pe Mahbub Ali, după ce vei deveni om la locul tău?

— Lasă vorba asta; eu te-am rugat să ma lași să-mi văd de drum și aș fi acum în siguranță, dar în loc de asta tu m-ai vîndut din nou englezului. Cît vei lua pentru această vînzare?

— Ia te uită la prichindelul acesta caraghios murmură colonelul și rupînd vîrful țigării, se întoarse foarte politicos spre Pater Victor.

— Ce scrisori vîntură preotul cel gras în fața colonelului? Stai în fața calului și prefă-te că cercetezi frîul, zise Mahbub Ali.

— Este o scrisoare pe care a trimis-o lama în timp ce era pe drumul Jagadhir și în care îi spune că va plăti trei sute de rupii pe an pentru educația mea.

— Nu mai spune! E în stare să facă și asta, caraghiosul acela bătrîn. La ce școală vor să te trimită?

— Nu știu, dar mi se pare că la Nucklao.

— Se poate, căci acolo este o școală mare pentru sahibi și pentru cei de jumătate sînge. Am văzut-o și eu, cînd am trecut pe acolo, ca să vînd cai. Prin urmare și lui lama îi era drag prietenul tuturor?

— Da, și închipuie-ți că el nu spunea niciodată minciuni și nici nu m-a vîndut dușmanilor mei.

— Nu e de mirare că preotul nu se poate dumiri. Ia vezi ce repede vorbește cu colonelul, zise Mahbub zîmbind. Pe Allah (și ochii lui lacomi iscodiră largul terasei), mi se pare că lama al tău a trimis preotului un răvaș. Cunosc și eu așa ceva, căci am făcut multe afaceri prin *hoondi* (scrisoare). Colonelul se uită la el cu atenție.

— La ce-mi poate folosi toată afacerea asta? întrebă Kim plictisit. Tu pleci acum în drumul tău, iar pe mine mă vor duce din nou în barăcile acelea unde nu găsești un loc ca lumea să poți dormi, și unde mă bat toți băieții.

— Nu cred că s-ar putea întîmpla așa ceva. Ai puțină răbdare băiete, căci pathanii nu sînt lipsiți de omenie, decît atunci cînd e vorba să-ți vîndă cai.

Trecură cinci, zece, cincisprezece minute: Pater Victor vorbea foarte animat cu colonelul, punîndu-i felurite întrebări la care acesta îi dădea răspuns:

— Ți-am spus acum despre acest băiat tot ce știu, de la început pînă la sfîrșit, și mă simt foarte ușurat. Ai mai auzit vreodată așa ceva?

— In orice caz bătrînul a trimis paralele. Scrisorile lui Gind Sahai se bucură de trecere de aici pînă în China, zise colonelul. Dar din ce cunoști mai bine pe indigeni, știi cu atît mai puțin ce vor și ce nu vor.

— Imi pare bine că aud astfel de cuvinte din gura unuia

care este la Serviciul Etnologic. Amestecul acesta de tauri roşi cu rîuri făcătoare de minuni (bietul necredincios, Dumnezeu să-l ierte) şi scrisori scrise de mînă alături de certificatele masonice. Nu cumva şi dumneata eşti mason?

— Pe Jupiter, abia acum îmi dau seama: firește că sînt şi eu, dar aceasta este un motiv mai mult, răspunse colonelul gînditor.

— Sînt foarte mulţumit că în această calitate vedeţi un motiv mai mult. Dar cum ţi-am spus, aici este un amestec de lucruri pe care eu nu sînt în stare să-l înţeleg. Pe urmă profeţia pe care a făcut-o colonelului nostru. Parcă îl văd şi acum pe marginea patului meu, cu cămaşa deschisă la gît, de i se vedea pielea albă. A doua zi, profeţia făcută de el s-a adeverit. Cred că la St. Xavier îl vor vindeca de toate aceste nebunii, ce zici?

— Stropindu-l cu aghiasmă, zise colonelul rîzînd.

— Pe onoarea mea, m-am gîndit şi eu uneori la aşa ceva. Cu toate acestea cred că vor face din el un bun catolic. Singurul amănunt care îmi dă de gîndit, este întrebarea: ce se întîmplă dacă bătrînul cerşetor...

— Lama; ascultă dragul meu: se întîmplă de multe ori ca un lama la el acasă să fie şi el gentilom.

— Dar dacă lama nu va mai plăti anul viitor. Nu încape nici o îndoială că se pricepe foarte bine să pună un lucru la cale, sub impresia momentului, dar ce facem dacă într-o bună zi moare. Luăm banii unui necredincios, ca să creştem un copil creştineşte...

— Bine, dar omul spune foarte limpede că aceasta este dorinţa lui. Se vede că îndată ce şi-a dat seama că băiatul este copilul unui alb, a luat o hotărîre care i s-a părut că este cea mai bună. Mi-aş da solda pe o lună dacă aş fi putut să fiu de faţă ca să văd cum a explicat situaţia celor

din templul Tirthankers' din Benares. Ascultă Pater, nu am pretenția să știu multe despre indigeni, dar dacă ți-a spus că va plăti, atunci să știi că plătește, fie că e mort, fie că e viu. Vreau să spun că moștenitorii lui vor lua asupra lor această sarcină. Părerea mea este să trimiți băiatul la Lucknow. Dacă preotul anglican va considera gestul dumitale lipsit de...

— N-a avut noroc. L-au trimis pe front, în loc să mă trimită pe mine. Doctorul a constatat că starea mea fizică nu-mi permite. Pentru asta, dacă va rămîne în viață, îl voi excomunica. Bennett ar trebui să fie mulțumit cu...

— Cu gloria, și să-ți lase dumitale partea sufletului. Exact! La drept vorbind, nu prea îmi vine să cred că Bennett se va supăra. Treci toată vina asupra mea. Eu cred că va fi mult mai bine să trimiți băiatul la institutul St. Xavier. Va putea face drumul pînă acolo în calitate de orfan de militar și în felul acesta, scutește cheltuielile de drum. Lucrurile de care are nevoie, ar putea fi cumpărate dintr-o subscripție în regiment. Loja masonică nu va trebui să cheltuiască nimic cu creșterea lui, așa că îi va trece orice supărare. E cît se poate de simplu. Săptămîna viitoare tot va trebui să plec și eu la Lucknow, așa că pe drum aș putea să am grijă de el. Dă-l în grija oamenilor mei și se va face tot ce este de lipsă.

— Ești un om generos.

— Ba deloc, și te rog chiar să nu te amăgești în această privință. Lama ne-a trimis banii cu un anumit scop. Nu văd cum i-am putea trimite înapoi. Prin urmare va trebui să facem ceea ce ne cere. Aici nu mai încape nici un fel de vorbă, nu e așa? Deci să fim înțeleși, marțea viitoare vii cu el la mine și mi-l dai în primire la trenul care pleacă spre miazăzi. Pînă atunci nu sînt decît trei zile, și cred că în timpul acesta nu te va supăra prea mult.

— Mi-ai ridicat o piatră de pe inimă, dar cu acesta ce facem, zise preotul și vîntură cecul. Eu nu cunosc pe Gobind Sahai, și nici banca lui, care ar putea să fie chiar o groapă ascunsă sub un zid.

— Se vede cît de colo că dumneata n-ai început-o de jos. Dacă vrei, îți voi încasa eu cecul și-ți voi trimite chitanță în regulă.

— Bine, dar cu toate afacerile dumitale, să te mai ocupi și de asta! Ar însemna să-ți cer...

— Nu mă supără deloc. Uite ce, din punct de vedere etnologic chestiunea aceasta mă interesează foarte mult. Mă gîndesc să fac despre asta și o notă într-un raport oficial la care tocmai lucrez acum. Transformarea stemei unui regiment, cum este Taurul roșu al regimentului dumneavoastră, într-un fetiș la care băiatul ține atît de mult, este un subiect extrem de interesant.

— Nu știu cum să-ți mulțumesc.

— Ai putea să faci ceva și dumneata. Oamenii din Serviciul Etnologic sînt foarte invidioși față de colegii lor, cînd se întîmplă ca unul dintre ei să descopere cîte ceva. Chestiunile din domeniul acesta nu interesează pe nimeni afară de noi; cred că știi și dumneata ce înseamnă să fii colecționar de cărți. Prin urmare să nu sufli nici o vorbă despre asta, nici un cuvînt, mai ales despre caracterul specific asiatic al acestui băiat, nici despre aventurile lui, și mai ales despre profeția pe care a făcut-o, și nici să nu faci vreo aluzie, fie directă, fie indirectă, despre acestea, în fața lui. Mai tîrziu, voi încerca eu să aflu de la el tot ce poate fi aflat.

— Bine, ne-am înțeles. Sînt convins că vei face un raport minunat asupra acestei chestiuni, despre care eu nu voi pomeni nimănui, pînă în clipa cînd voi vedea raportul tipărit.

— Iți mulțumesc, mai ales că declarația dumitale este foarte plăcută unui etnolog. Acum eu trebuie să mă duc la masă. Ia te uită, bătrînul Mahbub e tot aici? strigă colonelul și chemă pe geambașul care se urni din umbra copacului unde-l aștepta. Ia spune ce este?

— Voiam să-ți vorbesc despre mînzul acela, răspunse Mahbub. Cînd un mînz pare anume făcut din naștere pentru a deveni un pony de polo, obișnuit să audă șuierul gloanțelor fără să-l fi învățat dinainte cu ele, atunci ar fi păcat ca un astfel de mînz să fie înhămat la o cotigă.

— Tot așa zic și eu, Mahbub. Mînzul va deveni cal de polo. Pater, oamenii aceștia nu se gîndesc la altceva decît la cai. Ne vom întîlni mîine Mahbub, dacă se va întîmpla să ai ceva de vînzare.

Geambașul salută după obiceiul călăreților, ridicînd brațul după ce-și trecu frîul în cealaltă mînă.

— Stai liniștit prietene al tuturor, șopti el lui Kim care se zbuciuma alături de el. Ești un om făcut, deoarece în scurtă vreme vei pleca la Nucklao... și ia banii aceștia ca să ai cu ce plăti pe cel care ți-a scris scrisoarea. Cred că ne vom mai întîlni de multe ori de aici înainte, și strunindu-și calul, plecă în galop.

— Ascultă, strigă colonelul din fundul terasei. Peste trei zile vom pleca împreună la Luncknow. Pînă atunci vei avea tot răgazul să vezi o mulțime de lucruri noi și interesante. Prin urmare stai binișor și nu încerca să fugi din tabără, căci vei fi dat la școala din Lucknow, continuă el vorbind băiatului în limba hindustană.

— Voi putea întîlni în orașul acela pe sfîntul cu care am venit? scînci Kim.

— In orice caz Lucknow este mai aproape de Benares decît Umballa. Poate te vei duce pînă acolo sub supravegherea mea. Mahbub Ali știe că tu te vei duce la

școală și ar fi foarte supărat să afle că ai început din nou să vagabondezi. Ține minte: mi s-au spus despre tine o mulțime de lucruri pe care eu nu le voi uita.

— Voi aștepta să treacă și aceste trei zile, dar ceilalți băieți mă vor bate.

Trompeții tocmai începură să sune masa.

CAPITOLUL VII

De ce e scris, ca soare pe cer să facă rîndul
Cu palida lunei lumină şi stele ce-apun?
Prin bezna întunecată, ca fiara vine gîndul:
E cerul departe, haine dureri pe toţi ne răpun.
Legat de ispăşirea pe care ţi-a lăsat-o
(Adam, preafericitul, în prima nebunie)
Ridică alba frunte spre-a cerului tărie
Şi cercetează, zodia cea bună de ţi-e dată.
Sir JOHN CHRISTIE

In timpul după amiezii, învăţătorul cel roşcovan spuse lui Kim că a fost şters din catalogul şcolii, dar această ştire nu păru să aibă pentru el nici un fel de însemnătate, pînă în clipa cînd îi porunci să iasă din clasă şi să se ducă să se joace. Se duse numaidecît pînă în bazar unde găsi scribul căruia îi datora o marcă.

Acum îţi voi plăti, zise Kim privindu-l de sus, şi am nevoie să-mi mai scrii o scrisoare.

— Mahbub Ali este în oraşul Umballa, răspunse scribul curtenitor. (Slujba lui era un fel de oficiu de informaţii generale, chiar prin natura ocupaţiilor pe care le avea).

— De astădată nu voi scrie lui Mahbub ci unui preot. Ia tocul şi scrie repede: Lui *Teshoo Lama, sfîntul din Bhotiyal care a plecat în căutarea unui rîu, şi actualmente se găseşte în templul Tirthankers din Benares.* Moaie tocul mai adînc în cerneală. *Peste trei zile eu voi pleca la Nucklao, ca să fiu dat în seama şcolii de acolo. Numele şcolii este Xavier. Nu ştiu în ce parte este această şcoală, dar ştiu atît că este în oraşul acela.*

— Eu cunosc orașul Nucklao și știu în ce parte este școala, interveni scribul.

— Lămurește-l în ce parte este școala și-ți dau jumătate anna pe deasupra.

Pana de trestie începu să scîrțîie grăbită:

— Va fi peste putință să nu o găsească. Ia vezi, cine este cel care ne pîndește din cealaltă parte a străzii.

Kim ridică privirea speriat și văzu de cealaltă parte a drumului pe colonelul Creighton îmbrăcat în costum de tenis.

— Nu știu ce sahib este, dar cunoaște pe preotul cel gras care este la barăci și mă cunoaște și pe mine.

— Ce făceai acolo? întrebă colonelul după ce Kim se apropie grăbit de el.

— Nu... nu am de gînd să fug; scriam o scrisoare pentru sfîntul meu din Benares.

— La asta eu nu m-am gîndit. I-ai scris că te voi lua cu mine la Lucknow.

— Nu i-am scris; dacă vrei, citește scrisoarea ca să te convingi.

— Dacă ai scris această scrisoare, n-ar fi trebuit să uiți nici numele meu, zise colonelul și zîmbi într-un mod ciudat. Kim își luă inima în dinți:

— Mi s-a spus odată că nu e bine să pomenești în scrisori numele străinilor de seamă, căci indiferent despre ce ar fi vorba, pomenind un nume, s-ar putea să încurci multe planuri puse cu multă grijă la cale.

— Ceea ce ți s-a spus, a fost foarte bine spus, aprobă colonelul și Kim se aprinse la față. Du-te și ia cutia cu țigările, și adu-mi-le astă seară acasă. Le-am uitat pe terasa preotului.

— Unde este casa ta? întrebă Kim, căci din felul în care îi vorbise colonelul presimțea că acesta voise să-l pună la

încercare, de aceea se hotărî să fie cu băgare de seamă.

— N-ai decît să întrebi pe cineva din bazarul cel mare, răspunse colonelul și își văzu de drum.

— Și-a uitat cutia cu țigările, spuse Kim după ce se întoarse alături de scrib. Va trebui să i le duc astă seară acasă. La scrisoare nu mai adăugăm nimic, doar să repeți de trei ori: *Vino după mine, vino după mine, vino după mine!* Și acum să-ți plătesc costul unei mărci. După ce se ridică în picioare, dădu să plece, se opri din nou, parcă și-ar fi adus aminte de ceva: Spune-mi cine este sahibul acesta care arată mereu supărat? Cel care și-a uitat cutia cu țigările.

— Cine să fie? Nu e decît Sahib Creighton; un sahib cam ciudat, dar care este și colonel sahib, fără regiment.

— Cu ce se ocupă?

— Știe Dumnezeu. Cumpără mereu cai pe care nu-i poate încăleca și se interesează despre toate făpturile lui Dumnezeu, cum sînt plantele, stîncile și obiceiurile oamenilor. Negustorii spun despre el că este starostele proștilor, din cauză că se lasă atît de ușor înșelat. Mahbub Ali spune despre el că este mai nebun decît toți ceilalți sahibi împreună.

— Nu mai spune! se minună Kim și-și văzu de drum.

Kim însă, văzuse multe pînă acùm, de aceea se gîndi că este peste putință să duci unui om nebun o știre de pe urma căreia să plece la război opt mii de oameni, în afară de cei cu tunuri. Nici comandantul suprem al trupelor din India nu poate vorbi unui nebun așa cum îl auzise el vorbind cu colonelul. Tot așa nici glasul lui Mahbub Ali nu s-ar fi schimbat, cum se schimba întotdeauna, cînd pomenea numele colonelului, dacă acesta ar fi fost nebun. Prin urmare aici trebuia să fie o taină, și gîndul acesta îl făcu să tresară; Mahbub Ali făcea spionaj pe contul

colonelului, întocmai cum făcuse și el în contul lui Mahbub Ali. Și exact ca și geambașul, colonelul avea mult respect față de oamenii care nu căutau să pară prea deștepți.

Se simțea foarte mulțumit că nu arătase cu nimic din ce s-ar fi putut vedea că știe unde este casa colonelului, iar după ce se întoarse la barăci, și constată că nu uitase nimeni nici o cutie de țigări, nu-și mai încăpea în piele de bucurie. Găsise în sfîrșit un bărbat după gustul lui, un om ascuns care juca un joc primejdios și trăgea sfori tainice din umbră. Prin urmare, dacă omul acesta era un nebun, nici el însuși nu putea să fie sănătos.

Din cauza aceasta, ascultă cu multă răbdare pe Pater Victor, care trei zile la rînd îi vorbi mereu despre zei și zeități, dar mai ales despre o zeiță numită Maria, care aducea foarte mult cu Bibi Miriam din religia pe care o profesa Mahbub Ali. Tot așa nu păru deloc mirat după ce Pater Victor termină omeliile lui, și-l purtă din prăvălie în prăvălie, ca să-i cumpere lucrurile de care avea nevoie, și nici nu se plînse de ceilalți mici toboșari, care din invidie că pe el îl trimiteau la o școală superioară, îi cărară cîteva perechi de picioare; se hotărîse să aștepte desfășurarea evenimentelor cu toată răbdarea. A treia zi Pater Victor îl conduse la gară și-l urcă într-un compartiment gol de clasa a doua, alături de compartimentul de clasa întîi al colonelului, apoi îi ură rămas bun, cu glasul muiat de o sinceră emoție.

— Ascultă O'Hara, la institutul St. Xavier vor face din tine om, un om alb, și cred că vei deveni un om cumsecade. Cei de acolo știu despre sosirea ta și colonelul te-a luat în grija lui, ca să nu te pierzi sau să te rătăcești pe drum. Am încercat să-ți dau cîteva îndrumări în domeniul religios, și adu-ți aminte dacă te vor întreba de ce religie

ești, să le răspunzi că ești catolic. Mai bine spune-le că ești romano-catolic, cu toate că nu-mi prea place acest cuvînt.

Kim își aprinse o țigară cu gustul acru (avusese grijă să-și cumpere din bazar un pachet) și se întinse, ca să se poată gîndi în tihnă. Drumul acesta, pe care îl făcea singur, se deosebea foarte mult de tovărășia veselă, pe care o găsise în vagonul de clasa a treia, cînd venise împreună cu lama.

— Sahibii n-au nici o bucurie în timpul călătoriilor pe care le fac, se gîndi el. *Hai-mai!* Umblu și eu de colo pînă colo, parcă aș fi o minge căreia i-ai tras un picior. Pentru mine, aceasta este *Kismet*-ul meu. Nimeni nu poate scăpa de ceea ce îi este scris în *Kismet*. Mă voi ruga însă, lui Bibi Miriam, căci eu sînt un sahib (apoi își aplecă ochii și se uită cu tristețe la bocancii cu care era încălțat). Aș, de unde! Eu sînt Kim. Aceasta este lumea largă și eu sînt Kim, atît și nimic mai mult. Cine este Kim?

Incepu să se gîndească cine era el anume, lucru pe care nu-l făcuse niciodată înainte, pînă cînd simți că-i vijîie capul. Nu era decît un ins, pe care îl luase vîrtejul pestriț al acestei Indii nemărginite, și-l ducea spre miazăzi, fără să poată ști dinainte, care îi va fi soarta.

Nu trecu mult și colonelul din compartimentul de alături, trimise după el și stătură îndelung de vorbă. După cît putea Kim să înțeleagă, la școală trebuia să fie silitor, pentru ca mai tîrziu să poată intra în Serviciul de Cartografie al Indiei în calitate de topometru. Dacă se va purta bine și-și va trece toate examenele, va ajunge ca la vîrsta de șaptesprezece ani, să cîștige treizeci de rupii pe lună, și colonelul va avea grijă să-i găsească o slujbă mai bună.

La început Kim se prefăcea că nu înțelege decît tot al treilea cuvînt, din ceea ce spunea colonelul, care își dădu

seama numaidecît de greșeala pe care o făcea, și începu să-i vorbească în dialect urdu, într-un limbaj curent și foarte pitoresc, ceea ce făcu pe Kim să fie foarte mulțumit. Era peste putință ca un om care cunoaște atît de adînc limba indigenă, și care făcea gesturi atît de cumpănite, și vorbea cu atîta liniște, să fie nebun. Nici ochii lui limpezi nu semănau cu privirile întunecate și negre ale celorlalți sahibi. Nu se putea ca omul acesta să fie nebun.

— Da, dragul meu, va trebui să înveți să desenezi drumuri și munți cu rîuri; va trebui să păstrezi amintirea celor văzute, pînă cînd vine clipa prielnică, pentru ca să le aștern pe hîrtie. Nu se știe, poate într-o bună zi, după ce vei deveni topograf și vom lucra împreună, îți voi spune: treci dincolo de munți și vezi ce este acolo. Nu se știe ce se va întîmpla, dar tot așa va putea să vină cineva să spună: dincolo de munți sînt oameni răi, care vor omorî pe acest topometru, dacă vor vedea că arată ca un sahib. Ce vei face atunci?

Kim se gîndi dacă va fi bine să întoarcă vorba colonelului, apoi răspunse:

— Le-aș spune ce spun oamenii de dincolo de munți.

— Dar dacă eu ți-aș spune: Iți dau o sută de rupii, dacă îmi aduci știre de ce este dincolo de munți, și-mi faci o hartă a rîurilor, și-mi aduci știri despre ceea ce spun și gîndesc oamenii de acolo?

— Cum să-ți aduc o astfel de știre? Eu sînt un băiat mic. Așteaptă să mă fac bărbat, apoi văzînd că colonelul se întunecă la față, continuă: Cu toate acestea, cred că foarte curînd voi reuși să-ți iau suta de rupii.

— Cum vei face?

— Dacă ți-aș spune cum voi face, s-ar putea să mă audă cineva și să mi-o ia înainte. Nu e bine niciodată să dai

pentru nimic ceea ce știi, răspunse Kim, hotărît.

— Ei, haide spune-mi acum, zise colonelul, scoțînd o rupie. Kim dădu să întindă mîna după ea, dar se răzgîndi și brațul îi căzu în lungul trupului.

— Nu, sahib, asta nu se poate. Cunosc și eu, prețul unui astfel de răspuns, dar nu cunosc pricina pentru care mi s-a pus întrebarea.

— Ia banul, căci vreau să te cinstesc, zise colonelul Creighton. Ești un băiat cu mintea ageră, dar bagă de seamă să nu te moleșești, în timp ce vei sta la St. Xavier. Nu uita că acolo sînt mulți copii, care disprețuiesc pe cei negri.

— Mamele acestora au fost femei de bazar, răspunse Kim, care știa demult că nu este nici un fel de ură, care să se poată măsura cu ura omului de sînge amestecat, față de cei dintre care s-a ridicat.

— Asta este adevărat, dar tu ești sahib și fiul unui sahib. Prin urmare, să nu urăști niciodată oamenii negrii. Am cunoscut băieți care au intrat de curînd în slujba guvernului, și care se prefăceau că nu cunosc limba și obiceiurile poporului. Din cauza aceasta, li s-a redus salariul. Ține minte, în serviciu nu este nici o greșeală atît de mare, care să poată sta alături de ignoranță.

In drumul spre miazăzi, care dură douăzeci și patru de ceasuri, colonelul trimise în mai multe rînduri după Kim, și de fiecare dată, îi repetă că nimic nu se poate compara cu greșeala ignoranței, în timpul slujbei.

— Prin urmare, toți sîntem înjugați la aceeași tînjală, își zise Kim, colonelul, Mahbub Ali și cu mine. Mi se pare că vrea și el să se folosească de mine, cum se folosea geambașul înainte. Asta este pe gustul meu, mai ales că voi avea din nou prilejul să umblu pe drumuri. Dar hainele acestea mă stînjenesc tot atît de mult ca și în ziua cea dîntîi, cînd le-am îmbrăcat.

Cînd ajunseră în gara Lucknow, care mişuna de lume, nu văzu pe lama nicăieri. Cu multă greutate îşi stăpîni dezamăgirea, în timp ce colonelul îl urcă într-o *ticca-garri* (trăsură de piaţă), cu toate efectele lui, legate burduf, şi-l trimise să se ducă singur pînă la institutul St. Xavier.

— Nu-ţi spun adio, căci ne vom mai vedea, zise colonelul. Ne vom vedea nu odată, ci adeseori, dar pînă acum nu ai fost pus la încercare.

— Nici cînd ţi-am adus certificatul armăsarului celui alb? întrebă Kim, care de astădată îndrăzni să i se adreseze cu pronumele *tum* ceea ce se obişnuieşte numai între oameni egali.

— Frăţioare, omul care ştie să uite anumite lucruri, este mai de preţ decît cel care le spune în gura mare, răspunse colonelul, aruncîndu-i o privire, pe care Kim o simţi că-i străbate spatele în timp ce se urca în trăsură.

Îi trebuiră aproape cinci minute ca să-şi poată veni din nou în fire, pe urmă începu să respire din adînc, adulmecînd vînturile oraşului, care i se părea prielnic:

— Acesta este un oraş bogat, mult mai bogat decît Lahore. Ce frumoase trebuie să fie bazarurile! Vizitiu, plimbă-mă puţin prin bazaruri.

— Am primit poruncă să te duc la şcoală.

Vizitiul îi vorbea cu „tu", ceea ce este o impoliteţe, faţă de un alb. Kim îi răspunse în dialect indigen, cu destulă bogăţie de amănunte, şi-l făcu să înţeleagă ce greşeală a săvîrşit, apoi se urcă pe capră alături de el şi în cea mai bună înţelegere, se plimbă timp de două ceasuri, iscodind cu ochii lacomi în toate părţile, cumpănind şi preţuind tot ce vedea din ce nu mai văzuse înainte. Nu este nici un oraş (afară de Bombay care este fruntea tuturor oraşelor), care în extravaganţa lui, să fie mai frumos decît Lucknow, fie că te uiţi la el de pe podul care traversează fluviul, fie

că te urci pe culmile Imambara și privirile lacome coboară asupra umbrarelor cu cupole aurite din Chutter Munzil, și a copacilor, în frunzarul cărora se ascunde orașul. Regii care au trăit aici, au ridicat clădiri fantastice, l-au înzestrat cu instituții de binefacere, în care au adunat pe toți cei care aveau nevoie de ele, și l-au scăldat de multe ori în sînge. Orașul acesta este centrul tuturor posibilităților, al luxului și al trîndăviei, și rivalizează cu Delhi în privința celui mai pur dialect *urdu* pe care îl vorbește populația.

— Frumos oraș... minunat oraș!

Vizitiul, care era băștinaș, se simți mîndru de admirația aceasta și începu să povestească o mulțime de lucruri neașteptate, chiar în părțile unde un ghid englez nu ar fi putut să-ți vorbească altceva, decît despre răscoală. (In 1857, de aici a pornit răscoala și orașul e plin de o mulțime de legende și amintiri).

— Acum să ne ducem la școală! zise Kim într-un tîrziu.

Vechiul institut St. Xavier în partibus, este la o mică distanță de oraș, și clădirile lui albe, cu un singur etaj, se înșiră pe un teren enorm, care coboară spre rîul Gumti.

— Ce fel de oameni locuiesc în casele acestea? întrebă Kim.

— Sahibi tineri... tot unul și unul, dar ca să-ți spun adevărul, eu care am făcut drumul de la gară pînă la școală, cu mulți dintre ei, n-am văzut încă niciunul, care să se poată măsura cu tine... vreau să spun cu tînărul sahib, pe care îl duc acum.

Cum era dealtfel, foarte firesc, căci pe Kim nu-l prevenise nimeni că nu se cade să facă ceea ce face, își petrecuse o bună parte a după amiezii, stînd de vorbă cu cîteva femei, care se arătaseră la ferestrele zăbrelite ale caselor dintr-o anumită stradă a orașului, și în schimbul

de drăgălășenii pe care îl avusese cu ele, se achitase în mod strălucit, cum era dealtfel tot atît de firesc, de toate răspunsurile, pe care trebuia să le dea. Tocmai se pregătea să răspundă vizitiului la cuvintele pe care le pronunțase la adresa lui, cînd prin tulbureala serii privirile i se opriră asupra unui om, care sta proptit de stîlpul unei porți tăiate în lungul zidului, par-lel nu strada.

— Oprește, strigă el, și stai aici, căci nu mă duc încă la școală.

— Cine-mi plătește mie toate întîrzierile acestea? întrebă vizitiul șiret. Băiatul acesta este curat nebun. Ultima dată s-a oprit la o dansatoare. Acum se oprește să stea de vorbă cu un preot.

Kim sărise din trăsură și acum sta în genunchi și mîngîia picioarele prăfuite, care se vedeau de sub haina veche și ieșită de soare, a lui lama.

— Aștept aici de o zi și jumătate, zise lama, fără nici o nuanțare a glasului. Am adus cu mine și un învățăcel. Prietenul meu din templul Tirthankers, mi-a dat o călăuză, cu care am făcut drumul pînă aici. Din Benares am plecat cu trenul, îndată ce am primit scrisoarea de la tine. N-avea nici o grijă, căci sînt sătul și nu am nevoie de nimic.

— Sfîntule, de ce n-ai rămas cu femeia din Kulu? Cum ai putut ajunge pînă la Benares? Am fost foarte trist toată vremea de cînd ne-am despărțit.

— Femeia mă plictisea grozav cu vorba ei neostenită, și-mi cerea mereu să-i scriu descîntece și vrăji pentru copii. M-am despărțit de caravana ei, dar am lăsat-o să cîștige har în fața Domnului, cu darurile pe care mi le-a dat. Era cu toate acestea o femeie darnică și i-am făgăduit să mă întorc la ea, de îndată ce va fi nevoie. Pe urmă am început să-mi dau seama cît sînt de singur în lumea

aceasta, nemărginită și groaznică, așa că mi-am adus aminte de *te-rain* și m-am îndreptat spre Benares, unde știam că în templul Tirthankers se găsește un cercetător de seama mea.

— Ah, da! Rîul tău. Mi-am și uitat de el, exclamă Kim.

— Atît de repede l-ai uitat *chela* al meu! Eu nu l-am uitat niciodată. Cu toate acestea, după ce ne-am despărțit, mi-am zis că va fi mai bine să trec pe la acest templu, ca să mă sfătuiesc cu cineva, căci vezi tu, India e mare și se poate ca înaintea mea să fi fost cîțiva înțelepți, doi sau trei, care să fi lăsat vreo precizare referitoare la acest rîu. In templul Tithankers se discută mult despre acest lucru și unii spun una, alții alta. Sînt însă, oameni foarte primitori.

— Nu mai spune! Dar tu ce faci acum?

— Eu caut să cîștig har în fața Domnului, ajutîndu-ți ție să urci drumul înțelepciunii, dragă *chela*. Preotul acela al oamenilor care slujesc Taurului Roșu, mi-a scris că totul se va face așa cum am dorit eu. Am trimis banii de lipsă pentru educația ta pe timp de un an de zile, și pe urmă am venit, după cum vezi, să te aștept în fața porților Științei. Am așteptat o zi și jumătate în fața porții, asta nu pentru că aș fi fost reținut din dragoste pentru tine, ci cum spuneau cei din templul Tirthankers (venirea încoace nu face parte din drumul pe care îl fac eu), de vreme ce banii ceruți au fost trimiși, era mai bine să mă asigur de destinația care li se va da pînă la urmă. Oamenii aceștia mi-au risipit orice umbră de îndoială. La început nu voiam să vin, căci mă temeam că ceața roșie a dragostei mă îndeamnă să plec la drum, numai pentru că doream să te văd pe tine... Afară de asta, sînt adînc tulburat și din cauza unui vis.

— Cu toate acestea sfîntule, eu cred că nu ai uitat drumul pe care l-am făcut împreună și tot ce ni s-a întîmplat.

— Caii încep să tremure de frig, și a trecut demult ceasul cînd trebuia să le dau ovăzul, scînci vizitiul.

— Du-te la Jehannum și stai acolo cu sluta de mătușă-ta, se răsti Kim la el. Sînt singur în țara aceasta, continuă el, și nu știu nici unde să mă duc și nici ce se va alege de mine. Tot sufletul meu era așternut în scrisoarea aceea pe care ți-am trimis-o. In afară de Mahbub Ali, care este un Pathan, nu mai am nici un prieten, Sfintule, decît pe tine. Nu pleca și nu mă lăsa singur.

— M-am gîndit și la asta, zise lama cu glasul tremurat. Nu mai încape nici o îndoială că pentru a cîștiga har în fața Domnului, voi veni din cînd în cînd, ca să mă încredințez că picioarele tale bătătoresc drumurile înțelepciunii, dacă se va întîmpla ca pînă atunci să nu-mi fi găsit rîul pe care îl caut. Ce te vor învăța oamenii aceștia, nu pot să știu, dar preotul mi-a scris că nici un fiu de sahib din India, nu va primi o creștere ca a ta. Așa că, din cînd în cînd, mă voi mai întoarce la tine. Poate vei ajunge și tu tot un sahib ca cel care mi-a dat acești ochelari, zise lama și începu să-i șteargă cu grijă, la Casa Minunilor din Lahore. Cel puțin aceasta este nădejdea mea, căci omul acesta era un izvor de înțelepciune, mult mai adîncă decît a oricărui stareț... Tot așa s-ar putea însă, ca tu să mă uiți și pe mine și întîlnirile noastre.

— Cum s-ar putea să te uit pe tine, care îmi dai pîinea de toate zilele, exclamă Kim, emoționat.

— Nu dragul meu, nu te mai gîndi la asta, zise lama și ridică băiatul din țărînă. Eu trebuie să mă întorc la Benares. Din cînd în cînd, mai ales acum după ce am învățat rostul scribilor din această țară, îți voi trimite cîte o scrisoare, și la răstimpuri voi veni să te văd.

— Dar eu unde să-ți trimit scrisorile cu care îți voi răspunde, gemu Kim, și se încleștă de haina învechită a

preotului, uitînd cu totul că el este un sahib.

— La templul Tirthankers din Benares. Acesta este locul pe care l-am ales pînă în ziua cînd voi găsi rîul pe care îl caut. Nu plînge, ascultă ce-ţi spun: orice dorinţă este deşertăciune şi un nou curmei, care te leagă de roata vieţii. Du-te şi deschide porţile, care te duc spre înţelepciune. Lasă-mă aici ca să te pot vedea cînd intri... Dacă mă iubeşti, du-te... căci mi se frînge inima, văzîndu-te... Mă voi întoarce... fii încredinţat că mă voi întoarce din nou la tine...

Lama se uită după *ticca-garri* pînă cînd o văzu că dispare pe poartă, apoi se urni din locul în care se oprise, cu paşii mari şi luînd cîte o priză de tutun, la fiecare pas, pe care îl făcea.

Pe urma lui Kim „Porţile de la Casa Înţelepciunii", se închiseră zgomotos.

Copiii născuţi şi crescuţi în India, au obiceiuri şi purtări, care nu se aseamănă cu ale nici unui copil din altă parte de lume, iar învăţătorii se apropie de sufletul lor cu mijloace, pe care un profesor venit din Anglia, nu le-ar putea înţelege. De aceea nu cred că primele impresii ale lui Kim, în calitate de elev al institutului St. Xavier, printre ceilalţi două-trei sute de băieţi, dintre care cei mai mulţi încă nu văzuseră marea, să poată avea un interes deosebit. Fu pedepsit în mai multe rînduri, din cauză că sărise gardul şcolii, tocmai într-o vreme cînd în oraş bîntuia holera. Aceasta se întîmplase înainte de a fi învăţat să scrie destul de citeţ în limba engleză, cînd trebuia să alerge în bazar, ca să găsească un scrib, pentru ca să poată trimite o scrisoare. Fu pedepsit de asemenea, pentru că fuma şi întrebuinţa cuvinte, care erau mai prejos de obiceiurile institutului St. Xavier. Mai învăţă să se spele

cu toată atenția levitică a indigenilor, care consideră pe englezi, drept oameni nespălați. Făcuse o mulțime de șotii culacilor care agitau punkhase (evantaie) prin dormitoarele înfierbîntate în timpul nopții ca niște cuptoare, cînd băieții stăteau de vorbă povestind fel de fel de întîmplări, pînă cînd se iveau zorile. Uneori se retrăgea într-un colț și compara cunoștințele lui cu cele ale tovarășilor de școală.

In institut erau copii ai funcționarilor subalterni din Serviciul Căilor Ferate, de la Telegraf și Serviciul Irigațiilor, ai subofițerilor pensionari, dintre care unii erau comandanți de garnizoană în serviciul cîte unei Rajahle, ai căpitanilor din marina indiană, ai pensionarilor guvernului, ai plantatorilor și ai negustorilor, care își aveau magazinele în jurul Președenției sau așezămintelor de misionari. Cîțiva dintre ei erau descendenți ai vechilor familii indigene, care aveau rădăcini adînci în Dhurrumtollah (cartier din Calcutta), iar unii dintre ei erau Pereiras, De Sousas și D'Silvas (descendenți ai primilor navigatori portughezi, care se stabiliseră în India și s-au căsătorit cu femei indigene. Părinții lor ar fi putut să-i trimită chiar la o școală din Anglia, pentru a le face educația, dar țineau la școala aceasta, care fusese și leagănul primei lor tinereți și prin care s-au perindat nenumărate generații de copii, cu fața arsă de soare. Casele lor părintești se înșiruiau de la Howrah, centrul de căi ferate, pînă departe în cine știe ce canton izolat, cum e Monghyr sau Chunar, pînă la plantațiile pierdute în paraginile din regiunea Shillong, sătulețe și așezări unde înaintașii lor fuseseră stăpîni pe vaste teritorii în Oudh sau Dekkan; alții veneau din regiunile misionarilor care locuiau la depărtare de cel puțin o săptămînă de orice linie de comunicație; din porturile de la miazăzi, care erau la o

mie de mile și se oglindeau în apele roșcate ca de pară ale Oceanului Indian; din nemăsurata depărtare a plantațiilor de Chinchina, pe care nimeni nu le știa unde sînt. Numai ascultîndu-i povestind drumul pe care l-au făcut, și ceea ce au văzut venind sau plecînd de la școală, ar fi făcut pe un băiat occidental să rămînă îngrozit, cu toate că pentru ei această călătorie trecuse fără nici o emoție. Copiii aceștia erau obișnuiți să facă sute de kilometri singuri prin junglă, mereu cu gîndul că ar putea să fie opriți în drum de apariția neașteptată a unui tigru; cu toate acestea nu puteai spune despre ei că au făcut baie în Canalul Mînecii în luna august, cum nu puteai spune nici despre frații lor de dincolo de mări, că ar fi capabili să stea liniștiți în litieră, în timp ce un leopard, apărut din desișul junglei, începe să amușineze în jurul lor. Erau între ei și copii de cincisprezece ani, care petrecuseră o zi și jumătate pe un podeț plutitor în mijlocul unui rîu revărsat, pentru a liniști, cum dealtfel se și cuvenea, un grup de pelerini, care se întorceau de la o mînăstire. Erau între ei și unii mai în vîrstă, care întîlnind odată elefantul unei Rajahle și drumurile fiind spălate de ploi, îl rechiziționaseră în numele Sfîntului Xavier, ca să se poată întoarce acasă și aproape se rătăciseră cu el prin nisipurile plutitoare, ridicate de vînturi. Era și un băiat care spunea, fără ca cineva să se fi îndoit că spune adevărul, despre tatăl său cum a oprit un asalt al unui grup din tribul Akas, care taie capetele, stînd singur pe terasă și trăgînd într-înșii cu carabina. Asta s-a întîmplat pe vremea cînd acest trib ataca, de predilecție, plantațiile izolate.

Fiecare întîmplare era povestită, cu același glas monoton și fără nuanțare, caracteristic indigenilor, pigmentat ici colo cu cîte o observație ciudată, împrumutată în mod inconștient din felul de a povesti al

bunicelor lor, și întorsături de fraze, din care se vedea fără greutate, că gîndul lor a fost tradus în grabă, după cum a fost formulat în înfățișarea lui primitivă și pitorească după obiceiul indigen. Kim observa fiecare mișcare pe care o făceau, asculta și aproba în tăcere. In conversația lor, nu se auzeau nimicurile și prostiile pe care le spuneau micii toboșari, ci se evoca un crîmpei de viață, pe care o înțelegea și el în oarecare măsură și o cunoștea. Atmosfera aceasta nouă îi plăcea și începu să se simtă bine în mijlocul ei. După ce vremea se mai încălzi, îl îmbrăcară într-un costum alb de pînză și se bucură de această noutate, care îi era atît de plăcută ca și constatările progresului, pe care îl făcea la învățătura aceasta, nouă. Agerimea lui ar fi fost o mîndrie pentru un profesor venit din Anglia, dar cu toate acestea, cei din institutul St. Xavier era demult obișnuiți cu vioiciunea spiritului indigen, care se datora împrejurărilor și luminii soarelui, și prevedeau moleșeala care urmează la un copil, imediat ce ajunge la vîrsta de douăzeci și doi sau douăzeci și trei de ani.

Cu toate acestea, nu uita niciodată că trebuie să fie cît se poate de modest. Cînd, în timpul nopților calde, ceilalți copii începeau să-și spună pățaniile lor, el asculta, dar nu se amesteca niciodată, deoarece la St. Xavier, cei care erau lăudăroși, nu erau niciodată binevăzuți. Nu trebuia să uite că el era sahib, și odată examenele trecute, poate va ajunge să fie mai mare peste indigeni. Căuta să-și aducă întotdeauna aminte de asta, căci începuse să-și dea seama ce vor însemna aceste examene.

Veni apoi vacanța din august pînă în octombrie... vacanța cea mare, impusă de căldurile verii și de ploi. Lui Kim îi spuseră că va fi trimis spre nord, într-o stațiune climaterică din munții de dincolo de Umballa, unde Pater

Victor îi căutase o gazdă.

— Probabil la o școală a regimentului? întrebă Kim, care punea o mulțime de întrebări și căuta să prindă cît mai mult din răspunsurile pe care le primea.

— Cred că așa ceva trebuie să fie, îi răspunse profesorul, și mai cred că nu-ți va strica deloc să mai fii ținut puțin din scurt. Pînă la Delhi vei putea merge împreună cu tînărul De Castro.

Kim se gîndi la afacerea asta în toate înfățișările ei posibile. Fusese sîrguincios, așa cum îi spusese colonelul cînd se despărțise de el. Din conversațiile pe care le avuseseră colegii lui pînă acum, înțelese că vacanțele unui băiat de școală sînt un bun al său propriu pe care nimeni nu i-l poate lua, iar școala regimentară ar fi fost o adevărată tortură, după viața pe care o dusese la St. Xavier. Afară de asta, minunea minunilor și mai prețioasă decît oricare, acum știa și el să scrie englezește. In timp de trei luni, reușise să-și dea seama cum pot vorbi doi oameni între ei, fără să aibă nevoie de al treilea, numai datorită unei mărci de jumătate anna și cu puține cunoștințe. De la lama nu primise nici o știre, dar cu toate acestea, drumul era deschis în fața lui. Kim tînjea după senzația de a simți nămolul cald, lăsat de ploile iuți, trecîndu-i ca un aluat printre degetele picioarelor, și-i lăsa gura apă după o ciosvîrtă de friptură de berbec, prăjită în unt, cu varză călită, după orezul cu fructe parfumate, sau orezul colorat cu șofran și suc de usturoi și ceapă prăjită, dar mai ales, după fripturile oprite, care pluteau în untură și se găseau prin bazar. La școala regimentului îl vor îndopa cu carne fiartă de vacă dintr-o gamelă și va trebui să fumeze pe ascuns. Cu toate acestea, nu trebuia să uite că el este sahib și elev la St. Xavier... dar porcul de Mahbub Ali... Cu toate acestea, nu-i va cere să-l găzduiască... Se duse în

dormitor și se gîndi îndelung la această chestiune, ca să ajungă la concluzia că a fost nedrept față de Mahbub.

Școala se golise, căci majoritatea profesorilor plecase; avea în buzunar biletul de tren, pe care i-l dăduse colonelul Creighton și era foarte mulțumit că nu risipise fără nici un rost banii primiți de la el și de la Mahbub. Mai avea la el două rupii și șapte annale. Lădița lui nouă, cu inițialele K. O'H. și pătura înfășurată, așteptau în mijlocul dormitorului pustiu.

— Sahibii sînt întotdeauna robii bagajelor lor, zise Kim, uitîndu-se la efectele lui. Pe voi vă las aici, și se uită mîndru la lădița care îl aștepta.

Ieși în ploaia călduță de afară, pe față cu un zîmbet viclean și plecă în căutarea unei case anumite, a cărei înfățișare o recunoscuse cu puțin timp înainte...

— Arre, băiete! Știi tu ce fel de femei sîntem noi, cele care stăm în cartierul acesta? Nu ți-e rușine!

— Da ce crezi că eu sînt copil de leagăn, răspunse Kim, și se așează turcește pe pernele divanului, din casa în care intrase. Nu-mi trebuie decît puțină boială ca să-mi dai pe obraz și vreo trei metri de pînză, pentru gealaba, ca să mă pot travesti. Vreau să fac o glumă cu cineva. Cred că nu-ți cer prea mult?

— Cine este *femeia?* Pentru un sahib ești destul de tînăr, ca să începi de pe acum cu astfel de prostii.

— Ah, da, femeia! este fiica unui profesor de la școala regimentului, care este în cantonament. M-a bătut de două ori, din cauză că am sărit zidul curții lui, în hainele acestea. De astădată mă voi duce deghizat, ca ajutor de grădinar. Bătrînii sînt din fire foarte geloși.

— Asta este adevărat. Stai liniștit pînă ce îți dau cu șomoiogul pe față.

— Să nu mă faci prea închis, *Naikan,* căci nu vreau să mă ia drept un *hubsbi* (arap).

— Lasă, că dragostea nu ține seamă de așa ceva. Cîți ani are?

— Cred că are doisprezece, răspunse Kim, cu nerușinare. Unge-mă și pe piept, căci s-ar putea ca tatăl ei să sfîșie cămașa de pe mine, și mă vede că sînt bălan... zise el rîzînd.

Fata începu să-l frece de zor cu o zeamă, pe care o avea într-o strachină și care ținea mai bine decît orice suc de coajă de nuci prăjite.

— Acum trimite pe cineva să-mi cumpere o bucată de pînză pentru turban. Aoleo, mă gîndesc că ar putea să-mi smulgă turbanul, și vede că nu sînt ras în cap.

— Eu nu sînt bărbier, dar voi face și eu ce pot. Și toate acestea le faci pentru o singură întîlnire? Mi se pare că tu te-ai născut anume ca să zăpăcești mințile fetelor. Nu uita, că vopseaua aceasta nu se poate spăla, zise fata și începu să rîdă, de i se auzi clinchetul brățărilor de pe brațe și de la glezne. Dar cine îmi va plăti pentru osteneala mea? Nici Huneefa nu te-ar fi putut servi mai bine.

— Ai încredere în Zei surioară, răspunse Kim, strîmbîndu-și fălcile, pe măsură ce vopseaua începea să i se usuce pe obraz. Pe urmă, unde mai pui că ți-a fost dat să ajuți unui sahib cum sînt eu, ca să se deghizeze? Așa ceva nu ți s-a mai întîmplat?

— Nu pînă acum. Dar asta tot nu înseamnă că mi-ai plătit.

— Cred că atîta face mai mult decît banul.

— Ascultă piciule; tu ești cea mai nerușinată porodiță a lui *shaitan* (satana), pe care am întîlnit-o pînă acum. Se poate să faci pe o biată fată să-și piardă atîta vreme, ca pe urmă să-i spui să se mulțumească cu o glumă în loc de

plată? Să știi că vei ajunge foarte departe cu astfel de purtări, și îi făcu în glumă o reverență, după obiceiul dansatoarelor.

— Puțin îmi pasă. Dă-i zor și rade-mă în cap, cum vei putea.

De bucurie începu să salte într-un picior, gîndindu-se la plăcerile zilelor care îl așteptau de aici înainte, și după ce dădu fetei patru annale, coborî scara casei în goană, travestit ca cel mai perfect copil hindustan, imposibil de recunoscut sub noua lui înfățișare. Primul drum îl duse la o bucătărie ambulantă, unde se ospătă din belșug, cu tot felul de bunătăți, care înotau în unt topit.

Pe peronul gării Lucknow văzu pe tînărul De Castro, leoarcă de sudoare, urcîndu-se în compartimentul unui vagon de clasa a doua. Kim preferă unul de a treia și în cîteva clipe tot vagonul asculta la ceea ce spunea el. Spunea că este ucenicul unui scamator, care l-a lăsat în urmă, din cauză că se îmbolnăvise de friguri, și că se duce pînă la Umballa, ca să se întîlnească cu el. După ce călătorii din vagon se schimbară și în locul lor veniră alții, povestea aceasta fu repetată cu multe înfloriturí și variante inventate de bogata lui fantezie, înfierbîntată și de faptul că pînă acum fusese oprit să întrebuințeze graiul indigen. In tot largul Indiei n-a fost nimeni atît de vesel în noaptea aceea ca Kim. Ajuns la Umballa, se dădu jos din vagon, și apucă pe cărările care șerpuiau printre lanuri și semănături, spre răsărit, în partea unde știa că este casa veteranului pe care îl cunoștea.

Cam tot atunci, colonelul Creighton, care era la Simla, primi o telegramă, care îi aducea la cunoștință că tînărul O'Hara a dispărut. Tot atunci geambașul Mahbub Ali se întîmplase să fie în același oraș, unde venise să vîndă niște cai, și, într-o dimineață, în timp ce galopau împreună prin

vecinătatea cîmpului de curse din Annandale, colonelul îi împărtăși vestea primită.

— Asta nu face nimic, răspunse geambașul cu indiferență.Oamenii sînt ca și caii. La anumite răstimpuri au nevoie de sare, iar dacă se întîmplă să nu o găsească în iesle, ies la larg pentru ca să și-o caute singuri. Băiatul a plecat să vagabondeze cîtva timp. Probabil a început să se plictisească la madrissah; eu bănuiam de mai înainte, că așa se va întîmpla. De aici înainte cînd va avea vacanță, îl voi lua cu mine. Nu avea nici o grijă Creighton sahib El este exact ca un cal de polo, care își rupe căpăstrul și începe să zburde în voie.

— Va să zică nu crezi că a murit?

— Frigurile ar putea să-l omoare. Altfel nu cred că ar fi putut să i se întîmple ceva. O maimuță nu se pierde niciodată între ramurile copacilor.

A doua zi dimineața, armăsarul lui Mahbub se apropie de colonel și geambașul începu să-i spună:

— Este exact așa cum am prevăzut eu. Băiatul a trecut prin Umballa și aflînd că sînt aici, mi-a trimis o scrisoare. Se vede că cineva din bazar i-a spus unde sînt.

— Citește-mi-o, zise colonelul și oftă ușurat.

Era absurd ca un om cu situația lui să se intereseze de un copil vagabond, de teapa acestuia, dar colonelul își aduse aminte de conversația pe care o avusese cu el în tren, și în timpul lunilor ce trecuseră se surprinsese de nenumărate ori gîndindu-se la copilul acesta ciudat și misterios, atît de închis în sine și stăpîn pe fiecare pornire. Fuga lui de la școală era, în orice caz, culmea obrăzniciei, dar dovedea în același timp inițiativă și multă îndrăzneală. Mahbub Ali clipi șiret, în timp ce-și îndreptă calul spre

mijlocul cîmpului îngrădit, pînă unde nu ar fi putut veni nimeni, fără ca să-l bage de seamă.

Prieten al Stelelor care este prieten cu Prietenul a toată lumea...

— Ce va să zică asta?

— Este un nume pe care i-l dădeam noi în orașul Lahore. *„Prietenul a toată lumea îndrăznește să plece în drumul pe care și l-a ales singur. Se va întoarce însă, la ziua sorocită. Purtați de grijă ca cineva să meargă și să ridice lădița și pătura; iar dacă se va întîmpla ca fapta săvîrșită să fie nelalocul ei, fie-mi dat ca mîna prietenească să abată din calea mea, biciul ispășirii".* Ar mai fi ceva, dar...

— Nu face nimic, citește înainte.

Sînt în viață anumite lucruri pe care nu le cunosc cei care mănîncă cu furculița. Cred eu că va fi mult mai bine să mănînc o vreme cu amîndouă mîinile, în loc să mă slujesc de așa ceva. Pune vorbă bună pe lîngă cel care nu poate înțelege aceste lucruri, pentru ca întoarcerea să-mi fie prielnică. Felul în care este făcută scrisoarea te face să recunoști că băiatul a căutat să aleagă vorbele cu multă înțelepciune, pentru ca să nu poată fi înțelese, decît de cei care știu dinainte despre ce este vorba.

— Prin urmare, mîna prietenească să abată din calea lui biciul ispășirii? întrebă colonelul rîzînd.

— Vezi cît e de înțelept băiatul. Ți-am spus că va începe din nou să vagabondeze. Fără să știe dinainte profesiunea dumitale...

— De asta nu sînt tocmai sigur, murmură colonelul.

— Vine la mine și-mi cere să fac pace. Nu este asta o dovadă de înțelepciune? Spune că se va întoarce. A plecat numai pentru ca să-și îmbogățească cunoștințele. Gîndește-te sahib. A stat la școală abia trei luni, și băiatul

acesta nu este făcut pentru o astfel de încercare. Intru cît mă privește pe mine, sînt foarte mulțumit, căci văd mînzul că începe să învețe singur jocul.

— Da, dar altădată să nu mai plece singur.

— De ce să nu plece? A plecat singur și înainte de a deveni protejatul unui colonel sahib. Cînd va veni ceasul pentru încercarea cea mare, tot singur va trebui să plece. Și *atunci*, gîndește-te bine, dacă se va întîmpla să scuipe, sau să strănute, sau să se așeze altfel decît cei pe care îi supraveghează, se poate pomeni cu beregata retezată. De ce să-i stai în cale? Adu-ți aminte de zicătoarea persană: șacalul din deșertul Mazanderan nu poate fi prins decît tot de cîini din Mazanderan.

— Adevărat, ai dreptate, Mahbub Ali. Dacă se va întoarce, fără să i se fi întîmplat ceva, nu mai am nimic de zis. Dar în orice caz trebuie să recunoști că a fost obrăznicie din partea lui să plece cum a plecat.

— Nici mie nu-mi spune niciodată încotro se duce, cînd pleacă undeva, răspunse Mahbub. Băiatul nu e prost. Cînd va sosi sorocul, se va întoarce la mine. Mi se pare că a sosit vremea ca vraciul perlelor să se ocupe de el. Băiatul începe să prindă minte coaptă înainte de vreme, cum ar spune albii.

Profeția aceasta se îndeplini întru toate, cam la o lună după aceea. Mahbub coborîse din nou spre Umballa, în căutarea cailor de care avea nevoie, cînd se întîlni cu Kim pe drumul care ducea spre Kalka. Băiatul întinse mîna și ceru să-i dea ceva de pomană, dar geambașul îi răspunse cu o înjurătură, la care Kim îi ripostă în englezește. Nu era nimeni pe aproape de ei, așa că nici nu putea să audă exclamația de mirare a lui Mahbub.

— Ia te uită! Pe unde ai umblat mă!

— In sus și-n jos, încoace și-ncolo!

— Hai să ne așezăm colo sub crengile copacului, ca să fim feriți de ploaie, și povestește-mi ce-ai făcut.

— Am stat o vreme la un bătrîn, nu departe de Umballa; pe urmă la o familie chiar din Umballa, pe care o cunosc de mai demult. Cu unul care face parte din această familie am coborît spre miazăzi pînă la Delhi. Acesta este un oraș minunat. Pe urmă m-am tocmit pogănici la un *teli* (negustor de uleiuri) care urca spre miazănoapte; am auzit însă de o mare serbare care se pregătea la Puttiala, și m-am îndreptat în partea aceea, împreună cu un negustor de artificii. A fost praznic mare, zise Kim mîngîindu-și pîntecele. Am văzut Rajahle și elefanți cu șei bătute în aur și argint; noaptea au dat foc la toate artificiile dintr-odată și cu prilejul acesta au murit unsprezece oameni, între care și negustorul cu care venisem; pe mine bubuitura m-a aruncat prin pînza unui cort, dar în colo nu mi s-a întîmplat nimic. Pe urmă m-am întors din nou spre *rêl*, împreună cu un călăreț *sikh* pe care l-am slujit ca rîndaș, ca să-mi dea de mîncare; și acum sînt aici.

— *Shabash!* zise Mahbub Ali.

— Dar colonelul sahib ce spune? N-aș avea deloc poftă să mă ia la bătaie.

— Mîna prietenească a dat de știre biciului ispășirii; a doua oară însă cînd vei pleca din nou la drum, ne vom duce împreună. Ai început prea devreme.

— Pentru mine este destul de tîrziu. La *madrissah* am învățat să citesc puțin și să scriu, așa că nu-mi lipsește mult pentru ca să devin sahib în toată forma.

— Nu mai spune, rîse Mahbub întorcîndu-se spre prichindelul cu hainele leoarcă de ploaie, în timp ce acesta sălta în noroiul drumului. — Salaam sahib! (și-i făcu o reverență în bătaie de joc). Ce zici, ești obosit din cauza

drumului, sau vrei să mergem împreună la Umballa și să ne întoarcem amîndoi cu caii pe care îi voi cumpăra?

— Mahbub Ali, plec cu tine!

CAPITOLUL VIII

Voi fi eu legat cu șapte curmee
De cîmpul ce pîinea mi-o da,
Dar îndoit mă simt legat de Allah
Ce două urechi vru să-mi dea.

Gol și flămînd pe drumuri s-alerg,
Străin, fără prieteni, pribeag,
Ar fi mult mai bine, decît să merg,
Fără cap, atît mi-e de drag.

— Atunci, pentru numele Domnului, schimbă în roșu albastrul pe care-l porți, răspunse Mahbub Ali, făcînd aluzie la prostul turban de modă hindustană pe care îl purta Kim.

Băiatul îi răspunse cu vechiul proverb:

— Imi voi schimba legea și hainele, dar de plătit, vei plăti tu singur.

Geambașul începu să rîdă cu hohote, de era aproape gata să cadă din șa. Intr-o dugheană din marginea orașului Kim își schimbă hainele și cînd ieși în uliță era cu totul altul, cel puțin la înfățișare, căci acum era mahomedan.

Mahbub luă o cameră cu chirie în fața gării, și trimise să-i aducă o masă caldă din cele mai alese, cu dulcețuri și cremă de migdale (balushai cum i se zice) și un pachet de tutun de Lucknow, tăiat subțire în fir.

— Asta este o mîncare mult mai bună decît fripturile pe care mi le dădea călărețul meu sikh, zise Kim rîzînd

mulțumit, și te asigur că nici la *madrissah* nu ni se dă la masă așa ceva.

— Aș vrea să-mi povestești și mie cîte ceva despre această faimoasă *madrissah,* zise Mahbub scoțîndu-și cîteva bucățele din friptura de miel, care înota în orez și unt de lemn aromat cu inimi de varză și cepe aurii. Inainte de toate însă, aș vrea să-mi povestești din fir în păr, fără să spui nici o minciună, cum de ai fugit. Căci să vezi tu, prietene al tuturora, continuă el lărgindu-și chimirul care începea să-l frîngă, nu cred să se fi pomenit pînă acum ca un sahib sau un fiu de sahib să fi fugit din această școală.

— Cum ar și putea fugi? Oamenii aceștia nu cunosc țara, prin urmare nu se pomenește așa ceva, răspunse Kim.

Cînd ajunse la scena deghizării și conversația pe care o avusese cu fata din bazar, Mahbub nu se mai putu stăpîni și începu să rîdă cu hohote și să bată din palme.

— *Shabash! Shabash!* Foarte bine, foarte bine princhindelule! Ce va spune doctorul turcoazelor la toate acestea? Acum ia-o încet și povestește-mi pas cu pas tot ce ai făcut, fără să uiți ceva.

Kim începu să-i povestească de la început, pas cu pas, toate aventurile pe care le avusese, sorbind adînc din țigară și tușind, cînd fumul prea parfumat îi îneca plămînii.

— Spuneam eu, murmură Mahbub Ali ca să nu fie auzit de băiat, că mînzul și-a rupt căpăstrul, ca să poată zburda în voie. Poama este pîrguită; nu-i mai rămîne decît să cunoască depărtările, drumurile pe care trebuie să le bătătorească și felul în care să se poarte. Ascultă aici, continuă geambașul cu glas tare, am reușit să opresc biciul colonelului, înainte de a cădea pe spinarea ta, și slujba asta pe care ți-am făcut-o nu este un lucru de nimic.

— Ai dreptate, răspunse Kim pufăind indiferent din ţigară. Ai perfectă dreptate.

— In orice caz însă, nu trebuie să-ţi închipui că plecarea şi întoarcerea asta a ta ar putea să fie ceva de seamă.

— Hadjiule, asta a fost vacanţa mea. Am robit săptămîni de-a-rîndul, cum era să nu plec, după ce şcoala s-a închis? De asemenea nu trebuie să uiţi că trăind de pe urma prietenilor mei, sau lucrînd ca să-mi cîştig pîinea de toate zilele, cum a fost cazul cu călăreţul sikh, am ferit pe colonel de o mare cheltuială.

Sub mustaţa îngrijită după moda mohamedană, gura lui Mahbub Ali se contractă dispreţuitoare.

— Ce înseamnă cîteva rupii, zise pathanul întinzînd mîna cu palma deschisă, pentru un colonel sahib. El le cheltuieşte pentru că are cu tine un gînd anume, nu din dragostea care l-ar lega de tine.

— Asta eu o ştiu de mult, răspunse Kim.

— De unde ştii?

— Chiar de la colonel. Firește nu cu vorbe deslușite, dar destul de limpede, pentru un om care nu e prea greu de cap. Mi-a vorbit despre asta în *te-rain,* cînd am făcut drumul împreună pînă la Lucknow.

— Bine băiete, aşa să fie. Ascultă dar ce-ţi spun, prietene al tuturora, căci eu vreau să-ţi spun ceva mai limpede despre ce este vorba, cu toate că spunîndu-ţi, mă joc cu capul.

— Te-ai mai jucat odată cu el, răspunse Kim uşurat, în ziua cînd m-ai luat cu tine în şa, la Umballa, după ce mă bătuse tobosarul.

— Vorbeşte mai limpede. Minciuni poate îndruga oricine, dar între noi nu se prind... şi nu uita că tot aşa viaţa ta este în mîna mea; n-am să mişc decît un singur deget...

— Asta o știu de asemenea, răspunse Kim potrivind cărbunele în luleaua de bambu. Între noi doi este o legătură trainică; trebuie să recunosc că puterea ta asupra mea este chiar mai mare, căci cine s-ar mai gîndi la dispariția unui băiat, omorît în bătaie sau aruncat într-o fîntînă din marginea drumului? Dar tot așa cred că sînt mulți oameni fie aici, fie la Simla, sau chiar dincolo de trecătorile munților, care s-ar întreba? „Ce s-a întîmplat cu Mahbub Ali?" în ziua cînd ar fi găsit mort printre copitele cailor. Însuși colonelul ar face o anchetă, dar (și aici pe chipul lui Kim se zugrăvi o umbră de ironie) s-ar feri să ducă ancheta prea departe, căci oamenii s-ar putea întreba: „Ce legătură poate avea colonelul cu geambașul acesta?" Fiind însă în viață, eu aș putea...

— Cum ai putea tot atît de bine să și mori...

— Și asta se poate; dar cum zic: dacă aș trăi, numai eu și nimeni altul afară de mine nu ar ști că într-o noapte a intrat cineva (poate un simplu hoț) în camera lui Mahbub Ali din Serai, și omul acesta a fost ucis înainte de a fi avut timpul să scotocească în regulă coburii șeilor, și tălpile condurilor lui Mahbub, sau poate a fost omorît după ce scotocise totul. Ce zici, face să spun colonelului această noutate (eu încă n-am uitat că într-o seară m-a trimis să-i aduc o cutie de țigări pe care n-o lăsase pe masa lui Pater Victor), sau colonelul îmi va răspunde: „Ce mă interesează pe mine Mahbub Ali?"

Deasupra lor se ridică un nor gros de fum; pe urmă tăcură amîndoi îndelung, apoi Mahbub Ali se întoarse spre Kim, cu ochii strălucitori de admirație.

— Și știind toatea acestea, tu te duci să te culci și să te trezești între fiii sahibilor de la *madrissah*, unde primești cu umilință învățăturile profesorilor tăi?

— Acesta este ordin, răspunse Kim cu mîndrie. Cine

sînt eu ca să stau împotriva unui ordin pe care l-am primit?

— Tu ești cel mai șmecher dintre fiii lui Eblis, răspunse Mahbub Ali. Dar ia spune, ce este cu afacerea asta, hoțul și scotoceala prin lucrurile mele?

— Exact ceea ce am văzut cu ochii mei, în noaptea cînd eu și lama am dormit în apropierea camerei tale din seraiul Kashmir. Ușa rămase descuiată, și mi se pare că tu Mahbub Ali nu prea ai acest obicei. A intrat la tine în cameră, ca omul care știe dinainte că tu nu te vei întoarce curînd. Eu am pus ochiul pe un cep care era în scîndura pereților. Omul părea că umblă după ceva anume, dar acest ceva nu putea fi nici covor, nici frîu, nici căpăstru, nici vase de aramă, ci un lucru mult mai mic și ascuns cu multă grijă. Altfel nu văd de ce ți-ar fi desfăcut cu vîrful cuțitului talpa de la papuci.

— Aha... și văzînd toate acestea ce ți-ai putut închipui, tu izvor de înțelepciune?

— Nimic. Am dus mîna la amuletul pe care îl purtam întotdeauna pe piept și mi-am adus aminte de certificatul unui armăsar alb, care mi-a rămas între dinți în clipa cînd am mușcat un colț de pîine pe care mi-o dăduse un musulman. Am plecat deci, fără întîrziere spre Umballa, căci îmi dădeam seama că mi-a fost încredințat un mare secret. In clipa aceea, dacă aș fi vrut, capul tău putea să cadă. N-aveam decît să spun omului aceluia: Uite aici, am certificatul unui cal pe care eu nu-l pot descifra. Ce crezi că se întîmpla? întrebă Kim uitîndu-se pe sub gene la Mahbub.

— Ce să se întîmple; după ce ai fi spus vorba asta, ai fi băut apă odată, de două ori, sau cel mult de trei ori. Nu cred să fi putut bea mai mult de trei ori, răspunse Mahbub fără să clipească.

— Asta este adevărat, și m-am gîndit puțin la asta; dar m-am gîndit mai mult la dragostea care mă leagă de tine, Mahbub. Prin urmare m-am dus la Umballa, după cum știi; dar tu nu știi încă ce s-a întîmplat după aceea: m-am întins în iarbă, să văd ce va face colonelul Creighton după ce va citi certificatul armăsarului alb.

— Și ce a făcut? insistă geambașul, văzînd că Kim nu mai spune nimic.

— Tu duci știrile numai de plăcere, sau le vinzi? întrebă Kim.

— Eu le vînd și le cumpăr, răspunse Mahbub și băgînd mîna în chimir scoase o piesă de patru annale.

— Nu dragul meu... opt, strigă Kim instinctiv, cum ar fi strigat orice oriental cînd ar fi vorba să facă o afacere.

Mahbub zîmbi și închise palma în care era banul.

— Nu e greu să te tîrguiești în felul acesta, prietene al tuturora. Hai, spune-mi numai așa de dragul meu, căci fiecare dintre noi ține în mînă viața celuilalt.

— Bine fie. Am văzut pe Jan-i-Lat sahib că vine la banchet. L-am văzut că intră în biroul lui Creighton sahib, și i-am văzut pe amîndoi citind certificatul armăsarului alb, și i-am auzit cu urechile mele dînd porunci pentru plecarea la război.

— Eh! (Mahbub ridică privirea și în fundul ochilor lumina îi clipea ca doi cărbuni aprinși). Jocul a fost dus cu meșteșug pînă la sfîrșit. Războiul acesta este acum pe terminate, și să sperăm că grație mie și ție, răul a fost stîrpit din rădăcină, înainte de a putea să se lățească. Pe urmă ce ai făcut?

— Am întrebuințat aceste știri ca pe o nadă de prins pești, pentru a-mi cîștiga hrana de la oamenii unui sat al cărui preot a dat lui lama o băutură pentru ca să-l adoarmă. Am avut însă grijă să iau punga bătrînului, așa

că brahmanul nu a mai găsit nimic. A doua zi dimineața era supărat foc. Aoleu, să-l fi văzut! Tot așa am întrebuințat aceste știri și în ziua cînd am fost prins de regimentul acela al albilor cu taurul roșu.

— Asta a fost prostie curată, zise Mahbub încruntat. Secrete de acestea nu se aruncă pe toate drumurile, cum ai arunca surcele uscate pe foc, ci se păstrează cu grijă, ca o mînă de *bhang* (hașiș).

— Tot așa zic acum și eu, mai ales după ce mi-am dat seama că nu mi-a folosit la nimic. Acestea însă s-au întîmplat demult, și dădu din mîna cafenie și mică, parcă ar fi vrut să le șteargă amintirea, și de atunci m-am gîndit în fiecare noapte la *madrissah*.

— Imi dai voie să te întreb, la ce sfîrșit au dus aceste gînduri pe copilul cerului? întrebă Mahbub în bătaie de joc, netezindu-și barba roșcată.

— Firește că-ți dau, răspunse Kim pe același ton. La Nucklao se spune că un sahib nu trebuie să spună unui negru niciodată că a făcut o greșeală.

Cu un gest fulgerător Mahbub întinse brațul după junghiul pe care îl avea la piept, căci a spune unui pathan că este un negru, înseamnă să-i aduci cea mai sîngeroasă jignire; dar pe urmă își dădu seama și începu să rîdă:

— Haide spune sahib, căci negrul te așteaptă cu nerăbdare.

— Eu însă nu sînt sahib, și-ți mărturisesc greșeala pe care am făcut-o în ziua aceea la Umballa, cînd te-am blestemat, crezînd că am fost trădat de un pathan. Imi pierdusem capul; trecuse puțină vreme de cînd mă prinseseră și aș fi fost gata să ucid pe toboșarul acela prost. Dar astăzi hagiule, sînt încredințat că ceea ce s-a întîmplat a fost spre binele meu, și voi sta la *madrissah*, pînă în ziua cînd voi ajunge om în toată firea, căci de aici

înainte drumul este deschis în fața mea.

— Bine ai vorbit. Inainte de toate trebuie să știi dinainte drumurile, să ții minte numerele și să știi să te slujești de busolă. Acestea sînt condițiile jocului pe care îl vei juca tu. Sus în munți este cineva care te așteaptă să-ți arate ce trebuie să faci.

— Voi asculta și voi învăța ceea ce îmi vor spune, dar cu o condiție: ca atunci cînd se închide școala, să fac ce mă trage inima în timpul vacanței, fără ca cineva să se amestece în treburile mele. Spune-i acest lucru colonelului.

— De ce nu-i vorbești chiar tu, în aceeași limbă pe care o vorbesc sahibii?

— Colonelul este în slujba Guvernului. Pe el îl trimit de ici colo, și nu te poți întemeia pe vorba lui, mai ales că el trebuie să țină seama de propria lui înaintare. (Nu vezi cîte am învățat la Nucklao!). Afară de asta pe colonel îl cunosc abia de trei luni. Pe unul căruia îi zice Mahbub Ali îl cunosc de șase ani. Așa! Va să zică mă voi întoarce la *madrissah* și acolo voi învăța. In timpul cît voi sta la *madrissah,* voi deveni un sahib. Dar cînd *madrissah* se va închide, atunci trebuie să fiu liber, ca să mă pot întoarce la ai mei. Altfel să știi că voi muri.

— Dar cine sînt aceștia ai tăi, prietene a toată lumea?

— Țara aceasta largă și frumoasă, răspunse Kim, ridicînd brațul și plimbîndu-l în jurul camerei cu pereții de lut, în firida cărora opaițul cu fețila de cînepă clipea somnoros prin fumul des de tutun.

— Pe urmă vreau să văd din cînd în cînd pe lama, și afară de asta am nevoie și de bani.

— Toată lumea are această nevoie, răspunse Mahbub grav. Iți voi da opt annale căci azi nu prea cad bani din potcoavele cailor, dar banii aceștia trebuie să-ți ajungă mai multă vreme. Cît pentru rest, tot ce mi-ai spus, mi-a

făcut plăcere și nu e nevoie să mai vorbim despre aceasta. Grăbește-te la învățătură și peste trei ani, poate chiar mai curînd, vei putea să ne fii de folos... Și cine știe dacă nu-mi vei fi chiar mie de un folos.

— Nu cumva pînă acum te-am stînjenit cu ceva? întrebă Kim rîzînd strengărește.

— Nu-mi întoarce vorba, se răsti Mahbub. Tu ești rîndașul meu; du-te și te culcă împreună cu celelalte slugi care sînt cu caii în celălalt capăt al gării.

— Mă vor aduce numai în bătaie pînă la capătul de dincoace al gării, dacă mă apropii de ei, fără să aibă de știre.

Mahbub își duse mîna la brîu și muindu-și degetul în tuș, îl apăsă pe o bucățică de hîrtie subțire indigenă. De la Balk la Bombay toată lumea cunoaște urma acestui deget, cu șanțuri grosolane, care se orînduiau în jurul unei vechi răni vindecate, care le tăia în diagonală.

— E de ajuns să arăți asta celui care este mai mare peste oamenii mei. In zorii zilei voi veni și eu.

— Pe ce drum vei veni?

— Pe cel care iese din oraș. Nici nu este altul; pe urmă mă voi întoarce la Creighton sahib. Să știi că te-am scăpat de o bătaie.

— Allah, ce poate să însemne o bătaie cît de zdravănă, cînd mai simți încă pe umeri că nu ți s-a mișcat capul din loc?

Kim se strecură nesimțit în noapte, înconjură casa, tîrîndu-se prin umbra zidurilor, apoi lăsînd gara în urmă, merse drum mai bine de un kilometru. Făcu apoi un mare înconjur și se întoarse înapoi, mergînd încet, căci îi trebuia să cîștige timp pentru ca să inventeze ceva plauzibil pentru cazul cînd vreunul dintre oamenii lui Mahbub va începe să-l descoasă.

Caravana geambașului își făcuse sălașul în mijlocul unui vast teren de dincolo de linia ferată, și cum era obiceiul indigenilor, nici nu se gîndiseră să descarce cele două vagoane în care erau caii lui Mahbub, amestecați cu animalele cumpărate de către Compania Tramvaielor din Bombay. Cel care era mai mare peste oamenii lui Mahbub, un mahomedan cu înfățișare de om uscățiv și rău, începu să se răstească la Kim de cum îl văzu, dar se liniști îndată ce dădu cu ochii de pecetea lăsată de degetul stăpînului său.

— Ca să-mi facă o mare plăcere, hagiul m-a luat și pe mine în slujba lui, zise Kim scurt. Dacă te îndoiești de ceea ce-ți spun, n-ai decît să aștepți pînă dimineață și cînd va veni, îți va spune singur. Pînă atunci însă faceți-mi și mie loc alături de foc.

Incepu numaidecît o amestecătură de glasuri, după obiceiul indigen, care se manifestă cu fiecare ocazie. După ce glasurile se potoliră, Kim se chirci și el alături de oamenii lui Mahbub, acoperit cu o pătură de împrumut, între roțile unei harabale. Un așternut între tot felul de gunoaie descărcate din căruțe, alături de caii asudați și slujitorii *balti* care nu miroseau tocmai plăcut, ar fi fost ceva destul de neplăcut pentru un alb. Kim însă era încîntat. Schimbarea decorului, a ocupației și a lucrurilor care îl înconjurau, era o atmosferă nouă care făcea să-i tremure nările de mînz tînăr, și gîndindu-se la paturile albe înșirate sub *punkhas* în sălile institutului St. Xavier, se simți tot atît de mulțumit ca și atunci cînd ar fi recitat tabla înmulțirii în limba engleză.

— Sînt foarte bătrîn, își zise el cu ochii împăienjeniți de somn. In fiecare lună îmbătrînesc cu un an. Eram tînăr și prost în ziua cînd am dus scrisoarea lui Mahbub la Umballa. Chiar mai tîrziu cînd umblam cu regimentul,

eram foarte tînăr și mititel, și n-aveam minte mai deloc. Acum însă învăț în fiecare zi cîte ceva, și peste trei ani, colonelul mă va scoate din *madrissah* și-mi va da drumul să plec împreună cu Mahbub după certificate de cai, sau s-ar putea să mă duc chiar singur; și aș putea să găsesc și pe lama și să merg împreună cu el. Da, așa ar fi mult mai bine. Să merg din nou pe jos, cum ar merge orice *chela*, după ce lama se va întoarce de la Benares.

Gîndurile lui Kim deveneau tot mai încete și mai încurcate. Simți cum începe să lunece în lumea visurilor, apoi dintr-odată îi răsună în auz un glas subțire și limpede, care se ridica pe deasupra zvonului de glasuri răgușite și lîncede ale slujitorilor. Glasul acesta venea din dosul pereților căptușiți cu oțel ai vagonului.

— Va să zică el nu e aici?

— Unde ar putea să fie decît prin oraș la vreun chiolhan. Cui i-ar trece prin minte să caute șobolanul într-o băltoacă de broaște. Hai să plecăm. Acesta nu este omul nostru.

— Bine, dar am primit poruncă să nu mai treacă a doua oară dincolo de munți.

— Înțelege-te cu o femeie ca să-l otrăvească. Va trebui să plătești o mulțime de rupii, dar cel puțin nu va afla nimeni.

— Orice, afară de femeie. Ne trebuie ceva mult mai sigur; nu uita prețul care s-a pus pe capul lui.

— Da, dar poliția are mînă lungă și sîntem departe de hotar. Dacă am fi acum la Peshawar, ar fi altceva.

— Da... la Peshawar, se auzi celălalt glas supărat, unde tot orașul e plin de neamurile lui și unde sînt o mulțime de cotloane cu sute de ieșiri, și femei pe sub fustele cărora se poate ascunde foarte bine. Pentru noi, Peshawar sau Jehannum (focul gheenei) este tot una.

— Prin urmare, ce plan ai?

— Dobitocule, de cîte ori trebuie să-ți spun. Așteaptă-l să vină la culcare, pe urmă un glonte bine îndreptat și tras de aproape. Vagoanele sînt între noi și urmăritori N-avem decît să trecem dincolo de linia ferată și să ne vedem de treabă. Nici nu vor băga de seamă din ce parte a venit împușcătura. Stai aici pînă se va face ziuă. Ce fel de *faquir* ești tu, de tremuri ca varga, din cauză că trebuie să faci de veghe?

— Ia te uită, se gîndi Kim fără să deschidă ochii. Aici iară este vorba de Mahbub. Nu mai încape nici o îndoială, certificatele armăsarilor nu sînt o marfă pe care să o porți cu tine fără primejdie. S-ar putea de asemenea ca Mahbub Ali să fi vîndut și alte știri. Ce faci acum Kim? Nu știu unde este aciuiat Mahbub Ali, și dacă se întîmplă să se întoarcă înainte de revărsatul zorilor, aceștia doi îl vor împușca. Din asta Kim nu are nimic de cîștigat, și nici nu este o afacere cu care te-ai putea duce să te plîngi poliției. Nici lui Mahbub nu i-ar putea aduce nici un folos acest amestec; ce să fac (zise el aproape cu glas tare) căci nu-mi aduc aminte de nici o lecție învățată la Nucklao care mi-ar putea fi acum de folos. Allah, uită-te încoace: aici e Kim și dincolo sînt cei doi. Prin urmare înainte de toate Kim trebuie să se ridice din așternut și să plece așa ca să nu-l bage nimeni de seamă. Un vis urît poate trezi din somn pe oricine, prin urmare...

Își trase pătura de pe obraz, apoi sări în picioare, dînd un țipăt fioros și bîlbîind fără rost cum fac orientalii cînd sînt treziți pe neașteptate de vise rele.

— Uh... rrr... ya... la... la!... *Narain!* Uite *churel... churel!*

Churel este un strigoi foarte primejdios în care s-a încarnat o femeie moartă în chinurile facerii. Acest strigoi rătăcește în lungul drumurilor pustii și are labele

picioarelor întoarse din glezne spre spate, iar cînd se arată oamenilor îi umple de toate spaimele.

Urletul de groază al lui Kim înfioră noaptea cu violență crescîndă, pînă în clipa cînd sări în picioare și prinse să se împleticească buimăcit de somn, iar în timpul acesta slujitorii geambașului începură să-l ocărască în toate chipurile, din cauză că-i trezise. Băiatul se opri din nou la o depărtare de vreo douăzeci de metri în susul linie ferate, și așezîndu-se pe pămînt, avu grijă ca cei doi care erau ascunși în umbră să poată auzi scîncetele și gemetele lui în timp ce se prefăcea că începe să se desmeticească. După cîteva minute, se dădu de-a dura pînă ajunse în marginea drumului, de unde se topi în întuneric.

O luă la goană pînă cînd ajunse la gura unui șanț de irigație; aici sări înăuntru și numai bărbia îi rămase deasupra gurii de piatră, ca să poată urmări pe toți cei care vor trece în timpul nopții, în susul și în josul drumului, fără ca el să fie văzut de cineva.

Trecu un convoi de cîteva care, lăsînd un zdrăngănit de fiare în urma lor, și se îndreptară spre marginea orașului; pe urmă un agent de poliție care tușea sufocîndu-se și după el vreo doi sau trei pedestrași care cîntau, ca să-și alunge urîtul și să sperie duhurile rele. Pe urmă se auzi ropotul unui cal potcovit.

— Uhîm, mi se pare că acesta seamănă a Mahbub, își zise Kim văzînd calul că se poticnește cînd dă cu ochii de capul lui care răsări din fundul șanțului.

— Ira, Mahbub Ali, strigă el cu glasul sugrumat, fii cu băgare de seamă!

Calul strunit de hățuri se opri dintr-o dată și începu să dea înapoi spre parapetul șanțului.

— Nu voi mai călări niciodată în timp de noapte un cal potcovit, strigă Mahbub furios. Cu potcoavele se

împiedică de toate oasele și cuiele pe care le întîlnește în drum. După ce descălecă, se plecă să ridice piciorul dinainte al calului așa că ajunse cu capul tocmai la înălțimea pînă unde se putea ridica Kim. — Lasă-te pe vine și ascunde-te în dosul parapetului, căci noaptea are ochi care văd prin întuneric.

— Doi oameni așteaptă întoarcerea ta și stau ascunși în dosul vagoanelor în care sînt caii. Te vor împușca îndată ce te vei întinde sub pătură să te culci, căci pe capul tău s-a pus preț. I-am auzit vorbind prin întuneric, în timp ce stam culcat alături de cai.

— I-ai văzut cine sînt?... Stai binișor tartore, strigă el furios, adresîndu-se calului.

— Nu i-am văzut, căci era întuneric.

— Nu era unul îmbrăcat ca un *faquir?*

— L-am auzit pe unul spunînd celuilalt: „Ce fel de *faquir* ești tu, de tremuri ca varga, pentru puțină veghe pe întuneric?"

— Bine băiete. Intoarce-te în cantonament și culcă-te. Eu nu voi muri în noaptea aceasta.

Mahbub își întoarse calul în loc și dispăru în noapte. Kim se tîrî de-a bușilea prin șanț, pînă cînd ajunse în dreptul locului unde se culcase pentru a doua oară, apoi trecu drumul tîrîndu-se pe pîntece și se băgă din nou sub pătură ca să doarmă.

— In orice caz acum Mahbub știe despre ce este vorba, se gîndi el mulțumit de isprava pe care o făcuse. Vorbea ca unul care se aștepta de mai înainte la așa ceva. Nu cred ca cei doi să tragă vreun folos din veghea de noaptea asta.

Trecu un ceas și cu toate că făcu tot ce i-a stat în putere ca să rămînă treaz toată noaptea, fu toropit de oboseală și adormi adînc. Din cînd în cînd cîte un tren de noapte trecea cu vuiet uriaș în lungul liniei, la o depărtare de cel

mult douăzeci de metri de el; dar pe Kim nu-l putea trezi din somn și nici nu-l putea supăra nici un fel de zgomot, căci era de aceeași indiferență caracteristică oricărui oriental. In orice caz, vuietul roților nu-i sperie nici visurile, dar nici nu i le răscoli.

In timpul acesta însă, Mahbub se perpelea neadormit. Era foarte plictisit din cauză că era urmărit de oameni care aveau de gînd să-i ia viața, cu toate că nu făceau parte din tribul lui și nici nu aveau nici o legătură cu dragostele lui trecătoare. Primul gînd și cel mai firesc care-i veni fu să coboare în josul liniei, apoi să se întoarcă înapoi pe cealaltă parte, și luînd pe la spate pe amîndoi prietenii care-l pîndeau, să-i cureță fără milă. Își aduse aminte însă cu multă părere de rău, că în orașul acesta s-ar putea ca un alt serviciu al Guvernului, care să nu aibă nici o legătură cu colonelul Creighton, să-i ceară explicații pentru această faptă, și aceste explicații ar fi fost foarte greu de dat; mai știa de asemenea că spre miazăzi de la frontieră, autoritățile făceau mare caz de un cadavru sau două care se întîmpla să se găsească pe marginea drumurilor. O astfel de supărare nu mai avusese din ziua cînd trimisese pe Kim cu biletul la Umballa, și tocmai din cauza aceasta se simțise foarte mulțumit, închipuindu-și că a reușit să abată orice bănuială din calea lui.

Dintr-odată îi trecu prin minte un gînd care i se păru strălucit.

— Englezii spun întotdeauna adevărul, își zise el. Prin urmare de ce am umbla noi indigenii mereu cu șoalda. Pe Allah, mă voi duce și eu să spun englezului adevărul. La ce mai este bună poliția guvernului, dacă unui biet om din Kabul i se pot fura caii chiar din vagonul cu care sînt transportați. Parcă am fi la Peshawar. Mă voi duce să mă plîng la gară. Sau poate va fi mult mai bine să mă plîng

unui sahib din serviciul gării. Oamenii aceștia sînt foarte zeloși, și dacă reușesc să prindă hoți prin vagoane de acestea, se ține seamă de faptele lor și în statele de serviciu.

Își legă calul în fața gării și ieși pe peron.

— Ce faci Mahbub Ali, strigă un funcționar care era al doilea asistent la serviciul de mișcare al liniei ferate, un tînăr înalt și voinic, cu părul bătucit, de culoarea inului și îmbrăcat în costum alb de călărie, cam ponosit de soare. Ce cauți pe aici? Poate cauți potcoave?...

— Nu dragul meu, căci de cai n-am nici o grijă. Căutam pe Lutuf Ullah. Am un vagon încărcat, garat mai jos ceva pe linie. Ce crezi, ar putea să-i scoată cineva din vagon, fără știrea celor din gară?

— Nu cred că s-ar putea, Mahbub. Dar dacă s-ar întîmpla cu toate acestea, atunci ai fi în drept să faci o plîngere contra noastră.

— Am văzut doi oameni care s-au ascuns sub un vagon din apropiere, de cum s-a făcut noapte. Mi-am zis însă că *faquirii* nu fură cai și i-am lăsat în plata Domnului. Aș vrea să găsesc pe tovarășul meu Lutuf Ullah.

— Nu mai spune Mahbub, și zici că i-ai lăsat în plata Domnului? Pe cinstea mea, am avut mare noroc că te-am întîlnit. Cum zici că arată?

— Sînt niște *faquiri* și cred că au venit să ridice și ei ceva grîne din vreun vagon. Trebuie să fie mai mulți în lungul liniei. Statul nici nu va băga de seamă paguba pe care o vor face. Eu venisem numai pentru Lutuf Ullah...

— Lasă pe tovarășul dumitale, că-l vei găsi mai tîrziu. Unde e vagonul cu caii?

— Ceva mai încolo, în josul liniei, unde se fac luminile pentru trenuri.

— La ghereta de semnale, vrei să spui?

— Tocmai, pe linia din partea dreaptă care merge alături cu drumul. Lutuf Ullah însă este un om înalt și uscățiv, cu nasul rupt și are un cîine persan de culoare cenușie... Așa!

Tînărul plecă numaidecît să caute un agent de poliție, căci știa că direcțiunea liniilor ferate suferea foarte multe pagube din cauza prădăciunilor care se semnalau la vagoanele de cereale.

— Cu bocancii lor ferecați vor face zgomot și se vor mira că nu mai găsesc hoții cînd se vor apropia de locul care le-am spus. Barton sahib și tînărul sahib cu care am vorbit se vede că sînt oameni foarte deștepți.

Așteptă cîteva minute în același loc, convins că-i va vedea întorcîndu-se în fugă și gata să se repeadă să prindă hoții. In clipa aceea o locomotivă cu farurile aprinse trecu în goană prin fața gării, și la lumina fugară văzu chipul agentului Barton, ștergîndu-se în mijlocul întunericului.

— Mi se pare c-am făcut tînărului acesta o nedreptate, căci nu pare să fie prost deloc, murmură Mahbub Ali. Să te repezi după hoți cu o locomotivă, mi se pare ceva nou de tot.

Cînd în zorii zilei Mahbub Ali se întoarse în cantonament, niciunul dintre oamenii lui nu găsi cu cale să-i povestească cele întîmplate în timpul nopții. Nimeni, doar cel mult un mic rîndaș care intrase de curînd în slujba geambașului și pe care Mahbub Ali îl chemă numaidecît în cortul său, ca să-i dea o mînă de ajutor la împachetarea bagajelor sale.

— Știu tot ce s-a întîmplat, zise Kim în șoaptă, strîngînd chingile coburilor. Doi sahibi au venit cu *te-rainul*. Eu m-am strecurat în umbră pe cealaltă parte a vagoanelor, în timp ce *te-rainul* înainta cercetînd cu băgare de seamă. Pe urmă au căzut în spatele celor doi oameni, care se

ascunseseră sub vagonul cu pricina. Ce fac cu foile acestea de tutun, hagiule? Să le învelesc într-o hîrtie și să le bag sub desaga de sare? Pe urmă s-au așezat cu genunchii pe ei. Unul dintre *faquiri* a lovit însă pe un sahib cu cornul (Kim vroia să spună că l-a lovit cu mînerul de corn de cerb al cîrjei pe care o poartă *faquirii*, ca singura armă asupra lor), și sîngele a început să curgă. Atunci al doilea sahib, după ce l-a amețit pe primul dușman, lăsîndu-l lungit, s-a repezit la *faquir* și l-a pocnit de cîteva ori cu mînerul unei arme scurte, pe care-o smulsese din mîna celuilalt. Făceau o hărmălaie de credeai că au scăpat din casa de nebuni.

La vorbele băiatului, Mahbub zîmbea cu resemnarea unui martir.

— Nu dragul meu, eu cred că aici nu poate fi vorba atît de *dewanee* (nebunie sau un caz de urmărire în fața instanțelor civile corecționale, căci acest cuvînt poate fi întrebuințat în ambele sensuri), ci mai curînd de *nizamut* (crimă premeditată). Spuneai că au găsit la ei și o armă? Asta înseamnă zece ani buni de închisoare.

— Pe urmă am băgat de seamă că cei doi nu mai fac nici o mișcare, dar cred că erau aproape morți cînd i-au urcat în *te-rain*. Uite așa le umblau capetele... și e mulțime de sînge în lungul liniei. Hai să vezi.

— Eu am văzut sînge și înainte de asta. Închisoarea va fi loc sigur pentru ei. Nu mă îndoiesc însă că nu își vor spune numele adevărat, așa că va trece multă vreme pînă cînd se va afla cine sînt. Mie mi-au fost vrăjmași, și după cît văd, soarta ta e toarsă din același fir cu a mea. Ce poveste minunată pentru doctorul perlelor! Hai, dă-i repede cu coburii și cu tingirile, căci vom scoate caii din vagon și ne îndreptăm spre Simla.

In mare grabă, așa cum înțeleg orientalii orice grabă,

după țipete ascuțite, vorbe fără rost și înjurături nenumărate, cu chiote pentru lucruri de nimic, tabăra se ridică și se urni la drum, pe urma celor șase cai înțepeniți de nemișcare și cam speriați de vuietul continuu al trenurilor, îndreptîndu-se spre Kalca, în răcoarea zorilor jilave de ploaia grăbită care trecuse. Kim care în fața celorlalți oameni trecea drept favoritul lui Mahbub Ali, fu cruțat de munci mai grele, din partea celorlalți argați, care ținea să păstreze cele mai bune raporturi cu Pathanul. Mergeau încet, oprindu-se în popasuri ușoare, tot la cîteva ceasuri de drum și adăpostindu-se la umbra pe care o întîlneau din distanță în distanță. Pe drumul care ducea la Kalka, trec foarte mulți sahibi, și după cum spune Mahbub Ali, fiecare sahib trebuie să aibă aerul că este mare cunoscător de cai, și chiar dacă ar fi dator vîndut cămătarilor, totuși trebuie să se prefacă amator de a cumpăra. Tocmai din cauza aceasta, fiecare haraba, care trecea cu cîte un sahib, se oprea și începeau să stea de vorbă. Unii chiar se dădeau jos în mijlocul drumului și pipăiau picioarele cailor, punînd întrebări fără nici un rost sau de-a dreptul prostești, insultînd pe negustor fără nici un motiv, numai din cauză că nu cunoșteau întrebuințarea exactă a cuvintelor din limba indigenă, pe care le întrebuințau.

— Prima dată cînd am avut de-a face cu sahibi, zise Mahbub Ali întorcîndu-se spre Kim, care își umplea luleaua la umbra unui copac, asta a fost pe vremea lui colonel Soady Sahib, care a fost comandantul fortului Abazai și a inundat din răzbunare cîmpul unde era cantonamentul judecătorului, nu știam însă ce caraghioși sînt oamenii aceștia și aproape mă scoseseră din fire. Spuneau... (și începu să povestească lui Kim o întîmplare în care toate cuvintele indigene erau întrebuințate de-an-

doaselea, așa că băiatul se tăvălea de rîs). Acum însă, îmi dau seama că și ei sînt ca și ceilalți oameni, continuă el dînd drumul unui nor de fum, în anumite privințe sînt înțelepți, iar în altele sînt niște proști. Căci e mare prostie să întrebuințezi un cuvînt cu înțeles greșit în fața unui străin; oricît ți-ar fi gîndul de curat, un străin nu poate bănui niciodată intenția cu care i-l spui. Asta e tot atît de primejdios, pe cît este să cauți adevărul, răscolind locul cu vîrful unui pumnal.

— Asta e adevărat, foarte adevărat, răspunse Kim. Proștii vorbesc despre viței, cînd văd o femeie că se zbate în chinurile facerii. I-am auzit și eu.

— Tocmai din cauza aceasta, în situația în care te găsești tu acum, va fi foarte bine să-ți amintești de aceasta, pe amîndouă fețele. Intre sahibi să nu uiți niciodată că ești sahib; iar cînd ești între indigeni, să-ți aduci aminte că ești... zise Mahbub, apoi făcu o pauză și zîmbi.

— La urma urmelor, ce sînt eu? Musulman, Hindustan, Jain sau Budhist? E foarte greu de ales.

— Nu mai încape vorbă că tu ești un necredincios și din cauza aceasta un mare afurisit. Așa spune legea mea... sau cel puțin eu așa cred. Dar cu toate acestea, tu ești micul meu prieten al tuturora, și eu te iubesc. Așa-mi spune inima. In afaceri de credință e tot atît de greu de ales ca și între cai. Un om cuminte știe dinainte că orice cai sînt buni, căci la fiecare se poate cîștiga; întrucît mă privește pe mine, cu toate că sînt un bun Sunni și nu pot suferi pe cei din Tirah, sînt gata să cred același lucru despre orice credință. In orice caz se știe dinainte că o iapă de Kattiawar, pe care o aduci din deșertul nisipurilor unde s-a născut, se va poticni în partea de apus a Bengaliei, întocmai ca și un armăsar de Balkah (și se știe

că nu se află cai mai buni decît cei din Balkah, numai de nu ar fi atît de greoi și de lați în spete), cu toate acestea nu fac două parale în zăpezile deșertului de la miazănoapte, alături de cămilele pe care le-am văzut eu pe acolo. Tocmai de aceea eu mi-am zis întotdeauna că orice credință este întocmai ca și caii. Fiecare își are partea ei bună, dar numai în țara ei.

— Lama al meu însă, spunea că totul altceva.

— Acesta este un visător bătrîn din Bhotiyal. Sînt puțin cam nemulțumit prieten al tuturora, din cauză că văd că pui atîta preț pe vorbele omului acestuia, pe care nimeni nu-l cunoaște.

— Asta este adevărat hagiule, și trebuie să recunosc că ai dreptate, dar eu mă gîndesc la el cu dragoste.

— Mi se pare că și el se gîndește la tine, tot așa. Și inimile sînt ca și caii, care se duc și se iau după cei care trec înaintea lor. Strigă la Gul Sher Khan să bată bine țărușii de care este priponit armăsarul cel ciacîr; n-avem nevoie ca în fiecare popas să înceapă caii să se ia la bătaie; căci văd că sînt gata din nou să se încaiere. Ascultă aici, crezi că pentru liniștea ta, este nevoie să mai vezi pe Lama?

— Bătrînul face parte din destinul meu. Dacă nu-l voi mai vedea și dacă omul acesta îmi va fi luat, să știi că voi fugi de la madrissah din Nucklao, și odată plecat, nu știu cine va fi în stare să mă mai găsească.

— Asta așa este, căci niciodată un mînz tînăr nu a fost legat în căpăstru mai slab decît tine, răspunse Mahbub și dădu din cap.

— Nu te speria, zise Kim, ca și cînd s-ar fi pregătit să dispară chiar în clipa aceea. Bătrînul lama mi-a spus că va veni să mă vadă la *madrissah*...

— Cum să apară un cerșetor cu cățuea în mînă, în fața acestor tineri sa...

— Nu în fața tuturor, îl întrerupse Kim, căci aceștia au ochii albaștri și negru la rădăcina unghiilor, iar în vinele unora dintre ei curge sîngele claselor cele mai de jos. Sînt fii de *metheeranees* și cuscriți cu *bhungi* (măturători).

Cred că este inutil să mai redăm explicațiile pe care le da Kim, cu glasul liniștit, în timp ce rodea o bucată de trestie de zahăr.

— Prietene al tuturora, zise Mahbub, întinzîndu-i luleaua ca să i-o scuture de cenușă. In viața mea am cunoscut mulți bărbați, femei și copii, și tot atîția oameni albi. Cu toate acestea, n-am întîlnit pînă acum un prichindel, care să se asemene cu tine.

— Cum adică? Pentru că eu îți spun întotdeauna adevărul.

— Poate și din cauza asta, căci trebuie să știi că lumea e plină de dușmani pentru cei care sînt oameni de treabă.

Mahbub Ali se ridică în picioare și, după ce își strînse brîul, ieși să vadă de cai.

— Dar dacă se va întîmpla să-l dau pe parale?

Tonul cu care îi puse această întrebare făcu pe Mahbub să se oprească în loc și să se întoarcă spre el:

— Ce-o mai fi și asta?

— Dacă îmi dai opt annale, îți voi spune, se strîmbă Kim, mai ales că este vorba de liniștea ta.

— Mă, *shaitane!* zise Mahbub, și-i întinse banii.

— Îți mai aduci aminte de întîmplarea cu hoții din noaptea aceea la Umballa?

— Fiind vorba de niște oameni care aveau de gînd să-mi ridice viața, nu i-am putut uita încă. Da, de ce?

— De Kasmir Serai îți mai aduci aminte?

— Vin îndată să-ți smulg urechile, sahib.

— Nu e nevoie Pathane... Dar să știi că *faquirul* pe care l-au lăsat leșinat în bătaie era același care intrase noaptea

la tine și ți-a răscolit toate lucrurile în Lahore. I-am văzut fața la lumina felinarului, cînd îl urcau pe locomotivă. Era același bărbat pe care îl văzusem înainte.

— De ce nu mi-ai spus îndată?

— Omul va intra în închisoare și vei avea pace de el cîțiva ani. Cred că nu trebuie să spui dintr-o dată, mai mult decît este numaidecît nevoie. Afară de asta, înainte de plecare nu aveam nevoie de bani pentru dulciuri.

— Allah Kerim! Intr-o zi dacă îți va veni poftă, ai să-mi vinzi și capul de dragul cîtorva dulciuri.

Kim își va aduce aminte toată viața de drumul lung și liniștit pe care l-au făcut de la Umballa, trecînd prin Kalka și grădinile Pindjor, care sînt în marginea trecătorii spre Simla. Revărsarea neașteptată a apelor fluviului Gugger, îi făcu să piardă un armăsar (fără îndoială, pe cel mai de preț) și era gata să înece pe Kim în mijlocul valurilor tulburi și furioase. Ceva mai încolo caii li se speriară la vederea unui elefant al guvernului, și fiind bine hrăniți de iarba grasă a drumurilor pe unde trecuseră, pierdură o zi și jumătate, pînă să-i adune din nou. Pe urmă se întîlniră cu Sikandar Khan, care cobora cu șase gloabe, pe care nu le putuse vinde nimănui, și Mahbub, care sub unghia degetului mic avea mai multă pricepere de geambaș decît Sikandar Khan în toate corturile lui, fu nevoit să-i cumpere o pereche de cai proști, dar afacerea asta îl costă opt ceasuri de tîrguieli pline de vicleșuguri și o mulțime de lulele fumate. Cu toate acestea, drumul fu o plăcere; poteca șerpuia spre coame, sau se înclina spre văi, tăind coasta munților, în rumeneala zorilor reflectate în zăpezile de dincolo de culmi; drumul era străjuit de cactuși care se înșirau ca niște candelabre pe coastele

plesuve, petrecut de murmurul cu nenumăratele glasuri ale izvoarelor, de ciorovăiala neîntreruptă a maimuțelor: deodarii cu ramurile plecate în jos se cățărau tot mai sus în fața lor. Dedesubt se așternea covorul nesfîrșit al cîmpiilor și împrejur buciumarea neîntreruptă a trompeților de la cîte o tonga; emoția pricinuită de caii speriați cînd se întîmpla ca o tonga să treacă prin apropiere; veneau apoi popasurile pentru rugăciune, cînd Mahbub Ali (dacă se întîmpla să creadă că nu are nici o pricină de grabă) se oprea să-și facă abluțiunile și să murmure cîte o rugăciune; popasurile de seara, cînd oamenii stăteau de vorbă și-și povesteau pățaniile din cursul drumului făcut, în timp ce bivolii și cămilele rumegau tihnite în fața carelor, toate aceste impresii cîntau în sufletul lui Kim o melodie necunoscută pînă acum.

— In ziua cînd toate cîntecele și jocurile acestea se vor termina, zise Mahbub Ali, vine colonelul Creighton și fața lucrurilor se va schimba.

— Țară frumoasă, țară minunată a Hindustanului! Țara celor cinci fluvii, este mai frumoasă decît oricare alta, și dacă se va întîmpla ca Mahbub Ali sau colonelul să se întoarcă împotriva mea, voi veni aici, zise Kim, aproape cîntînd. După ce voi pleca, cine să mai vină pe urma mea, ca să mă găsească unde sînt? Ia privește hagiule, mi se pare că departe dincolo, se vede Simla? Allah, ce oraș! se minună băiatul.

— Fratele părintelui meu care pe vremea cînd la Peshawar se săpau fîntînile lui Mackerson sahib, își mai aduce aminte de vremea cînd aici nu erau mai mult de două case.

Geambașul apucă cu caii pe o potecă alăturată cu șoseaua, coborînd în unghi ascuțit spre bazarul de jos al orașului, care era aproape de Primărie. Un om care

cunoaște toate întortochierile acestui cartier, poate sfida viclenia aparatului polițenesc al acestei capitale a Indiei în timp de vară, căci terasele comunică una cu alta, hudițele se încrucișează și fiecare intrare de gang, are o ieșire ascunsă și nebănuită. Aici trăiesc cei care mijlocesc facilitățile vieții de trîndăvie ale orașului: *jhampanis* care în timp de noapte duc *rikshaws* cu frumoase cucoane și stau în fața meselor de joc, pînă în zori; samsari, vînzători de dulciuri și curiozități, sau vînzători de lemne, preoți, pungași de buzunare și funcționarii indigeni ai guvernului. In acest cartier poți auzi curtezanele vorbind despre lucruri care trec drept cele mai ascunse secrete ale Consiliului Superior al Indiei, și tot aici mișună furnicarul agenților și spionilor a cel puțin jumătate din Statele domnilor indigeni. In acest cartier Mahbub Ali își închirie o cameră cu un lacăt mult mai solid decît cel de la ușa magherniței din Lahore, în casa unui negustor de vite, mahomedan. Casa aceasta era un fel de casă a minunilor, căci pe înserate se arătă un tînăr rîndaș, și peste un ceas plecă un flăcăuaș eurasian (vopseaua pe care i-o dase pe obraz fata din Lucknow fusese mult mai bună), îmbrăcat în haine cumpărate de gata, dar care îi veneau destul de prost.

— Am vorbit cu Creighton sahib, și mîna prieteniei a abătut a doua oară biciul, care era să cadă pe spinarea ta, zise Mahbub Ali. Spune că ai pierdut șaizeci de zile, umblînd pribeag și acum este prea tîrziu să te mai poată trimite la o școală aici în munți.

— Eu v-am spus că vacanțele sînt ale mele și fac cu ele ce vreau. La școală eu nu mă duc de două ori. Aceasta este partea întîi a obligațiilor mele, așa cum ne-am înțeles.

— Colonel sahib n-are pînă acum știre despre această înțelegere. De aici înainte tu vei locui în casa lui Lurgan

sahib, pînă cînd va veni vremea să te întorci din nou la Nucklao.

— Aș fi preferat să stau cu tine, Mahbub.

— Tu nu-ți dai seama de cinstea ce ți se face. Însuși Lurgan sahib te-a poftit. Te duci pe coasta din față, urcînd drumul pînă în vîrful colinei; pe urmă vei uita complet că m-ai cunoscut și ai vorbit vreodată cu mine, Mahbub Ali, cel care vinde cai lui Creighton sahib, și pe care tu nu-l cunoști și nici nu ai auzit de el. Nu uita, că aceasta este porunca.

Kim dădu din cap:

— Bine, dar cine este acest Lurgan sahib? Ah, nu (privirile lui se încrucișară cu fulgerarea de sabie a lui Mahbub), nici n-am auzit pînă acum de numele acestuia. Nu cumva este și el unul de ai noștri? întrebă băiatul în șoaptă.

— Ce va să zică asta, sahib, „unul de ai noștri?" răspunse Mahbub pe același ton cu care era obișnuit să vorbească europenilor. Eu sînt Pathan, tu ești sahib și fiu de sahib. Lurgan sahib are o dugheană în apropierea magazinelor, pe care le țin negustorii europeni. Îl cunoaște toată Simla. Poți întreba pe cine vrei... dar ține minte prietene al tuturora, că omului acestuia trebuie să-i dai ascultare la cea mai domoală clipire a ochilor, cînd îți va face semn. Oamenii spun că face farmece, dar asta pe tine nu te interesează. Urcă poteca și vezi ce este. Pentru tine, va începe acum jocul cu primejdia.

SFIRȘITUL VOLUMULUI I